



รายงานผลการดำเนินงาน
ป้องกันและปราบปราม
การค้ามนุษย์ของประเทศไทย
ประจำปี 2558



ผลิตโดย

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กองต่อต้านการค้ามนุษย์

1034 ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร 10100

โทร : 0 2202 9082 แฟกซ์ : 0 2202 9081

Email : focal.trafficking@gmail.com



รายงานผลการดำเนินงาน
ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
ประจำปี 2558
(1 มกราคม - 31 ธันวาคม 2558)

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร	1
บทนำ	7
ด้านนโยบายและการนำไปสู่การปฏิบัติ (Policy and Implementation)	10
วัตถุประสงค์ที่ 1 : ปิดจุดอ่อนทางกฎหมาย ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และทำให้การดำเนินคดีค้ามนุษย์ล่าช้า	10
วัตถุประสงค์ที่ 2 : แก้ไขปัญหาเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และการทุจริตคอร์รัปชัน	22
วัตถุประสงค์ที่ 3 : เร่งรัดการดำเนินคดีค้ามนุษย์ให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น	24
วัตถุประสงค์ที่ 4 : เพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เพื่อผลิตผลลัพธ์ที่สามารถวัดได้	27
วัตถุประสงค์ที่ 5 : ลดความเสี่ยงของการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ในกลุ่มแรงงานข้ามชาติที่ทำงานอยู่บนบกและบนเรือ รวมทั้งกลุ่มเสี่ยงอื่นๆ เช่น เด็ก คนไร้รัฐ กลุ่มชาติพันธุ์ ชาวไทยภูเขา	36
วัตถุประสงค์ที่ 6 : ทำงานเชิงรุกให้มากขึ้น โดยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง และใกล้ชิดในการแก้ปัญหาการแสวงประโยชน์จากเด็ก	42
การดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย (Prosecution)	45
1. ใช้แนวทางบังคับใช้กฎหมายรูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม	45
2. กระบวนการยุติธรรมในการดำเนินคดีค้ามนุษย์	47
3. การคุ้มครองพยานและผู้เสียหายค้ามนุษย์	53
4. การแก้ไขปัญหากรณีเจ้าหน้าที่รัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการค้ามนุษย์หรือทุจริต	54
5. ความร่วมมือ	55
6. คดีค้ามนุษย์ที่สำคัญ โดยใช้การวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม (คดีที่ 1-4) และความร่วมมือกับนานาชาติ (คดีที่ 5)	60
7. คดีกองทัพเรือฟ้องสำนักข่าวภูเก็ตหวานซื้อหาหมิ่นประมาท	70

การคุ้มครองช่วยเหลือ (Protection)	71
1. ระบบการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	71
2. ล่าม	72
3. สายด่วน 1300	72
4. การช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายในสถานคุ้มครองฯ ของรัฐบาล 8 แห่ง	73
5. คุณภาพของบริการในสถานคุ้มครองฯ ของรัฐ	76
6. ให้การช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวไทยในต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง	80
7. การเยียวยาและการชดเชยความเสียหาย	80
8. การส่งผู้เสียหายชาวต่างชาติกลับคืนสู่ภูมิลำเนา	81
9. ให้ความช่วยเหลือและเงินช่วยเหลือในการส่งกลับภูมิลำเนา	83
10. ความร่วมมือ	84
ด้านการป้องกัน (Prevention)	87
1. มาตรการเพื่อลดความเปราะบางของแรงงานข้ามชาติต่อการถูกค้ามนุษย์	87
2. มาตรการสำคัญในการลดความเปราะบางของกลุ่มเสี่ยง โดยเฉพาะสตรีและเด็ก	108
3. การบูรณาการความพยายามในการขจัดปัญหาคนขอทาน	115
4. การรับรองสัญชาติไทยให้แก่สมาชิกของชนกลุ่มน้อย คนไร้สัญชาติ และบุคคลบนพื้นที่สูง	116
ด้านความร่วมมือ (Partnership)	117
1. ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม	117
2. ความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาการอพยพทางทะเลที่ผิดกฎหมาย	120
3. กระบวนการบาทลี	121
4. อนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะหญิงและเด็ก	122
ตารางเปรียบเทียบความก้าวหน้าที่สำคัญในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ก่อนปี 2558 และระหว่างปี 2558	123

บทสรุปผู้บริหาร

ในปี 2558 เป็นปีที่รัฐบาลได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง โดยประกาศนโยบาย “ขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้น (Zero Tolerance)” เป็นวาระแห่งชาติตั้งแต่ปี 2557 และมีการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติจนเกิดผลเป็นรูปธรรม โดย**ให้การสนับสนุนหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทุกหน่วย ทุกระดับ** ทั้งเรื่องงบประมาณ ข้อกฎหมาย และเครื่องมือในการทำงาน เพื่อต่อสู้กับการค้ามนุษย์ จุดมุ่งหมายเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ แก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน และสร้างความเชื่อมั่นต่อสาธารณชนถึงความพยายามของไทย รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับรัฐบาลประเทศต่างๆ ภาคเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ และภาคประชาสังคมทั้งในและต่างประเทศ

รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ จากเดิมในปี 2557 จำนวน 1,529.68 ล้านบาท เป็น **2,590.31 ล้านบาท** ในปี 2558 **เพิ่มขึ้นร้อยละ 69.33** ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ให้หมดไป โดยงบประมาณจำนวน 508.40 ล้านบาท หรือร้อยละ 19 ของงบประมาณทั้งหมด ได้จัดสรรเพื่อจัดระบบภาคการประมงของไทยให้ดีขึ้น และเพื่อขจัดการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมงและกิจการต่อเนื่องประมงทะเล

รัฐบาลได้ออกนโยบาย **มาตรการ และกฎระเบียบ** เพื่อแก้ไขต้นเหตุของปัญหาการค้ามนุษย์ สำหรับการแก้ไขปัญหาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดค้ามนุษย์ ได้มีการดำเนินการเชิงประจักษ์ และขยายผลการสืบสวนไปยังเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ หรือทุจริตคอร์รัปชัน โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวน 29 คน ถูกดำเนินการทั้งทางวินัยและทางอาญา เช่น การดำเนินคดีกับอดีตนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล ในความผิดฐานค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ความผิดอาญาเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเสรีภาพตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2498 และความผิดตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ซึ่งศาลจังหวัดสงขลาได้พิพากษาเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2558 ลงโทษจำคุก 22 ปี 6 เดือน และให้ชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นชาวโรฮีนจา เป็นเงิน 126,900 บาท และมีคดีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐ เช่น คดีหัวไทร-ปาดังเบซาร์ ซึ่งได้มีการโอนคดีจากศาลจังหวัดนาทวี จังหวัดสงขลา ไปยังศาลอาญาแผนกคดีค้ามนุษย์ ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาคดีในชั้นศาล

นอกจากนี้ รัฐบาลได้เน้นย้ำถึงความตั้งใจในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ด้วยการ**ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์** เพื่อกำหนดมาตรการในการควบคุมเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องหรือคบค้าสมาคมกับบุคคลซึ่งมีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ โดยให้ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในทุกระดับ มีหน้าที่สอดส่อง ดูแล และป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของตนกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ หรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ รวมถึงการห้ามใช้หลักทรัพย์หรือสถานะของการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐประกันผู้ต้องหาหรือจำเลย

ประเทศไทยเป็นประเทศแรกในอาเซียนที่มีการ**จัดตั้งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทุกระดับ** เช่น ในปี 2558 ได้จัดตั้งแผนกคดีคุ้มครองในศาลอาญา สำนักงานคดีคุ้มครองในสำนักงานอัยการสูงสุด และ ในปี 2559 กรมสอบสวนคดีพิเศษได้ยกระดับศูนย์ต่อต้านการคุ้มครองเป็นหน่วยงานระดับกอง ซึ่งเป็นการสร้างความเชี่ยวชาญในหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับคดีคุ้มครอง และได้เพิ่มงบประมาณสำหรับดำเนินคดีคุ้มครอง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสืบสวนสอบสวนและดำเนินคดีกับ “ตัวการใหญ่” ในขบวนการคุ้มครอง นอกจากนี้ ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีกองบังคับการปราบปรามการคุ้มครองเป็นหน่วยเฉพาะที่มีอำนาจสืบสวน สอบสวน และดำเนินคดีคุ้มครองในพื้นที่ทั่วประเทศ

ความก้าวหน้าที่จะสะท้อนถึงความร่วมมืออย่างใกล้ชิดของหน่วยงานต่างๆ คือ การจัดทำ**ระบบฐานข้อมูลด้านการป้องกันและปราบปรามการคุ้มครอง**ของประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันได้ดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบและเป็นฐานข้อมูลกลางของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ และสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและติดตามความก้าวหน้าทั้งในส่วนของการดำเนินคดีและการคุ้มครองผู้เสียหาย

การปิดจุดอ่อนทางกฎหมาย โดยได้แก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบ เพื่อเพิ่มบทลงโทษผู้กระทำความผิดและกำหนดมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายให้ดีขึ้น เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการคุ้มครอง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ได้เพิ่มบทลงโทษสูงขึ้น กล่าวคือ กรณีผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัส เพิ่มโทษเป็นจำคุก 8-20 ปี กรณีผู้เสียหายถึงแก่ความตาย เพิ่มโทษเป็นจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต และเพิ่มค่าปรับจาก 80,000-200,000 บาท เป็น 400,000 บาท เพิ่มอำนาจทางปกครองแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการสั่งปิดพักใช้ใบอนุญาตสถานประกอบกิจการ โรงงาน และห้ามใช้ยานพาหนะเป็นการชั่วคราว หากพบการกระทำความผิดคุ้มครอง รวมทั้งผู้แจ้งจะได้รับการคุ้มครองไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญา

รัฐบาลได้ออกพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 เพื่อไม่ให้มีการบังคับใช้แรงงานในเรือประมงและอุตสาหกรรมประมง สำหรับผู้กระทำผิดจะได้รับโทษที่สูงขึ้น และแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยการเพิ่มคำจำกัดความเกี่ยวกับการคุ้มครองกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองมีความหมายที่ชัดเจนขึ้น และสามารถใช้อัตราโทษขององค์กรและให้รางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแส สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ยึดทรัพย์คดีเกี่ยวกับการคุ้มครองในปีนี้ จำนวนกว่า 210 ล้านบาท ซึ่งเป็นคดีคุ้มครองที่ผู้เสียหายเป็นชาวโรฮีนจา

นายกรัฐมนตรีได้แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องด้านกระบวนการยุติธรรมในคดีคุ้มครอง มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำร่างกฎหมายและให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อเพิ่มประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาการคุ้มครอง ความคืบหน้าสำคัญ คือ ได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคุ้มครอง พ.ศ. เพื่อใช้ในการดำเนินคดีคุ้มครอง โดยมีกระบวนการลดภาระความรับผิดชอบของผู้เสียหายให้มีการสืบพยานผ่านวิดีโอทัศน์ทางไกล เพิ่มมาตรการคุ้มครองพยาน และให้การคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายมากขึ้น ที่สำคัญได้กำหนดความเข้มงวดในการปล่อยชั่วคราว เพื่อลดปัญหาการหลบหนีของผู้ต้องหาหรือจำเลยจากการปล่อยชั่วคราว คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบร่างกฎหมายดังกล่าว และสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้รับหลักการวาระแรก เมื่อต้นปี 2559

นอกจากนี้ คณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยเสนอให้การใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในรูปแบบที่เลวร้าย เป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ ประเทศไทยเป็นประเทศแรกในอาเซียนที่ได้ริเริ่มกฎหมายดังกล่าว โดยกำหนดว่า การแสวงประโยชน์โดยมิชอบจากการใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในสภาพการจ้างงานที่อันตรายหรืออาจจะเป็นอันตรายต่อร่างกาย และ/หรือ จิตใจของเด็ก รวมทั้งการทำงานในอุตสาหกรรมประมงหรือแปรรูปอาหารทะเล เป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ด้วย การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บังคับใช้กฎหมายสามารถบ่งชี้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นแรงงานเด็กได้ชัดเจนขึ้น และทำให้เข้าใจถึงวิธีการที่จะเข้าไปช่วยเหลือหรือดำเนินคดีตามกฎหมาย คาดว่ากฎหมายที่แก้ไขเพิ่มเติมนี้จะผ่านสภานิติบัญญัติแห่งชาติในปลายปี 2559

คณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ยังได้ร่วมกับกระทรวงแรงงานแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับแรงงาน เช่น คำจำกัดความของคำว่า “แรงงานบังคับ” และ “แรงงานขัดหนี้” เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจ สามารถตีความได้อย่างชัดเจนและตรงกัน ระหว่างการค้ามนุษย์ด้านแรงงานและความผิดตามกฎหมายแรงงาน ปัจจุบันกระทรวงแรงงานได้เผยแพร่แนวทางปฏิบัติทำความเข้าใจคำจำกัดความในทางกฎหมายของคำดังกล่าว และฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะเด็กและสตรี และกฎหมายระหว่างประเทศอื่นๆ

ด้านการดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย รัฐบาลได้ปฏิบัติการเชิงรุกมากขึ้น โดยใช้การวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม ทำลายเครือข่ายขบวนการค้ามนุษย์ (Intelligence-Led Response-ILR) และมีการประสานงานเพิ่มมากขึ้นระหว่างหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ ทำให้ปี 2558 มีจำนวนคดี จำนวนผู้เสียหาย และผู้กระทำความผิดค้ามนุษย์เพิ่มมากขึ้น ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีคดีที่เริ่มสอบสวนรวมทั้งสิ้น 317 คดี เปรียบเทียบกับปี 2557 จำนวน 280 คดี เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 13 มีผู้ต้องหาจำนวน 547 คน เปรียบเทียบกับปี 2557 จำนวน 412 คน เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 33 และมีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จำนวน 720 คน เปรียบเทียบกับปี 2557 จำนวน 595 คน เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 21

การพิพากษาลงโทษคดีความผิดค้ามนุษย์ในปี 2558 ประมาณร้อยละ 65 ลงโทษจำคุกมากกว่า 5 ปีขึ้นไป และประมาณร้อยละ 35 ลงโทษจำคุกมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ทั้งนี้ จำนวนคดีค้ามนุษย์ในชั้นพนักงานสอบสวนจำนวน 317 คดี ได้ส่งสำนวนให้อัยการแล้ว จำนวน 176 คดี โดยมีความเห็นสั่งฟ้องจำนวน 174 คดี (คิดเป็นร้อยละ 99) สั่งไม่ฟ้องจำนวน 2 คดี (คิดเป็นร้อยละ 1) และมีคดีที่อยู่ระหว่างการสอบสวนในชั้นของตำรวจจำนวน 141 คดี ส่วนคดีที่พนักงานอัยการสั่งฟ้องไปแล้วมีจำนวน 107 คดี สั่งไม่ฟ้อง จำนวน 7 คดี และอยู่ในระหว่างการพิจารณาของพนักงานอัยการ จำนวน 62 คดี และศาลชั้นต้นได้มีคำพิพากษาคดีไปแล้ว 43 คดี อยู่ระหว่างการพิจารณา จำนวน 64 คดี ซึ่งจากจำนวนสถิติดังกล่าวที่เพิ่มขึ้นได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะเอาผิดกับการค้ามนุษย์อย่างจริงจังเข้มแข็งขึ้นของเจ้าหน้าที่ แต่ก็มิได้หมายความว่าปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยได้มีความรุนแรงหรือเพิ่มมากขึ้น

นอกเหนือจากการดำเนินคดีที่รวดเร็วขึ้นและจำนวนคดีที่เพิ่มมากขึ้น รัฐบาลยังได้เพิ่มความพยายามในการคุ้มครองและป้องกันมากขึ้นด้วย หนึ่งในความสำคัญเร่งด่วนของการคุ้มครองในปี 2558 คือ **การเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์** รวมถึงการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์เบื้องต้นสำหรับการคัดแยกผู้เสียหาย โดยได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งใช้เป็นแนวทางให้กับเจ้าหน้าที่ในการสอบถามข้อมูลที่จำเป็นเพื่อประกอบการตัดสินใจที่ถูกต้อง นอกจากนี้ ได้มีการพัฒนากระบวนการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหาย รวมถึงการสร้างแรงจูงใจให้กับพยานและผู้เสียหายที่จะให้การในชั้นศาลเพิ่มขึ้น ทั้งในรูปของเงินช่วยเหลือและพัฒนาการให้บริการในสถานคุ้มครอง ทั้งนี้ รัฐบาลได้เพิ่มความพยายามในการช่วยเหลือผู้เสียหายให้มีรายได้ โดยสนับสนุนให้ผู้เสียหายออกไปทำงานนอกสถานคุ้มครอง แต่สำหรับผู้เสียหายที่ไม่สามารถทำงานข้างนอกได้ ซึ่งจะพิจารณาตามเหตุผลทางด้านความปลอดภัยเป็นหลัก มีการฝึกอบรมพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาดในการจำหน่ายให้กับผู้เสียหายด้วย

ด้านการป้องกัน มีการปรับปรุงมาตรการสำคัญหลายประการ ประการแรกเกี่ยวกับเรือประมงและโรงงานอุตสาหกรรม โดยออกตรวจเรือ จับกุม และลงโทษผู้ฝ่าฝืน ผู้กระทำความผิดค้ามนุษย์และอาชญากรรมที่เกี่ยวข้อง การจัดตั้งศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) ขึ้น ในเดือนพฤษภาคม 2558 เพื่อเป็นศูนย์กลางในการตรวจสอบโดยบูรณาการเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องร่วมกันตรวจเรือไปแล้วมากกว่า ร้อยละ 92 (ตรวจเรือ 39,129 ลำ จากจำนวนเรือประมงที่ขึ้นทะเบียนทั้งหมด 42,512 ลำ) มีเรือที่กระทำความผิดกฎหมายประมงและถูกเพิกถอนใบอนุญาตการใช้เรือในเดือนพฤศจิกายน 2558 จำนวน 8,024 ลำ นอกจากนี้ยังเข้มงวดในกระบวนการตรวจเรือเข้า-ออกท่า (PIPO) ซึ่งเรือประมงที่มีเอกสารเกี่ยวกับลูกเรือไม่ถูกต้องจะไม่ได้รับอนุญาตให้ออกจากท่า ปัจจุบัน เรือประมงที่มีน้ำหนัก 30 ตันกรอส ขึ้นไป ที่ได้รับการตรวจที่ศูนย์ PIPO มีจำนวน 5,609 ลำ ของจำนวนเรือประมงทั้งหมด 7,188 ลำ คิดเป็นร้อยละ 85 การตรวจตรากวาดค้นเรือประมง ทั้งเรือประมงที่ผิดกฎหมาย เรือที่มีเอกสารไม่ถูกต้อง และเรือที่ต้องสงสัย เป็นมาตรการหนึ่งเพื่อป้องปรามการกระทำความผิด

สำหรับระบบติดตามตำแหน่งเรือประมงโดยใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์กำหนดพิกัดผ่านดาวเทียม (VMS) ได้ดำเนินการตลอด 24 ชั่วโมง ทุกวัน และความเข้มงวดในการควบคุมการเข้า-ออกท่าของเรือประมง ทำให้การตรวจเรือประมงสามารถทำได้ทันเวลา และป้องกันการกระทำผิดได้อย่างทันเหตุการณ์ เช่น การจับกุมเรือที่มีการค้ามนุษย์หรือใช้แรงงานเด็ก ทั้งนี้ ตามคำสั่งของศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ได้ตรวจสอบโรงงานแปรรูปสัตว์น้ำ 150 แห่ง คนงาน 35,842 คน ตรวจพบโรงงาน 1 แห่ง ที่จ้างแรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี และโรงงาน 5 แห่ง ที่ฝ่าฝืนจ้างแรงงานเด็กอายุ 15 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 18 ปี นอกจากนี้ กฎกระทรวงฉบับใหม่ของกระทรวงแรงงาน กำหนดห้ามจ้างแรงงานเด็กอายุระหว่าง 15-18 ปี ทำงานบนเรือประมง และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหารทะเล มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2559 ส่วนกรณีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี นั้น ได้มีกฎหมายห้ามใช้แรงงานดังกล่าวในเรือประมงและอุตสาหกรรมทะเลไปก่อนหน้านี้แล้ว

ประการที่สอง ในปี 2558 ได้มีความพยายามที่จะลดความเสี่ยงของกลุ่มบุคคลที่อาจตกเป็นผู้เสียหายของการค้ามนุษย์ได้โดยง่าย เริ่มด้วยขจัดการแสวงประโยชน์ทางเพศจากเด็ก โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้จัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านนี้เป็นครั้งแรกในประเทศไทย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสืบสวน และกำหนดคำจำกัดความเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็กและการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการมีสื่อลามกอนาจารเด็กไว้ในครอบครอง จึงเสนอแก้ไขความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็กในประมวลกฎหมายอาญา มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2558 และได้ดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดดังกล่าวตามกฎหมายใหม่ไปแล้ว จำนวน 2 คดี นอกจากนี้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ริเริ่มจัดตั้งศูนย์อาชญากรรมความผิดเกี่ยวกับเด็กทางอินเทอร์เน็ต เพื่อให้เป็นศูนย์เฉพาะทางที่หน่วยงานต่างๆ จะใช้เป็นแหล่งข้อมูลประสานงานเกี่ยวกับความผิดในและนอกระบบอินเทอร์เน็ต ที่เป็นความผิดเกี่ยวกับเด็กตามกฎหมายนี้

การลดความเสี่ยงของแรงงานต่างด้าวเพื่อมิให้ตกเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์ และเพิ่มความพยายามให้บุคคลเหล่านี้เข้าถึงสิทธิและบริการของรัฐ รัฐบาลจึงผลักดันให้มีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันมีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวกว่า 2.5 ล้านคน (ประมาณการแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยมีประมาณ 3.5 ล้านคน) นอกจากนี้ ได้ส่งเสริมให้แรงงานต่างด้าวในภาคอุตสาหกรรมประมงและอาหารทะเลสามารถต่อรองกับนายจ้างและเปลี่ยนนายจ้างได้ ในกรณีที่นายจ้างจ่ายค่าจ้างหรือควบคุมอย่างไม่เป็นธรรม ปัจจุบันแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยที่ทำงานในอุตสาหกรรมประมงและที่เกี่ยวข้องกับอาหารทะเลมีสิทธิที่จะเปลี่ยนนายจ้างได้โดยไม่มีข้อจำกัดได้แล้ว ตามข้อมูลของกระทรวงแรงงาน ณ วันที่ 2 พฤศจิกายน 2558 พบว่าแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล จำนวน 1,412 คน และในภาคประมงจำนวน 1,341 คน ได้เปลี่ยนนายจ้างแล้วตามนโยบายดังกล่าว

สำหรับการปกป้องแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวโรฮีนจา ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อหาทางออกในวิกฤตการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติของชาวโรฮีนจา ซึ่งได้รับคำชื่นชมจากสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปี 2558 ประเทศไทยได้จัดประชุมเพื่อหาทางออกอย่างยั่งยืนกับประเทศเพื่อนบ้านต่อวิกฤตการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติของชาวโรฮีนจา และตระหนักถึงปัญหาบุคคลไร้รัฐซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่อาจตกเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์ ดังนั้น รัฐบาลจึงพยายามที่จะให้สัญชาติไทยแก่บุคคลไร้รัฐเหล่านี้ที่อยู่ในประเทศไทย และในปี 2558 ได้ให้สัญชาติไทยแก่บุคคลไร้รัฐแล้วจำนวน 8,038 คน (เพิ่มขึ้นร้อยละ 42 จากปี 2557 จำนวน 5,667 คน)

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ได้โดยลำพัง จึงเสริมสร้างและพัฒนาความร่วมมือ ทั้งในเชิงลึกและเชิงกว้างกับมิตรประเทศ ภาคเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ และภาคประชาสังคมทั้งใน และต่างประเทศ โดยการทบทวนบันทึกความเข้าใจกับประเทศเพื่อนบ้านและหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดกฎระเบียบเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวที่จะเข้ามาทำงานในประเทศไทย และลดโอกาสที่บุคคลเหล่านี้ จะตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ด้านแรงงาน นอกจากนี้ รัฐบาลได้เร่งผลักดันแก้ไขปัญหาการทำประมง ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) และการค้ำมนุษย์ในภาคประมงและอุตสาหกรรมแปรรูป อาหารทะเล โดยเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2559 ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ได้ร่วม ลงนามบันทึกข้อตกลงกับ 36 หน่วยงาน ประกอบด้วย ภาครัฐ 12 หน่วยงาน (เช่น กรมเจ้าท่า กรมประมง) ภาคเอกชนด้านประมง 21 หน่วยงาน (เช่น สมาคมอุตสาหกรรมทูน่าไทย สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย) และ องค์กรพัฒนาเอกชน 3 องค์กร (เช่น มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน) และองค์การแรงงานระหว่าง ประเทศ เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหา IUU และการค้ำมนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง นอกจากนี้ ประธานคณะกรรมการ ร่วมเอกชน ประกอบด้วย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสมาคมธนาคารไทย ร่วมกับสมาพันธ์ผู้ผลิตสินค้าประมงไทย 8 สมาคม คือ สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย สมาคมแปรรูปอาหารไทย สมาคมกุ้งไทย สมาคมอุตสาหกรรมทูน่าไทย สมาคมการประมงแห่งประเทศไทย สมาคมการประมงนอกน่านน้ำไทย สมาคมอาหารปลาและผลิตภัณฑ์ ได้ลงนามให้สัญญาที่จะปฏิบัติตามพระราชกำหนดการประมงที่แก้ไขใหม่ เพื่อให้ เป็นไปตามมาตรฐานสากล และทำให้ห่วงโซ่อุปทานไม่มีความเสี่ยงของวัตถุดิบที่ได้จากการทำประมงผิดกฎหมาย รวมทั้งจะไม่ใช้แรงงานเด็ก หรือแสวงประโยชน์ที่ผิดกฎหมายจากแรงงานและการค้ำมนุษย์ บันทึกความเข้าใจนี้ เป็นกรอบความร่วมมือสำหรับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

สำหรับสรุปตารางเปรียบเทียบข้อมูลและมาตรการสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหา การค้ำมนุษย์ก่อนปี 2558 และในปี 2558 อยู่ในส่วนสุดท้ายของรายงานนี้

บทนำ

ด้วยตระหนักดีว่าปัญหาการค้ามนุษย์เป็นอาชญากรรมที่มีความซับซ้อนและเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง รัฐบาลยังคงดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างเข้มข้นและต่อเนื่องตลอดปี 2558 ภายใต้นโยบาย “จัดการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้น (Zero Tolerance)” และการที่รัฐบาลประกาศให้ปัญหาการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติในปี 2557 ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์อย่างมาก นับตั้งแต่ต้นปี 2558 รัฐบาลได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืน โดยเน้นที่ **วัตถุประสงค์หลัก 9 ประการ** ดังต่อไปนี้

1. ปิดจุดอ่อนทางกฎหมายซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และทำให้การดำเนินคดีค้ามนุษย์ล่าช้า
2. แก้ไขปัญหาเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และการทุจริตคอร์รัปชัน
3. เร่งรัดการดำเนินคดีค้ามนุษย์ให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น
4. เพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในระดับพื้นที่ให้มากขึ้น ได้แก่ การสอบสวนการดำเนินคดี การคุ้มครองช่วยเหลือ และการป้องกัน เพื่อแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่วัดได้
5. ลดความเสี่ยงของการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในกลุ่มแรงงานข้ามชาติที่ทำงานทั้งบนบกและทางทะเล รวมทั้งกลุ่มเสี่ยงอื่นๆ เช่น เด็ก คนไร้รัฐ กลุ่มชาติพันธุ์ ชาวไทยภูเขา
6. พัฒนาการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และพยานคดีค้ามนุษย์ในระหว่างกระบวนการดำเนินคดี
7. ทำงานเชิงรุกให้มากขึ้น โดยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจังและใกล้ชิดในการแก้ปัญห การแสวงประโยชน์จากเด็ก
8. ขยายความเป็นหุ้นส่วนในการทำงานที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ รวมถึงประสานความร่วมมือ และจัดทำข้อตกลงกับภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน ภาคเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ จัดทำข้อตกลง และจัดตั้งสถาบันในระดับพหุภาคี โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรมในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
9. สร้างความเข้าใจและตระหนักรู้เรื่องการค้ามนุษย์แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับ รวมทั้งสาธารณชน

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว รัฐบาลจึงได้ริเริ่มโครงการและการดำเนินงานในการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์หลายประการ ซึ่งมีความก้าวหน้าที่สำคัญในปี 2558 ดังต่อไปนี้

1. แก้ไขปรับปรุงคำนิยามของคำศัพท์ทางกฎหมายที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายในการค้ามนุษย์ และส่งผลให้การดำเนินคดีล่าช้า รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ซึ่งกำหนดมาตรการเฉพาะในการจัดการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง แก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 24) พ.ศ. 2558 เพื่อแก้ไขความผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่งได้แก้ไขคำนิยามโดยเพิ่มคำว่า “สื่อลามกอนาจารเด็ก” เป็นครั้งแรก และเพิ่มอีก 2 มาตรา เป็นความผิดฐานครอบครอง ผลิต และจำหน่ายสื่อลามกเด็ก เป็นต้น นอกจากนี้ รัฐบาลยังอยู่ในระหว่างพิจารณาร่างกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์และระบบการสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้เกิดการดำเนินคดีค้ามนุษย์

2. เร่งรัดและปฏิรูประบบการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว โดยลดอุปสรรคด้านกฎหมาย การเงิน และการจัดการที่ทำให้แรงงานต่างด้าวไม่สามารถมาจดทะเบียนเพื่ออยู่ในประเทศไทยตามกฎหมายได้ ดังนั้น จำนวนประชากรที่มีความเสี่ยงต่อการถูกค้ามนุษย์จึงลดลงอย่างมาก

3. เพิ่มความพยายามในการสืบสวนสอบสวนและดำเนินคดี เพื่อขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งบนบกและทางทะเลให้เป็นเชิงรุกมากขึ้น โดยการใช้รูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม (intelligence-led enforcement model) และใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการสืบสวนสอบสวนและดำเนินคดี

4. ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์สำหรับคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และกระบวนการเพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้บังคับใช้กฎหมายสามารถแยกกรณีการค้ามนุษย์เพื่อใช้แรงงานออกจากคดีละเมิดกฎหมายแรงงานอื่นๆ และสามารถระบุตัวผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้ โดยเฉพาะในกลุ่มเสี่ยง

5. ออกกฎหมายและระเบียบที่เข้มงวด เพื่อป้องกันและลงโทษกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และการทุจริตคอร์รัปชัน

6. จัดตั้งหน่วยงานเชี่ยวชาญพิเศษในหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินคดีค้ามนุษย์

7. เพิ่มมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เพื่อให้ผู้เสียหายและพยานสามารถพำนักอยู่ในประเทศไทยและให้ความร่วมมือในการสอบสวนและดำเนินคดี

8. จัดทำและพัฒนาระบบติดตามความก้าวหน้าของรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดทำระบบฐานข้อมูลการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของไทย ซึ่งเป็นฐานข้อมูลกลางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการค้ามนุษย์ และจัดทำงานวิจัยที่จำเป็น เช่น การสำรวจการใช้แรงงานเด็กในประเทศไทย เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับจัดทำนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับสถานการณ์จริง

9. ส่งเสริมการประสานงานและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดและขยายความร่วมมือกับภาคเอกชน องค์กรชุมชน ภาคประชาสังคม องค์กรระหว่างประเทศ และรัฐบาลประเทศอื่น เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ และ

10. จัดการอบรมที่มุ่งเน้นให้เกิดผลลัพธ์ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและรณรงค์เพื่อสร้างกำลังแรงงานให้เป็นบุคลากรที่มีทักษะและมีความตระหนักถึงอันตรายของการค้ามนุษย์

รายละเอียดของผลการดำเนินงานได้กล่าวไว้ภายใต้ยุทธศาสตร์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ประกอบด้วย การดำเนินงานตามหลักมาตรฐานสากล 5 ประการ (5Ps) ได้แก่ **นโยบาย** (Policy) โดยปรับปรุงนโยบายและกลไกการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืน การสืบสวนสอบสวนและ**ดำเนินคดี** (prosecution) **การป้องกัน** (prevention) **การคุ้มครองและช่วยเหลือ**ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (protection) และ**การประสานความร่วมมือ** (partnership) หรือการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับภาคีที่มีประสบการณ์ทั้งในระดับประเทศและระดับสากล

ในส่วนของนโยบาย ซึ่งเป็นหัวข้อต่อกันจะเป็นการปูพื้นฐานข้อมูลว่า **ทำไม** (เช่น ทำไมจึงมีการริเริ่มงานด้านนี้) **อะไร** (เช่น ใช้มาตรการใดในการดำเนินงาน) และ**อย่างไร** (เช่น มาตรการดังกล่าวนำไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมอย่างไรบ้าง) โดยจะมีการนำเสนอสถิติและข้อมูลตัวเลขเชิงเปรียบเทียบ เพื่อแสดงให้เห็นความก้าวหน้าของการดำเนินงาน รวมถึงส่วนที่ยังต้องดำเนินงานต่อเนื่อง ด้านนโยบายจะเป็นกรอบนโยบายระดับสูงสำหรับข้อมูลระดับปฏิบัติจะนำเสนอภายใต้หัวข้อการดำเนินคดี การป้องกัน การคุ้มครองช่วยเหลือ และการประสานความร่วมมือต่อไปตามลำดับ

ด้านนโยบายและการนำไปสู่การปฏิบัติ (Policy and Implementation)

ในปี 2558 นโยบายใหม่ๆ ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของรัฐบาลถูกนำไปขับเคลื่อน เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืน ในหัวข้อนี้ เป็นการนำเสนอแนะนโยบายและมาตรการในการขับเคลื่อน นโยบายที่สำคัญ โดยเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 : ปิดจุดอ่อนทางกฎหมาย ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และทำให้การดำเนินคดีค้ามนุษย์ล่าช้า

ภายใต้วัตถุประสงค์นี้ นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 286/2558 ลงวันที่ 6 ตุลาคม 2558 แต่งตั้ง คณะกรรมการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องด้านกระบวนการยุติธรรมในคดีค้ามนุษย์ เพื่อแก้ไข ข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ คณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย รวมถึง ผู้พิพากษา อัยการ และผู้แทนระดับสูงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีประสบการณ์ทำงานด้านกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ คณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้แก้ไขคำนิยามตามกฎหมายที่ไม่ชัดเจนและเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน แก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเสนอแนะนโยบายแก่นายกรัฐมนตรีเพื่อเร่งรัดการดำเนินคดีค้ามนุษย์ ปัจจุบัน คณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้ดำเนินมาตรการตามวัตถุประสงค์ 3 มาตรการหลักด้วยกัน ได้แก่

มาตรการที่ 1 : จัดทำร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์

คณะกรรมการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องด้านกระบวนการยุติธรรมในคดีค้ามนุษย์ ได้ส่งมอบข้อเสนอแนะ และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ให้แก่นายกรัฐมนตรีในวันที่ 4 ธันวาคม 2558 เพื่อเร่งรัดและเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินคดีค้ามนุษย์ และเพิ่มจำนวนคดีที่พิพากษาให้แล้วเสร็จอย่างโปร่งใส ให้ได้ภายในระยะเวลาอันสั้น รวมทั้งเพิ่มมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายและพยานในระหว่างการให้การในชั้นศาล เมื่อร่างกฎหมายฉบับนี้ประกาศใช้ (คาดว่าภายในปี 2559) จะช่วยให้กระบวนการยุติธรรมในคดีค้ามนุษย์ดำเนิน ไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. กำหนดให้วิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ ใช้ระบบไต่สวนและเป็นไปอย่างรวดเร็ว
2. กำหนดให้ในการสืบพยานก่อนฟ้องคดี การไต่สวนมูลฟ้องหรือการพิจารณาคดี หากมีเหตุจำเป็น อันไม่อาจนำพยานมาเบิกความในศาลได้ ศาลอาจอนุญาตให้พยานเบิกความนอกศาล ทั้งที่อยู่ในประเทศหรือ ต่างประเทศ โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้

3. เพิ่มความเข้มงวดในการพิจารณาอนุญาตประกันตัวผู้ต้องหาคดีค้ำมนุษย์ที่เป็นองค์รอาชญากรรม ผู้ต้องหาที่มีอิทธิพล หรือเจ้าหน้าที่ หรือเพื่อรักษาความปลอดภัยของพยาน มีการกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการหลบหนีประกันของผู้ต้องหา รวมถึงการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบ หรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ผู้ต้องหาที่หลบหนีการประกันต้องโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปีและ/หรือ ปรับ ไม่เกิน 100,000 บาท ไม่ว่าจะพิจารณาคดีจะถึงที่สุดหรือไม่ก็ตาม

4. ในกรณีที่ผู้ต้องหาหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ แต่ไม่ได้ถูกจำคุก (เนื่องจากหลบหนีระหว่างการดำเนินคดี) และยื่นอุทธรณ์ ผู้ต้องหาจะต้องไปยื่นอุทธรณ์ที่ศาลด้วยตนเอง มิเช่นนั้น ศาลจะไม่รับพิจารณา

5. ในกรณีที่คดีเกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ ศาลอาจพิจารณาใช้วิธีการดำเนินคดีลับหลังจำเลย

6. ในกรณีที่พนักงานอัยการไม่ยื่นอุทธรณ์ต่อศาล ผู้เสียหายสามารถยื่นอุทธรณ์ด้วยตัวเอง แม้ว่า ในคดีประเภทอื่นไม่สามารถกระทำเช่นนี้ได้

7. ในกรณีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษายกฟ้อง ผู้เสียหายสามารถยื่นอุทธรณ์ภายในกำหนด 1 เดือน มิเช่นนั้น คำพิพากษาของศาลชั้นต้นถือว่าเป็นอันยุติ

8. เพื่อเร่งรัดการพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายสามารถยื่นฎีกาต่อศาลฎีกา และกำหนดให้ศาลฎีกา รับฎีกาโดยวินิจฉัยเป็นรายกรณีไป

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 1 :

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. ได้รับการเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2559 และเตรียมเข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติภายในเดือนกุมภาพันธ์ 2559 ซึ่งคาดว่าจะสามารถประกาศใช้ ได้ภายในปี 2559

มาตรการที่ 2 : แก้ไขปัญหากรณีที่ต้องหาบางรายสามารถหลบหนีประกัน

เนื่องจากที่ผ่านมา ผู้ถูกกล่าวหาในคดีค้ำมนุษย์สามารถหลบหนีประกันได้ ส่งผลให้การพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ไม่สามารถพิพากษาจนถึงที่สุด ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. วิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ ซึ่งกล่าวถึงไว้ในมาตรการที่ 1 จะเพิ่มความเข้มงวดในการพิจารณาอนุญาตประกันตัวผู้ต้องหาคดีค้ำมนุษย์ที่มีความเกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกับเครือข่าย/องค์กร/กลุ่มอาชญากรรม หรือเป็นผู้ที่มีอิทธิพล หรือเป็นเจ้าของที่ของรัฐ ศาลยังให้ความสำคัญต่อความปลอดภัยของผู้เสียหาย พยาน และหลักฐาน เป็นลำดับต้น และหากจำเป็นศาลต้องรับฟังมุมมองของผู้เสียหายในการตัดสินใจเรื่องนี้ด้วย

หากมีการอนุญาตให้ประกันตัว ศาลอาจกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการหลบหนีประกันของผู้ต้องหา รวมถึงการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวในกรณีที่ต้องหาหลบหนีในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล มีให้ับระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ ร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ ยังเป็นกฎหมายฉบับแรกที่ลงโทษผู้ต้องหาที่หนีประกัน โดยมีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปีและ/หรือ ปรับไม่เกิน 100,000 บาท ไม่ว่าจะ การพิจารณาคดีจะถึงที่สุดหรือไม่ก็ตาม

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 2 :

ในปี 2558 หลังจากพิจารณาสิทธิของผู้ต้องหาตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว มีผู้ต้องหาจำนวน 168 รายที่ยื่นคำร้องขอประกันตัว ไม่ได้รับอนุญาตจากศาลให้ประกันตัวเพราะเกรงว่าผู้ต้องหาอาจแทรกแซงการดำเนินคดี (โดยเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของผู้เสียหาย/พยาน) โดยที่ศาลอนุญาตให้ปล่อยตัวผู้ต้องหาชั่วคราวจำนวน 142 ราย ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. จะช่วยให้มาตรฐานในการอนุญาตปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาคดีค้ำมนุษย์มีความชัดเจนขึ้น นอกจากนี้ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2558 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อ วันที่ 31 ธันวาคม 2558 กำหนดให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้ เพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดภาระของเจ้าหน้าที่จากการปล่อยตัวผู้ต้องหาชั่วคราวระหว่างการพิจารณาคดีเป็นจำนวนมากขึ้น แต่ก็ยังสามารถติดตามตัวผู้ต้องหาได้อย่างใกล้ชิดเพื่อไม่ให้มีการหลบหนี

คณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ยังได้พิจารณากฎหมายและกฎระเบียบอื่นๆ โดยใช้เงินจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ให้ค่าตอบแทนเพื่อเป็นแรงจูงใจแก่ประชาชนผู้แจ้งเหตุค้ามนุษย์ ซึ่งรวมถึงบุคคลที่รายงานกรณีที่น่าสงสัยว่าจะเป็นการค้ามนุษย์ และ/หรือ ให้หลักฐานแก่เจ้าหน้าที่ ซึ่งจะนำไปสู่การจับกุมผู้ต้องหา และบุคคลที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับผู้ต้องหาคดีค้ำมนุษย์ที่หลบหนีประกันจนสามารถจับกุมตัวกลับมาได้อีกครั้ง นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดำเนินการ เพื่อให้สามารถจ่ายค่าตอบแทนเพื่อเป็นแรงจูงใจแก่ผู้แจ้งเหตุได้

ในเดือนกุมภาพันธ์ 2559 รัฐบาลยังมีแผนว่า ในอนาคตจะใช้งบประมาณจากกองทุนยุติธรรม ซึ่งมีงบประมาณมากกว่ากองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มาจัดสรรเป็นเงินรางวัลให้แก่ผู้ทำให้เบาะแสที่เป็นประโยชน์ในการจับกุมตัวผู้ต้องหาที่หลบหนีคดีอาญาทุกประเภทซึ่งไม่ใช่เฉพาะคดีค้ำมนุษย์เท่านั้น

มาตรการที่ 3 : จัดทำคำนิยามในกฎหมายให้ชัดเจน เพื่อขจัดอุปสรรคในการนำไปบังคับใช้ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คำนิยามตามกฎหมายหลายฉบับไม่สอดคล้องกัน เป็นอุปสรรคต่อการตัดสินใจคดีได้ถือเป็นคนดีค้ำมนุษย์ และทำให้การบังคับใช้กฎหมายและการคุ้มครองผู้เสียหายมีความยากลำบากในหลายแง่มุม เนื่องจากแรงงานอพยพในประเทศไทยประสบปัญหาถูกใช้แรงงานเพื่อขจัดหนี้และแรงงานบังคับในหลายรูปแบบ ซึ่งยังไม่ชัดเจนว่าเป็นการค้ามนุษย์หรือการแสวงประโยชน์ด้านการใช้แรงงาน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีความเข้าใจตรงกันว่าอะไรคือ “การแสวงประโยชน์” “แรงงานขจัดหนี้” “แรงงานบังคับ” “การใช้แรงงานเด็ก” และ/หรือ “สภาพแวดล้อมการทำงานที่เป็นอันตราย” ดังนั้น เพื่อให้ได้คำนิยามที่ตรงกัน ต้องมีแนวทางในระดับนโยบายที่ชัดเจนและความเห็นชอบจากเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งต้องนำคำนิยามที่มีอยู่ภายใต้กฎหมายไทยและกฎหมายระหว่างประเทศมาร่วมพิจารณา นอกจากนี้ ยังต้องแก้ไขกฎหมายและกฎกระทรวงบางฉบับ พร้อมทั้งออกกฎหมายฉบับใหม่ด้วย

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 3 :

ความก้าวหน้าภายใต้มาตรการที่ 3 มีดังต่อไปนี้

1. จัดทำคำนิยามของ “แรงงานบังคับ” และ “แรงงานขจัดหนี้”

เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2558 กระทรวงแรงงานจัดการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันจัดทำคำนิยามของแรงงานบังคับและแรงงานขจัดหนี้ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจากหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน (ได้แก่ สภาอุตสาหกรรมไทย สมาคมการประมงแห่งประเทศไทย) องค์กรพัฒนาเอกชน (ได้แก่ มูลนิธิพิทักษ์สตรี ศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทะเล มูลนิธิพัฒนาการคุ้มครองเด็ก สำนักงานกฎหมายเอส อาร์) โครงการสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ที่ประชุมมีการหยิบยกตัวชี้วัดแรงงานบังคับของ ILO อนุสัญญาเสริมของสหประชาชาติว่าด้วยการเลิกการใช้ทาส การค้าทาสและสถาบัน และแนวปฏิบัติที่คล้ายกับการใช้ทาส พ.ศ. 2499 และการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายค้ามนุษย์ของประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และสิงคโปร์ โดยที่ประชุมมีมติเห็นชอบคำนิยามต่อไปนี้

- **แรงงานบังคับ** หมายถึง งานหรือบริการทุกชนิด ซึ่งบีบบังคับเอาจากบุคคลใด ด้วยการขู่ และบุคคลดังกล่าวนั้นมีได้เต็มใจหรือสมัครใจทำเอง
- **แรงงานขจัดหนี้** หมายถึง การใช้แรงงานของบุคคลหนึ่ง โดยใช้หนี้สินเป็นวิธีการบังคับให้บุคคลนั้นทำงาน ซึ่งจำนวนหนี้สินดังกล่าวเป็นจำนวนที่ไม่เป็นธรรม โดยเป็นจำนวนเงินที่ไม่แน่ชัด หรือมีระยะเวลา หรือวิธีการชดใช้หนี้สินที่ไม่ชัดเจน

2. เสนอให้มีบทบัญญัติระบุว่าการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย เป็นการค้ามนุษย์

คณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้แก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 เพื่อกำหนดให้การใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในงานอันตรายหรือในสภาพการทำงานที่เลวร้ายและอาจเป็นอันตรายต่อร่างกายและจิตใจของเด็ก รวมถึงการทำงานในเรือประมงและในอุตสาหกรรมประมง เป็นการค้ามนุษย์

บทบัญญัติดังกล่าวจะช่วยให้ผู้บังคับใช้กฎหมายสามารถตัดแยกผู้เสียหายจากการใช้แรงงานเด็กได้ง่ายขึ้น และช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถบังคับใช้กฎหมายในกรณีที่ตัดสินได้ยาก คาดว่าร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่..) พ.ศ. ที่มีการแก้ไขนิยามการค้ามนุษย์ดังกล่าวนี้ จะผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติภายในปี 2559

ความก้าวหน้าในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายด้านอื่นๆ ในปี 2558 มีดังต่อไปนี้

มาตรการที่ 4 : ผ่านพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

เพื่อปราบปรามการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) และการค้ามนุษย์ในภาคประมงและอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล

พระราชกำหนดฉบับนี้ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2558 เป็นการปรับปรุงกรอบกฎหมายที่ใช้ควบคุมการประมงของไทยให้เข้มงวดและมีประสิทธิภาพขึ้น วัตถุประสงค์หนึ่งของพระราชกำหนดฉบับนี้ คือ ขจัดการใช้แรงงานบังคับทุกรูปแบบ และปรับปรุงสวัสดิการและสภาพการทำงานของลูกจ้างในอุตสาหกรรมภาคประมง ทั้งบนฝั่งและในทะเล

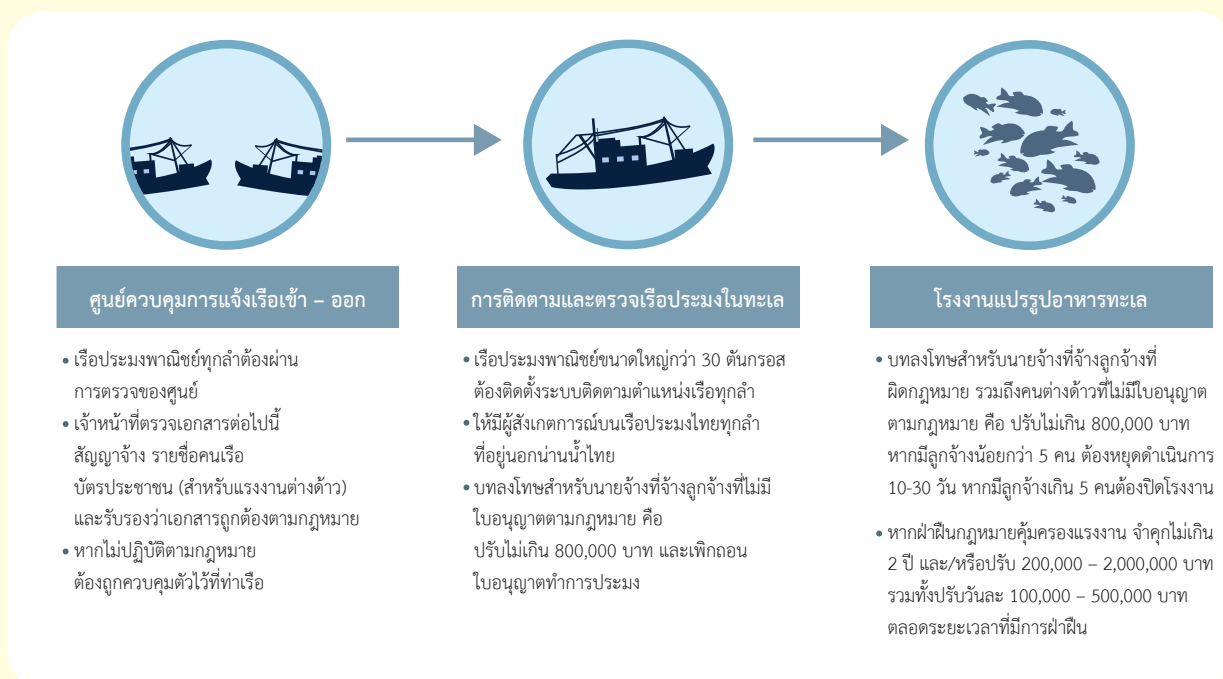
กฎหมายกำหนดระเบียบใหม่เพื่อควบคุมเรือประมง และให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการตรวจการใช้แรงงานบนเรือเพื่อสืบสวนและดำเนินคดีเรือที่ต้องสงสัยว่าจะมีการทำผิดกฎหมายได้อย่างทันท่วงที มีการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดกฎหมายให้หนักขึ้น ตัวอย่างเช่น เจ้าของเรือประมงที่จ้างลูกจ้างโดยที่ไม่ได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 800,000 บาท ต่อลูกจ้างหรือคนงานที่มีการจ้างงานโดยผิดกฎหมายหนึ่งคน ซึ่งนับว่าสูงชันมากเมื่อเทียบกับกฎหมายฉบับเก่า ที่มีโทษปรับสูงสุดเพียง 100,000 บาท ต่อผู้กระทำความผิดหนึ่งคน ไม่ว่าจะจ้างลูกจ้างผิดกฎหมายกี่คนก็ตาม

กฎหมายยังเพิ่มโทษผู้ประกอบการโรงงานที่ฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานหรือจ้างคนต่างด้าวโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยมีโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับ 200,000 - 2,000,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ รวมทั้งปรับอีกวันละ 100,000 - 500,000 บาท ตลอดระยะเวลาที่มีการฝ่าฝืนกฎหมาย สำหรับโรงงานที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับสัตว์น้ำ จ้างลูกจ้างโดยฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน หรือจ้างคนต่างด้าวที่ไม่ได้รับใบอนุญาตตามกฎหมาย มีโทษต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 800,000 บาท ต่อลูกจ้างหรือคนงานหนึ่งคนที่มีการจ้างงานโดยผิดกฎหมาย

นอกจากนี้ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบว่าการจ้างลูกจ้างหรือคนงานที่ผิดกฎหมายมากกว่า 5 คน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานอธิบดีกรมประมงโดยทันที เพื่อแจ้งปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมให้สั่งปิดโรงงาน และยึดใบอนุญาตประกอบการตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

แผนภูมิต่อไปนี้ สรุปให้เห็นว่าพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 สามารถช่วยป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในภาคประมงได้อย่างไร

แผนภูมิที่ 1 : การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในภาคประมง ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558



ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 4 :

กฎหมายฉบับนี้ ช่วยให้การตรวจเรือประมงและโรงงานแปรรูปสัตว์น้ำ รวมทั้งสถานประกอบการที่เกี่ยวข้อง เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น กฎหมายยังกำหนดให้เรือประมงพาณิชย์ขนาดใหญ่กว่า 30 ตันกรอส ต้องติดตั้งระบบติดตามตำแหน่งเรือ โดยใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์กำหนดพิกัดผ่านดาวเทียมทุกลำ และต้องผ่านการตรวจจากศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า-ออก ทำให้ประเทศไทยมีกลไกควบคุมดูแลเรือประมงที่เข้มงวดขึ้นกว่าเดิมมาก และช่วยให้รัฐบาลสามารถติดตามเรือประมงทุกลำได้ตลอดเวลาและสามารถดำเนินการใดๆ ได้ทันที

สืบเนื่องจากพระราชกำหนดฉบับใหม่นี้ ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ที่จัดตั้งขึ้นเมื่อเดือนพฤษภาคม 2558 ร่วมกับเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายภาคส่วนได้ปฏิบัติการตรวจเรือประมงไทยเป็นจำนวนถึงร้อยละ 92 ของเรือประมงในน่านน้ำไทย (หรือ 39,129 ลำ จาก 42,512 ลำ) นอกจากการตรวจเรือของศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า-ออก แล้ว เรือประมงที่อยู่ในน่านน้ำไทยยังได้รับการตรวจระหว่างที่อยู่ในทะเลโดย ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย และทีมสหวิชาชีพ โดยระหว่างวันที่

23 พฤศจิกายน 2558 - 13 มกราคม 2559 ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ได้ตรวจเรือประมงจำนวน 507 ลำ ในเขตน่านน้ำไทย (คิดเป็นร้อยละ 215 เมื่อเทียบกับเป้าหมายของ ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ที่กำหนดไว้ในแผนบริหารจัดการประมง พ.ศ. 2558 - 2562 ภายใต้การประสานงานของกรมประมงว่าจะตรวจเรือประมง 220 ลำ) นอกจากนี้ ระหว่างวันที่ 23 พฤศจิกายน 2558 - 10 มกราคม 2559 ทีมสหวิชาชีพนำโดยศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ได้ทำการตรวจเรือจำนวน 50 ลำ จาก 76 ลำ (ร้อยละ 66) ของเรือประมงที่ติดธงไทยทั้งหมดที่ทำการประมงในมหาสมุทรอินเดีย นอกน่านน้ำไทย ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่า ความพยายามในการตรวจเรือประมงที่กระทำผิดกฎหมายดำเนินไปอย่างเข้มข้นนับตั้งแต่พระราชกำหนดฉบับนี้ประกาศใช้ การตรวจเรือที่ผ่านมาได้นำไปสู่การดำเนินคดีค้ามนุษย์ 2 คดี และพบการฝ่าฝืนกฎหมายและคำสั่งฉบับอื่นๆ อีกหลายกรณี การทำผิดกฎหมายของเรือประมงไทย สรุปได้ในตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 : การกระทำความผิดที่พบระหว่างการตรวจเรือประมงในน่านน้ำไทย
ระหว่างวันที่ 6 พฤษภาคม 2558 - มกราคม 2559

ที่	ฐานความผิด	จำนวนคดีทั้งหมด	ความคืบหน้าของคดี				หมายเหตุ
			ตำรวจ	อัยการ	ศาล	เสร็จสิ้น	
1.	พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456	33	16	1	-	16	
2.	พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. 2481	20	7	2	-	11	
3.	พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ. 2482	39	38	1	-	-	
4.	พระราชบัญญัติวิฤตยุคนาคม พ.ศ. 2498	4	4	-	-	-	
5.	ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2498	2	2	-	-	-	
6.	พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490	80	44	-	-	36	
7.	พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522	6	6	-	-	-	
8.	พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551	4	-	4	2	-	พนักงานอัยการไม่ส่งฟ้อง 2 คดี
9.	พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551						
10.	คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 10/2558 เรื่องการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม	79	78	-	-	1	

ที่	ฐานความผิด	จำนวนคดีทั้งหมด	ความคืบหน้าของคดี				หมายเหตุ
			ตำรวจ	อัยการ	ศาล	เสร็จสิ้น	
11.	คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 24/2558 เรื่องการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม	124	124	-	-	-	
12.	ประกาศ ศปมผ. ฉบับที่ 15/2558	3	3	-	-	-	
13.	พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558	63	62	-	-	1	
14.	พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558	43	43	-	-	-	

ตัวอย่างของการทำผิดกฎหมาย ได้แก่ ไม่มีใบอนุญาตทำการประมงนอกน่านน้ำไทย หรือใบอนุญาตหมดอายุ ไม่บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการจับสัตว์น้ำในสมุดบันทึกการทำประมง (logbook) มีการจ้างแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีใบอนุญาตทำงาน และไม่มีสัญญาจ้างงานที่ถูกต้องในเรือประมง โดยมีการบังคับใช้มาตรการตามกฎหมายกับเจ้าของเรือที่กระทำผิด

ส่วนความก้าวหน้าของการตรวจเรือประมงนอกน่านน้ำไทย สรุปไว้ในตารางที่ 2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 : ความคืบหน้าของการตรวจเรือประมงและคนเรือนอกน่านน้ำไทย
ระหว่างวันที่ 23 พฤศจิกายน 2558 - 10 มกราคม 2559

ประเภทการตรวจ	จำนวนที่ตรวจ	จำนวนที่ทำผิดกฎหมาย	รายละเอียดของความผิด	ความคืบหน้า
การตรวจเรือประมง	50 ลำ	24 ลำ	<ul style="list-style-type: none"> เรือที่ทำผิดกฎหมาย 34 ลำ ผิดพระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. 2481 24 ลำ ผิดพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 6 ลำ ผิดกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล 	<ul style="list-style-type: none"> กรมเจ้าท่าปรับทุกกรณี ถูกตัดสินดำเนินคดีภายใต้ศาลไทย 6 คดี ทุกกรณีได้รับคำสั่งให้นายจ้างแก้ไข้ปัญหา

ประเภทการตรวจ	จำนวนที่ตรวจ	จำนวนที่ทำผิดกฎหมาย	รายละเอียดของความผิด	ความคืบหน้า
การตรวจคนบนเรือ	996 คน	494 คน	<ul style="list-style-type: none"> แรงงานต่างด้าวทุกคนผ่านกระบวนการจดทะเบียนและได้รับการยกเว้นไม่ต้องส่งกลับ ไม่มีกรณีต้องสงสัยว่าเป็นการค้ามนุษย์หรือการใช้แรงงานเด็กบนเรือ 	<ul style="list-style-type: none"> แรงงานทุกคนได้รับการตรวจสุขภาพและจดทะเบียน

พระราชกำหนดฉบับนี้ยังทำให้มีเรือที่ไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมายและเรือที่**ไม่พบร่องรอย**จำนวน 8,024 ลำ ถูกถอนใบอนุญาตการทำประมงในเดือนพฤศจิกายน 2558 ทำให้เรือประมงดังกล่าวไม่สามารถทำการประมงต่อไปได้ จึงช่วยลดความเสี่ยงที่เรือประมงเหล่านี้จะมีการใช้แรงงานทาสบนเรือ

นอกจากนี้ จากการดำเนินงานที่เข้มงวดของศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า-ออก เรือประมงที่มีเอกสารประจำตัวคนเรือไม่ถูกต้อง ไม่ได้รับอนุญาตให้ออกจากท่า จนถึงปัจจุบันนี้ เรือประมงจำนวน 5,609 ลำ ที่มีขนาดใหญ่กว่า 30 ตันกรอส ได้รับการรายงานผ่านศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า-ออก คิดเป็นร้อยละ 85 ของเรือประมงทั้งหมดซึ่งมีอยู่ 7,188 ลำ หมายความว่า ในปัจจุบัน ไม่เฉพาะแต่เรือประมงที่ผิดกฎหมาย แต่เรือประมงที่มีเอกสารไม่ถูกต้องและมีกิจกรรมที่น่าสงสัย ก็จะถูกควบคุมป้องกันไม่ให้เกิดทำผิด

ในด้านการตรวจสถานแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ได้จัดตั้งทีมสหวิชาชีพจำนวน 25 ทีม ทำการตรวจสถานประกอบการทั้งหมด 150 แห่ง โดยพบว่ามีสถานประกอบการ 3 แห่ง ถูกสั่งให้หยุดดำเนินการตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และสถานประกอบการอีก 12 แห่ง ถูกสั่งให้หยุดดำเนินการตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

นอกจากนี้ ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ยังอยู่ในระหว่างร่างกรอบการดำเนินงานโครงการระบบสำเนาสติกเกอร์ (QR Code Project) ซึ่งคณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการแล้ว และได้รับการจัดสรรงบประมาณ 11.9 ล้านบาท เพื่อติดตั้งซอฟต์แวร์สำหรับสแกนลายนิ้วมือของลูกเรือประมง รวมทั้งโค้ดของเรือประมง ซึ่งจะช่วยให้ ศปมผ. สามารถติดตามและดำเนินการตรวจเรือประมงในทะเลได้ เพื่อเป็นหลักประกันว่าเรือทุกลำเข้าออกตรงตามกำหนดเวลาที่แจ้งไว้ และคนงานทุกคนที่ขึ้นเรือได้กลับเข้าฝั่งพร้อมกับเรือ สำหรับผลลัพธ์ของการดำเนินงานของ ศปมผ. โปรดดูในวัตถุประสงค์ที่ 4 มาตรการที่ 5

มาตรการที่ 5: ปิดจุดอ่อนของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 โดยแก้ไขเพิ่มเติม และประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 รวมทั้งกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายฉบับใหม่นี้ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปิดสถานประกอบกิจการ โรงงาน พักใช้ใบอนุญาต และห้ามใช้ยานพาหนะเป็นการชั่วคราว หากพบหลักฐานว่ามีการกระทำความผิดค้ามนุษย์ และเพิ่มโทษจำคุกเป็น 8-20 ปี ในกรณีที่ทำให้ผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บสาหัส และโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต ในกรณีที่ทำให้ผู้เสียหายถึงแก่ความตาย นอกจากนี้ ยังเพิ่มค่าปรับจาก 80,000-200,000 บาท เป็นไม่เกิน 400,000 บาท

พระราชบัญญัติฉบับใหม่นี้ยังให้หลักประกันความปลอดภัยแก่ผู้แจ้งเบาะแสการค้ามนุษย์และเจ้าหน้าที่ที่จับกุมผู้ต้องสงสัยว่าจะไม่ถูกดำเนินคดีหากภายหลังปรากฏว่าไม่ใช่การค้ามนุษย์ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนในการแจ้งเหตุและให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการบังคับใช้กฎหมาย

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 5 :

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2557 โดยมีระเบียบที่ออกมาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้อีก 2 ฉบับ ได้แก่ ประกาศเกี่ยวกับมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม และ 25 ธันวาคม 2558 ตามลำดับ

ประกาศทั้งสองฉบับนี้จะช่วยให้การบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยจัดทำมาตรการและหลักเกณฑ์สำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อกำหนดให้เจ้าของสถานประกอบการหรือผู้ดำเนินกิจการ โรงงาน สถานบันเทิง เกสต์เฮาส์ โรงแรม และเรือประมง ต้องตรวจตราอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มั่นใจว่าลูกจ้างของตนไม่ได้ถูกบังคับใช้แรงงานหรือการล่วงละเมิดใดๆ ที่เป็นการค้ามนุษย์ กฎหมายยังกำหนดให้นายจ้างต้องจัดการฝึกอบรมให้ลูกจ้างทุกราย เพื่อให้ความรู้เรื่องเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และสิทธิที่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์พึงได้รับอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง นอกจากนี้ นายจ้างยังต้องรายงานกรณีที่น่าสงสัยว่าจะเป็นการค้ามนุษย์ให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่มีเหตุผลเพียงพอที่จะเชื่อว่าการค้ามนุษย์เกิดขึ้น เจ้าของหรือผู้ประกอบการ มีหน้าที่ที่จะต้องอำนวยความสะดวกให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปในสถานประกอบการ โรงงานของตน และ/หรือยานพาหนะ เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายค้ามนุษย์

เพื่อให้มีการปฏิบัติตามประกาศดังกล่าว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการจัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องนี้ รวม 5 ครั้ง เพื่อเสริมศักยภาพในการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการประมาณ 400 คน และยังได้แจกจ่ายแผ่นพับเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ที่จัดพิมพ์ใน 5 ภาษา เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายฉบับใหม่ให้กับกลุ่มเป้าหมายแรงงานต่างด้าว รวมทั้งยังมีการแจกจ่ายการ์ดขนาดเล็กที่มีข้อมูลสั้นๆ เกี่ยวกับข้อบ่งชี้ของการค้ามนุษย์และข้อมูลเกี่ยวกับสายด่วนและช่องทางอื่นๆ สำหรับขอความช่วยเหลือออกไปทั่วประเทศ

มาตรการที่ 6 : แก้ไขพระราชบัญญัติคนขอทาน พ.ศ. 2484

การแก้ไขกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มการคุ้มครองและลดความเสี่ยงของกลุ่มที่เสี่ยงต่อการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รายละเอียดเพิ่มเติมของกฎหมายฉบับนี้ โปรดดูในหัวข้อ “การป้องกัน”

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 6 :

ร่างกฎหมายฉบับนี้ผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 4 มกราคม 2559 และคาดว่าจะผ่านการพิจารณาและประกาศใช้ภายในปี 2559

มาตรการที่ 7 : พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 24) พ.ศ. 2558 ว่าด้วยการครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก

องค์กรภาคประชาสังคมได้รณรงค์ให้มีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับสื่อลามกเด็กมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว และจากการหารือร่วมกันกับกลุ่มองค์กรดังกล่าว รัฐบาลเล็งเห็นถึงความจำเป็นของการมีบทบัญญัติทางกฎหมาย เพื่อรับมือกับความเสี่ยงของเด็กที่ถูกใช้ทำสื่อลามกที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามอัตราการใช้อินเทอร์เน็ตที่เพิ่มมากขึ้นทั่วโลก

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 24) พ.ศ. 2558 ว่าด้วยการครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2558 จะช่วยเพิ่มการคุ้มครองเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ให้มากขึ้น กฎหมายกำหนดคำนิยามของ “สื่อลามกอนาจารเด็ก” ว่าเป็น “วัตถุหรือสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการกระทำทางเพศของเด็กหรือกับเด็กซึ่งมีอายุไม่เกินสิบแปดปี โดยรูป เรื่อง หรือลักษณะ สามารถสื่อไปในทางลามกอนาจาร ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของเอกสาร ภาพเขียน ภาพพิมพ์ ภาพระบายสี สิ่งพิมพ์ รูปภาพ ภาพโฆษณา เครื่องหมาย รูปถ่าย ภาพยนตร์ แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ หรือรูปแบบอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกัน และให้หมายความรวมถึง วัตถุหรือสิ่งต่างๆ ช่างต้น ที่จัดเก็บในระบบคอมพิวเตอร์หรือในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่น ที่สามารถแสดงผลให้เข้าใจความหมายได้” การครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก เพื่อแสวงประโยชน์ในทางเพศสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ถือเป็นความผิด รวมทั้งการค้า การแจกจ่าย การนำเข้าในราชอาณาจักรหรือส่งออกใบอนุญาตหรือทำให้แพร่หลายโดยประการใดๆ ซึ่งสื่อลามกอนาจารเด็ก ถือเป็นความผิดเช่นกัน

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 7 :

แม้ว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพิ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2558 ก็มีการดำเนินคดีเกี่ยวกับสื่อลามกเด็กจำนวน 2 คดี ภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยทั้งสองคดี เป็นความผิดเกี่ยวกับการครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็กที่เกิดขึ้นในจังหวัดเชียงใหม่ คดีแรก ได้มีการส่งสำนวนคดีสั่งฟ้องให้แก่อัยการ คดีที่สอง มีการจับกุมผู้ต้องหาเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2559 และอยู่ในระหว่างการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

มาตรการที่ 8 : พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558

เนื่องจากเครือข่ายค้ำมนุษย์มักมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับการฟอกเงิน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2558 ช่วยกำหนดขอบเขตของนิยามในกฎหมายให้ชัดเจนขึ้น และเพิ่มเครื่องมือทางกฎหมายเพื่อให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) นำไปใช้ปราบปรามการทำงานขององค์กรค้ำมนุษย์

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้ ในการยึดทรัพย์ที่ได้จากการทำความผิดมูลฐานทั้งทางตรงและทางอ้อม พระราชบัญญัติฉบับใหม่ยังเพิ่มอำนาจให้ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สามารถใช้มาตรการทางอาญาและกระบวนการทางแพ่งในการยึดทรัพย์สินของบุคคลใดที่ได้รับ ครอบครอง หรือใช้ประโยชน์ จากทรัพย์สินที่ได้มาจากการทำความผิดมูลฐานของการฟอกเงินภายใต้กฎหมายฉบับนี้ ซึ่งเป็นทั้งแหล่งข้อมูลข่าวกรองเกี่ยวกับความเชื่อมโยงของเครือข่ายอาชญากรรม ที่จะนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายรูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม พระราชบัญญัติฉบับใหม่ยังเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังสำหรับรัฐบาลในการขัดขวางปฏิบัติการทางการเงินของเครือข่ายค้ำมนุษย์

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 8 :

ในปี 2558 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ได้ทำการสืบสวนคดีที่มีความผิดมูลฐานเรื่องการค้ำมนุษย์รวมทั้งหมด 40 คดี ซึ่งมีการส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในจำนวนนี้ มีคดียังอยู่ในขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐาน 25 คดี อยู่ในขั้นตอนการตรวจสอบทรัพย์สิน 11 คดี ส่วนคดีที่เหลือต้องยุติลงเนื่องจากไม่สามารถติดตามทรัพย์สินได้ แต่ก็มีกระบวนการบันทึกข้อมูลข่าวกรองไว้สำหรับคดีที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ยังมีบทบาทสำคัญในการสืบสวนคดีเกี่ยวกับผู้อพยพชาวโรฮิงจา โดยใช้มาตรการทางแพ่งดำเนินการยึดทรัพย์มูลค่า 210 ล้านบาท ซึ่งเกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์ชาวโรฮิงจา รวมถึงเงินสด บัญชีธนาคาร สถานประกอบการเชิงพาณิชย์ และอสังหาริมทรัพย์ ทรัพย์สินดังกล่าวนี้ยึดมาจากสมาชิกเครือข่ายอาชญากรรมหลายเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการค้ำมนุษย์ชาวโรฮิงจา ซึ่งรวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐด้วย คดีค้ำมนุษย์ดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลแพ่ง ซึ่งกำลังพิจารณายึดทรัพย์เพิ่ม ข้อมูลข่าวกรองเกี่ยวกับการโอนเงินของผู้ต้องหาที่รวบรวมได้จะใช้เป็นหลักฐานในการดำเนินคดีอาญาเพื่อพิจารณาลงโทษตามความผิดฐานค้ำมนุษย์ การฟอกเงิน และการทำความผิดข้ามพรมแดน ส่งผลให้มีการออกหมายจับผู้ต้องหาจำนวน 79 ราย

วัตถุประสงค์ที่ 2 : แก้ไขปัญหาเจ้าหน้าที่ของรัฐ เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และการทุจริตคอร์รัปชัน

มาตรการที่ 1 : ลงโทษทางอาญากับเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

จนถึงปัจจุบัน มีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดค้ามนุษย์ถูกดำเนินการทั้งทางวินัยและอาญาจำนวน 29 คน นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินคดีกับอดีตนายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดสตูล ในความผิดฐานค้ามนุษย์ และศาลจังหวัดสงขลาได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2558 ลงโทษจำคุก 22 ปี 6 เดือน และให้ชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวโรฮีนจา เป็นเงิน 126,900 บาท ในความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และความผิดอาญาเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเสรีภาพ ตามประมวลกฎหมายอาญาและความผิดตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง คดีนี้ใช้เวลาในการดำเนินคดีในชั้นศาลเป็นเวลา 4 เดือน

มาตรการที่ 2 : กำหนดมาตรการทางการบริหารที่เข้มงวดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหานายเจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และการทุจริตคอร์รัปชัน

รัฐบาลตระหนักดีว่าที่ผ่านมา กลไกตรวจสอบภายในยังมีไม่เพียงพอที่จะหยุดยั้งไม่ให้เจ้าหน้าที่รัฐใช้อำนาจเครือข่าย และตำแหน่งหน้าที่ ในการปกป้องตนเองและผู้อื่นที่กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ทำให้มักนำไปสู่การใช้ อำนาจในทางที่ไม่ชอบ การทุจริต และการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องของกับกระบวนการค้ามนุษย์ ดังนั้น เพื่อเป็นการหนุนเสริมมาตรการทางอาญาที่มีการดำเนินคดีเจ้าหน้าที่รัฐที่ประพฤติมิชอบในคดีค้ามนุษย์ที่ผ่านมา เพื่อแสดงให้เห็นว่านโยบาย “จัดการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้น” ได้รับการนำไปปฏิบัติจริง และผู้ที่ฝ่าฝืนต้องได้รับโทษ นายกรัฐมนตรี จึงได้ส่งสัญญาณไปยังเจ้าหน้าที่รัฐ ด้วยการออกระเบียบใหม่ เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย มาตรการทางการบริหารในการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2558” รัฐบาลยังได้ ออกคำสั่งอีกฉบับให้มีการแก้ปัญหาการคอร์รัปชันและประพฤติมิชอบของข้าราชการตำรวจด้วย

มาตรการทางการบริหารในการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2558 มีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2558 ระเบียบนี้กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานราชการทุกหน่วยในทุกระดับ ติดตามและสอดส่องไม่ให้มีข้าราชการในหน่วยงานของตนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ระเบียบดังกล่าว ยังรวมถึงมาตรการต่อไปนี้ :

- กำหนดคำนิยามอย่างละเอียดของการเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์เป็นครั้งแรก เพื่อระบุขอบเขตในการเอาผิดการประพฤตินิยมชอบ โดยรวมถึงการสนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใดๆ เพื่อประโยชน์หรือให้ความสะดวกแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ คบค้าสมาคมเป็นอาฉินกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ใช้หลักทรัพย์หรือสถานะของการเป็นเจ้าของที่ของรัฐมาเป็นประกันผู้ต้องหาหรือจำเลย
- กำหนดกระบวนการที่ชัดเจนในการดำเนินการกรณีเจ้าหน้าที่รัฐประพฤตินิยมชอบ ได้แก่ การกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาต้องพิจารณาดำเนินการภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการสอบสวนทางวินัย จากคณะกรรมการสอบสวน และผู้บังคับบัญชาจะต้องรายงานความก้าวหน้าต่อคณะกรรมการ ไม่เช่นนั้นจะถือว่ากระทำผิดวินัย (โปรดดูรายละเอียดเกี่ยวกับคดีที่มีการลงโทษเจ้าหน้าที่และสถิติที่เกี่ยวข้องในปีที่ผ่านมาภายใต้หัวข้อ “การดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย”)
- จัดตั้งศูนย์รับแจ้งข่าวและการกล่าวหา ร้องเรียนการกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์หรือการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมีผู้แทนจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงแรงงาน กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปป.ง.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ปป.ท.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปป.ช.) และส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่น และหน่วยงานที่กล่าวมานี้ จะต้องรายงานกรณีที่สงสัยว่าจะเป็นการกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์หรือการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต่อปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในทันที
- ให้สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานกลาง และมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้สื่อมวลชนหรือประชาชนมีส่วนร่วมในการสอดส่อง หรือแจ้งการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และกำหนดให้มีรางวัลตอบแทนแก่ผู้แจ้งเบาะแสรื่องดังกล่าว ส่งเสริมและสนับสนุนการพิจารณาความดีความชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งให้ข้อมูลหรือชี้เบาะแสเกี่ยวกับการค้ามนุษย์หรือการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ และร่วมมือกับสื่อมวลชนในการเสนอข่าวสารที่เป็นการชมเชยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีผลงานดีเด่น ในการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และ
- ให้มีคณะกรรมการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์คณะหนึ่ง ประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ (โดยมีผู้บริหารหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ) มีหน้าที่ประสานงานเพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ และพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติตามระเบียบ

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 2 :

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าว นอกจากจะเป็นเครื่องมือทางกฎหมายในการสอดส่องและบังคับใช้กฎหมายในกรณีเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำผิดแล้ว ยังนับเป็นการส่งสัญญาณเตือนให้เจ้าหน้าที่รัฐทั่วประเทศได้ตระหนักว่า ปัจจุบันรัฐบาลมีทั้งกฎหมายและนโยบายปราบปรามการทุจริตและการประพฤติมิชอบอย่างจริงจัง นายกรัฐมนตรียังได้แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ โดยมีพลเรือเอก ณรงค์ พิพัฒนาศัย รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ปัจจุบัน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์อยู่ระหว่างจัดทำร่างหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และมาตรการ เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้ และคาดว่าจะดำเนินการได้อย่างเต็มรูปแบบในเดือนกุมภาพันธ์ 2559

วัตถุประสงค์ที่ 3 : เร่งรัดการดำเนินคดีค้ามนุษย์ให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ที่ผ่านมา ประเทศไทยมักได้รับการวิจารณ์ว่า การดำเนินคดีค้ามนุษย์เป็นไปอย่างเชื่องช้า และก่อให้เกิดภาระทั้งด้านการเงิน สังคม และอาชญากรรม ของผู้เสียหายและพยานในคดีค้ามนุษย์ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว รัฐบาลจึงดำเนินมาตรการดังต่อไปนี้

มาตรการที่ 1 : สำนักงานศาลยุติธรรมเผยแพร่สถิติคดีค้ามนุษย์บนเว็บไซต์ของหน่วยงาน เพื่อความโปร่งใสและเพื่อช่วยในการติดตามความก้าวหน้า

มาตรการนี้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของประธานศาลฎีกา ที่ได้ส่งหนังสือเวียนไปยังผู้พิพากษาทั่วประเทศ เมื่อปีที่แล้ว โดยกำหนดแนวทางให้พิจารณาคดีค้ามนุษย์เสร็จสิ้นภายในเวลา 6 เดือน (โดยสามารถเลื่อนเวลาออกไปได้เป็นไม่เกิน 1 ปีในกรณีพิเศษ และต้องได้รับการอนุมัติจากผู้พิพากษาหัวหน้าศาลของแต่ละศาล)¹⁴

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 1 :

สำหรับคดีที่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึง 30 พฤศจิกายน 2558 มี 169 คดี ที่ศาลพิพากษาถึงที่สุด และคดีจำนวน 113 จากทั้งหมด 169 คดี (ร้อยละ 67) มีการพิพากษาเสร็จสิ้นภายในเวลาหนึ่งปี ส่วนคดีที่ใช้เวลาดำเนินการมากกว่า 1 ปี เป็นคดีที่เกิดขึ้นก่อนที่จะมีการดำเนินงานตามมาตรการที่ 1 ซึ่งเมื่อคดีที่ค้างค้างอยู่พิจารณาเสร็จสิ้นแล้ว รัฐบาลคาดว่าคดีค้ามนุษย์ทุกคดีจะดำเนินเสร็จสิ้นได้ตามเป้าหมายที่วางไว้

ในปี 2558 คดีค้ามนุษย์มากกว่าร้อยละ 50 ได้รับการพิพากษาลงโทษจำคุกมากกว่า 5 ปี โดยมีคดีจำนวนร้อยละ 35 ได้รับการพิพากษาลงโทษจำคุกมากกว่า 10 ปี

ในปี พ.ศ. 2558 เจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวนคดีค้ามนุษย์ไปทั้งหมด 317 คดี และส่งสำนวนให้อัยการ 176 คดี โดยอัยการมีความเห็นสั่งฟ้อง 174 คดี (ร้อยละ 99 ของ 176) และสั่งไม่ฟ้อง 2 คดี (ร้อยละ 1) ในขณะที่อีก 141 คดี ยังอยู่ในระหว่างการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จากจำนวนคดีที่ได้รับ 176 คดีนั้น อัยการได้สั่งฟ้อง 107 คดี สั่งไม่ฟ้อง 7 คดี และกำลังพิจารณาอยู่อีก 62 สำนวน ในจำนวน 107 คดี ที่สั่งฟ้อง ศาลได้พิพากษาลงโทษไป 43 คดี ในปี 2558 และกำลังอยู่ในระหว่างการไต่สวนอีก 64 คดี

มาตรการที่ 2 : รัฐบาลจัดสรรงบประมาณให้แก่ศาลอาญา สืบพยานในลักษณะการประชุมทางจอภาพ (VDO Conference) เพื่อลดภาระในการดำเนินคดีของผู้เสียหายและพยาน

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 2 :

สืบเนื่องจากข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ลงวันที่ 19 กันยายน 2556 ศาลได้มีการเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการสืบพยานล่วงหน้าและจัดประชุมทางจอภาพในศาลจำนวน 224 แห่งทุกจังหวัดของประเทศไทยภายใต้งบประมาณ 244 ล้านบาท นอกจากนี้ ในปี 2558 ศาลใช้งบประมาณ 100 ล้านบาท ในการปรับปรุงห้องสืบพยานให้มีความเหมาะสมกับการจัดประชุมทางจอภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสืบพยานที่เป็นเด็ก ในปัจจุบันมีศาลจำนวน 217 แห่งที่มีอุปกรณ์พร้อมและสามารถดำเนินการได้

ในเดือนสิงหาคม 2558 กรมสืบสวนคดีพิเศษได้จัดประชุมทวิภาคีระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจของประเทศไทยและเมียนมา ที่ประชุมเห็นชอบว่าจะนำร่องการสืบพยานในลักษณะประชุมทางจอภาพระหว่างประเทศไทยกับเมียนมา เนื่องจากเมียนมาเป็นประเทศต้นทางของผู้เสียหายค้ามนุษย์ชาวโรฮีนจาหลายราย ซึ่งการสืบพยานรูปแบบดังกล่าวจะช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินคดีในชั้นศาล และการสืบพยาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เดินทางออกจากประเทศไทยไปแล้ว เดิมทีการตัดสินใจใช้ระบบการประชุมทางจอภาพระหว่างสองประเทศคาดว่าจะสามารถสรุปได้ภายในเดือนมกราคม พ.ศ. 2559 แต่การตัดสินใจต้องล่าช้าออกไป เนื่องจากการเลือกตั้งภายในประเทศเมียนมาและความเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองที่ตามมา โดยประเทศไทยยังคงหวังว่าจะสามารถสรุปกระบวนการกับรัฐบาลเมียนมาและนำร่องการดำเนินการดังกล่าวภายในปี 2559

มาตรการที่ 3 : จัดตั้งหน่วยงานเชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมและเพิ่มความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเหล่านี้

นอกจากการจัดตั้งแผนกคดีคุ้มครองผู้บริโภคในศาลอาญาในกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2558 แล้ว ยังมีการจัดตั้งสำนักงานคดีคุ้มครองผู้บริโภคในสำนักงานอัยการสูงสุด เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2558 รัฐบาลยังจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมสำหรับจัดอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศไทยมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเพิ่มขึ้นและจะเป็นการกวาดล้างให้การดำเนินคดีคุ้มครองผู้บริโภคมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในปี 2559 นี้ ศูนย์ต่อต้านการคุ้มครองผู้บริโภคในกรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้รับการยกระดับขึ้นเป็นหน่วยงานระดับกอง ซึ่งจะทำให้หน่วยงานมีความพร้อมมากยิ่งขึ้นทั้งด้านงบประมาณและบุคลากรในการสืบสวนคดีคุ้มครองผู้บริโภคและเป็นการหนุนเสริมกองบังคับการปราบปรามการคุ้มครองผู้บริโภคของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งรับผิดชอบการสืบสวนสอบสวนและดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคทั่วประเทศ

ดังนั้น จึงนับได้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศแรกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีหน่วยงานเชี่ยวชาญด้านการต่อต้านการคุ้มครองผู้บริโภคในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม ซึ่งร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการเร่งรัดดำเนินคดีเพื่อนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 3 :

ตั้งแต่วันที่ 10 สิงหาคม – 31 ธันวาคม 2558 แผนกคดีคุ้มครองผู้บริโภคภายใต้ศาลอาญาได้รับคดีมาแล้ว 22 คดี รวมถึงคดีหัวโธร-ปาดังเบซาร์ ที่ส่งมาจากศาลจังหวัดนาทวี ในจำนวนนี้มี 1 คดี ที่ได้พิพากษาเสร็จสิ้นภายในระยะเวลา 4 เดือน โดยศาลตัดสินให้ผู้กระทำผิดจำคุก 22 ปี ส่วนสำนักงานคดีคุ้มครองผู้บริโภคของสำนักงานอัยการสูงสุดได้ดำเนินการและยื่นฟ้องคดีคุ้มครองผู้บริโภคไปแล้ว 15 คดี ซึ่งเป็นคดีที่ได้รับการส่งต่อมาจากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2558 หลังจากการตรวจสอบแฟ้มคดีเบื้องต้น พนักงานอัยการได้สั่งฟ้องผู้ต้องหา 5 ราย

วัตถุประสงค์ที่ 4 : เพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์เพื่อผลิตผลลัพธ์ที่สามารถวัดได้

มาตรการที่ 1 : จัดตั้งระบบการบูรณาการด้านงบประมาณ เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

เนื่องจากปัญหาการค้ามนุษย์และอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องมีความซับซ้อนและครอบคลุมเครือข่ายที่กว้างขวาง จึงพบว่าที่ผ่านมา การจัดสรรงบประมาณยังไม่เหมาะสมและไม่สามารถโอนย้ายข้ามหน่วยงานหรือกระทรวงได้อย่างสะดวก เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงและจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณใหม่ให้ตอบสนองต่อสถานการณ์ รัฐบาลจึงได้จัดตั้งระบบการบูรณาการด้านงบประมาณในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ เพื่อสร้างเสริมประสิทธิภาพของการจัดสรรงบประมาณ และเป็นหลักประกันว่าการจัดสรรทรัพยากรสอดคล้องกับการให้ความสำคัญต่อปัญหาในระดับนโยบาย ผลที่เกิดขึ้นก็คือ ปัจจุบันนี้ มีงบประมาณกลางเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ซึ่งจะจัดสรรออกไปให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสมและตามบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานนั้นๆ

รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจติดตามการบูรณาการงบประมาณขึ้น เพื่อควบคุมดูแลการใช้งบประมาณภายใต้ระบบใหม่ โดยมีพลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน คณะกรรมการได้จัดทำแผนปฏิบัติการ ซึ่งครอบคลุมทั้งปัญหาการค้ามนุษย์และแรงงานต่างด้าว ระบบบูรณาการนี้ ช่วยให้มีการตัดสินใจโยกย้ายงบประมาณได้ตามความจำเป็นตามบริบทของสถานการณ์ปัญหาการค้ามนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้งบประมาณได้จัดสรรไปในการแก้ปัญหาที่จำเป็นและเร่งด่วนที่สุด และเพื่อแก้ไขจุดอ่อนของการจัดสรรงบประมาณในอดีต นอกจากนี้ ภายใต้การจัดสรรงบประมาณแบบบูรณาการนี้ ยังช่วยให้มีการประเมินผลงานด้านการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในภาพรวมด้วย

ในปีงบประมาณ 2559 (เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม 2558) แผนงบประมาณบูรณาการมีโครงการทั้งหมด 69 โครงการ ภายใต้แผนงาน 6 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว การปรับปรุงระบบฐานข้อมูลกลางด้านการค้ามนุษย์ การจัดทำและขับเคลื่อนนโยบาย การป้องกัน การคุ้มครอง และการดำเนินคดี โดยมีกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน และสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีหน้าที่หลักในการควบคุมการเบิกจ่ายงบประมาณ ทั้งสองกระทรวงนี้ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานกลางมีหน้าที่กำกับดูแลให้การดำเนินงานทุกด้านเป็นไปตามกำหนดระยะเวลาและก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม

สำหรับปีงบประมาณ 2559 งบประมาณทั้งหมดที่จัดสรรให้งานด้านการค้ามนุษย์และแรงงานต่างด้าวรวมทั้งหมด 2,590,315,420 บาท รายละเอียดงบประมาณแสดงไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 : การจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลในปีงบประมาณ 2558 – 2559

ปีงบประมาณ	บุคลากร	งบประมาณสำหรับโครงการ/กิจกรรม (ล้านบาท)							รวมทั้งสิ้น
		การบริหารจัดการ แรงงานต่างด้าว	การพัฒนา ฐานข้อมูล	การจัดทำและ ขับเคลื่อนนโยบาย	การป้องกัน	การคุ้มครอง	การค้าในคดี	รวม	
2557	917.82	123.60	6.0	77.59	217.19	151.60	35.88	611.86	1,529.68
2558	1,146.12	156.54	10.02	75.70	515.36	115.81	62.33	935.78	2,081.90
เพิ่มขึ้น/ลดลง	228.30	32.94	4.02	-1.89	298.17	-35.78	26.45	323.91	552.21
ร้อยละ	24.87	26.65	67.11	-2.44	137.28	-23.61	73.71	52.93	36.09

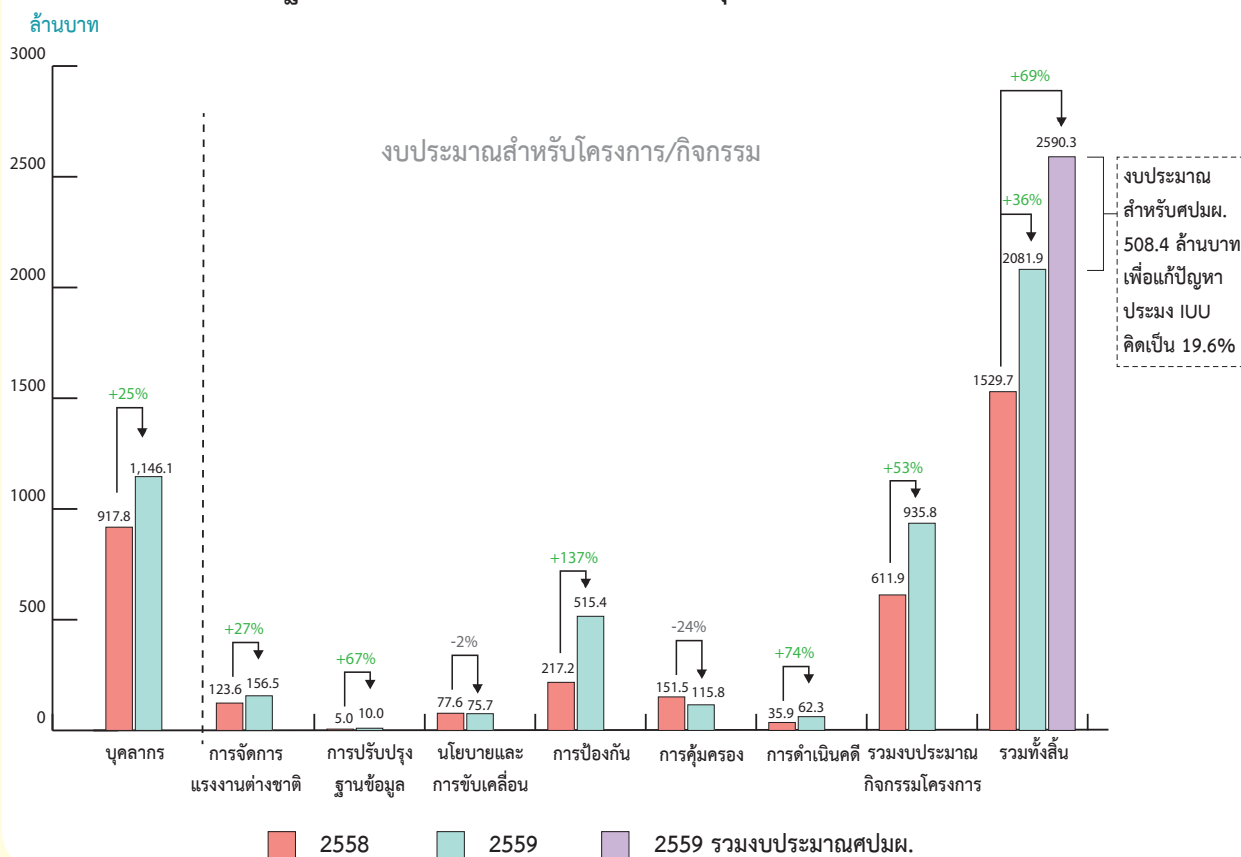
ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 1:

ตารางที่ 3 แสดงให้เห็นงบประมาณของรัฐบาลในการแก้ปัญหาค้ามนุษย์ เปรียบเทียบระหว่างปีงบประมาณ 2557 และ 2558 การจัดสรรงบประมาณที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 36 แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายต่อต้านการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลซึ่งให้ความสำคัญเรื่องนี้เป็นลำดับต้น โดยการจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอเพื่อก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม จุดเน้นที่สำคัญในการจัดสรรงบประมาณมีดังต่อไปนี้

- จัดสรรงบประมาณจำนวน 156,543,200 บาท สำหรับการจัดการแรงงานต่างด้าว เพื่อแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลจริงจังในการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวให้ถูกกฎหมาย และปฏิรูประบบติดตามและลดความเสี่ยงในการตกเป็นผู้เสียหายค้ามนุษย์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- ในปีนี้ รัฐบาลเพิ่มงบประมาณด้านการป้องกันขึ้นเป็นสองเท่า หรือเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 137% หรือ 298,171,640 บาท เพื่อลดความเสี่ยงต่อการตกเป็นผู้เสียหายค้ามนุษย์ รัฐบาลได้กวัดขังการตรวจตราการทำผิดกฎหมายทั้งบนฝั่งและในทะเล รวมถึงการตรวจสถานประกอบการ 44,858 แห่ง การควบคุมการเข้าเมือง ณ จุดข้ามแดนทางบก 37 แห่ง ท่าเรือ 54 แห่ง และท่าอากาศยาน 29 แห่ง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ยังได้มอบหมายให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองดำเนินการตามยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันคนข้ามแดนทั้งที่มีเอกสารถูกต้องและที่ผิดกฎหมายไม่ให้ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และในการตรวจเรือประมงที่ศูนย์ PIPO มีเรือประมงจำนวน 25,476 ลำ หรือร้อยละ 96 พร้อมทั้งลูกจ้างบนเรือ 474,334 คน หรือร้อยละ 90 ได้รับการตรวจ โดยลูกจ้างเรือประมงที่ได้รับการตรวจ เป็นลูกจ้างชาวไทย 91,623 คน เมียนมา 152,516 คน กัมพูชา 228,701 คน ลาว 1,179 คน และสัญชาติอื่นๆ 315 คน ส่วนการจัดตั้งศูนย์ประสานงานแรงงานประมงจังหวัดใน 7 จังหวัดชายฝั่ง ก็จะมีการขยายออกไปจัดตั้งให้ครอบคลุม 22 จังหวัด

แผนภูมิที่ 1 : ร้อยละและงบประมาณที่จัดสรรให้การต่อต้านการค้ำมนุษย์

งบประมาณรัฐบาลที่จัดสรรให้การต่อต้านการค้ำมนุษย์ระหว่างปี 2558 - 2559



นอกจากนี้ ยังมีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมอีก 508,405,700 บาท ให้กับ ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหา การทำการประมงผิดกฎหมาย และหน่วยงานอื่นๆ ที่ทำงานเพื่อแก้ปัญหาค้ามนุษย์ที่ผิดกฎหมาย ขาดการ รายงาน และไร้การควบคุม และการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง ทำให้ในปี 2558 งบประมาณเพิ่มขึ้นถึง ร้อยละ 35.2 โดยงบประมาณส่วนใหญ่จัดสรรให้กับงานด้านการปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมาย การตรวจเรือ ประมงที่ทำเรือและในทะเล รวมทั้งการตรวจแรงงานในสถานประกอบการเบื้องต้น รายละเอียดของการจัดสรร งบประมาณให้แก่ ศพ. ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางในการแก้ปัญหาค้ามนุษย์ที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และ ไร้การควบคุม และการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง สรุปไว้ในตารางที่ 4 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 : การจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลให้แก่ ศปมผ.

รายละเอียด	งบประมาณ (ล้านบาท)		เปรียบเทียบ
	พฤษภาคม – ตุลาคม 2558 (6 เดือน)	พฤศจิกายน 2558 – เมษายน 2559 (6 เดือน)	
นโยบายและการวางแผน	28.2	44.76	+16.56
กฎหมาย	13.89	11.34	-2.55
การประชาสัมพันธ์	56.85	57.42	+0.57
ความเห็นชอบจากเรือประมง	9.12	-	-9.12
การบังคับใช้กฎหมายบนท่าเรือและในทะเล	190.51	207.09	+16.58
การตรวจแรงงานในสถานแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น และเรือประมงนอกน่านน้ำไทย	-	19.83	+19.83
การพัฒนาระบบที่เกี่ยวข้องกับแรงงาน	(การศึกษาเบื้องต้น)	(ระยะที่ 1)	+10.92
• ระบบสำเนาสติ๊กเกอร์ (QR) ระยะที่ 1	0.98	11.9	
• ระบบสำเนาสติ๊กเกอร์ (QR) ระยะที่ 2			
การจัดตั้ง	-	23.56	+23.56
• ระบบการจดทะเบียนการประมงและใบอนุญาตทำการประมง			
• ระบบการตรวจเรือประมง			
• ข้อมูลการทำประมง			
การพัฒนาระบบใบอนุญาตทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-license system)	-	5.00	+5.00
การพัฒนา	-	18.00	+18.00
• มาตรการรัฐเจ้าของท่า			
• การเชื่อมโยงกรมประมงและกรมศุลกากร			
• ใบบรรองการจับสัตว์น้ำ			
สร้างความเข้มแข็งให้กรมประมง กรมเจ้าท่า และตำรวจน้ำ	-	109.5	+109.5
รวม	299.55	508.40	

แม้ในปีนี้ ตัวเลขแสดงให้เห็นว่างบประมาณด้านการคุ้มครองลดลง แต่เนื่องจากในปี 2557 มีการใช้งบประมาณไปกับการปรับปรุงและรักษาระบบและสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานด้านต่างๆ ซึ่งไม่มีความจำเป็นต้องใช้งบประมาณดังกล่าวในปี 2558 โดยที่งบประมาณกิจกรรมด้านการคุ้มครองไม่ได้ลดน้อยลง

มาตรการที่ 2 : จัดทำระบบฐานข้อมูลการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ซึ่งเป็นฐานข้อมูลกลางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการค้ามนุษย์ เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับจัดทำนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับสถานการณ์

ในวันที่ 9 เมษายน 2558 สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงระบบฐานข้อมูลแบบบูรณาการ ซึ่งเป็นการรวบรวมคดีค้ามนุษย์ที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยงานดังกล่าวไว้ด้วยกัน เพื่อให้เอื้อต่อการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด และอีกไม่นาน ศาลยุติธรรมก็จะเข้าร่วมโครงการฐานข้อมูลกลางนี้ด้วยหลังจากที่มีการจัดตั้งแผนกคดีค้ามนุษย์ในศาลอาญาเมื่อเดือนสิงหาคม 2558

ผลลัพธ์ที่ตามมาคือ ตั้งแต่วันที่ 31 กรกฎาคม 2558 เป็นต้นมา คดีค้ามนุษย์ทุกคดีจะถูกจัดเก็บเข้าไปในระบบฐานข้อมูลกลางนี้ และภายในไตรมาสที่ 2 ของปี 2559 รัฐบาลจะมีฐานข้อมูลกลางของคดีค้ามนุษย์ของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระหว่างปี 2551 – 2558 ที่สมบูรณ์เป็นครั้งแรก

รัฐบาลยังได้จัดสรรงบประมาณจำนวน 3.5 ล้านบาท สำหรับปีงบประมาณ 2559 เพื่อจัดทำการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำระบบการจัดการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเชื่อมโยงข้อมูลการค้ามนุษย์จากฐานข้อมูลของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลทะเบียนราษฎรของกระทรวงมหาดไทย เพื่อเพิ่มพูนการใช้ประโยชน์จากการจัดการข้อมูลค้ามนุษย์

นอกจากนี้ ในวันที่ 17 สิงหาคม 2558 ผู้บริหารหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย 7 หน่วยงาน ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลเรือประมงและแรงงานประมง ได้แก่ กองทัพเรือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมประมง กรมเจ้าท่า กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน และกรมการปกครอง หลังจากนั้นระบบฐานข้อมูลการทำประมง ซึ่งกรมประมงเป็นหน่วยงานที่จัดทำขึ้น จะใช้เป็นฐานข้อมูลตั้งต้นสำหรับบูรณาการข้อมูลอื่นๆ ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเรือประมง ใบอนุญาตทำการประมง และลูกเรือประมง อีกโครงการหนึ่ง คือ โครงการสำเนาสติ๊กเกอร์ (QR Code) อยู่ระหว่างการจัดทำเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานตรวจแรงงานในทะเลและบนฝั่งตามที่ได้กล่าวไปแล้วก่อนหน้านี้

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 2 :

ระบบฐานข้อมูลใหม่เริ่มใช้งานอย่างเต็มรูปแบบแล้วที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติและสำนักงานอัยการสูงสุด โดยมีข้อมูลคดีค้ำมนุษย์จำนวน 276 คดี อยู่ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และ 176 คดี ที่สำนักงานอัยการสูงสุด ปัจจุบันนี้ ศาลยุติธรรมกำลังดำเนินการเพื่อเชื่อมต่อกับฐานข้อมูลดังกล่าว โดยคาดว่าจะแล้วเสร็จได้ภายในไตรมาสแรกของปี 2559

ระบบข้อมูลการประมงมีการจัดทำเป็นระบบออนไลน์แล้วสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โครงการ QR Code จะพร้อมใช้ในเดือนมีนาคม 2559 เครื่องมือเหล่านี้จะช่วยให้พนักงานตรวจแรงงานเข้าถึงข้อมูลระดับพื้นที่ที่จำเป็นทั้งบนฝั่งและในทะเล

มาตรการที่ 3: เปลี่ยนมาใช้แนวทางบังคับใช้กฎหมายเชิงรุกในรูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม (Intelligence-Led Response) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการสืบสวนและการดำเนินคดี

ที่ผ่านมา การสืบสวนและดำเนินคดีค้ำมนุษย์มุ่งเน้นไปที่การเพิ่มจำนวนคดี และใช้แนวทางการสืบสวนไปที่ละกรณี ซึ่งต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมากทั้งด้านเวลา กำลังคน และงบประมาณ ในขณะที่ส่งผลให้มีการดำเนินคดีเพียงไม่กี่คดีเท่านั้น เพื่อแก้ไขจุดอ่อนนี้ ในปี 2558 มีการเปลี่ยนแปลงหลักการและแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายจากปี 2557 อย่างมีนัยสำคัญ คือ จากแนวทางแบบตั้งรับเป็นเชิงรุกโดยการใช้รูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม เพื่อเพิ่มศักยภาพของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในการสืบสวนและดำเนินคดีค้ำมนุษย์ ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะก่อให้เกิดความก้าวหน้าอย่างยั่งยืนในการขจัดขบวนการค้ำมนุษย์

ในปี 2558 เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายสามารถสร้างเครือข่ายข่าวกรองได้หลายเครือข่ายในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการค้ำมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตำรวจได้ประสานความร่วมมือกับองค์กรภาคประชาสังคมและกลุ่มชุมชนหลายกลุ่มในพื้นที่ ทั้งที่เป็นความร่วมมือแบบทางการและกึ่งทางการ โดยตำรวจขอให้ภาคีดังกล่าวช่วยสอดส่องดูแลในพื้นที่หากมีสัญญาณบ่งชี้ว่าจะมีการค้ำมนุษย์ และส่งข่าวให้อย่างสม่ำเสมอ ด้วยเหตุนี้ หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายจึงสามารถเข้าถึงข่าวกรองเชิงลึกที่ไม่สามารถสืบหาเองได้ เนื่องจากแรงงานที่ไม่ได้จดทะเบียนหรือผู้เข้าเมืองผิดกฎหมายสะดวกใจที่จะสื่อสารกับองค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรชุมชนมากกว่าจะติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐโดยตรง หากพบหลักฐานที่ต้องสงสัยว่าจะเป็นการค้ำมนุษย์ ดังนั้น การประสานงานกับองค์กรดังกล่าวจึงช่วยให้ตำรวจสามารถเข้าถึงข่าวกรองในเชิงลึกเกี่ยวกับกรณีที่ต้องสงสัยว่าจะเป็นการค้ำมนุษย์ และส่งผลให้เกิดความก้าวหน้าอย่างสำคัญในการดำเนินคดีค้ำมนุษย์คดีใหญ่ๆ ตลอดทั้งปี 2558

นอกจากนี้ แทนที่จะจับกุมผู้กระทำผิดรายย่อยระดับปลายแถว ผู้ต้องหาเหล่านั้นจะถูกขอให้มาเป็นพยานเพื่อสืบสวนไปให้ถึง “ตัวการใหญ่” ซึ่งเป็นหัวขบวนการค้ายาเสพติด แม้ว่ากฎหมายไทยในปัจจุบันไม่มีระบบให้มีการต่อรองเพื่อรับสารภาพ (plea bargain arrangement) เช่นเดียวกับกฎหมายในสหรัฐอเมริกา แต่ตำรวจก็สามารถที่จะแจ้งต่อศาลว่าได้รับความร่วมมือจากผู้ต้องหาในการเป็นพยาน จากนั้นศาลก็จะทำการตัดสินคดีโดยใช้ข้อมูลดังกล่าวมาร่วมพิจารณาด้วยเมื่อพิพากษาลงโทษ และหากมีเหตุอันควรก็อาจจะผ่อนโทษของผู้กระทำผิดรายย่อยที่ให้ความร่วมมือในการเป็นพยานให้เบาลงได้

เนื่องจากเครือข่ายค้ายาเสพติดมักเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับขบวนการฟอกเงิน หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของไทยจึงทำการยึด และ/หรืออายัดทรัพย์สินของผู้ต้องหาคดีค้ายาเสพติดในหลายคดี โดยพิจารณาโดยละเอียดว่า ผู้ต้องหากระทำผิดกฎหมายฟอกเงินและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเงินอื่นๆ อย่างไรบ้าง รวมทั้งความเคลื่อนไหวด้านการเงินของผู้ต้องหา ส่งผลให้มีการพบและจับกุมตัวผู้ค้ายาเสพติด และหยุดยั้งปฏิบัติการค้ายาเสพติดของคณกลุ่มดังกล่าวได้

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 3 :

จากการใช้แนวทางบังคับใช้กฎหมายเชิงรุกในรูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม (Intelligence-Led Response) และการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคประชาสังคมอย่างใกล้ชิด ในปี 2558 จำนวนคดีค้ายาเสพติดที่ได้รับการสืบสวน จำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือ และจำนวนผู้ต้องหาที่ถูกจับกุม ล้วนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้สืบสวนคดีการค้ายาเสพติดไปทั้งหมด 317 คดี เมื่อเทียบกับปี 2557 ซึ่งมีเพียง 276 คดี ถือเป็นสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 15 นอกจากนี้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติยังสามารถที่จะขยายผลการสืบสวนคดีเพื่อค้นหาผู้เสียหายค้ายาเสพติดเพิ่มเติมได้ โดยอาศัยการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับองค์กรประชาสังคม ซึ่งให้การช่วยเหลือเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 15 ปี เป็นจำนวน 6 คน

จำนวนผู้เสียหายในคดีแรงงานซึ่งภายหลังกลายเป็นผู้เสียหายในคดีค้ายาเสพติดก็เพิ่มขึ้นจาก 47 ราย ในปี 2557 เป็น 69 รายในปี 2558 โดยมี 39 ราย ที่เป็นคดีค้ายาเสพติดในอุตสาหกรรมประมง สาเหตุหลักที่คดีเหล่านี้เพิ่มขึ้น เนื่องมาจากการตรวจเรือและสถานประกอบการโดยทีมตรวจแรงงานสหวิชาชีพซึ่งนำโดยศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ตั้งแต่วันที่ 6 พฤษภาคม 2558 (ตามรายละเอียดด้านบน)

นอกจากนี้ จำนวนผู้ต้องสงสัยซึ่งถูกจับกุมดำเนินคดียังเพิ่มเป็น 547 ราย ในปี 2558 จาก 412 ราย ในปี 2557 โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 33 ปัจจุบันมีผู้เสียหายค้ายาเสพติดที่ได้รับการคัดแยก 720 ราย ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก 595 ราย ในปี 2557 คิดเป็นเพิ่มขึ้นร้อยละ 21 และเนื่องจากการประสานงานกับองค์กรพัฒนาเอกชนดีขึ้น ตำรวจและกรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้ส่งเจ้าหน้าที่สืบสวนไปฝังตัวอยู่ในพื้นที่สมุทรสาครเพื่อสืบหาข่าวกรองและหาตัวแรงงานต่างด้าวที่อาจมีความเสี่ยงจะตกเป็นผู้เสียหาย การจับกุมครั้งล่าสุด แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ในการทำงานที่ดีมาระหว่างตำรวจท้องที่ในจังหวัดสมุทรสาคร ผู้ว่าราชการจังหวัด เจ้าหน้าที่แรงงาน และองค์กรพัฒนาเอกชน คือ มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน โดยในกรณีนี้ มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน ได้ช่วยเหลือแรงงานชายชาวเมียนมา ที่หลบหนีจากสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้นพร้อมกับภรรยา ส่งผลให้มีการดำเนินคดีต่อเจ้าของล้งกุ้งดังกล่าว และเจ้าหน้าที่ได้ร่วมกันช่วยเหลือคนงานอีกเกือบ 100 คน

มาตรการที่ 4 : มีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่รัฐรับมือปัญหาการค้ำมนุษย์ ทั้งบนฝั่งและในทะเล

เจ้าหน้าที่ตรวจแรงงานมีความเข้าใจในหัวข้อเรื่องแรงงานบังคับและแรงงานขัดหนี้ได้ดีขึ้น สืบเนื่องจากการจัดพิมพ์คู่มือสองฉบับเพื่อเผยแพร่ค่านิยมตามกฎหมายที่ปรับปรุงใหม่ กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ร่วมกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศ และ ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ยังได้ร่วมกันจัดทำ “หลักสูตรฝึกอบรมพนักงานตรวจแรงงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการตรวจแรงงานในสถานประกอบกิจการประเภทกลุ่มเสี่ยง” และจัดการอบรมผู้ตรวจแรงงาน โดยเน้นให้ความรู้เกี่ยวกับการตรวจสถานประกอบการที่มีความเสี่ยงสูงที่จะมีการค้ำมนุษย์ โดยมีผู้เข้ารับการอบรมจากหลายหน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงแรงงาน กองทัพเรือ ตำรวจน้ำ กรมประมง กรมเจ้าท่า และกรมศุลกากร

นอกจากนี้ ยังมีการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “การป้องกันปราบปรามการค้ำมนุษย์ การใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับในอุตสาหกรรมประมง” โดยเน้นที่แนวทางแบบองค์รวมในการตรวจแรงงาน และการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองแรงงานและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ผู้เข้าร่วมอบรม ได้แก่ เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายจากกองทัพเรือ ตำรวจน้ำ กรมประมง กรมเจ้าท่า และกรมศุลกากร ซึ่งได้รับความรู้ทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 4 :

การอบรมแบบสหวิชาชีพเหล่านี้ นับเป็นความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ เนื่องจากในอดีตการอบรมมักจัดขึ้นให้กับเจ้าหน้าที่รัฐภายใต้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง โดยไม่ได้นำไปสู่การประสานงานที่พอเพียง

ในวันที่ 19 ตุลาคม 2558 กระทรวงแรงงานได้รับอนุมัติงบประมาณจำนวน 172,316,880 บาท เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพให้กับเจ้าหน้าที่ตรวจแรงงาน 256 คน นอกจากนี้ มีการจัดอบรม “หลักสูตรฝึกอบรมพนักงานตรวจแรงงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการตรวจแรงงานในสถานประกอบกิจการประเภทกลุ่มเสี่ยง” ในเดือนธันวาคม 2558 โดยมีเจ้าหน้าที่จำนวน 129 คน ได้รับการอบรม การอบรมครั้งนี้มีความพิเศษก็คือ ผู้เข้าอบรมไม่ได้มีเพียงเจ้าหน้าที่ 94 คน จากกระทรวงแรงงานเท่านั้น แต่ยังมีผู้เข้าร่วมอีก 35 คน ซึ่งมีภารกิจโดยตรงจากกองทัพเรือ ตำรวจน้ำ กรมเจ้าท่า กรมประมง และกรมศุลกากร โดยจะมีการจัดอบรมอีก 2 ครั้ง สำหรับกลุ่มเป้าหมาย 120 คน ในปี 2559 และคาดว่า การจัดอบรมแบบสหวิชาชีพนี้จะดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

การอบรมอีกครั้งหนึ่ง จะเป็นการอบรมเจ้าหน้าที่ตรวจแรงงาน เพื่อให้ผู้ตรวจเหล่านี้สามารถเข้าถึงสถานประกอบการในภาคประมงที่มีความเสี่ยง กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ร่วมกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศ กองทัพเรือ ตำรวจน้ำ และกรมประมง ยังได้จัดการอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่เจ้าหน้าที่ตรวจแรงงานในหน่วยงานของตน ปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการอบรมเป็นจำนวน 57 คน โดยภายในเดือนมกราคม 2559 จะมีเจ้าหน้าที่อีก 65 คน ได้รับการอบรมเพิ่มเติม

ความก้าวหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ กระทรวงแรงงานเพิ่มจำนวนผู้ตรวจแรงงานของตนมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยจำนวนผู้ตรวจแรงงานเพิ่มขึ้นจาก 1,413 คน เป็น 2,303 คน (เจ้าหน้าที่ 256 คน จากกระทรวงแรงงานจะมีคุณสมบัติครบพร้อมเป็นผู้ตรวจแรงงานในปี 2559 และเจ้าหน้าที่อีก 634 คน จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ จะมีบทบาทในการหนุนเสริมการตรวจแรงงาน) ภายในปี 2559 รัฐบาลยังมีแผนที่จะจัดอบรมเพิ่มเติมให้กับเจ้าหน้าที่ 376 คน (เป็นผู้ตรวจแรงงานใหม่ 256 คน และผู้ตรวจจาก ศปมผ. อีก 120 คน)

มาตรการที่ 5 : จัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อกำกับดูแลนโยบาย การตรวจแรงงานที่ครอบคลุมตามแนวทางข่าวกรองนำการปราบปราม และเพื่อจัดการค้ำมนุษย์ในภาคประมงทั้งบนบกและในทะเล

การทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นการประกอบกรณหนึ่งที่ทำให้เกิดการค้ำมนุษย์และการแสวงประโยชน์ด้านแรงงานอย่างแพร่หลาย เนื่องจากผลกำไรที่ภาคธุรกิจจะสร้างรายได้และความยากลำบากในการบังคับใช้กฎหมายในทะเลลึก ทำให้ผู้ค้ำมนุษย์และนายจ้างที่แสวงประโยชน์จากแรงงานสามารถหลบหนีจากการบังคับใช้กฎหมายและได้ประโยชน์จากช่องว่างด้านกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งมีความซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นเขตอำนาจในการตัดสินคดี เห็นได้ชัดว่าปัญหานี้มีความท้าทายมากและไม่สามารถแก้ไขได้โดยประเทศใดประเทศหนึ่ง ถึงกระนั้น ในปีนี้ รัฐบาลไทยจริงจังเป็นอย่างมากในการจัดการค้ำมนุษย์ในภาคประมง โดยผ่านพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2558 ตามที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น

นอกจากนี้ในเดือนเมษายน 2558 รัฐบาลได้ออกคำสั่งที่ 10/2558 เพื่อจัดตั้งศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย โดยผู้บัญชาการทหารเรือเป็นผู้บังคับบัญชา และรายงานตรงต่อนายกรัฐมนตรี

ในปัจจุบัน ศปมผ. นับเป็นหน่วยงานกลางในการแก้ไขปัญหาการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม และการค้ำมนุษย์ในภาคประมง ศปมผ. ยังมีผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรวจน้ำ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมประมง และกรมเจ้าท่า ทำงานร่วมกันในฐานะคณะทำงานเฉพาะกิจ 25 คณะ ที่จัดตั้งขึ้นในพื้นที่ชายฝั่งที่มีความเสี่ยงสูงทั่วประเทศไทย ซึ่งมีการดำเนินการตรวจเรือตามระบบกำหนดพิกัดผ่านดาวเทียม (VMS) และควบคุมการแจ้งเรือเข้าออก กรณีที่ต้องสงสัยว่าจะมีการละเมิดกฎหมายแรงงาน จะมีการรายงานไปยัง ศปมผ. ทันที จากนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ร่วมกันสืบสวนคดีและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหาย

ศูนย์บัญชาการที่จัดตั้งใหม่นี้ไม่เพียงดึงทรัพยากรและกำลังคนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาทำงานเพื่อปราบปรามการค้ำมนุษย์เท่านั้น แต่ยังมีนัยเป็นความเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมการทำงานของภาครัฐ และเพิ่มการประสานงานและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้ประสานงานจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมปฏิบัติงานในแต่ละภารกิจร่วมกัน และมีการประชุมแบบไม่เป็นทางการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและร่วมกันตัดสินใจเป็นรายกรณี โดยอาศัยพื้นฐานจากข้อมูลข่าวกรองว่าจะแบ่งบทบาท

และความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างไร เช่น ในกรณีที่มีการสงสัยว่าจะมีการทำผิดกฎหมาย ในเรือประมงขนาดเล็กหรือเรือประมงที่อยู่ใกล้ชายฝั่ง ตำรวจน้ำจะเป็นผู้นำในการดำเนินการ สำหรับเรือประมงที่อยู่นอกชายฝั่ง กองทัพเรือจะเป็นผู้รับผิดชอบหลัก เป็นต้น

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 5 :

หลังจากที่พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มีผลบังคับใช้ในเดือนพฤศจิกายน 2558 ศปมผ. ได้สั่งให้โรงงานแปรรูปอาหารสัตว์น้ำ 5 แห่ง หยุดดำเนินการ และสั่งปิดโรงงาน 2 แห่ง ตามกฎหมายฉบับนี้ นอกจากนี้ กรมประมงยังมีการออกกฎกระทรวง 3 ฉบับ ระเบียบและประกาศอีก 21 ฉบับ เพื่อให้การบังคับใช้พระราชกำหนดฯ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยจะมีผลบังคับใช้ภายในปี 2559

เดิมกระทรวงแรงงานและกระทรวงอุตสาหกรรมจะทำการตรวจสอบการประกอบการแยกจากกัน โดยใช้ชุดมาตรฐานต่างกันตามข้อบัญญัติและมาตรฐานการตรวจโรงงานของแต่ละกระทรวง เพื่อแก้ไขปัญหาการดำเนินงานซ้ำซ้อนดังกล่าว กฎหมายให้อำนาจ ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ร่วมกับทีมสหวิชาชีพ เป็นแกนหลักในการตรวจสอบการประกอบการในทุกด้าน โดยได้กล่าวถึงจำนวนเรือประมงและสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลที่ถูกตรวจไว้ข้างต้นแล้ว

วัตถุประสงค์ที่ 5 : ลดความเสี่ยงของการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ในกลุ่มแรงงานข้ามชาติที่ทำงานอยู่บนบกและบนเรือ รวมทั้งกลุ่มเสี่ยงอื่นๆ เช่น เด็ก คนไร้รัฐ กลุ่มชาติพันธุ์ ชาวไทยภูเขา

มาตรการที่ 1 : เร่งรัดและปฏิรูประบบการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว

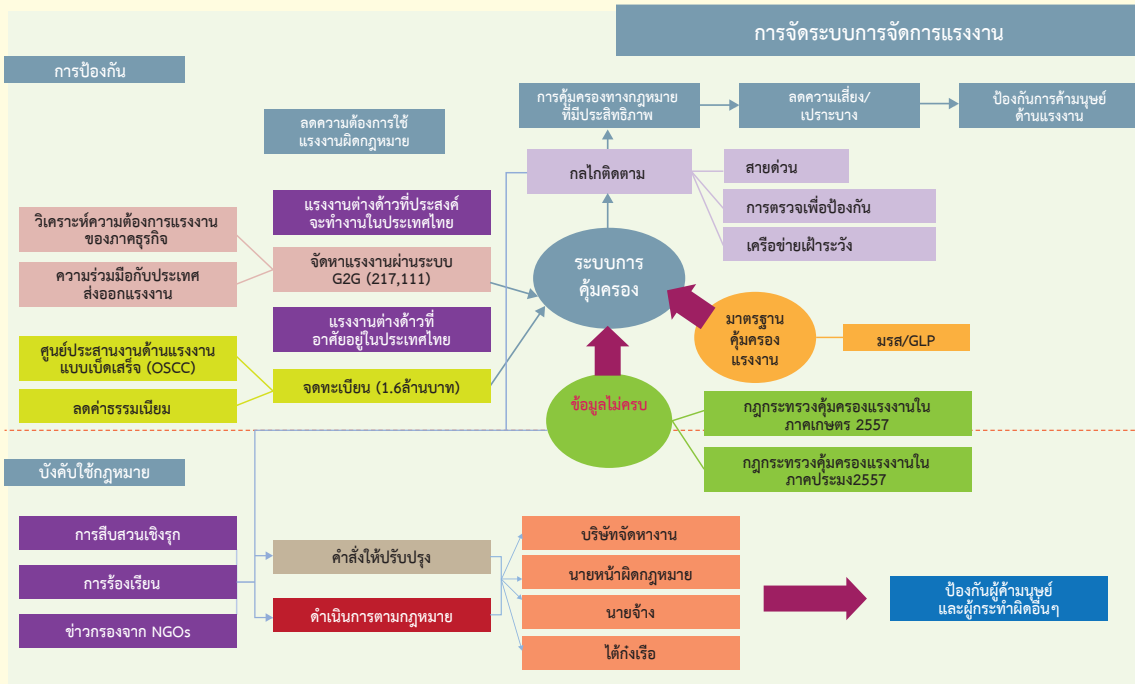
เนื่องจากแรงงานต่างด้าวจำนวนมากในประเทศไทยก่อนปี 2558 มีสถานะที่ผิดกฎหมายจึงเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้แรงงานเหล่านี้เสี่ยงต่อการถูกล่อลวงและข่มขู่โดยผู้ค้ามนุษย์ให้ต้องทำงานที่ถูกแสวงประโยชน์ ดังนั้นเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงของการค้ามนุษย์ เพื่อแสวงประโยชน์ด้านแรงงาน รัฐบาลจึงดำเนินมาตรการอย่างต่อเนื่องในการปรับปรุงระบบการจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติ โดยดำเนินการตามมาตรการเฉพาะดังต่อไปนี้

- ลดค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนแรงงาน และปรับปรุงให้ระบบการจดทะเบียนแรงงานสะดวกมากขึ้นสำหรับแรงงานต่างด้าวและนายจ้าง
- ประการแรก ลดค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนของแรงงานต่างด้าว 1 คน ลงครึ่งหนึ่งคือ จาก 1,800 บาท เหลือ 900 บาท ส่วนค่าธรรมเนียมอื่นๆ ที่แรงงานต่างด้าวต้องจ่ายในการจดทะเบียนก็ลดลงด้วยเช่นกัน รวมถึงการยกเว้นให้แรงงานต่างด้าวไม่ต้องจ่ายเงินสมทบกองทุนเพื่อการส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร

- ประการที่สอง ระยะเวลาที่แรงงานต่างด้าวต้องรอการจดทะเบียนรอบใหม่ก็ลดลง โดยเดิมแรงงานเหล่านี้ต้องเดินทางกลับประเทศต้นทางเป็นเวลา 4 ปี ก่อนที่จะสามารถจดทะเบียนใบอนุญาตทำงานรอบใหม่ ปัจจุบันลดจาก 4 ปี เหลือเพียง 1 เดือน แรงงานต่างด้าวเหล่านี้ให้เหตุผลว่า ค่าใช้จ่ายที่สูงและระยะเวลาการจดทะเบียนแรงงานรอบใหม่ เป็นเหตุผลหลัก 2 ประการที่ตัดสินใจไม่ได้เข้ามาจดทะเบียนในรอบที่ผ่านมา ดังนั้น การปรับปรุงกระบวนการที่ลดภาระด้านการเงินให้น้อยลง และการยืดระยะเวลาการจดทะเบียนแรงงานให้ต่อเนื่องมากขึ้น ก่อให้เกิดความสำเร็จในการจดทะเบียนแรงงานอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2558 มีแรงงานต่างด้าวจำนวน 2,549,530 คน ได้รับการจดทะเบียนกับกระทรวงแรงงาน
- ประการที่สาม มีการขยายระยะเวลาการจดทะเบียนของแรงงานต่างด้าวในภาคประมงและอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ และในปัจจุบันการจดทะเบียนแรงงานเป็นไปอย่างสะดวกและง่ายดายขึ้น ด้วยระบบศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ การจดทะเบียนในรอบที่ 2 มีการขยายเวลาออกไปจนถึงวันที่ 30 มกราคม 2559 ในขณะที่ระยะเวลาการจดทะเบียนสำหรับแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ ขยายออกไปเป็นวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2559
- หลังจากที่แรงงานต่างด้าวได้ทำการจดทะเบียนแล้ว จะได้รับสิทธิต่างๆ ตามกฎหมาย รวมถึง
 - ◊ สิทธิที่จะได้รับค่าแรงขั้นต่ำเช่นเดียวกับพลเมืองไทย (300 บาทต่อวัน)
 - ◊ เข้าถึงบริการตรวจสุขภาพและการรักษาพยาบาล
 - ◊ สิทธิที่จะใช้ระบบธนาคารที่เป็นทางการในการส่งรายได้กลับบ้านเกิด
 - ◊ สิทธิที่จะให้บุตรหลานของตนจดทะเบียนอย่างถูกกฎหมายในประเทศไทยและอาศัยอยู่ในประเทศไทยในระยะเวลาที่พ่อแม่ได้รับอนุญาตให้ทำงานได้อย่างถูกกฎหมาย นโยบายนี้นับว่ามีความก้าวหน้ามากเมื่อเทียบกับประเทศอื่นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
 - ◊ **สิทธิที่จะเปลี่ยนนายจ้าง** โดยก่อนหน้านี้ แรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมประมงและอาหารทะเลไม่ได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนนายจ้าง อย่างไรก็ตาม ในปี 2558 นโยบายของรัฐบาลไทยมีความก้าวหน้ามากขึ้นในการลดความเสี่ยงของการค้ามนุษย์เพื่อใช้แรงงานในภาคประมง โดยตั้งแต่วันที่ 2 พฤศจิกายน 2558 อนุญาตให้แรงงานต่างด้าวในเรือประมงและสถานแปรรูปสัตว์น้ำสามารถเปลี่ยนนายจ้างได้โดยไม่จำกัดจำนวนครั้งในการเปลี่ยน ไม่ว่าจะ เป็น 1) นายจ้างและ 2) พื้นที่ทำงาน แรงงานต่างด้าวในภาคอุตสาหกรรมอื่นสามารถเลือกที่จะเข้ามาทำงานในเรือประมงและสถานประกอบการแปรรูปอาหารทะเลได้ โดยได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนนายจ้างและสถานที่จ้างงานของตนจากจังหวัดหนึ่งไปยังจังหวัดอื่นได้ ความเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายครั้งสำคัญนี้มีเป้าหมายเพื่อให้ความยืดหยุ่นแก่แรงงานต่างด้าว และขจัดโอกาสที่นายจ้างจะควบคุมความสามารถของแรงงานต่างด้าวในการทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทยโดยการเรียกร้องอย่างไม่เป็นธรรม นอกจากนี้ กรมการจัดหางานยังได้ออกคำสั่งลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2558 ไปยังสำนักจัดหางานจังหวัด 10 จังหวัด ให้อนุญาตนายจ้างเปลี่ยนแปลงคำร้องขอแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ลาว และกัมพูชา และให้ดำเนินการตามระเบียบใหม่

- สิทธิที่จะข้ามชายแดนอย่างเปิดเผยและเสรี และ
 - สิทธิที่จะเก็บเอกสารการทำงานของตนไว้กับตัวโดยไม่ให้นายจ้างยึดไว้ เช่นที่มักเกิดขึ้นในอดีต
- การจัดระเบียบการจัดการแรงงานของประเทศไทยในปัจจุบัน แสดงไว้ในแผนภูมิที่ 2 ด้านล่างนี้

แผนภูมิที่ 2 : ระบบจัดการแรงงานแบบใหม่



การเข้าถึงสิทธิต่างๆ เหล่านี้ ช่วยลดการควบคุมแรงงานต่างด้าวของผู้ลักลอบนำคนเข้าเมือง นายหน้า และผู้ที่หาประโยชน์ด้านการเงินได้มาก รวมทั้งตัดทอนความสามารถของผู้ค้ำมนุษย์ ที่มักชูว่าจะส่งตัวคนต่างด้าวเหล่านี้กลับประเทศ หากไม่ยอมปฏิบัติตามที่ตนต้องการ ผลกระทบในวงกว้างของมาตรการดังกล่าวก็คือ เพื่อลดความเสี่ยงของแรงงานต่างด้าวในการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์อย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2558 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติโครงการของกระทรวงแรงงาน ซึ่งนับเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามของรัฐบาลที่จะนำแรงงานที่ผิดกฎหมายในอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำเข้าสู่ระบบ เพื่อให้แรงงานเหล่านี้สามารถเข้าถึงสิทธิต่างๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้นและได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย โดยเป็นโครงการจัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จในกิจการแปรรูปสัตว์น้ำในจังหวัดชายทะเล 22 จังหวัด และในกรุงเทพมหานคร เพื่อเปิดรับจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมดังกล่าว ระหว่างวันที่ 25 พฤศจิกายน 2558 ถึง 22 กุมภาพันธ์ 2559 (90 วัน) และสำหรับการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในเรือประมง กระทรวงแรงงานได้เปิดให้มีการจดทะเบียนเพิ่มเติมอีก 2 รอบ ดังนี้

- รอบแรก ระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2558 ถึง 29 มิถุนายน 2558 มีแรงงานต่างด้าวได้รับการจดทะเบียนทั้งหมด 54,402 คน (สัญชาติเมียนมา 30,594 คน กัมพูชา 22,671 คน และลาว 1,142 คน)
- รอบที่ 2 ระหว่างวันที่ 2 พฤศจิกายน 2558 ถึง 30 มกราคม 2559 จนถึงวันที่ 7 มกราคม 2559 มีแรงงานได้รับการจดทะเบียนทั้งหมด 13,794 คน (ร้อยละ 0.54) และ
- การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง ระหว่างวันที่ 25 พฤศจิกายน 2558 ถึง 22 กุมภาพันธ์ 2559 ข้อมูล ณ วันที่ 7 มกราคม มีแรงงานต่างด้าวจำนวน 25,730 คน ได้รับการจดทะเบียน

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 1 :

กระทรวงแรงงานได้ช่วยเหลือให้แรงงานไทยทั้งหมดจำนวน 10,777 คน ได้รับการอำนวยความสะดวกให้เดินทางไปทำงานในต่างประเทศที่ได้รับการรับรองจากรัฐ ส่งผลให้มีการประหยัดค่าใช้จ่ายในกระบวนการจัดหางานได้ถึง 2,057,916,696 บาท นอกจากนี้ เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายโดยรวมที่ต้องใช้ในการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว กระทรวงแรงงานและกระทรวงสาธารณสุขได้ลดค่าธรรมเนียมหลายประการ รวมถึงการยกเว้นให้แรงงานต่างด้าวไม่ต้องจ่ายเงินสมทบกองทุนเพื่อการส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร ระหว่างปี 2557 ถึง 2558 สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้ทั้งหมด 7,051,336,450 บาท

จากข้อมูลของกระทรวงแรงงาน ตั้งแต่วันที่ 2 พฤศจิกายน 2558 มีแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ จำนวน 1,412 คน และในภาคประมงจำนวน 1,341 คน ได้เปลี่ยนนายจ้างภายใต้ใบอนุญาตนี้

มาตรการที่ 2 : ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์และกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

เดิม แบบสัมภาษณ์เบื้องต้นสำหรับคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มีคำถามไม่มากพอที่จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ตัดสินใจว่าผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นผู้เสียหายหรือไม่ และยังไม่มากพอที่จะเป็นข้อมูลสำหรับการติดตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ หรือเพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับนำกรณีดังกล่าวไปพิจารณาใหม่ ดังนั้น ในปี 2558 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคประชาสังคมได้ทำการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์เบื้องต้นสำหรับคัดแยกผู้เสียหายจากค้ามนุษย์ฉบับใหม่ขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันว่า เจ้าหน้าที่มีฐานข้อมูลที่ดีขึ้นสำหรับคัดแยกผู้เสียหาย และมีการบันทึกเหตุผลของการตัดสินใจว่า ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นผู้เสียหายหรือไม่ เพื่อให้สามารถตรวจสอบการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ได้ แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ง่ายขึ้นนี้จะมีการนำไปใช้ตั้งแต่วันที่ 5 มกราคม 2559

ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติการต้องใช้แบบสัมภาษณ์ดังกล่าวในการสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูล ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างละเอียด โดยเฉพาะต้องจดบันทึกตัวบ่งชี้การค้ามนุษย์ไว้ด้วย เช่น ผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถติดต่อสื่อสารกับสมาชิกในครอบครัวและเพื่อนได้อย่างอิสระหรือไม่ สามารถเดินทางไปไหนมาไหนได้อย่างเสรีหรือไม่ การจ่ายค่าจ้างเป็นไปตามกฎหมายหรือไม่ มีการยึดเอกสารประจำตัวหรือไม่ เป็นต้น

นอกจากนี้ ตลอดปี 2558 รัฐบาลยังให้ความสำคัญกับการปรับปรุงกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทั่วประเทศ โดยเน้นไปที่การควบคุมคนเข้าเมืองในจังหวัดชายทะเลเป็นพิเศษ เพื่อลดจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมาย รวมทั้งสร้างหลักประกันว่าผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้รับการคัดแยกอย่างเหมาะสม

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 2 :

แบบสัมภาษณ์ชุดใหม่ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการจากคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปกค.) และเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2559 ได้แจกจ่ายไปยังกระทรวงที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงแรงงาน รวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์การระหว่างประเทศ เพื่อใช้แบบสัมภาษณ์นี้ในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

มาตรการที่ 3 : ลดความเสี่ยงของการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ของคนไร้รัฐ กลุ่มชาติพันธุ์ ชาวไทยภูเขา

เพื่อปรับปรุงสถานภาพด้านกฎหมายของประชากรกลุ่มเปราะบางเหล่านี้ กระทรวงมหาดไทยได้ให้สัญชาติไทยแก่ประชากรจำนวน 8,038 คน ในเดือนพฤศจิกายน 2558 และเพื่อเร่งรัดกระบวนการนี้ให้รวดเร็วขึ้น กระทรวงฯ ได้ให้อำนาจนายอำเภอในการให้สัญชาติไทย โดยไม่ต้องรอการอนุมัติจากกระทรวงฯ ดังนั้น ผลที่เกิดขึ้น คือ มีประชาชน 5,000 คน ได้รับสัญชาติไทยภายใต้กระบวนการเร่งรัดดังกล่าว

สำหรับกรณีการอพยพย้ายถิ่นของชาวโรฮิงจา รัฐบาลไทยได้เป็นผู้นำในการจัดการประชุมครั้งสำคัญ 2 ครั้ง ร่วมกับประเทศที่เกี่ยวข้อง ประเทศที่เป็นแหล่งทุนที่สำคัญ และองค์การระหว่างประเทศ ในวันที่ 29 พฤษภาคม และวันที่ 4 ธันวาคม 2558 เพื่อระดมสมองหาทางออกที่เป็นรูปธรรมในการช่วยเหลือชาวโรฮิงจา และเพื่อทำงานกับภาคีที่เกี่ยวข้องในภูมิภาคอย่างเข้มแข็งในการหาทางออกที่ยั่งยืน โดยคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและลดความเสี่ยงในการถูกค้ามนุษย์

นอกจากนี้ การทลายวงจรค้ามนุษย์ด้านแรงงานและการเรียกค่าไถ่ในอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงปลายปี 2558 ส่งผลให้มีการขัดขวางไม่ให้มีผู้อพยพชาวโรฮิงจาเดินทางเข้าประเทศไทยอย่างผิดกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเทศไทยยังได้ลงนามในอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการค้ามนุษย์ (ASEAN Convention against Trafficking in Persons, Especially Women and Children - ACTIP) ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2558 ในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 27 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ร่วมกับประเทศอาเซียนอื่นๆ อนุสัญญาดังกล่าวได้กำหนดกรอบกฎหมายในระดับภูมิภาคที่สอดคล้องกับเครื่องมือทางด้านกฎหมายในระดับสากล รวมถึงอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร และพิธีสารต่อท้ายอนุสัญญาฯ เพื่อป้องกัน ปราบปราม และลงโทษ การค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก และแผนปฏิบัติการสหประชาชาติเพื่อจัดการค้ามนุษย์ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความร่วมมือที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นระหว่างประเทศอาเซียน ในการป้องกัน คุ้มครอง และดำเนินคดีผู้กระทำความผิดค้ามนุษย์

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 3 :

จากการพิจารณาอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime - UNTOC) และพิธีสารต่อท้ายเพื่อป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก ในปี 2556 พร้อมกับอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการใช้แรงงานเด็กที่อายุต่ำกว่า 15 ปี คณะกรรมการเฉพาะกิจฯ จึงเสนอให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 โดยให้เพิ่มนิยามของการค้ามนุษย์ ให้รวมถึง การกระทำที่คล้ายคลึง หรือการเปลี่ยนถ่ายอวัยวะ ไม่ว่าจะโดยความยินยอมหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งการใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือแสวงประโยชน์จากสถานภาพที่เปราะบาง กฎหมายดังกล่าวจะผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในปี 2559

มาตรการที่ 4 : ปรับปรุงระบบตรวจการเข้าเมืองและคนเข้าเมือง เพื่อค้นหาหลักฐานของการค้ามนุษย์ในรูปแบบที่เลวร้าย

ดังที่กล่าวไว้แล้วในผลลัพธ์ของมาตรการที่ 1 ภายใต้วัตถุประสงค์ที่ 4 สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มอบหมายให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (ตม.) ดำเนินมาตรการพิเศษหลายมาตรการ เพื่อป้องกันผู้เข้าเมืองทั้งที่ถูกกฎหมาย และผิดกฎหมายจากการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ตม. ยังเพิ่มความพยายามในการขึ้นบัญชีดำของผู้ต้องสงสัยอีกด้วย

นอกจากนี้ ตม. ยังได้ประสานความร่วมมือกับสำนักงานศาลยุติธรรมอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันการหลบหนีของผู้ต้องหาที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว โดยแต่งตั้งให้กองหนึ่งใน ตม. เป็นหน่วยงานกลางประสานงานกับศาล เมื่อได้รับแจ้งจากศาล ตม. ก็สามารถปรับปรุงข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าเมืองในระบบออนไลน์ในทันที

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 4 :

ตม. รับผิดชอบด้านตรวจคนเข้าเมืองทั้งหมด 120 แห่ง รวมทั้งด่านทางบก 37 แห่ง ทางทะเล 54 แห่ง และทางอากาศ 29 แห่ง สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มอบหมายให้ ตม. ดำเนินมาตรการเพื่อป้องกันคนเข้าเมือง ทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมายไม่ให้ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยดำเนินการอย่างเข้มงวดมากขึ้นต่อกรณี ชาวต่างชาติที่ต้องสงสัยว่าจะประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กตามข้อมูลที่เก็บไว้ในฐานข้อมูล จำนวนผู้ต้องสงสัยเพิ่มขึ้นจาก 192 ราย เป็น 617 ราย โดยในจำนวนนี้มี 64 ราย ที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตอยู่ใน ราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว (เพิ่มจาก 12 คน ในปี 2557) และมี 511 ราย ที่ถูกปฏิเสธการเข้าเมือง (เพิ่มจาก 98 ราย ในปี 2557)

วัตถุประสงค์ที่ 6 : ทำงานเชิงรุกให้มากขึ้น โดยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจังและใกล้ชิด ในการแก้ปัญหาการแสวงประโยชน์จากเด็ก

มาตรการที่ 1 : จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อปราบปรามการล่วงละเมิดเด็ก ในอินเทอร์เน็ต

เนื่องจากการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น รัฐบาลจึงตระหนักถึงความจำเป็น ที่จะต้องจัดตั้งหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญพิเศษและมีเทคโนโลยีระดับสูงเพื่อพร้อมรับมืออาชญากรรมดังกล่าว

ดังนั้น ในปี 2558 รัฐบาลจึงได้จัดตั้งศูนย์อาชญากรรมความผิดเกี่ยวกับเด็กทางอินเทอร์เน็ต ภายใต้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติขึ้น เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2559 ภายใต้คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 7/2558 เพื่อให้เป็นศูนย์เฉพาะทางสำหรับตรวจตรากิจกรรมออนไลน์ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัด อาชญากรรมในรูปแบบที่เลวร้าย คณะทำงานเฉพาะกิจประกอบด้วยเจ้าหน้าที่รัฐในระดับชาติจำนวน 34 คน ที่ได้รับการอบรมและมีประสบการณ์ในระดับสากล ศูนย์นี้จะเป็นหน่วยงานกลางที่จะร่วมงานกับภาคี ในต่างประเทศ เช่น หน่วยสืบสวนสอบสวนกลางสหรัฐ สำนักงานสืบสวนแห่งความมั่นคงมาตุภูมิ (Homeland Security Investigation หรือ HSI) และรัฐบาลออสเตรเลียโดยผ่านทางโครงการออสเตรเลีย-เอเชีย เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (AAPTIP) เนื่องจากอาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ตมักมีการดำเนินการข้ามพรมแดน

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 1 :

หลังจากที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 24) พ.ศ. 2558 ว่าด้วยการ ครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2558 มีคดีเกี่ยวกับสื่อลามกเด็ก 2 คดี ที่ถูกดำเนินคดีภายใต้กฎหมายฉบับนี้

มาตรการที่ 2 : มาตรการของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ในการขจัดปัญหาการท่องเที่ยวเพื่อมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก

ในปี 2558 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้จัดการอบรมเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับการป้องกันและคุ้มครองการล่วงละเมิดทางเพศกับเด็กในเครือข่ายการท่องเที่ยวหลายครั้ง โดยผู้เข้าอบรมประกอบด้วยเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ ภาคเอกชน และองค์กรประชาสังคม กระทรวงฯ ยังมีหน้าที่หลักในการตรวจตราและเฝ้าระวังไกด์ทัวร์ที่ไม่ได้จดทะเบียน เพื่อลดโอกาสในการเกิดกรณีล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ยังมีแผนงานอีกหลายแผนที่เราเริ่มโดย/สำหรับ ตำรวจท่องเที่ยว เพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 2 :

ในปี 2558 มีการจัดอบรม 4 ครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 647 คน ในขณะเดียวกัน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้เป็นเจ้าภาพในการจัดการสัมมนา “ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์” ซึ่งมีผู้เข้าร่วม 200 คน เพื่อสร้างความตระหนักรู้และเน้นที่การท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย และการแสวงประโยชน์ทางเพศในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ในปี 2558 ตำรวจท่องเที่ยวรายงานว่ามีการฉ้อโกงที่สงสัยว่าจะเป็นการล่วงละเมิดทางเพศจำนวน 18 คดี และส่งต่อให้แก่สำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อทำการสืบสวนต่อไป

มาตรการที่ 3 : มาตรการของกระทรวงแรงงานในการแก้ปัญหา การใช้แรงงานเด็ก และการสำรวจการใช้แรงงานเด็กในประเทศไทย

ในปี 2558 จากข้อค้นพบเรื่องการใช้แรงงานในรูปแบบที่เลวร้ายของกระทรวงแรงงานสหรัฐอเมริการะบุว่าประเทศไทยถูกประเมินว่าติดอันดับหนึ่งใน 13 ประเทศ (จากประเทศที่ถูกประเมินทั้งหมด 140 ประเทศทั่วโลก) ที่มีความก้าวหน้าอย่างสำคัญในการขจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย นอกจากการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายที่ห้ามไม่ให้มีการใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ในอุตสาหกรรมประมงและอาหารทะเลแล้ว รัฐบาลยังร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการออกแบบกรอบการสำรวจการใช้แรงงานเด็กในประเทศไทย เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเด็กที่ทำงานทั่วประเทศ

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 3 :

กฎกระทรวงแรงงานเกี่ยวกับการห้ามใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ในธุรกิจประมงและอาหารทะเลอย่างเด็ดขาด ได้รับการเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2559 และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 18 มกราคม 2559 กฎกระทรวงฉบับนี้นับเป็นความก้าวหน้าที่สำคัญของรัฐบาลในความพยายามที่จะหยุดการแสวงประโยชน์จากการใช้แรงงานเด็กของนายจ้างในอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล และแก้ปัญหาดังกล่าวในสายการผลิตให้หมดสิ้น

ส่วนกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำการศึกษาวิจัยระดับชาติ เริ่มต้นขึ้นในเดือนธันวาคม 2558 และคาดว่าจะเสร็จสิ้นในเดือนมีนาคม 2559 ต่อจากนั้น การสำรวจการใช้แรงงานเด็กระดับชาติจะเริ่มต้นขึ้นในเดือนเมษายน 2559 โดยความร่วมมือกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ส่วนการสำรวจนำร่องเรื่องการจ้างแรงงานเด็กในอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย เริ่มต้นขึ้นเมื่อเดือนมกราคม 2559 โดยมุ่งเน้นไปที่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กที่ทำงานในอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาล และคาดว่าจะเสร็จสิ้นในเดือนมีนาคม 2559 การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูลจะเริ่มขึ้นในเดือนเมษายน-พฤษภาคม 2559 โดยได้รับความช่วยเหลือทางวิชาการจาก ILO

การดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย (Prosecution)

ในบทที่แล้ว รายงานได้กล่าวถึงนโยบายการริเริ่มทางกฎหมายใหม่ๆ เพื่อขจัดอุปสรรคด้านปฏิบัติการตามที่เจ้าหน้าที่รัฐและภาคประชาสังคมที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ประสบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นโยบายรัฐที่ต้องการขจัดการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้น มุ่งเน้นไปที่การเพิ่มความเข้มงวดในการดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมายในระดับปฏิบัติ เจ้าหน้าที่เน้นปฏิบัติการเชิงรุก โดยใช้รูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม มีการประสานงานกับภาคีทั้งต่างประเทศและในประเทศเพิ่มขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด ซึ่งก็คือการจับกุมตัว “ตัวการใหญ่” การทำลายวงจรการค้ามนุษย์และการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

ในปี พ.ศ. 2558 มีการประสานงานและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านยุติธรรมอย่างใกล้ชิดขึ้น ทั้งในด้านการดำเนินคดีค้ามนุษย์โดยผ่านข้อมูลการค้ามนุษย์ที่ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เพิ่งจัดตั้งขึ้นใหม่ ฐานข้อมูลดังกล่าวเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างตำรวจ อัยการ และศาล นอกจากนี้ใน 1 ปีที่ผ่านมายังมีการจัดตั้งหน่วยงานชำนาญการพิเศษ เพื่อให้การดำเนินคดีค้ามนุษย์มีประสิทธิภาพขึ้น 2 หน่วยงาน คือ 1) แผนกคดีค้ามนุษย์ภายใต้ศาลอาญา ซึ่งเริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2558 และสามารถรับผิดชอบคดีที่มีปัญหาด้านการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้เสียหายและพยานจากจำเลยที่มีอิทธิพล และ 2) สำนักงานคดีค้ามนุษย์ภายในสำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งเริ่มปฏิบัติการตั้งแต่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2558 ดังนั้น จึงถือได้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศแรกในภูมิภาคที่มีหน่วยงานชำนาญการพิเศษในทางยุติธรรมว่าด้วยการค้ามนุษย์

มาตรการหลักและผลลัพธ์ด้านการดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมายในปี พ.ศ. 2558 ได้แก่

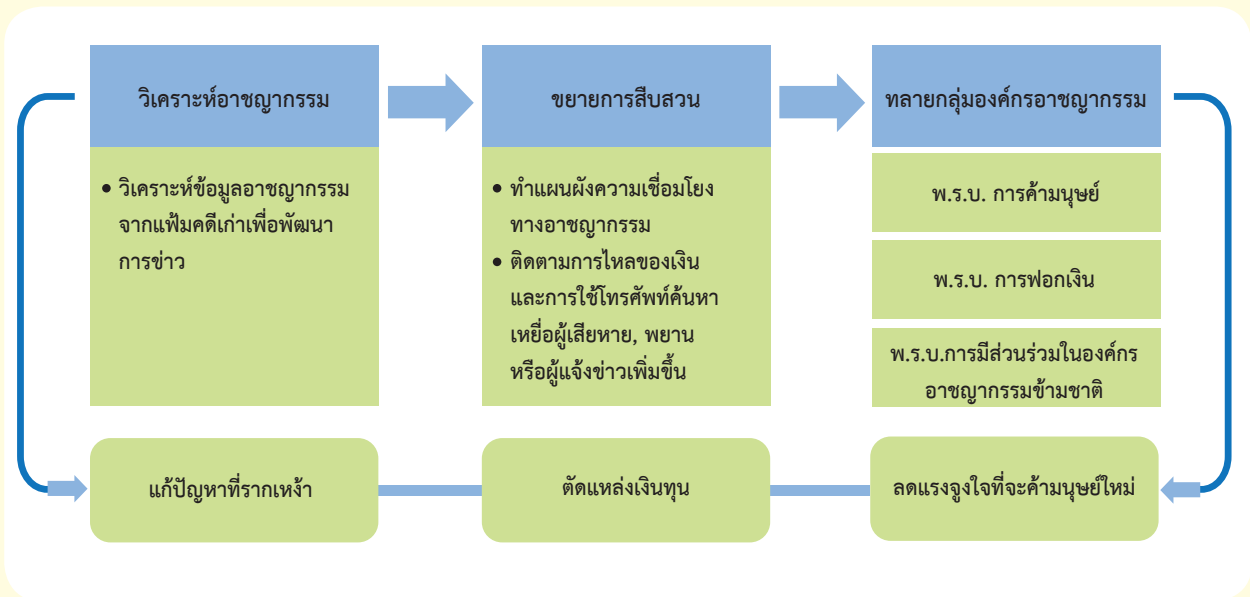
1. ใช้แนวทางบังคับใช้กฎหมายรูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม (intelligence-led approach) (Intelligence-Led Response)

ในปีที่ผ่านมา หลักการและแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายได้เปลี่ยนแปลงไปจากปี 2557 อย่างสำคัญ จากการการดำเนินคดีเป็นรายคดีที่มุ่งเป้าไปที่การจับกุม “ตัวการใหญ่” มาเป็นการจัดการค้ามนุษย์ด้วยรูปแบบการบังคับใช้กฎหมายรูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม แนวคิดนี้มีที่มาจากสหราชอาณาจักร ซึ่งต่อมาแพร่หลายในสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากเหตุการณ์ 9/11 การบังคับใช้กฎหมายรูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปรามนี้ มุ่งเน้นที่การใช้การข่าวให้เป็นประโยชน์ในการวางแผนปฏิบัติการ

ตามที่กล่าวไว้แล้วภายใต้หัวข้อ “นโยบาย” ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ไทยใช้ข่าวกรองนำทางการสืบสวนเชิงรุก เพื่อจัดการกับปัญหาการค้ามนุษย์ที่รากเหง้าและเพื่อนำไปสู่การลดอาชญากรรมดังกล่าวได้อย่างยั่งยืน ตัวอย่างเช่น ในกรณีการบุกทำลายกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติที่หัวไทร-ปาดังเบซาร์ เจ้าหน้าที่ได้วิเคราะห์อาชญากรรมที่ก่อโดยฝีมือกลุ่มดังกล่าวเท่าที่สืบทราบมาได้ เพื่อพัฒนาเป็นข่าวกรอง จากข่าวกรองนำไปสู่การสืบสวนทั้งในด้านการเงินและทางอาญาควบคู่ไปกับการทำแผนผังความเชื่อมโยงทางอาชญากรรม การติดตามการไหลของเงิน และการใช้โทรศัพท์ของเครือข่ายที่ต้องสงสัย และค้นหาผู้เสียหาย พยาน และผู้แจ้งข่าว

ประเทศไทยให้สัตยาบรรณต่ออนุสัญญาต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ (United Nations Convention against Transnational Organized Crime - UNTOC) และพิธีสารต่อท้ายเพื่อป้องกัน ปราบปราม และลงโทษ การค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็กในปี พ.ศ. 2556 รัฐได้บัญญัติกฎหมายเพื่อประกันความสอดคล้องและความร่วมมือ ภายใต้อนุสัญญาและพิธีสารดังกล่าว ซึ่งได้แก่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กร อาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2558 ดังนั้น ผู้ต้องสงสัยจึงอาจถูกตั้งข้อหาได้จากกฎหมายทั้ง 3 ฉบับ คือพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรม ข้ามชาติ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2558 ซึ่งความผิดภายใต้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ถือเป็นความผิดมูลฐาน ทั้งนี้ ในขณะที่เจ้าหน้าที่ ตำรวจเป็นผู้รับผิดชอบในการสืบสวนทางอาญา สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็เป็นผู้รับผิดชอบ การสืบสวนทางด้านการเงิน

แผนภูมิที่ 2 : รูปแบบการสืบสวนคดีค้ามนุษย์โดยใช้วิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม



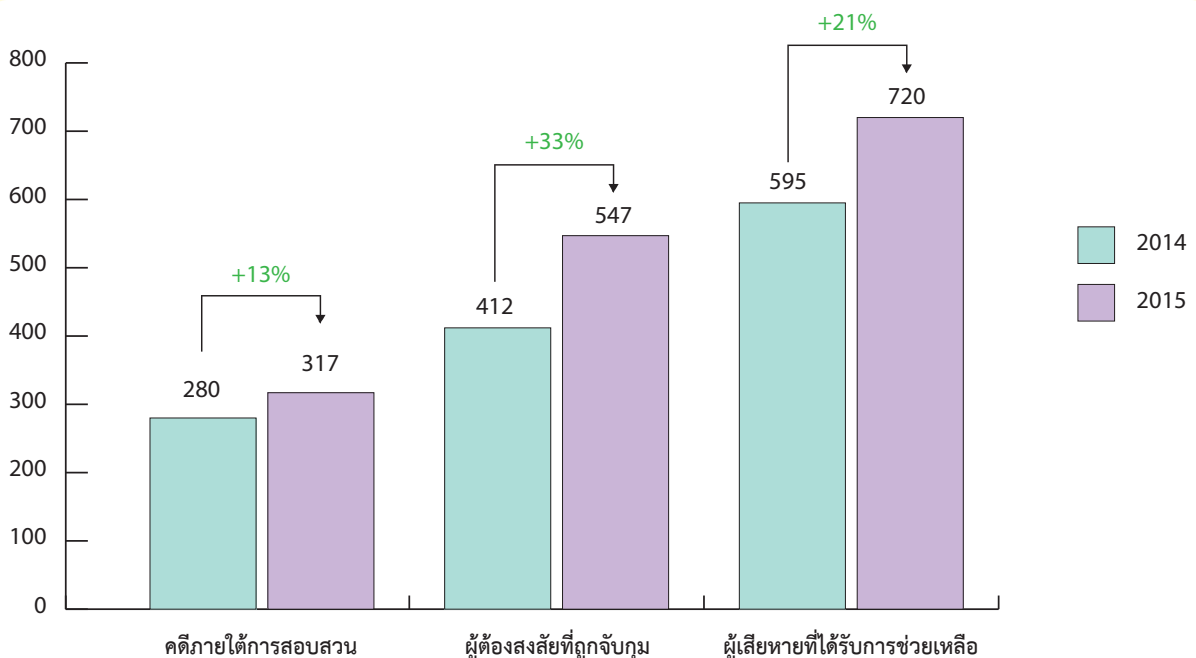
ในปี พ.ศ. 2558 รูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม ส่งผลให้ประเทศไทยสามารถทำลายเครือข่ายองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้เป็นจำนวนมากขึ้น สามารถตัดการไหลเวียนทางการเงินของเครือข่ายเหล่านี้ได้มากขึ้น ทั้งยังลดศักยภาพและแรงจูงใจที่จะก่ออาชญากรรมใหม่ รูปแบบการตอบโต้การค้ามนุษย์โดยใช้การข่าวครั้งนี้ได้รับการแสดงไว้ในแผนผังที่ 2 ด้านบน

2. กระบวนการยุติธรรมในการดำเนินคดีค้ามนุษย์

2.1 การสืบสวนสอบสวน

ดังที่ได้กล่าวไว้ภายใต้หัวข้อ “นโยบาย” ด้วยประสิทธิผลของรูปแบบการบังคับใช้กฎหมายเชิงรุก โดยการวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปรามในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ปี พ.ศ. 2558 ทำให้จำนวนคดีที่มีการสืบสวนสอบสวน ผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือ และผู้ต้องสงสัยที่ถูกจับกุมเพิ่มขึ้น โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้สืบสวนคดีค้ามนุษย์ไปทั้งหมด 317 คดี ในขณะที่ในปี พ.ศ. 2557 มีเพียง 280 คดี ถือเป็นสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 13 นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2558 จำนวนผู้ต้องสงสัยซึ่งถูกจับกุมดำเนินคดี ยังเพิ่มเป็น 547 ราย จาก 412 ราย ในปี พ.ศ. 2557 เพิ่มขึ้นร้อยละ 33 มีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ได้รับการระบุตัว 720 ราย จาก 595 ราย ในปี พ.ศ. 2557 เพิ่มขึ้นร้อยละ 21 คดีใหญ่ของปีที่ผ่านมา ได้แก่คดี หัวไทร-ปาดังเบซาร์ ซึ่งมีทั้งผู้เสียหายและผู้กระทำผิดจำนวนมาก การเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. 2558 และ พ.ศ. 2557 แสดงไว้ในแผนภูมิที่ 3 ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3 : สถิติคดีค้ามนุษย์ภายใต้การสอบสวน ผู้กระทำผิดที่ถูกจับกุม และผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือปี พ.ศ. 2557 และ 2558



ตารางที่ 5 จำแนกจำนวนคดีค้ำมนุษย์แต่ละประเภทที่อยู่ภายใต้การสอบสวนนับจากปี พ.ศ. 2553 - 2558 ตามที่รายละเอียดภายใต้หัวข้อ “นโยบาย” และในรายงานปีก่อนหน้า ทั้งนี้ รัฐบาลได้ปรับปรุงกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมประมง เพิ่มบทบาทของกองทัพเรือและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายสร้างกลไกใหม่ในการประสานงานและประสานความร่วมมือ และยังจัดสรรทรัพยากรให้แก่การนี้เพิ่มขึ้น ตารางที่ 5 แสดงให้เห็นผลของการจัดลำดับความสำคัญดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม คือ มีการดำเนินคดีการแสวงประโยชน์ด้านแรงงานเพิ่มขึ้นถึง ร้อยละ 47 คือ จาก 47 คดี ในปี พ.ศ. 2557 มาเป็น 69 คดี ในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งใน 69 คดีนี้มี 39 คดี ที่เกี่ยวข้องกับแรงงานภาคประมง ในปี พ.ศ. 2558 คดีการแสวงประโยชน์ทางเพศเพิ่มขึ้นจาก 222 คดี ในปีก่อนหน้ามาเป็น 245 คดี ในปี 2558 ในขณะที่การแสวงประโยชน์ด้วยการบังคับเป็นขอตาน ลดลงจาก 11 คดีในปี พ.ศ. 2557 มาเป็นเพียง 3 คดี ในปี พ.ศ. 2558

ตารางที่ 5 : คดีค้ำมนุษย์ที่อยู่ภายใต้การสอบสวนระหว่างปี พ.ศ. 2553-2558
จำแนกตามประเภทการแสวงประโยชน์

ปี	คดีภายใต้การสอบสวน			
	คดี	ประเภทการแสวงประโยชน์		
		ทางเพศ	แรงงาน	ขอตาน
2553	81	65	12	4
2554	97	74	19	4
2555	306	226	44	36
2556	674	520	80	74
2557	280	222	47	11
2558	317	245	69	3

2.2 การดำเนินคดี

ตามที่ได้กล่าวถึงไว้ในหัวข้อ “นโยบาย” ในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2558 สำนักอัยการสูงสุดได้ประกาศจัดตั้งสำนักงานคดีค้ำมนุษย์ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ครอบคลุมการสืบสวนสอบสวนและดำเนินคดีดังต่อไปนี้

- ทุกภารกิจที่เกี่ยวข้องกับคดีค้ำมนุษย์ ซึ่งเคยเป็นของหน่วยงานหลายหน่วยภายใต้สำนักอัยการสูงสุด สำนักงานคดีค้ำมนุษย์มีบทบาทนำในการสืบสวนสอบสวนคดีค้ำมนุษย์ที่เกิดขึ้นนอกประเทศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 20 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477 ที่ว่า ให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวน นอกจากนี้ สำนักงานคดีค้ำมนุษย์ยังต้องประสานความร่วมมือในการสืบสวนสอบสวนกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และร่วมมือกับต่างประเทศในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายและการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ในขณะเดียวกัน เป็นศูนย์ประสานงานฐานข้อมูลให้แก่หน่วยงานยุติธรรมอื่นๆ ด้วย

ดำเนินคดีค้ำมนุษย์ภายใต้อำนาจหน้าที่ของศาลอาญา ในขณะที่โดยทั่วไปคดีภายใต้การสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องถิ่นจะถูกส่งให้อัยการจังหวัดฟ้องร้อง หากเป็นคดีมีความซับซ้อนหรือเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพลท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ตำรวจก็อาจขออนุญาตจากศาลเพื่อส่งต่อคดีไปยังแผนกคดีค้ำมนุษย์ของศาลอาญาได้ โดยอัยการของสำนักงานคดีค้ำมนุษย์ จะเป็นผู้ฟ้องคดี

ในปี พ.ศ. 2558 ขั้นตอนหลักๆ เพื่อเตรียมความพร้อมของหน่วยงานใหม่ของสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อประสิทธิภาพการทำงานสูงสุด ได้แก่

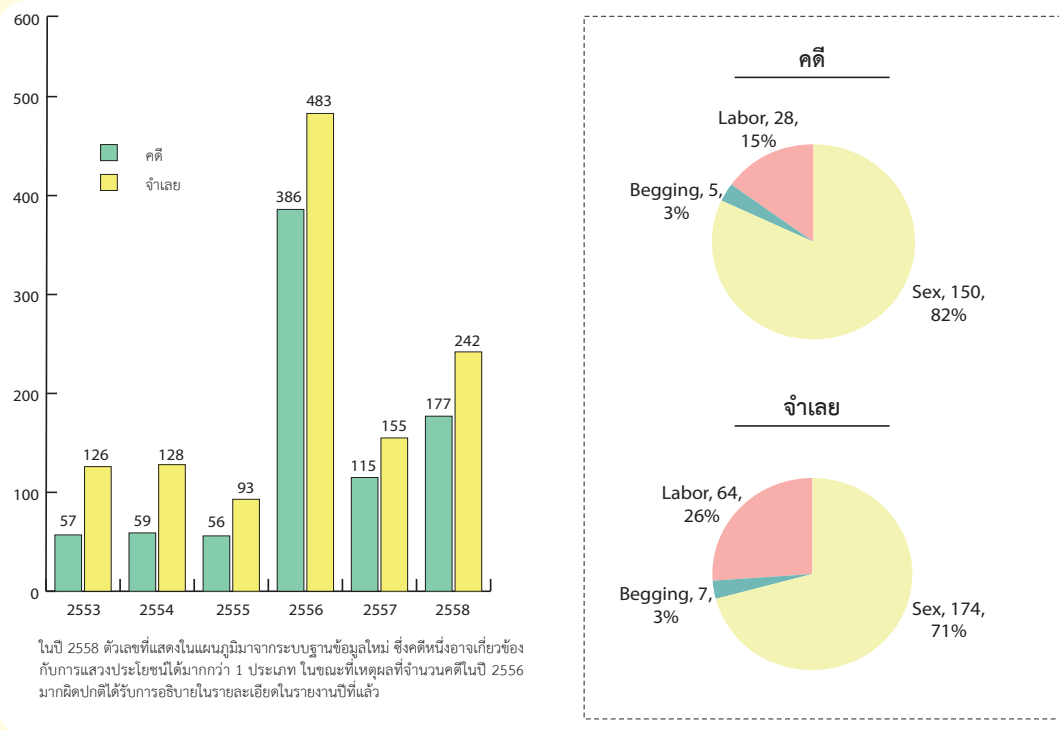
- ◇ สำนักงานคดีค้ำมนุษย์ จัดให้อัยการที่มีประสบการณ์จากทั่วประเทศมารับการฝึกอบรมเรื่องการค้ำมนุษย์อย่างสม่ำเสมอ

- ◇ ในขณะที่อัยการจังหวัดยังสามารถฟ้องคดีค้ำมนุษย์ได้ สำนักงานคดีค้ำมนุษย์ก็จะเป็นผู้ฝึกฝนและให้คำแนะนำให้อัยการทั่วประเทศให้ทำงานของมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้ สำนักงานคดีค้ำมนุษย์ ยังกำลังเตรียมคู่มือการฝึกอบรมเรื่องเทคนิคการฟ้องคดีค้ำมนุษย์ และจะฝึกอบรมการใช้คู่มือนี้ให้อัยการรัฐทั่วประเทศ โดยการอบรมครั้งแรกจะจัดขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559

นับแต่ที่สำนักงานคดีค้ำมนุษย์ได้รับการจัดตั้งขึ้นในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2558 สำนักงานคดีค้ำมนุษย์ได้ดำเนินการและยื่นฟ้องคดีค้ำมนุษย์ไปแล้ว 15 คดี ซึ่งเป็นคดีที่ได้รับการส่งต่อมาจากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอื่นๆ นอกจากนี้ หลังจากการตรวจสอบแฟ้มคดีเบื้องต้น พนักงานอัยการได้สั่งฟ้องผู้ต้องหา 5 รายตามข้อหาที่ปรากฏในหมายจับ **สำนักงานคดีค้ำมนุษย์ ยังได้ทำการสืบสวนการกระทำผิดนอกประเทศเสร็จตามที่ได้รับมาทั้งหมด 4 คดี จนเสร็จสิ้น และบันทึกคำให้การของพยานนอกศาลใน 3 คดี** ตามข้อเสนอแนะของประธานศาลฎีกา

ในปี พ.ศ. 2558 พนักงานอัยการสั่งฟ้องคดีค้ำมนุษย์ทั้งหมด 177 คดี เพิ่มจากปี พ.ศ. 2547 ซึ่งสั่งฟ้องเพียง 115 คดี ในจำนวน 177 คดีนี้ เป็นที่เกี่ยวข้องกับการแสวงประโยชน์ทางเพศ 150 คดี เป็นการแสวงประโยชน์ด้านแรงงาน 28 คดี และเป็นการบังคับให้ขูดหัว 5 คดี ทั้งนี้ คดีหนึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการแสวงประโยชน์ได้มากกว่า 1 รูปแบบ สถิติการดำเนินคดีและจำเลยจำแนกตามประเภทการแสวงประโยชน์นับจากปี พ.ศ. 2553 - 2558 ได้แสดงไว้ในแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 : การดำเนินคดีและจำเลยจำแนกตามประเภทการแสวงประโยชน์



2.3 การลงโทษ

แผนกคดีคุ้มครองของศาลอาญา เริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2558 คดีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ทำการสืบสวนและส่งสำนวนให้แก่อัยการจังหวัดยังคงดำเนินการอยู่ ณ ศาลจังหวัด แต่ในขณะเดียวกัน ประธานศาลฎีกาก็สามารถพิจารณาส่งคดีจากศาลจังหวัดให้แก่แผนกคดีคุ้มครองของศาลอาญากรุงเทพฯ ได้ หากคดีนั้นเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของผู้เสียหาย และ/หรือ พยานอาจเป็นอันตรายเนื่องจากจำเลยที่มีอิทธิพล แผนกคดีคุ้มครองมีผู้พิพากษาที่เกี่ยวข้องชาญในคดีคุ้มครองเป็นการเฉพาะ และมีกำหนดการไต่สวนแยกออกจากคดีอื่นๆ

นับจาก 10 สิงหาคม ถึง 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 แผนกคดีคุ้มครองของศาลอาญาได้รับคดีมาแล้ว 22 คดี รวมถึงคดีหัวไทร-ป่าดงเบขาร์ ที่ส่งจากศาลนาทวี ในจำนวนนี้มี 1 คดี ที่ได้พิพากษาลงโทษแล้ว

ตารางที่ 6 แสดงสถิติจากศาลชั้นต้น (ศาลอาญา ศาลจังหวัด ศาลแขวง และศาลเยาวชนและครอบครัว) ตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 2557 - 30 พฤศจิกายน 2558

ตารางที่ 6 แสดงการเปรียบเทียบระยะเวลาการพิจารณาคดีในศาลชั้นต้น ในปี พ.ศ. 2558 ร้อยละ 43 (73 คดีจาก 169 คดี) ได้รับคำพิพากษาภายใน 6 เดือน เปรียบเทียบกับร้อยละ 39 (80 จาก 206 คดี) ในปี พ.ศ. 2557 ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 4 (ร้อยละ 43 ต่อร้อยละ 29) คดีที่ดำเนินการไต่สวนและพิพากษาเสร็จสิ้นในเวลามากกว่า 1 ปีนั้น เป็นคดีที่มีมาก่อนข้อเสนอแนะด้านงานยุติธรรมใหม่ล่าสุด ดังนั้น เมื่อคดีที่ค้างคาอยู่ได้รับการดำเนินการจนเสร็จสิ้น รัฐบาลคาดว่าเกือบทุกคดีต่อจากนั้นจะดำเนินเสร็จสิ้นภายใน 1 ปี ตามที่ได้อธิบายไว้ภายใต้หัวข้อ “นโยบาย”

ตารางที่ 6 : สถิติระยะเวลาการพิจารณาคดี

ศาลชั้นต้น คดีคำมนุษย์ที่ได้รับการพิพากษาลงโทษจำคุกตามระยะเวลาพิจารณาคดี								
ปี	เดือน				จำนวนปี			รวม
	< 1	>1 - =3	>3 - =6	>6 - =12	>1 - <=2	>2 - <=3	>3 - <=4	
2557 (1 ม.ค.-31 ธ.ค.)	7	23	50	65	49	9	3	206
2558 (1 ม.ค.-30 พ.ย.)	13	23	37	40	43	12	1	169

หมายเหตุ <= หมายถึง น้อยกว่า หรือ เท่ากับ

การคำมนุษย์เป็นอาชญากรรมร้ายแรงที่มีบทลงโทษรุนแรง จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า ระหว่างปี พ.ศ. 2554 - 2557 โดยเฉลี่ยโทษที่ได้รับจากการพิพากษามากกว่าร้อยละ 50 คือการจำคุกมากกว่า 3 ปี ในปี พ.ศ. 2558 ร้อยละ 65 เป็นการจำคุกมากกว่า 5 ปี และร้อยละ 35 เป็นการจำคุกมากกว่า 10 ปี

ตารางที่ 7 : สถิติการพิพากษาลงโทษ

โทษ (จำคุก)	2554	2555	2556	2557	2558	2554	2555	2556	2557	2558
	จำนวนจำเลยที่ถูกพิพากษาลงโทษ					ร้อยละ				
< 6 เดือน		3	18	5	4		6%	8%	5%	2%
> 6 - <=,12เดือน			18	4	3			8%	4%	1%
> 1 - <= 2 ปี	5	2	23	6	6	9%	4%	10%	6%	3%
> 2- < = 3 ปี	12		35	18	20	22%		15%	17%	10%
> 3 - < = 5 ปี	9	12	77	40	39	16%	24%	33%	38%	19%
> 5- < = 10 ปี	16	18	42	20	60	29%	37%	18%	19%	29%
>10 ปี	13	14	17	11	73	24%	29%	7%	11%	36%
รวม	55	49	230	104	205	100%	100%	100%	100%	100%

หมายเหตุ <= หมายถึง น้อยกว่า หรือ เท่ากับ

2.4 ความคืบหน้าของคดีค้ำมนุษย์ในกระบวนการยุติธรรม

ตารางที่ 8 : ความคืบหน้าของคดีค้ำมนุษย์ในกระบวนการยุติธรรม

ปี	คดี	ระดับพนักงานสอบสวน			ชั้นอัยการ			ชั้นศาล	
		ระหว่างสอบสวน	ไม่ส่งฟ้อง	ส่งฟ้อง	ระหว่างพิจารณา	ส่งไม่ฟ้อง	ส่งฟ้อง	ไต่สวนพิจารณาคดี	พิพากษาลงโทษ
2557	280	7	8	265	43	17	213	53	160
2559	317	141	2	174	62	7	107	64	43

ในปี พ.ศ. 2557 มีคดีค้ำมนุษย์ 280 คดี ที่มีการแจ้งความและได้รับการสืบสวนโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในจำนวนนี้ มีการสำนวนให้แก่พนักงานอัยการทั้งหมด 273 สำนวน โดยที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความเห็นควรส่งฟ้อง 265 คดี (ร้อยละ 97 จากทั้งหมด 273 คดี) และมีความเห็นส่งไม่ฟ้อง 8 คดี (ร้อยละ 3 ของคดีทั้งหมด) มีคดีซึ่งเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร 7 คดี และเจ้าหน้าที่ได้ใช้ความพยายามจับกุมผู้กระทำความผิดที่หลบหนีได้จากทั้งหมด 273 สำนวน ที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการได้ดำเนินการส่งฟ้องไป 213 คดี และไม่ส่งฟ้อง 17 สำนวน โดยมีสำนวนที่ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาอีก 43 สำนวน ในส่วนที่ส่งฟ้องไป 213 คดีนั้น ศาลได้พิพากษาลงโทษไปแล้ว 160 คดี และอีก 53 คดี ยังอยู่ในระหว่างการไต่สวน

ในปี พ.ศ. 2558 เจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวนคดีค้ำมนุษย์ไปทั้งหมด 317 คดี และส่งสำนวน 176 คดี ให้แก่อัยการ โดยมีความเห็นควรส่งฟ้อง 174 คดี (ร้อยละ 99 ของ 176) และความเห็นส่งไม่ฟ้อง 2 คดี (ร้อยละ 1) **ในขณะที่อีก 141 คดี ยังอยู่ในระหว่างการสืบสวนสอบสวน** จากจำนวนคดีที่ได้รับ 176 คดีนั้น อัยการได้ส่งฟ้องไป 107 คดี ส่งไม่ฟ้อง 7 คดี และกำลังพิจารณาอยู่อีก 62 สำนวน ในจำนวน 107 คดี ที่ส่งฟ้อง ศาลได้พิพากษาลงโทษไป 43 คดี และกำลังอยู่ในระหว่างการไต่สวนอีก 64 คดี

3. การคุ้มครองพยานและผู้เสียหายค้ำมนุษย์

ในประเทศไทย ผู้เสียหายและพยานคดีค้ำมนุษย์มีสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือผู้เสียหายและการคุ้มครองพยานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 หากผู้เสียหายหรือพยานต้องการความช่วยเหลือหรือการคุ้มครอง สามารถส่งคำร้องเข้าโครงการคุ้มครองพยานต่อสำนักงานคุ้มครองพยาน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ของกระทรวงยุติธรรม หรือส่งไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ในปี พ.ศ. 2558 หลังจากที่รัฐบาลริเริ่มดำเนินการอย่างจริงจังกับคดีค้ำมนุษย์รายใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำผิดที่มีอิทธิพล ส่งผลให้เกิดคำร้องขอการคุ้มครองสูงเป็นประวัติการณ์ **เจ้าหน้าที่ได้อนุมัติคำร้อง 24 ราย จากพยานในคดีโรฮินจา (ห้วยไทร-ป่าดงเบขาร์), เกาะอัมบน/เบนจินา และตรัง โดยใช้เวลาพิจารณาแต่ละรายเพียง 1-3 วัน อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการคุ้มครองพยานโดยทันทีก่อนที่คำร้องได้รับการอนุมัติอย่างเป็นทางการ**

รัฐบาลไทยทำงานร่วมกับสำนักงานกฎหมายเอสอาร์ ซึ่งเป็นสำนักงานกฎหมายที่มีประสบการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนและการค้ำมนุษย์ สำนักงานกฎหมายเอสอาร์เข้ามาช่วยประสานงานและเตรียมพร้อมผู้เสียหายคดีโรฮินจา (ห้วยไทร-ป่าดงเบขาร์) ก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และทำงานร่วมกับสำนักงานคดีค้ำมนุษย์ใกล้ชิดในการศึกษารายละเอียดของคดี และยังได้ร่วมงานทีมสหวิชาชีพที่ประกอบไปด้วยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของกระทรวงยุติธรรมด้วย

หน่วยสืบสวนสอบสวนกลางสหรัฐ ได้เสนอโครงการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือและประสานงานผู้เสียหายพยานให้แก่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยมีหลักสูตร 2 หลักสูตร สำหรับกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม คือเจ้าหน้าที่ระดับผู้บังคับบัญชาและระดับปฏิบัติการ หลักสูตรสำหรับผู้บังคับบัญชาจะทำการอบรมในไตรมาสแรกของปี 2559 โดยเป็นการฝึกอบรม 5 วัน ที่จังหวัดเชียงใหม่และกรุงเทพฯ โดยมีผู้เข้าร่วม 50 คน ในจำนวนนี้ เป็นผู้เข้าร่วมจาก สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 20 คน และที่เหลือมาจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นอกจากนี้ หน่วยสืบสวนสอบสวนกลางสหรัฐ ยังจะส่งผู้ประสานงานของตนมาลงพื้นที่ในระยะปฏิบัติการร่วมกับผู้ประสานงานจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ผ่านการฝึกอบรมแล้วด้วย

สำนักงานคดีค้ำมนุษย์ในสำนักงานอัยการสูงสุด ได้ร่วมกับโครงการออสเตรเลีย-เอเชียเพื่อต่อต้านการค้ำมนุษย์ (AAPTIP) ในการริเริ่มโครงการผู้ประสานงานผู้เสียหายและพยาน ผู้ประสานงานจะนั่งประจำการอยู่ที่สำนักงานคดีค้ำมนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด มีหน้าที่ประสานงานระหว่างอัยการกับผู้เสียหายหรือพยาน เพื่อให้อัยการรับทราบในทันทีหากมีปัญหาใดๆ เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ปรากฏว่าผู้เสียหายมีความเสี่ยงที่จะถูกคุกคามจากนักค้ำมนุษย์ หรือผู้เสียหาย/พยาน มีแนวโน้มจะถอนตัวจากความร่วมมือในกระบวนการดำเนินคดี นอกจากนี้ ผู้ประสานงานยังจะอยู่กับพยานตลอดกระบวนการทางกฎหมายด้วย

4. การแก้ไขปัญหาคดีเจ้าหน้าที่รัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการค้ามนุษย์หรือทุจริต

มาตรการด้านนโยบายและกฎหมายในการแก้ไขปัญหาคดีเจ้าหน้าที่รัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ได้รับการอภิปรายไว้ในรายละเอียดภายใต้หัวข้อ “นโยบาย” ของรายงานฉบับนี้ ในปี พ.ศ. 2559 พบเจ้าหน้าที่ 29 คน ที่มีความผิดทั้งทางวินัยและอาญา

- ในจำนวนเจ้าหน้าที่รัฐทั้ง 29 คนนี้ 21 ราย เกี่ยวข้องกับคดีโรฮีนจา (หัวไทร-ปาดังเบซาร์) ตามรายละเอียดในตารางที่ 10
- ในปี พ.ศ. 2556 เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนรายหนึ่ง เรียกร้องเงินจากผู้ต้องกักขังชาวเมียนมาเพื่อแลกกับการช่วยให้คนกลุ่มดังกล่าวได้พ้นจากห้องกักคนเข้าเมือง ที่จังหวัดพังงา
 - ◊ หลังจากถูกลงโทษทางวินัยแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจรายดังกล่าวได้ถูกไล่ออกจากราชการ และในวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ได้ส่งต่อสำนวนให้แก่พนักงานอัยการ เพื่อให้มีการดำเนินการลงโทษทางอาญา ปัจจุบันคดียังอยู่ภายใต้การพิจารณาของอธิบดีอัยการ สำนักงานอัยการภาค 8
- ในปี พ.ศ. 2557 สมาชิกสภาจังหวัด และนายกเทศมนตรีจังหวัดสตูล กักขัง ลักพา จัดหาที่พักอาศัย และบังคับใช้แรงงานต่างด้าว เจ้าหน้าที่รัฐ 2 รายนี้ ถูกตั้งข้อหาความผิดฐานค้ามนุษย์
 - ◊ สมาชิกสภาจังหวัดรายดังกล่าวถูกพิพากษาโทษจำคุก 22 ปี 6 เดือน ส่วนคดีของนายกเทศมนตรียังอยู่ในชั้นศาล
- ในปี พ.ศ. 2557 นายตำรวจชั้นประทวน 3 นาย ในจังหวัดปัตตานี ถูกจับกุมในข้อหากักขังหน่วงเหนี่ยว และเรียกเงิน 8,000-24,000 บาท จากแรงงานต่างด้าว 3 ราย เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับการไม่จับกุมหรือดำเนินคดี
 - ◊ ในวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2558 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ส่งสำนวนให้แก่อัยการโดยมีความเห็นให้สั่งฟ้อง
- ในปี พ.ศ. 2557 สืบเนื่องจากการขยายผลการสอบสวนคดีการแสวงประโยชน์ทางเพศในจังหวัดนครปฐม เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดหนองคาย ถูกจับกุมในข้อหาเป็นนายหน้าให้แก่กลุ่มอาชญากรที่รับเด็กสาวชาวลาวมาพักในหนองคาย ก่อนจะส่งต่อไปยังนครปฐม
 - ◊ คดีดังกล่าวอยู่ในชั้นศาล
- ในคดีหัวไทร – ปาดังเบซาร์ ซึ่งเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง มีเจ้าหน้าที่รัฐจำนวนมากมีส่วนเกี่ยวข้องและถูกตั้งข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 บทลงโทษสำหรับเจ้าหน้าที่เหล่านี้จะสูงเป็นสองเท่าของบุคคลธรรมดา พนักงานสอบสวนได้ทำความเห็นควรถูกสั่งฟ้องทุกราย ในขณะที่อัยการ

เห็นชอบ และส่งฟ้องที่ศาลนครราชสีมา วันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2558 ประธานศาลฎีกาได้สั่งให้ส่งต่อคดีไปยังแผนกคดีคุ้มครองของศาลอาญากรุงเทพฯ ศาลนัดไต่สวนครั้งแรกเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2558 การสรุปข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐในการคุ้มครอง คัดงไว้ในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 : สรุปข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐในคดีคุ้มครอง

ปี	จำนวนเจ้าหน้าที่รัฐ	สถานะของคดี ณ 31 ธันวาคม 2558
2556	1 ราย	อยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานอัยการสูงสุด
2557	7 ราย	1 คดี (1 ราย) ถูกพิพากษาโทษ, 3 คดี (3 ราย) อยู่ระหว่างการไต่สวน, 1 คดี (3 ราย) อยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานอัยการสูงสุด
2558	21 ราย* รายละเอียดในตารางที่ 10	อยู่ในระหว่างการไต่สวน

5. ความร่วมมือ

เนื่องจากคดีคุ้มครองมีความซับซ้อน การประสานงานและความร่วมมือในลักษณะภาคีเครือข่ายจึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ รัฐบาลให้ความสำคัญกับการเพิ่มระดับความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐ และระหว่างภาครัฐกับภาคประชาสังคมและองค์การระหว่างประเทศ เพื่อเป็นหลักประกันว่า งานต่อต้านการคุ้มครองจะครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ สามารถเอาผิดกับผู้กระทำผิด และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสุขภาวะของผู้เสียหายจากการคุ้มครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1 ความร่วมมือภายในประเทศ

- นอกจากการจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ระหว่างหน่วยงานแล้ว ยังมีการเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต่างๆ เช่น ระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาล สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกรมสรรพากร เป็นต้น หน่วยงานเหล่านี้ร่วมงานกันในรูปแบบคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการคุ้มครอง พ.ศ. 2551 และ 2558 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ซึ่งทำให้เกิดการดำเนินคดีและยึดทรัพย์สินผู้กระทำผิดได้เพิ่มขึ้น

- ในขณะที่มีการสืบสวนสอบสวนทางอาญา สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้สืบสวนคดี 40 คดี ที่มีนัยว่าเป็นความผิดฐานค้ำมนุษย์ และถูกส่งต่อมาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในจำนวนนี้มี 25 คดีที่ยังอยู่ในระยะการเก็บรวบรวมหลักฐานและพยาน อีก 11 คดี อยู่ในระหว่างการตรวจสอบทรัพย์สิน ส่วนที่เหลือนั้นเป็นคดีไม่สามารถจะพิจารณาชี้มูลคดีได้ หากข้อมูลที่รวบรวมได้นั้นจะได้รับการบันทึกไว้ใช้ในอนาคต

- สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ร่วมงานกับสถาบันการเงินต่างๆ อย่างใกล้ชิดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลการทำธุรกรรม และนำไปสู่การสืบสวนทางการเงินและการดำเนินคดีที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยสรุป สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้อายัดเงินจำนวนทั้งหมด 210 ล้านบาท จากคดีหัวขั้วไทร-ปาตังเบซาร์ (โปรดดูรายละเอียดในหัวข้อ คดีค้ำมนุษย์ที่สำคัญ)

- กระทรวงยุติธรรม เป็นประธานในการประชุมร่วมระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานต่อต้านการค้ำมนุษย์ ที่ประชุมได้หารือในเรื่องต่อไปนี้
1) การจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจเพื่อปราบปรามการค้ำมนุษย์ ซึ่งเป็นหน่วยงานยุติธรรมที่จะรองรับการดำเนินคดีหรือจัดให้มีช่องทางด่วนพิเศษสำหรับการค้ำมนุษย์ 2) การจัดทำมาตรฐานการดำเนินคดีในขั้นตอนการปล่อยตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นการชั่วคราว การให้พนักงานอัยการเข้าร่วมในการสอบสวน การสืบพยานล่วงหน้า การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสืบพยาน และการอายัดทรัพย์สิน 3) การเร่งรัดการดำเนินคดีค้ำมนุษย์ และ 4) การจัดทำฐานข้อมูลคดีค้ำมนุษย์ให้เป็นระบบเพื่อเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานด้านกระบวนการยุติธรรม

- ในพิธีเปิดที่ศาลอาญาเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2558 ทั้ง 5 หน่วยงาน (ศาลอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลง (MOU) เกี่ยวกับแลกเปลี่ยนข้อมูลคดีค้ำมนุษย์ บันทึกข้อตกลงดังกล่าวมุ่งเน้นที่ 2 เรื่องหลัก คือ **การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีและการคุ้มครองพยาน** สำหรับการประสานงานด้านการดำเนินคดี จะมีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานคดีค้ำมนุษย์ในแต่ละหน่วยงานเพื่อแก้ไขอุปสรรคด้านการดำเนินคดีดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ส่วนในด้านการคุ้มครอง มุ่งเน้นที่การฟื้นฟูและการคุ้มครองพยานและผู้เสียหาย รวมถึงครอบครัว นอกจากนี้ หน่วยงานต่างๆ ยังได้ตกลงที่จะประสานความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ และพัฒนานโยบาย/กฎหมาย ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล พันธกรณีของไทยต่อประชาคมโลก และพัฒนาการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

- **โครงการออสเตรเลีย-เอเชียเพื่อต่อต้านการค้ำมนุษย์ (AATIP)** และศาลยุติธรรม ได้ร่วมกันจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความร่วมมือในงานยุติธรรมเพื่อต่อต้านการค้ำมนุษย์ในระหว่างวันที่ 4 - 6 กันยายน 2558 ที่จังหวัดภูเก็ต เจ้าหน้าที่ระดับสูงจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคดีค้ำมนุษย์ กรมสืบสวนคดีพิเศษ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลยุติธรรม สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักนายกรัฐมนตรียรวม 30 คน ได้เข้าร่วมการประชุม เพื่ออภิปรายถึงปัญหาท้าทายและความร่วมมือว่าด้วยการต่อต้านการค้ำมนุษย์ ทั้งนี้ หน่วยงานต่างๆ แสดงความชื่นชมการริเริ่มของศาลยุติธรรม และตกลงที่จะพบปะกันทุกๆ 3 - 4 เดือนโดยเสนอว่าจะหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพในการจัดการประชุมครั้งต่อไป

5.2 ความร่วมมือกับองค์กรภาคประชาสังคม

เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายร่วมงานกับองค์กรภาคประชาสังคมอย่างใกล้ชิด ทั้งในด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการให้ความช่วยเหลือในการสืบสวนคดี รวมถึงคดีค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง ตัวอย่างเช่น

- จากข้อมูลและการวิเคราะห์ของ**มูลนิธิฟรีแลนด** กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้เข้าช่วยเหลือหญิง 6 คนและจับกุมชาวไทยและมาเลเซีย 3 ราย ที่เป็นสมาชิกเครือข่ายองค์กรค้ามนุษย์ที่ใช้ Facebook และ social media ในการจัดหา ล่อลวง และข่มขู่ผู้เสียหายให้ทำงานในช่องแอมแปงในมาเลเซียมากกว่า 2 ปี คดีดังกล่าวถูกส่งต่อให้สำนักงานคดีค้ามนุษย์ที่เพิ่งได้รับการจัดตั้งขึ้นใหม่ของสำนักงานอัยการสูงสุด (เป็นคดีแรกของกรม) ปัจจุบันคดีอยู่ในชั้นศาล และจะเริ่มกระบวนการไต่สวนในต้นปี พ.ศ. 2559

- ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ด้วยความร่วมมือกับ**มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน ศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทะเล และองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐานอินโดนีเซีย** นำทีมสหวิชาชีพที่ประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่ 20 คน เดินทางไปอินโดนีเซียเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2558 เพื่อสืบค้นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับแรงงานประมง และสำรวจความต้องการของแรงงานประมงที่ยังติดอยู่ในประเทศอินโดนีเซียและต้องการกลับประเทศไทย ลูกเรือจำนวน 43 คน ได้รับการอำนวยความสะดวกให้เดินทางกลับไทยในเดือนธันวาคม นั้น โดยอีก 76 คน จะเดินทางกลับได้ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2559

- มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน รับหน้าที่เป็นผู้ประสานระหว่างผู้แทนบริษัทแปรรูปอาหารทะเลเบื้องต้นทั้งขนาดกลางและขนาดเล็ก และสมาคมแข่งอาหารเยือกแข็งไทยกับ ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ในการหาทางออกต่อปัญหาต่างๆ เช่น การตักงานของแรงงานต่างด้าวถึง 4,000 – 5,000 คน ซึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายของสมาคมฯ ที่ต้องการตัดผู้ประกอบการแปรรูปอาหารทะเลเบื้องต้น (ล้าง) ออกจากสายการผลิต เพื่อให้สามารถควบคุมเงื่อนไขการทำงานของลูกจ้างได้อย่างเต็มที่ โดยให้สมาชิกทำการแปรรูปเบื้องต้นภายในโรงงานเอง

- ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ร่วมงานกับ**มูลนิธิความยุติธรรมสิ่งแวดล้อม** อย่างใกล้ชิด ในการพัฒนาโครงการผู้ฝึกอบรมเพื่อช่วยปรับปรุงการใช้ระบบติดตามเรือ นอกจากนี้ มูลนิธิความยุติธรรมสิ่งแวดล้อม ยังมีส่วนสนับสนุน ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ในการให้ข้อมูลสำคัญซึ่งนำไปสู่การจับกุมครั้งใหญ่ภายใต้พยายามร่วมขจัดการค้ามนุษย์ในภาคประมง

5.3 การประสานภาคีนานาชาติ

- **ผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจในย่างกุ้ง เมียนมา** สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่งผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจไปประจำการในเมียนมา เมื่อวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2558 เพื่อให้เป็นผู้ประสานงานอย่างใกล้ชิดกับกองกำลังตำรวจเมียนมา ในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติรวมถึงการค้ามนุษย์

- บทบาทของผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจประจำสถานเอกอัครราชทูตไทยในกรุงย่างกุ้ง คือการสร้างความสัมพันธ์เครือข่ายกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายในท้องถิ่น ในด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร และประสบการณ์ การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม นอกจากนี้ ผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจยังมีหน้าที่รวบรวมข้อมูลอาชญากรรมที่เชื่อมต่อระหว่างไทยและเมียนมา ให้ข้อมูลแก่ฝ่ายเมียนมาในการจับกุมผู้ต้องหาที่หลบหนีจากไทยไปยังเมียนมา

ผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจยังเป็นผู้ประสานงานขอข้อมูลทางตำรวจเมียนมาจากตำรวจไทยโดยผ่านทางช่องทางตำรวจต่อตำรวจ งานของผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจได้สร้างความแข็งแกร่งให้แก่ความร่วมมือระหว่าง กรมสืบสวนคดีพิเศษ/สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกองกำลังตำรวจเมียนมาให้ใกล้ชิดขึ้น

- ตัวอย่างของความร่วมมือที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ การจับกุมผู้ต้องสงสัยรายใหญ่ของเครือข่ายค้ายาเสพติดขนาดใหญ่ โดยกองกำลังตำรวจเมียนมา ณ ชานกรุงย่างกุ้ง เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 นายหน้าสัญชาติไทยซึ่งมีหมายจับจากประเทศไทยถูกจับกุมได้ในที่สุด การขอความร่วมมือจากกองกำลังตำรวจเมียนมาในการจับกุมผู้ต้องหาที่หลบหนีจากประเทศไทยรายนี้ กระทำโดยผ่านผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจ และได้รับการอนุมัติจากกระทรวงมาตุภูมิเมียนมา ปัจจุบันบุคคลดังกล่าวถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำเมืองสิทถ่วยในรัฐยะไข่ตามความผิดอีกข้อหาหนึ่ง ระหว่างที่รอการส่งตัวกลับมาดำเนินคดีในประเทศไทย ทีมสืบสวนจากไทยจะร่วมงานกับพนักงานสอบสวนเมียนมาอย่างใกล้ชิด เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและการข่าวเกี่ยวกับเครือข่ายค้ายาเสพติดดังกล่าว นอกจากนี้ไทยและเมียนมายังอยู่ระหว่างหารือปัญหาดังกล่าวนี้ทั้งในการประชุมระดับปฏิบัติการและระดับนโยบาย

- **บันทึกข้อตกลง (MOU)** ประเทศไทยกำลังเจรจาเพื่อจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ว่าด้วยความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์กับประเทศมาเลเซีย บรูไน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ สาธารณรัฐประชาชนจีน และรัสเซีย บันทึกข้อตกลงเหล่านี้มุ่งเน้นที่มาตรการการป้องกัน การสร้างความตระหนักรู้ และการอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของแต่ละประเทศ สำหรับ MOU ว่าด้วยความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ของไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม) นั้น ประเทศไทยมี MOU ฉบับปรับปรุงใหม่กับกัมพูชา และอยู่ในระหว่างการแก้ไขปรับปรุง MOU กับลาวและเมียนมา ในขณะที่กำลังพัฒนาแผนงานกับเวียดนามสำหรับระยะความร่วมมือต่อไป

- **การประชุมทวิภาคีกับเมียนมาอย่างสม่ำเสมอ** การเสียชีวิตอย่างน่าสลดของแรงงานต่างด้าวเมียนมา 54 ราย ที่ขาดอากาศหายใจในรถตู้คอนเทนเนอร์ที่จังหวัดระนองเมื่อปี พ.ศ. 2551 ก่อนที่จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เป็นสัญญาณบ่งชี้ถึงความจำเป็นที่จะต้องมีความร่วมมือระหว่างไทยและเมียนมาอย่างใกล้ชิด นับแต่นั้น กรมสอบสวนคดีพิเศษ และเมียนมา ได้ตกลงที่จะประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ

- ◊ ในการประชุมทวิภาคีระหว่างกองกำลังตำรวจเมียนมาและกรมสอบสวนคดีพิเศษ ครั้งที่ 12 ในระหว่างวันที่ 21 - 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 ที่จังหวัดกาญจนบุรี ทางกรมเมียนมาได้ขอให้กรมสอบสวนคดีพิเศษ จับกุมนายหน้าชาวเมียนมาที่หลบอยู่ในประเทศไทย ในกรณีนี้ ผู้เสียหายชาวเมียนมาถูกล่อลวงโดยนายหน้าชาวไทยและเมียนมาให้ไปทำงานบนเรือประมงในประเทศอินโดนีเซีย กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม ทำการสืบสวนในจังหวัดระนอง และในที่สุด เมื่อเดือนพฤศจิกายน ก็สืบพบร้านอาหารเมียนมาแห่งหนึ่งซึ่งใช้เป็นสถานที่ดำเนินการจัดหาล่อลวงผู้เสียหายชาวเมียนมาไปทำงานบนเรือดังกล่าว ในการนี้ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องถิ่น เข้าตรวจค้นสถานที่ และร่วมกับตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ระนอง ในการส่งตัวผู้ต้องสงสัยไปให้กองกำลังตำรวจเมียนมา ผ่านทางศูนย์ประสานงานชายแดนเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์

- ◊ สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมว่าด้วยความร่วมมือด้านการบังคับใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 ที่กรุงเทพฯ ต่อเนื่องกับการประชุมระหว่าง กรมสอบสวนคดีพิเศษ และกองกำลังตำรวจเมียนมาครั้งที่ 12 ผู้เข้าร่วมการประชุมดังกล่าวจากฝ่ายไทยได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจ ประจำย่างกุ้ง, กรมสืบสวนคดีพิเศษ, สำนักงานอัยการสูงสุด, ศาล และเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานชายแดนเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ ในขณะที่ฝ่ายเมียนมาได้แก่ กองกำลังตำรวจเมียนมา และสำนักงานอัยการ ที่ประชุมได้ตกลงในหลักการที่จะอนุญาตให้มีการถ่ายทอดคำให้การของผู้เสียหายชาวเมียนมาผ่าน video conference จากสถานเอกอัครราชทูตไทยในย่างกุ้ง
- **โครงการออสเตรเลีย - เอเชียเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (AAPTIP)** เมื่อต้นปีออสเตรเลียและไทยได้ลงนามข้อตกลงที่จะประสานความร่วมมือในโครงการดังกล่าว (2556 - 2561)
 - ◊ AAPTIP เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมไตรภาคีระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายและพนักงานอัยการจากประเทศอินโดนีเซีย เมียนมา และไทย เพื่อหารือปัญหาการค้ามนุษย์ในภาคประมง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีล่าสุดที่เกาะเบนจินา/อัมบน ประเทศอินโดนีเซีย ที่ประชุมเห็นชอบร่วมกันว่าจะพบกันทุก 3 เดือน และจะเชิญกัมพูชาเข้าร่วมด้วย
 - ◊ AAPTIP ได้จัดการฝึกอบรมว่าด้วยความร่วมมือในการสืบสวนสอบสวนข้ามพรมแดนระหว่างไทยกับเมียนมา และไทยกับกัมพูชา โดยมีผู้เข้าร่วมเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ 10 คน และอัยการอีก 4 คน จากแต่ละประเทศ
 - ◊ AAPTIP และสำนักงานอัยการสูงสุด จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับพนักงานอัยการ เพื่อพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมที่จะนำมาใช้ในหน่วยงานชำนาญการด้านการค้ามนุษย์ที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่
 - ◊ AAPTIP และศาลยุติธรรม เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมโต๊ะกลมสำหรับผู้พิพากษาในเดือนกรกฎาคม เพื่อเป็นเวทีสำหรับหารือปัญหา ข้อท้าทาย และการแก้ไข ปัญหาการค้ามนุษย์
 - ◊ ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับภูมิภาคไทย-ออสเตรเลีย ว่าด้วยการค้ามนุษย์ ในประเด็นเรื่องผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรม ระหว่างวันที่ 7 - 9 เมษายน พ.ศ. 2558 ที่กรุงเทพฯ ผู้เข้าร่วม ซึ่งได้แก่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และหน่วยงานที่ทำงานช่วยเหลือผู้เสียหายจาก 10 ประเทศสมาชิกอาเซียน ได้อภิปรายข้อเสนอแนะจากที่ประชุมครั้งก่อนหน้าเมื่อปี พ.ศ. 2557 ที่ประเทศมาเลเซีย และแลกเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติการกับวิทยากรจากในภูมิภาคและนานาชาติ
- **ความร่วมมือกับสหรัฐอเมริกา** ประเทศไทยและสหรัฐอเมริกาได้ประสานความร่วมมือในด้านการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศมายาวนาน สหรัฐอเมริกาและไทย ร่วมงานกันอย่างใกล้ชิดในหลากหลายโครงการเพื่อหยุดยั้งการค้ามนุษย์
 - ◊ ความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจไทยและหน่วยสืบสวนสอบสวนกลางสหรัฐ นำไปสู่การจับกุมผู้ต้องสงสัยในการจัดหาเด็กชายมากกว่า 100 คน ให้แก่ผู้ต้องหาชาวอเมริกันที่ฝึกไฝทางเพศกับเด็กในจังหวัดเชียงใหม่ในระยะ 3 ปีที่ผ่านมาเมื่อต้นปี

- โครงการความร่วมมือระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ และสำนักงานสืบสวนแห่งความมั่นคงมาตุภูมิ ในการพัฒนาหน่วยเฉพาะกิจเพื่อต่อต้านอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตต่อเด็ก เริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2559
- หลักสูตรฝึกอบรมระดับภูมิภาคด้วยการคำนึงถึง โดยสถาบันฝึกอบรมระหว่างประเทศว่าด้วยการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย
- การแลกเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติที่ดีระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับสำนักงานบังคับใช้กฎหมายศุลกากรและคนเข้าเมือง ของกระทรวงความมั่นคงมาตุภูมิสหรัฐฯ

• ระหว่าง 1 สิงหาคม – 12 กันยายน 2558 เจ้าหน้าที่สำนักงานสืบสวนแห่งความมั่นคงมาตุภูมิได้รับมอบหมายให้เป็นที่ปรึกษาชั่วคราวด้านวิชาการ ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายที่ทำงานด้านการค้ามนุษย์และการสืบสวนการลักลอบขนส่งมนุษย์ ที่ปรึกษาดังกล่าวได้สรุปผลการประเมินโดยรายละเอียด รวมถึงระบุข้อท้าทายและข้อเสนอแนะให้แก่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ อีกทั้งยังเสนอความร่วมมือในอนาคต

6. คดีค้ามนุษย์ที่สำคัญ โดยใช้การวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม (คดีที่ 1-4) และความร่วมมือกับนานาชาติ (คดีที่ 5)

คดีที่ 1 : การทำลายกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติค้าแรงงาน หัวไทร – ปาดังเบซาร์

รายละเอียดคดี :

ก. ในวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2558 ที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เจ้าหน้าที่ตำรวจได้เรียกตรวจพาหนะ 5 คัน ที่ขนส่งคนต่างด้าวชาวโรฮิงจา 97 คน และจับกุมคนขับรถได้ 2 รายจากทั้งหมด 5 ราย กรณีดังกล่าวเป็นการลักลอบขนส่งคนเข้าเมือง หากจากปฏิบัติตอบโต้การค้ามนุษย์โดยใช้การวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม (ILR) ของทีมเฉพาะกิจของกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 8 จากการสืบสวน มีการค้นพบค่ายพักขนาดใหญ่หลายแห่งที่ใช้กักขังชาวโรฮิงจาที่ถูกลักลอบนำพาเข้าเมืองที่เขาหัวช้าง อำเภอปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา บริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย และนำไปสู่การทำลายวงจรการลักลอบขนส่งชาวโรฮิงจา ที่ใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์

ข. เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม ในการสืบสวนเชิงรุก คือ 1) วิเคราะห์วิธีการปฏิบัติของอาชญากร (modus operandi) จากแฟ้มคดีเก่าในท้องที่ 2) สืบสวนต่อเนื่องและทำแผนผังเหตุการณ์ และ 3) ค้นพบหลุมฝังศพจำนวนมาก ประเมินหลักฐาน และเข้าโจมตีเครือข่ายการลักลอบขนส่งคนเข้าเมือง

ค. คดีดังกล่าวมีลักษณะที่ซับซ้อน เกี่ยวข้องกับบุคคลไร้สัญชาติที่เปราะบางและผู้กระทำผิดที่ทรงอิทธิพลจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย พนักงานอัยการ และศาล ได้ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดเพื่อจัดการกับคดีด้วยจรรยาบรรณ และเร่งรัดการดำเนินการเพื่อปกป้องคุ้มครองผู้เสียหาย

การสืบสวนสอบสวนในรูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม (ILR)

ก. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 แพ้คดีแสดงให้เห็นว่า 1) มีการจับกุมผู้ลักลอบขนส่งคนเข้าเมือง 18 ราย และคนต่างด้าวลักลอบเข้าเมืองจำนวน 104 คน 2) เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับรายงานการฆาตกรรมนักธุรกิจไทยและมาเลเซีย ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจลักลอบขนส่งคนเข้าเมือง 3) เจ้าหน้าที่ที่ได้รับรายงานการเรียกค่าไถ่ (ผู้เสียหายชาวโรฮีนจา) และ 4) เจ้าหน้าที่ตำรวจยิงเรือประมง จากนั้นจึงมีการสังเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ และคาดการณ์ว่ากลุ่มลักลอบขนส่งคนเข้าเมืองได้เปลี่ยนเส้นทางมาเป็นถนนเลียบชาวฝั่งอ่าวไทย จนสามารถที่จะจับกุมพาหนะ 5 คันที่ลักลอบขนส่งชาวโรฮีนจาจำนวน 97 คน ได้

ข. เจ้าหน้าที่ตำรวจทำการคัดแยกผู้เสียหาย ซึ่งจำนวน 5 คน ให้ความร่วมมือเป็นพยานสำคัญ ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการข่าวและหลักฐานที่เก็บรวบรวมได้ทุกชิ้นจากแพ้คดีเก่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักฐานการโอนเงินและการวิเคราะห์การสื่อสารทางโทรศัพท์ เจ้าหน้าที่ตำรวจกำลังมุ่งระบุผู้นำ “ตัวการใหญ่” ของกลุ่มอาชญากรรมนี้

ค. พยานนำเจ้าหน้าที่ตำรวจไปตรวจค้นจนพบหลุมฝังศพจำนวนมากตามแนวชายแดน ไทย-เมียนมา ซึ่งมีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ถูกทุบตีจนเสียชีวิตและฝังไว้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจซึ่งนำโดย รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เพื่อดำเนินการสืบสวนสอบสวนและร่วมมือกับอัยการ หน่วยเฉพาะกิจประเมินหลักฐาน สืบสวนเพิ่มเติม และเข้าจับกุมเครือข่ายลักลอบขนส่งคนเข้าเมือง

วิธีปฏิบัติการของอาชญากร

ก. จำเลยสำคัญได้แก่ 1) ชาวโรฮีนจา ซึ่งเป็นเจ้าของค่ายกักขังโรฮีนจา-บังกลาเทศ และเป็นผู้มีบทบาทหลักในการติดต่อกับนายหน้าในต่างประเทศ 2) นายหน้าชาวไทยซึ่งเป็นเจ้าของเรือ และขนส่งชาวโรฮีนจาจากเมียนมามายังฝั่งไทย 3) ผู้ลักลอบขนส่งชาวโรฮีนจาในภาคพื้นดินจากค่ายพักชั่วคราวมายังค่ายกักขังบนชายแดนไทย-มาเลเซีย

ข. องค์ประกอบของการค้ามนุษย์ คือ ผู้เสียหายถูกนายหน้าหลอกลวงว่าจะได้ไปทำงานและมีรายได้ จึงหลบหนีออกจากค่ายพักของสหประชาชาติในรัฐยะไข่ เพื่อเดินทางมาด้วย ในระหว่างการลักลอบขนส่ง ผู้เสียหายถูกบังคับให้หลบซ่อนบนเรือในสภาพแออัด โดยมีอาหารและน้ำจำกัด ต้องขออนุญาตหากต้องการจะไปเข้าห้องน้ำ และถูกตีด้วยเชือกยางหากไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดบนภาคพื้นดิน มีผู้คุมที่ใช้ปืนควบคุมผู้เสียหาย และผู้เสียหายบางคนถูกทุบตีและยิงเสียชีวิต

ความคืบหน้าของคดี

ก. คดีหัวไทร ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2558 ผู้ต้องสงสัย 9 ราย ซึ่งรวมถึงนายหน้า เจ้าของรถ และเจ้าของเรือ ถูกตั้งข้อหาการค้ามนุษย์ ลักลอบนำคนต่างด้าวเข้าเมือง ฟอกเงิน กรรโชก และบังคับข่มขืนใจผู้อื่น ผู้ต้องสงสัย 7 ราย ถูกจับกุมและส่งฟ้องคดีทันที

ข. ด้วยการสนับสนุนจากหน่วยสืบสวนพิเศษและพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนได้ส่งสำนวนพร้อมความเห็นให้ส่งฟ้องผู้ต้องสงสัยทุกรายต่อสำนักงานอัยการเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2558 และในวันเดียวกันนั้น พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบได้พิจารณาส่งฟ้องศาลทั้งหมด

ค. ในเดือนมิถุนายน ผู้ต้องสงสัยในคดีดังกล่าว 70 ราย และผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มองค์กรอาชญากรรมนี้ ได้ถูกตั้งข้อหาการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ผู้ต้องสงสัย 70 รายนี้ ประกอบไปด้วย นักการเมืองท้องถิ่นและผู้ใหญ่บ้าน 3 ราย ที่เหลือเป็นบุคคลสัญชาติไทย 56 ราย สัญชาติเมียนมา 11 ราย โดยเจ้าหน้าที่สามารถจับกุมผู้ต้องสงสัยได้ 30 ราย และคดีถูกส่งไปยังสำนักงานอัยการสูงสุด

ง. คดีป่าดงเบขาร์ คดีค้ำมนุษย์ดังกล่าวได้รับการดำเนินการอย่างรวดเร็ว เจ้าหน้าที่ตำรวจส่งสำนวนคดีให้แก่พนักงานอัยการ เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2558 โดยอัยการได้ส่งฟ้องศาลในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2558 เมื่อแผนกคดีค้ำมนุษย์ได้รับการจัดตั้งขึ้นในศาลอาญาเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2558 ประธานศาลฎีกา จึงได้สั่งให้โอนคดีดังกล่าวจากศาลนาทวี ไปยังแผนกคดีค้ำมนุษย์ เพื่อป้องกันมิให้จำเลยผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นมีส่วนในการครอบงำกระบวนการยุติธรรมและเพื่อเร่งรัดการพิจารณาคดี ทั้งนี้ เนื่องจากคดีดังกล่าวประกอบไปด้วยหลักฐานและจำเลยจำนวนมาก ศาลจึงกำหนดให้มีการสืบพยานล่วงหน้าในระหว่างวันที่ 24 - 25 ธันวาคม พ.ศ. 2558 และระหว่างวันที่ 7 - 8 มกราคม พ.ศ. 2559 และวันที่ 12 - 15 มกราคม พ.ศ. 2559 และบันทึกคำให้การของจำเลยต่อเนื่องในระหว่างเดือนมีนาคมไปจนถึงธันวาคม พ.ศ. 2559 ทั้งนี้ ได้มีการเตรียมห้องสอบสวนพิเศษที่ผู้เสียหายไม่ต้องเผชิญหน้ากับจำเลย และจัดหาล่ามให้ตามต้องการ

จ. จนถึงปัจจุบัน พนักงานสอบสวนได้ตั้งข้อหาต่อผู้ต้องสงสัยตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 รายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนจำเลยและสถานะการจับกุมแสดงไว้ในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 : เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในคดีหัวไทร-ป่าดงเบขาร์ จำแนกตามหน่วยงานและยศ

• จำนวนผู้ต้องสงสัยทั้งหมด	155
• ผู้ต้องสงสัยที่ถูกจับกุม	91
• การออกหมายจับ	62

เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในคดีหัวไทร-ป่าดงเบขาร์	
หน่วยงาน	จำนวน
กองทัพ	5
• พลโท	1
• พันเอก	1
• นาวาโท	1
• ร้อยเอก	2

ตำรวจ	4
• พลตำรวจโท	1
• ร้อยตำรวจเอก	1
• ร้อยตำรวจโท	1
• ดาบตำรวจ	1
เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง	4
นักการเมืองท้องถิ่น	7
พยาบาล รพสต.	1
รวม	21

การสืบสวนทางการเงินและการยึดทรัพย์

ก. คดีหัวไทร คดีค้ำมนุษย์เป็นความผิดมูลฐานการฟอกเงิน การสืบสวนทางการเงินจึงดำเนินควบคู่ไปกับการสืบสวนทางอาญาทรัพย์สินที่เชื่อมโยงกับคดีค้ำมนุษย์จะถูกอายัดไว้ตั้งแต่เริ่มต้น การสืบสวนในคดีหัวไทร มีบัญชีธนาคาร 163 บัญชี รวมมูลค่า 68 ล้านบาท นอกจากนี้ยังมีเคหะสถาน ธุรกิจ ที่ดิน และพาหนะรวมทั้งหมด 11 รายการ มูลค่า 150 ล้านบาท

ข. คดีป่าดงเบขาร์ การสอบสวนกลุ่มผู้ค้ำมนุษย์โดยหน่วยสืบสวนพิเศษและเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้นำไปสู่การยึดทรัพย์สินรวม 333 รายการ ซึ่งได้แก่บัญชีธนาคาร ที่ดิน บ้าน เรือ รถยนต์ และธุรกิจ รวมมูลค่าราว 210 ล้านบาท ปัจจุบันคดีอยู่ในศาลแพ่ง ในขณะที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กำลังดำเนินการอายัดและยึดทรัพย์สินเพิ่มเติมขึ้นอีก

คดีที่ 2 : การบังคับใช้แรงงานในเรือประมง : การจับกุม “ตัวการใหญ่” ในอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

รายละเอียดคดี :

ก. ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2556 เมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง กรมสอบสวนคดีพิเศษ และตำรวจท้องถิ่น ได้รับแจ้งจากโครงการความร่วมมือสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ ว่ามีกลุ่มค้ำมนุษย์เมียนมาชักชวนผู้เสียหายชาวเมียนมาให้มาทำงานในประเทศไทย หากเมื่อเดินทางมาถึง ผู้เสียหายเหล่านี้กลับถูกคุมขังอยู่ในเขตท่าเรือและใกล้เคียง ต่อจากนั้นก็ถูกบังคับให้ทำงานอยู่ในเรือประมงในอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง เจ้าหน้าที่จึงได้สนธิกำลังบุกเข้าช่วยเหลือผู้เสียหายได้ทั้งหมดจำนวน 14 คน ผู้ต้องสงสัยชาวเมียนมาถูกตั้งข้อหาการค้ามนุษย์ และถูกดำเนินคดีพิพากษาโทษจำคุก 2 ปี 6 เดือน นอกจากนี้ ศาลยังพิพากษาโทษจำคุก 3 เดือน แก่จำเลยชาวไทยที่จัดที่พักอาศัยให้แก่ผู้เสียหาย ต่อมาหลังจากได้รับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับคดีจาก มูลนิธิความยุติธรรมสิ่งแวดล้อมแล้ว ทางกรมสอบสวนคดีพิเศษจึงได้ร่วมกับกองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดำเนินการสืบสวนเพิ่มเติม จนสามารถระบุตัวและจับกุมผู้ร่วมกระทำผิดได้อีก 5 ราย ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2556

ข. อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ยังไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะจับกุมเจ้าของเรือ เนื่องจากบุคคลดังกล่าวได้ใช้ตัวแทนในการเช่าเรือ อีกทั้งยังเป็นบุคคลผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น

ค. คดีดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับองค์กรเอกชนและหน่วยงานระหว่างประเทศ รวมถึงการใช้การสืบสวนสอบสวนในรูปแบบการวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม ในการจับกุมผู้กระทำความผิดในเครือข่ายข้ามนุชย์ระดับใหญ่

การสืบสวนสอบสวนในรูปแบบการวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม (ILR)

ก. ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2558 สืบเนื่องจากภารกิจเข้าช่วยเหลือผู้เสียหายการค้ามนุษย์จากเมียนมา 11 ราย ก่อนหน้า และหลังจากที่ได้รับแจ้งจากมูลนิธิความยุติธรรมสิ่งแวดล้อม เจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรภาค 9 กองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 กรมสอบสวนคดีพิเศษ จังหวัดตรัง และ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงได้ร่วมในปฏิบัติการบุกเข้ายังเป้าหมายทั้งบนชายฝั่งและในทะเล

ข. ทีมเจ้าหน้าที่ได้ประเมินความเสี่ยงและความปลอดภัยของผู้เสียหายบนเรือ และใช้การข่าวเชิงรุกสืบจนทราบว่าเรือลำดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับท่าเรือประมงในคดีปี พ.ศ. 2556 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ตำรวจภูธรภาค 9 ตำรวจน้ำ กรมสอบสวนคดีพิเศษ และศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย) จึงได้ร่วมกันใช้ระบบ VMS ติดตามจากศูนย์การแจ้งเข้า-ออก เรือประมง จนพบเรือดังกล่าวได้ในเวลา 2 วัน

ค. แรงงานเมียนมาทั้งหมดถูกขนย้ายจากที่เกิดเหตุ และได้รับการสัมภาษณ์โดยทีมสหวิชาชีพที่ประกอบไปด้วยพนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจตรัง และตำรวจภูธรภาค 9 ซึ่งมีประสบการณ์จากคดีป่าดงเบงชาร์ จากกระบวนการคัดแยกผู้เสียหาย พบผู้เสียหายการค้ามนุษย์จำนวน 11 คน จากแรงงานทั้งหมด 18 คน ส่วนบุคคลที่มีไข้ผู้เสียหายได้รับการกักไว้เป็นพยาน

ความคืบหน้า

ก. ระหว่างวันที่ 20 ตุลาคม – 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 มีการออกหมายจับผู้ต้องสงสัย 10 ราย และจับกุมได้ 1 ราย

ข. ในวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 หลังจากศาลจังหวัดตรังอนุมัติหมายจับแล้ว ตำรวจภูธรภาค 9 กองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 และกรมสอบสวนคดีพิเศษ จึงได้สนธิกำลังเข้าบุกเป้าหมาย 11 แห่ง ทั้งบนชายฝั่งและในทะเลอำเภอกันตัง

ค. เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายได้จับเจ้าของธุรกิจ ซึ่งเป็นผู้บริหารท่าเรือประมงและเจ้าของเรือประมงที่แท้จริง รวมถึงได้กักเรือ 4 ราย ผู้คุม 1 ราย และนายหน้าอีก 3 ราย ในข้อหาสมคบกันค้ามนุษย์ บังคับใช้แรงงาน และกักขังหน่วงเหนี่ยว นอกจากนี้ยังยึดเรือทั้ง 4 ลำ และปืน 1 กระบอก

ง. ศาลจังหวัดตรังได้ดำเนินการสืบพยานล่วงหน้าสำหรับผู้เสียหายชาวเมียนมาทั้ง 18 คน ในระหว่างวันที่ 16-18 ธันวาคม พ.ศ. 2558

จ. การสืบสวนทางการเงิน : สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เข้ามามีส่วนร่วมกับคดีในเดือนพฤศจิกายน 2558 เพื่อติดตามเส้นทางการเงินและอายัดทรัพย์สินที่คาดว่าจะได้มาจากกิจกรรมที่ผิดกฎหมายดังกล่าว

คดีที่ 3 : การบังคับใช้แรงงานในลี้ภัย จังหวัดสมุทรสาคร:

ช่วยเหลือแรงงานเมียนมาได้เกือบ 100 ราย รายละเอียดคดี :

ก. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ส่งพนักงานสืบสวนลงพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อสืบหาข่าวและค้นหาแรงงานต่างด้าวที่อาจเป็นตกเป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์ เจ้าหน้าที่ได้รับความร่วมมือจากผู้ว่าราชการจังหวัด กระทรวงแรงงาน และองค์กรเอกชนในพื้นที่ ที่ให้ความช่วยเหลือแรงงานชายชาวเมียนมาผู้หนึ่ง ซึ่งหลบหนีออกจากลี้ภัยพร้อมกับภรรยา และดำเนินการฟ้องร้องต่อสถานประกอบการดังกล่าว

ข. ในวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมายได้นำเจ้าหน้าที่ตำรวจและกรมสอบสวนคดีพิเศษ บุกรุกเข้าไปยังลี้ภัย และรวบรวมเอกสารสำคัญมาได้

ค. เจ้าหน้าที่สามารถช่วยเหลือแรงงานเมียนมาออกมาได้ 78 ราย ซึ่ง 42 ราย มีเอกสารแสดงตนถูกต้องตามกฎหมาย 19 ราย ไม่มีเอกสาร และอีก 17 ราย เป็นผู้เยาว์อายุระหว่าง 15-18 ปี แรงงานทั้งหมดพักอยู่ในลี้ภัยดังกล่าว

ง. ทีมสหวิชาชีพซึ่งประกอบไปด้วยพนักงานสอบสวน กรมสอบสวนคดีพิเศษ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้สัมภาษณ์ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือทุกคน จากกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายพบว่า 31 ราย เป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์ 21 ราย เป็นแรงงานต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมาย และ 10 ราย เป็นแรงงานผู้เยาว์อายุ 15-18 ปี

จ. องค์กรเอกชนได้ให้การสนับสนุนล่ามในการสัมภาษณ์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นฝ่ายรับผิดชอบด้านการคุ้มครองตามกฎหมาย ผู้เสียหายทั้งหมดไม่ถูกตั้งข้อหาเข้าเมืองผิดกฎหมาย

วิธีปฏิบัติของอาชญากร

ก. เจ้าของโรงงานติดต่อนายหน้าชาวเมียนมาให้ส่งแรงงานให้ นายหน้าเรียกเงินจากเจ้าของโรงงานเป็นจำนวน 10,000-15,000 ต่อหัว และเจ้าของโรงงานจะหักเงิน 100-150 บาท จากค่าแรงรับจ้างแกะกุ้งซึ่งคิดตามน้ำหนักกุ้งที่แกะได้

ข. งานในลี้ภัยเริ่มตั้งแต่ตีสองจนถึง 6 โมงเย็น หรือ 16 ชั่วโมงต่อวัน สัปดาห์ละ 7 วัน โดยแรงงานได้รับค่าแรงราว 100-250 บาทต่อวัน แรงงานที่ไม่ต้องการทำงานต่อได้หลบหนีออกจากลี้ภัย และหากพบเจอก็จะถูกทุบตี

ความคืบหน้า

ก. ล่าสุดสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้สอบสวนผู้ต้องสงสัย 5 ราย คือ 1) เจ้าของโรงงาน ซึ่งถูกสืบสวนทางการเงินด้วย 2) ลูกจ้างชาวไทย 2 ราย ซึ่งมีพยานชี้ว่าเป็นผู้ข่มขู่และทุบตีแรงงานที่หลบหนีจากลี้ภัย และ 3) นายหน้าชาวเมียนมา 2 ราย ที่เป็นผู้จัดหาแรงงานและได้รับค่าหัว ผู้ต้องสงสัย 3 ราย ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุม และอีก 2 รายมีหมายจับจากศาล

คดีที่ 4 : การแสวงประโยชน์ทางเพศจากเด็กในจังหวัดเชียงใหม่

รายละเอียดคดี:

ก. กลุ่มงานพิทักษ์เด็ก เยาวชน สตรีและการค้ามนุษย์ ตำรวจภูธร ภาค 5 และตำรวจภูธรเมืองเชียงใหม่ ทราบว่ามีมีการแสวงประโยชน์ทางเพศกับเด็กในพื้นที่ จึงดำเนินการโดยใช้วิธีทางการข่าว สืบสวนจากแฟ้มคดีเก่าๆ หลังจากที่ได้มีการช่วยเหลือเด็กสาวชนเผ่าวัย 16 ปี ที่ถูกบังคับให้ขายบริการ เด็กหญิงซึ่งได้รับการคุ้มครองอยู่ในบ้านพักถูกเงินได้ให้ข้อมูลว่า ยังมีเด็กสาวอายุต่ำกว่า 15 ปี อีกจำนวนมากที่ถูกบังคับให้ขายบริการครั้งละ 1,000 - 8,000 บาท เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้ขยายผลการสืบสวนเพื่อหาผู้เสียหายอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับความร่วมมือจากองค์กรเอกชนซึ่งให้ความคุ้มครองเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 6 คน โดยในจำนวนนั้นเป็นเด็กหญิงชนเผ่า 2 คน จากการสัมภาษณ์ผู้เสียหายโดยทีมสหวิชาชีพได้ข้อมูลว่า การเสนอขายเด็กจะกระทำผ่านเฟซบุ๊กและไลน์ เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้จัดตั้งทีมสืบสวนขึ้นในเดือนสิงหาคม เพื่อค้นหาตัวนายหน้าผู้ได้รับประโยชน์และผู้ซื้อบริการเพิ่มขึ้น

การสืบสวนสอบสวนในรูปแบบการวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม (ILR)

ก. จากผู้ต้องสงสัยเบื้องต้น 1 ราย และวิธีการวิเคราะห์ข่าวกรอง เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถออกหมายจับผู้ต้องสงสัยเพิ่มได้อีก 32 ราย

ข. ผู้ต้องสงสัย 15 ราย ถูกตั้งข้อหาค้ามนุษย์ ในจำนวนนี้มี 10 ราย ที่ถูกจับกุมแล้ว ผู้ต้องสงสัยส่วนใหญ่อายุต่ำกว่า 18 ปี

ค. ผู้ซื้อบริการถูกตั้งข้อหาตามมาตรา 277 ตามประมวลกฎหมายอาญา คือ การมีเพศสัมพันธ์กับเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งไม่ใช่ภรรยาตน ไม่ว่าจะเด็กหญิงดังกล่าวจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม มีผู้ต้องสงสัยจำนวน 15 คน จากทั้งหมด 17 คนที่ถูกจับกุม

ความคืบหน้า

ก. เจ้าหน้าที่ตำรวจยังอยู่ในระหว่างรวบรวมหลักฐานเพื่อขอหมายจับเพิ่มขึ้น

ข. ความสำเร็จของการสืบสวนโดยใช้การวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม เกิดขึ้นจากการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจภูธรภาค 5 เจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์กรเอกชนท้องถิ่น และหน่วยสืบสวนสอบสวนกลางสหรัฐ

คดีที่ 5 : การคุ้มครองเพื่อการบังคับใช้แรงงานบนเรือประมง : คดี เกาะอัมบน/เบนจินา ประเทศอินโดนีเซีย

รายละเอียดคดี:

ก. ปลายปี พ.ศ. 2557 หน่วยงานรัฐ ได้รับรายงานว่ามีกลุ่มชาวประมงไทยถูกบังคับให้ทำงานบนเรือประมงในประเทศอินโดนีเซีย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงเดินทางไปยังเกาะอัมบน และสามารถช่วยเหลือกลุ่มชาวประมงไทยกลุ่มแรกให้กลับประเทศไทยได้ในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2557

ข. ระหว่างวันที่ 17 มีนาคม – 9 เมษายน พ.ศ. 2558 รัฐบาลไทยได้ส่งหน่วยเฉพาะกิจ นำโดย พล.ต.ท. สฤกษ์ชัย เอนกเวียง ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติและที่ปรึกษากระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ด้วยความร่วมมือกับกระทรวงการต่างประเทศ ไปยังเกาะอัมบนและเบนจินา ประเทศอินโดนีเซีย เพื่อดำเนินการสืบสวน ยืนยันสัญชาติ และ คัดแยกผู้เสียหายกับชาวประมงไทยที่ติดอยู่บนเกาะให้กลับประเทศ หน่วยเฉพาะกิจดังกล่าวประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่ 13 คน จากกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงคมนาคม กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้แก่ สถาบันนิติเวชวิทยา โรงพยาบาลตำรวจ พนักงานสอบสวนจากกองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์ และศูนย์ต่อต้านการค้ำมนุษย์ของกรมสืบสวนคดีพิเศษ

ค. ระหว่างนั้น สำนักข่าว AP (Associated Press) ได้เผยแพร่รายงานสืบสวนซึ่งมีเนื้อหาใกล้เคียงกับรายงานจากองค์กรเอกชนและสื่อมวลชนไทย กล่าวถึงการใช้แรงงานทาสในอุตสาหกรรมประมงว่ามีแรงงานประมงที่ถูกกักขังในสภาพเสมือนคุก และมีการค้นพบสุสานเกาะเบนจินาที่แยกบริเวณออกเป็น 3 ส่วน สำหรับมุสลิม คริสเตียน และพุทธ

ง. ทีมสหวิชาชีพได้ทำการคัดแยกผู้เสียหาย และพบว่าผู้ที่ติดอยู่บนเกาะแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้ที่ไม่สามารถทนความยากลำบากของงานประมง จึงหลบหนีออกมาโดยตั้งใจจะพักอาศัยอยู่บนเกาะ
2. ผู้ที่ไม่ได้เดินทางมาถึงในจังหวะที่เรือประมงจะออกทะเล จึงถูกทิ้งไว้บนเกาะ
3. ผู้ที่อยู่บนเกาะเพื่อรอให้ทางการอินโดนีเซียต่อใบอนุญาตทำการประมง
4. ผู้ที่ทำงานในเรือประมงผิดกฎหมาย และถูกจับกุมโดยเจ้าหน้าที่อินโดนีเซีย

จ. ทางการไทยได้ประสานงานกับอินโดนีเซียเพื่อขอให้มีการปล่อยตัวผู้ที่ถูกคุมขังและส่งตัวกลับประเทศไทย รัฐบาลส่งเครื่องบินลำเลียง C 130 ไปรับชาวประมงจำนวน 68 คน กลับประเทศ ทั้งหมดได้รับการส่งตัวต่อไปยังสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ ชายปทุมธานี

ฉ. ภายในวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2558 แรงงานไทยจำนวน 1,263 คน ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลให้กลับประเทศไทย

ข. ผู้เสียหายทั้งหมดได้รับการคุ้มครองและได้รับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ กรรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานแจ้งให้ทุกคนทราบถึงสิทธิต่อสวัสดิการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และได้รับคำร้องจากแรงงาน 213 ราย ในจำนวนนี้ แรงงาน 150 ราย ได้รับค่าชดเชยรวมจำนวน 12.7 ล้านบาท อีก 11 ราย ไม่อยู่ในข่าย และอีก 52 คำร้อง ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา ทั้งนี้ มีแรงงาน 296 คน ที่ไม่ได้ยื่นคำร้องแต่ได้รับค่าชดเชยจากนายจ้างเป็นจำนวนรวม 21.1 ล้านบาท

การสืบสวนสอบสวน

ก. ทั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ดำเนินการสืบสวนคดีที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้แรงงานในเรือประมงที่อินโดนีเซีย สำหรับคดีที่เป็นการกระทำผิดนอกประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้รับผิดชอบในการสืบสวนสอบสวน โดยได้แต่งตั้งพนักงานอัยการให้เข้าร่วมในการสืบสวนสอบสวนของกองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์และศูนย์ต่อต้านการค้ำมนุษย์ด้วย

กองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์

- กองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์ ดำเนินการสืบสวนทั้งหมด 19 คดี ระบุผู้เสียหายการค้ำมนุษย์ได้ 39 ราย ออกหมายจับผู้ต้องสงสัย 39 ราย ซึ่งในจำนวนนี้มี 19 ราย ที่ถูกจับกุมแล้ว
- ในจำนวนคดีทั้งหมด 19 คดีนั้น มี 5 คดี ที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายของครอบครัวนาย ส. ทองมา ผู้เสียหาย 16 คน ถูกล่อลวงและบังคับให้ทำงานในเรือประมง 5 ลำ ซึ่งเป็นการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและขาดการควบคุม ทั้งนี้ ทางกรมอินโดนีเซียได้ทำการจับกุมเรือและจับกุมได้ทั้งไว้ได้ มีผู้ต้องสงสัยที่ถูกจับกุมไว้ได้ 5 ราย จากทั้งหมดที่มีหมายจับ 13 ราย เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ส่งสำนวนให้แก่อัยการซึ่งเห็นชอบส่งฟ้อง ปัจจุบันคดีอยู่ในกระบวนการศาล

กรมสอบสวนคดีพิเศษ

- กรมสอบสวนคดีพิเศษ เริ่มการสืบสวนอย่างเป็นทางการในเกาะเบนจินา อินโดนีเซีย ตั้งแต่ก่อนหน้าที่จะมีการเผยแพร่รายงานของสำนักข่าว AP เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2558 การสืบสวนดังกล่าวพบว่ามีความเชื่อมโยงกันระหว่างคดีค้ำมนุษย์ที่เกาะอัมบนและเบนจินา ตัวอย่างการสืบสวนที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ คดี “มหาชัยนาวิ 24” ซึ่งปัจจุบันสามารถจับกุมผู้ต้องสงสัย 4 ราย รวมถึงเจ้าของเรือและได้กัังและเรือซิลเวอร์ ซี โลว์ ซึ่งเป็นเรือที่ปรากฏในรายงานของสำนักข่าว AP ว่าได้ส่งผู้เสียหายชาวเมียนมาไปยังเรือประมงในอินโดนีเซีย กรมสอบสวนคดีพิเศษได้ส่งสำนวนคดีให้แก่อัยการ ปัจจุบันคดีดังกล่าวอยู่ในชั้นศาล
- จากการสืบสวนของ กรมสอบสวนคดีพิเศษ พบว่า ผู้เสียหายได้ถูกนำขึ้นเรือซิลเวอร์ ซี โลว์ แล้วจึงถูกส่งต่อไปยังเรือประมงชื่อมหาชัยนาวิ 24 เพื่อทำการประมงผิดกฎหมายฯ อย่างไรก็ตาม ได้กัังเรือซิลเวอร์ ซี โลว์ และซิลเวอร์ ซี โลว์ ทุ ยืนยันว่าไม่เคยพบเห็นผู้เสียหายบนเรือของตนมาก่อน (เป็นหน้าที่ของได้กัังที่จะตรวจสอบผู้อยู่บนเรือก่อนที่จะออกทะเล) นอกจากนั้น เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดสมุทรสาครยังยืนยันว่าไม่เคยได้รับรายงานการเข้าออกฝั่งของเรือซิลเวอร์ ซี โลว์และซิลเวอร์ซี โลว์ ทุ เจ้าของเรือมหาชัยนาวิ 24 ซึ่งเป็นหนึ่งในผู้ถือหุ้นกลุ่มเรือซิลเวอร์ ซี โลว์ ถูกฟ้องร้องความผิดข้อหาค้ำมนุษย์ หากยังไม่มีหลักฐานที่จะพิสูจน์ความผิดของเรือซิลเวอร์ ซี โลว์ในฐานะนิติบุคคลได้

- กรมสอบสวนคดีพิเศษ ดำเนินสืบสวน 4 คดี สามารถคัดแยกผู้เสียหายได้ 19 ราย ออกหมายจับผู้ต้องสงสัย 21 ราย ในจำนวนนี้มีผู้ถูกจับกุมไปแล้ว 10 ราย

- เจ้าของเรือทุกคนถูกออกหมายจับ ผู้ต้องสงสัย 4 คน ในคดีแรกซึ่งถูกจับกุมได้แก่ ชายผู้มีอิทธิพลในจังหวัดสมุทรสาคร ไต้ก๋ง ช่างเครื่องเรือที่ทุบตีผู้เสียหาย และเจ้าของเรือ ปัจจุบันคดีอยู่ในชั้นศาล นอกจากนี้เจ้าของเรือของคดีที่ 2 ก็ถูกจับกุมได้เช่นกัน

ข. นอกจากการตั้งข้อหาการค้ำมนุษย์แล้ว กฎหมายที่เกี่ยวข้องทุกฉบับที่ใช้ในการควบคุมอุตสาหกรรมประมง ซึ่งได้แก่กฎหมายเกี่ยวกับพาณิชย์นาวี การจ้างงาน การประมง คนเข้าเมือง และประมวลกฎหมายอาญา ยังได้รับการนำมาบังคับใช้อย่างเข้มงวดต่อเจ้าของเรือ ไต้ก๋ง ลูกเรือ หรือนายหน้า

ค. ทั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติและ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ใช้การข่าวในการสืบสวนเชิงรุกเพื่อขยายผลให้ครอบคลุมทั้งขบวนการค้ำมนุษย์ นับตั้งแต่การค้นหา ล่อลวง และการแสวงประโยชน์ ด้วยเหตุนี้ ทั้งบริษัทเจ้าของเรือ นายหน้า ไต้ก๋ง และลูกเรือที่เกี่ยวข้องในอาชญากรรมจึงเป็นเป้าหมายของการสืบสวน

ความร่วมมือระหว่างประเทศ

ก. การบังคับใช้แรงงานในอุตสาหกรรมประมงเป็นปรากฏการณ์ข้ามชาติ ที่เกี่ยวพันกับทั้งประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งลาว เมียนมา และกัมพูชา การจัดหาและล่อลวงแรงงานอาจทำโดยนายหน้าชาวไทย และ/หรือ ชาวต่างชาติในประเทศไทย และ/หรือ นายหน้าในต่างประเทศ เพื่อส่งไปยังเรืออินโดนีเซีย และ/หรือ ประเทศไทย ซึ่งเจ้าของอาจเป็นชาวไทย และ/หรือ บริษัทร่วมทุนที่ทำประมงอย่างผิดกฎหมายในทะเลอินโดนีเซีย

ข. การขาดพยานและหลักฐานที่เพียงพอทำให้การพิสูจน์ความผิดล่าช้าและยากลำบาก

ค. หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของไทย ตระหนักถึงความสำคัญของปรากฏการณ์ดังกล่าว และเห็นความสำคัญของความร่วมมือระหว่างประเทศ จึงการสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณและวิชาการจาก AATIP ในการจัดประชุมระดับอนุภูมิภาคว่าด้วยการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์เพื่อบังคับใช้แรงงานในอุตสาหกรรมประมง

- ไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระหว่างไทย อินโดนีเซีย และเมียนมา ในครั้งแรกเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2558 ผู้แทนจากภาครัฐของแต่ละประเทศประกอบไปด้วย เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย อัยการ และพนักงานสืบสวนด้านการเงิน ที่ประชุมได้กำหนดให้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานสำหรับติดต่อสื่อสารระหว่างกัน และบรรลุข้อตกลงในการช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกันในความร่วมมือทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ภายหลังจากการประชุม ได้ติดต่อสื่อสารเพื่อให้ความช่วยเหลือด้านหลักฐานที่จำเป็น

- การประชุมครั้งที่สอง จัดขึ้นในประเทศอินโดนีเซีย ที่ประชุมได้ต้อนรับตัวแทนจากกัมพูชา ซึ่งมาเข้าร่วมด้วยเป็นครั้งแรก และได้แลกเปลี่ยนข้อมูลสถานการณ์และความคืบหน้าล่าสุด โดยจัดให้มีช่วงการประชุมระดับทวิภาคีที่เปิดให้ถกกันในประเด็นเฉพาะในรายละเอียด

- การประชุมครั้งที่ 3 จะจัดขึ้นในประเทศกัมพูชาในต้นปี พ.ศ. 2559

- ทั้งกรมสอบสวนคดีพิเศษและกองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์ ได้ประชุมทวิภาคีกับทางการเมียนมาและกัมพูชา การประชุมดังกล่าวเป็นช่องทางการแลกเปลี่ยนข่าวกรองและข้อมูล

7. คดีกองทัพเรือฟ้องสำนักข่าวภูเก็ตหวาน ข้อหาหมิ่นประมาท

จากการฟ้องร้องของกองทัพเรือต่อสื่อมวลชน 2 ราย ในปี พ.ศ. 2556 ว่าบุคคลดังกล่าวกระทำความผิดข้อหาหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 (หมิ่นประมาท) และมาตรา 328 (หมิ่นประมาทโดยการโฆษณา) ในประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 และมาตรา 14 (1) ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ในวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2558 ศาลจังหวัดภูเก็ตได้พิพากษายกฟ้อง เนื่องจากพบว่าข้อมูลที่นักข่าวทั้งสองได้นำมาเผยแพร่ใหม่นั้นไม่ใช่การหมิ่นประมาทหรือการโฆษณาหมิ่นประมาท เนื่องจากเป็นข้อมูลจากสำนักข่าวที่น่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับ นอกจากนี้ ศาลยังยกฟ้องข้อหาการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เนื่องจากข้อมูลที่สื่อมวลชนทั้งสองเผยแพร่ ได้รับการพิสูจน์ว่ามีได้เป็นข้อมูลอันเป็นเท็จที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของรัฐ ความตื่นตระหนกต่อประชาชน และไม่เป็นการผิดตามหมวดความมั่นคงของประมวลกฎหมาย

การคุ้มครองช่วยเหลือ (Protection)

ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมและภาษาที่แตกต่างกัน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้ความสำคัญกับการให้บริการแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ โดยมีมาตรการและความก้าวหน้าที่สำคัญของปี 2558 ดังนี้

1. ระบบการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

1.1 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์เบื้องต้น

รัฐบาลได้ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์เบื้องต้นเพื่อคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และขยายขอบเขตกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายให้กว้างขึ้น แบบสัมภาษณ์มีการเริ่มนำไปใช้ตั้งแต่วันที่ 5 มกราคม 2559 โดยมีรูปแบบที่ใช้งานได้ง่ายขึ้น

เจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติต้องใช้แบบสัมภาษณ์ดังกล่าวในการสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างละเอียด โดยเฉพาะต้องบันทึกตัวบ่งชี้การค้ามนุษย์ไว้ด้วย เช่น ผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถติดต่อสื่อสารกับสมาชิกในครอบครัวและเพื่อนได้อย่างอิสระหรือไม่ สามารถเดินทางไปไหนมาไหนได้อย่างเสรีหรือไม่ การจ่ายค่าจ้างเป็นไปตามกฎหมายหรือไม่ มีการยึดเอกสารประจำตัวหรือไม่ เป็นต้น

1.2 เพิ่มศักยภาพของเจ้าหน้าที่

1.2.1 เพิ่มจำนวนบุคลากร

1.2.1.1 ในปัจจุบันมีพนักงานเจ้าหน้าที่จำนวนทั้งหมด 2,490 คน ในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กรมสอบสวนคดีพิเศษ และศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ซึ่งมีหน้าที่ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 เจ้าหน้าที่เหล่านี้ประจำการอยู่ในทุกจังหวัดของประเทศไทย จากจำนวนพนักงานเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 2,490 คน มี 549 คน ได้รับการอบรมในปี 2558 และมีเจ้าหน้าที่จำนวน 627 คน จาก 2,490 คน เป็นเจ้าหน้าที่เทศหึ่งง เพื่อให้หลักประกันว่า รัฐบาลมีศักยภาพเพียงพอในการตอบสนองต่อความต้องการที่ละเอียดอ่อนของผู้เสียหายที่เป็นเด็กและสตรี เพื่อหนุนเสริมการทำงานของทิมสหวิชาชีพในการคัดแยกผู้เสียหายและคุ้มครองผู้เสียหาย ตั้งแต่ปี 2556 เป็นต้นมา มีเจ้าหน้าที่รัฐทั้งหมด 588 คน ที่ได้รับการอบรมในหัวข้อการค้ามนุษย์ การสัมภาษณ์และกระบวนการที่ละเอียดอ่อนต่อความต้องการของผู้เสียหาย มาตรการพิเศษในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นเด็กและเครือข่ายสำหรับส่งต่อ โดยมีเจ้าหน้าที่รัฐอีก 300 คนจากหลายหน่วยงานได้รับการอบรมเพิ่มเติมในปี 2558

1.2.1.2 ในปี 2558 เจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวน 910 คน จากทุกจังหวัดในประเทศไทยซึ่งได้รับการอบรมเรื่องการค้ามนุษย์ การตัดแยกผู้เสียหาย กระบวนการสืบสวนที่เป็นมิตรกับเด็ก และระบบส่งต่อ **มีพนักงานสอบสวนหญิงทั้งหมด 172 คน** ที่ได้รับการอบรมเพื่อรับมือกับประเด็นที่ละเอียดอ่อนเกี่ยวกับเพศและอายุในระหว่างการตัดแยกผู้เสียหายและการสัมภาษณ์เพื่อสืบข้อเท็จจริง

1.2.1.3 เพื่อให้หลักประกันว่าประชากรกลุ่มเสี่ยงทั้งหมดสามารถเข้าถึงกระบวนการตัดแยกผู้เสียหายและความช่วยเหลือที่เหมาะสม เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการอบรม ประกอบด้วยพนักงานเจ้าหน้าที่ 2,490 คน ทีมสหวิชาชีพ 588 คน และเจ้าหน้าที่ตำรวจ 910 คน ซึ่งประจำการอยู่ในทุกจังหวัดทั่วประเทศตามที่ได้กล่าวไปแล้ว จะถูกส่งตัวไปร่วมงานเพื่อสนับสนุนกิจกรรมของ **กระทรวงอื่นๆ รวมทั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจแบบบูรณาการ ภายใต้ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย** และการสัมภาษณ์เพื่อคัดกรองบุคคลสัญชาติไทยที่ต้องสงสัยว่าจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในต่างประเทศ

2. ล่าม

ในการทำงานร่วมกับคนต่างด้าวจากประเทศต่างๆ การสื่อสารที่ชัดเจน มีความสำคัญในทุกขั้นตอนของการปฏิสัมพันธ์ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความเที่ยงตรง และเพื่อให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้อพยพที่มีความเสี่ยง ในขั้นตอนการสัมภาษณ์เพื่อตัดแยกผู้เสียหาย การให้บริการในสถานคุ้มครอง และตลอดระยะเวลาของการดำเนินคดีมีประสิทธิภาพ

ด้วยเป้าหมายดังกล่าว ในปี 2558 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้จัดการอบรม 2 ครั้ง ให้กับล่ามอิสระและล่ามอาสาจำนวน 89 คน กระทรวงฯ ยังได้จัดทะเบียนล่ามที่ผ่านกระบวนการคัดเลือกอย่างละเอียดและตรวจสอบประวัติอย่างเข้มงวดจำนวน 75 คน ซึ่งในปัจจุบันสามารถทำงานเป็น **ล่ามที่พร้อมถูกเรียกตัวโดยทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้องทั่วประเทศ** ปัจจุบันมีล่ามภาษาเมียนมา 35 คน กัมพูชา 31 คน ลาว 1 คน โรฮีนจา 6 คน และบังคลาเทศ 2 คน

เพื่อให้มีจำนวนล่ามเพียงพอในการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และช่วยเหลือการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดี โดยเฉพาะในปัจจุบันซึ่งมีคดีค้ามนุษย์เป็นจำนวนมาก ในปี 2559 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จะจัดการอบรมล่ามเพิ่มเติมสำหรับล่ามชุดใหม่ และจัดหลักสูตรอบรมซ้ำสำหรับล่ามที่เคยผ่านการอบรมในปีก่อนก่อน โดยมีเป้าหมายว่าจะสามารถอบรมล่ามได้จำนวน 140 คน ใน 5 ภาษา ได้แก่ เมียนมา กัมพูชา จีน เวียดนาม และบังคลาเทศ

3. สายด่วน 1300

สืบเนื่องจากการผลิตและเผยแพร่สื่อรณรงค์เกี่ยวกับสายด่วน 1300 ที่เป็นไปอย่างกว้างขวาง จำนวนการโทรเข้าจึงเพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วเป็นอย่างมาก จาก 15,029 ครั้ง ในปี 2557 เป็น 43,345 ครั้ง ในปี 2558 หรือเพิ่มขึ้นจากปี 2557 ถึงร้อยละ 188.4

สายที่โทรเข้าทั้งหมด 171 สาย (เพิ่มขึ้นจาก 123 สาย ในปี 2557 หรือคิดเป็นร้อยละ 39.02) เป็นสายที่มีแจ้งเหตุที่น่าสงสัยว่าเกิดกรณีที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ซึ่งได้รับการส่งต่อไปยังเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในทันที รวมถึงกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เพื่อทำการสืบสวนและช่วยเหลือต่อไป โดยมีกรณีทั้งหมด 46 กรณี ที่สรุปได้ว่าเป็นการค้ามนุษย์ และมีผู้เสียหายจำนวน 224 คน ได้รับการช่วยเหลือ (สัญชาติไทย 44 คน และไม่ใช่อสัญชาติไทย 180 คน)

ภายใต้ความร่วมมือของโครงการโพลาริส (Polaris Project) เจ้าหน้าที่สายด่วนจำนวน 40 คน จากกระทรวงที่เกี่ยวข้องและองค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ ได้รับการอบรมเกี่ยวกับแนวทางการรับโทรศัพท์อย่างมีประสิทธิภาพ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น ทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จำเป็น และการส่งต่อที่เหมาะสม หลังจากการอบรมมีการจัดทำแนวทางปฏิบัติและกระบวนการที่เป็นมาตรฐานและแจกจ่ายเผยแพร่ไปยังองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

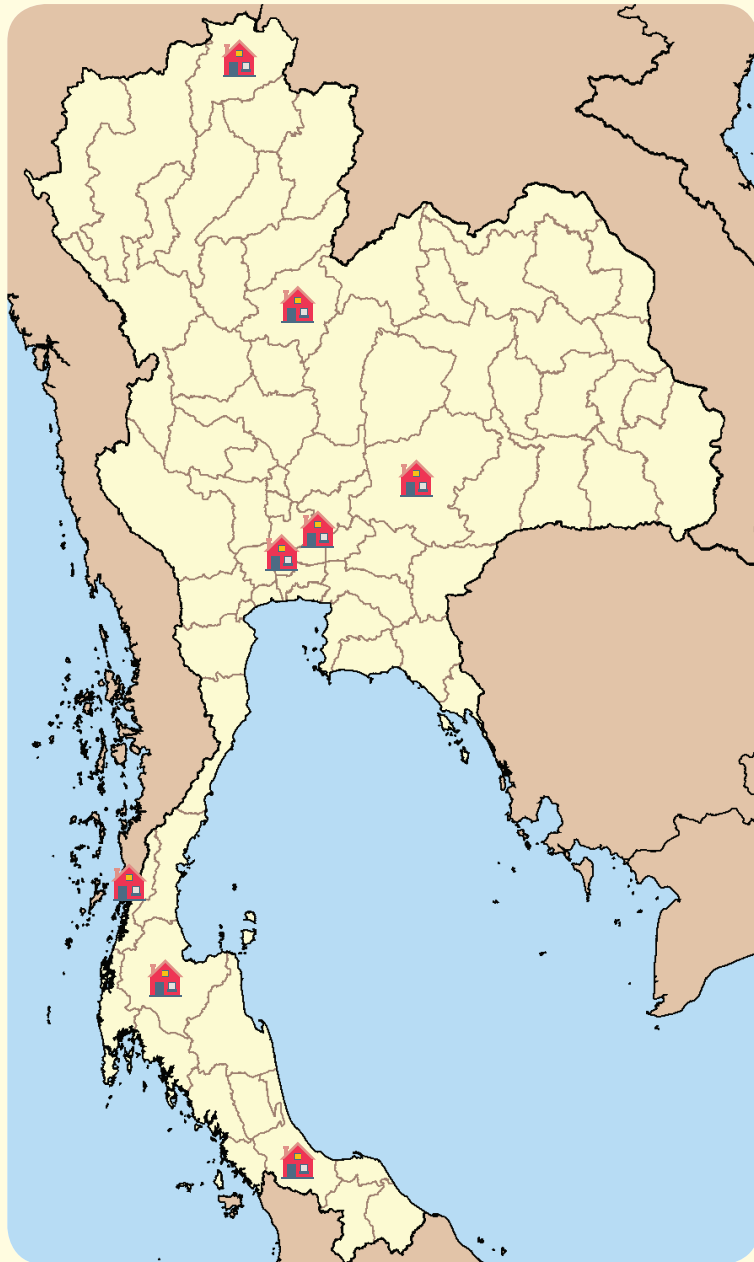
4. การช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายในสถานคุ้มครองฯ ของรัฐบาล 8 แห่ง

ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้รับความช่วยเหลือและบริการที่เหมาะสมจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และภาคีองค์กรพัฒนาเอกชน สถานคุ้มครองฯ เหล่านี้ จะดำเนินการเพื่อตรวจสอบหลักฐานซึ่งมาพร้อมกับผู้เสียหาย มีการปฐมนิเทศ เพื่อให้ผู้เสียหายเข้าใจบริการที่สถานคุ้มครองมีให้และสามารถปรับตัวได้ในสถานคุ้มครองมีเจ้าหน้าที่อธิบายขั้นตอนต่างๆ ในการคุ้มครองผู้เสียหาย ทั้งด้านกฎหมายและในการติดต่อกับครอบครัวของผู้เสียหายก่อนทำการส่งกลับสู่ภูมิลำเนา การปฐมนิเทศเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะจะช่วยสร้างความเข้าใจ ความตระหนักรู้ และความไว้วางใจของผู้เสียหาย เพื่อช่วยในการวางแผนชีวิต กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยลดความเครียดและความวิตกกังวลเพื่อให้ผู้เสียหายสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ๆ ได้ การคุ้มครองและบริการที่มีอยู่ในสถานคุ้มครองฯ ทั้ง 8 แห่ง ได้แก่ การดูแลความปลอดภัย ที่พัก อาหาร เสื้อผ้า การฝึกอาชีพ กิจกรรมสันทนาการ ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย บริการทางการแพทย์ บริการด้านจิตสังคม การศึกษา และการอบรมภาษา

สถานคุ้มครองฯ ทั้ง 8 แห่งได้แก่

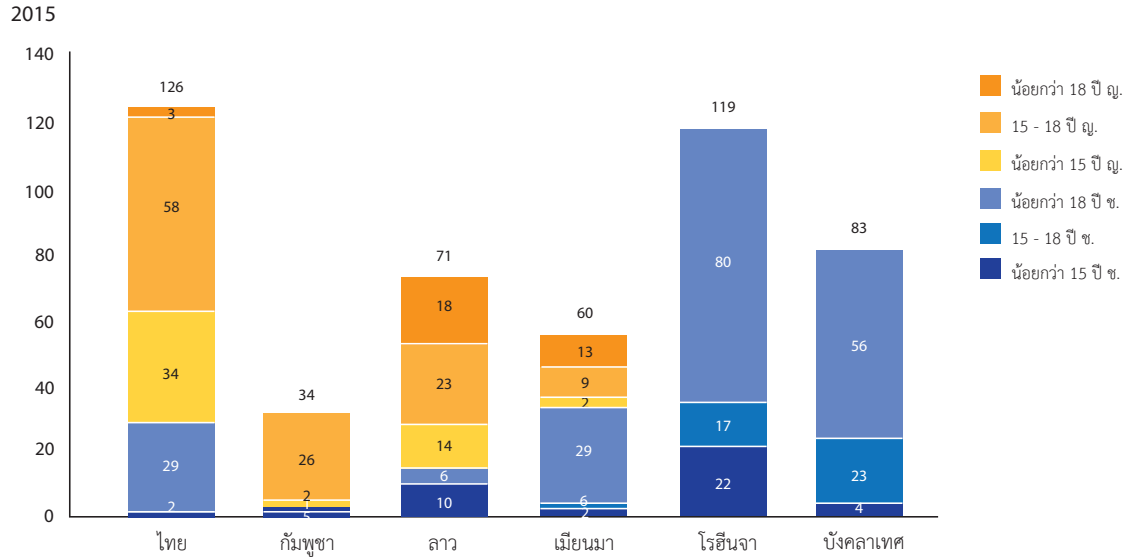
- 1) สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (บ้านเกร็ดตระการ) จังหวัดนนทบุรี
- 2) สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (บ้านนารีสวัสดิ์) จังหวัดนครราชสีมา
- 3) สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ภาคใต้ (บ้านศรีสุราษฎร์) จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 4) สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (บ้านสองแคว) จังหวัดกาญจนบุรี
- 5) สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จังหวัดปทุมธานี
- 6) สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จังหวัดสงขลา
- 7) สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จังหวัดระนอง
- 8) สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จังหวัดเชียงราย

แผนที่แสดงที่ตั้งของสถานคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 8 แห่งในประเทศไทย



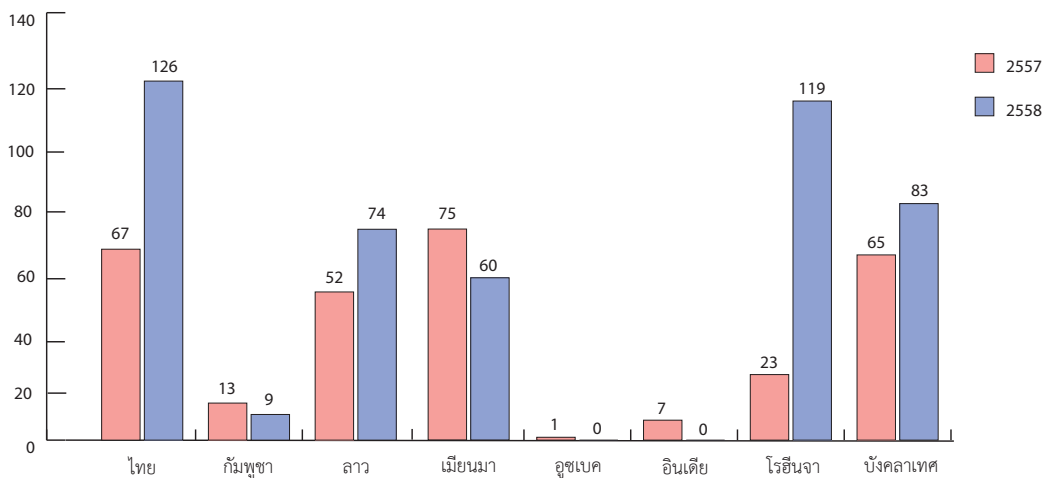
แผนภูมิที่ 5 : จำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือจากสถานคุ้มครองฯ
ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำแนกตามอายุของผู้เสียหาย

จำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือจากสถานคุ้มครองฯ ของพม. มกราคม – พฤศจิกายน 2558



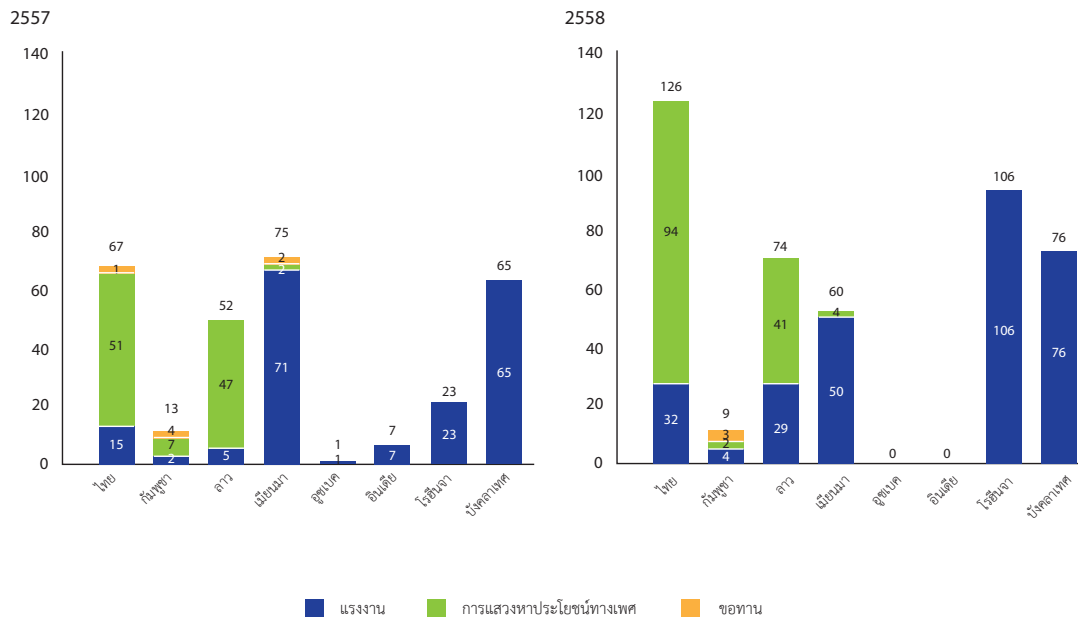
แผนภูมิที่ 6 : จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ได้รับการช่วยเหลือโดยสถานคุ้มครองฯ
ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
จำแนกตามสัญชาติของผู้เสียหาย เปรียบเทียบระหว่างปี 2557 และ 2558

จำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือจากสถานคุ้มครองฯ ของพม. มกราคม – พฤศจิกายน 2558



แผนภูมิที่ 7 : จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ได้รับการช่วยเหลือจากสถานคุ้มครองฯ ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำแนกตามสัญชาติและประเภทของการแสวงประโยชน์ เปรียบเทียบระหว่างปี 2557 และ 2558

จำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือและคุ้มครองจากสถานคุ้มครองฯ ของพม. (จำแนกตามประเภทการแสวงหาประโยชน์)



5. คุณภาพของบริการในสถานคุ้มครองฯ ของรัฐ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานหลักที่ให้การคุ้มครองแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ในปีนี้กระทรวงฯ มุ่งเน้นปรับปรุงคุณภาพของบริการเพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทั้งชาวไทยและต่างชาติ ได้รับการช่วยเหลือคุ้มครองอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เสียหายสามารถดำรงชีวิตต่อไปได้อย่างมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และสามารถพึ่งตัวเองทางเศรษฐกิจได้ในที่สุด ความก้าวหน้าที่สำคัญในปี 2558 ได้แก่

5.1 จัดทำนโยบายคุ้มครองเด็กและดำเนินการตามกระบวนการคุ้มครองเด็ก หลังจากที่มีการให้ความรู้ด้านหลักการแก่เจ้าหน้าที่ในสถานคุ้มครองฯ หลักการดังกล่าวถูกนำมาปรับใช้ในกิจกรรมประจำวันของสถานคุ้มครองฯ เพื่อเป็นหลักประกันว่า บริการทุกด้านตอบสนองต่อความเปราะบาง สิทธิ และความต้องการของผู้เสียหาย เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ในมาตราที่ 23 บทบาทของผู้ปกครอง และมาตรา 61 การลงโทษเด็ก ในปี 2558 จำนวนเด็กที่พำนักอยู่ในสถานคุ้มครองฯ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 67.6 เมื่อเทียบกับปี 2557 นอกจากนี้ สถานคุ้มครองฯ ยังเพิ่มโอกาสในการศึกษาแก่ผู้เสียหายเด็กทุกคนทั้งการเรียนในสถานคุ้มครองฯ และภายนอก ขึ้นอยู่กับความเสี่ยงและผลการประเมินความต้องการของผู้เสียหาย

5.2 ในสถานคุ้มครองฯ บางแห่งที่มีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ซึ่งมีความต้องการพิเศษด้านวัฒนธรรม และศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานคุ้มครองฯ ที่ทำการคุ้มครองผู้เสียหายชาวโรฮิงจา จะมีการจัดบริการพิเศษ โดยประสานความร่วมมือกับภาคีต่างๆ โดยจัดบริการด้านพื้นที่สำหรับการทำละหมาด จัดอาหารฮาลาล และการตรวจสุขภาพอย่างต่อเนื่อง โดยทีมแพทย์จาก IOM กิจกรรมด้านจิตสังคมและล่ามภาษาโรฮิงจาได้รับ การสนับสนุนจาก UNWOMEN และองค์การช่วยเหลือเด็ก

5.3 เพื่อเป็นการเสริมพลังให้แก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และเพื่อให้กระบวนการตัดสินใจคดีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สถานคุ้มครองฯ ร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้องได้จัดทำโครงการช่วยเหลือผู้เสียหายและพยาน (รวมถึง การให้ความรู้เพื่อเตรียมความพร้อมของพยานโดยการขึ้นศาลจำลอง) เพื่อช่วยให้ผู้เสียหายคลายความวิตกกังวล เกี่ยวกับระบบยุติธรรม รวมทั้งกระบวนการและผู้ที่เกี่ยวข้อง การเตรียมความพร้อมพยานและการดำเนินคดีจำลอง ในสถานคุ้มครองฯ จังหวัดระนอง ได้รับเสียงสะท้อนกลับด้านบวกจากผู้เสียหายชาวเมียนมาและโรฮิงจา

5.4 ล่ามที่พร้อมให้บริการ และการที่เจ้าหน้าที่สถานคุ้มครองฯ และผู้เสียหายค้ามนุษย์มีทักษะด้านภาษา เพิ่มขึ้น ช่วยให้การสื่อสารระหว่างกันดีขึ้น ล่ามที่พร้อมให้บริการมีภาษาเมียนมา กัมพูชา โรฮิงจา และบังคลาเทศ นอกจากนี้ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจระหว่างกันในกิจวัตรประจำวันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาษาโรฮิงจา ยังมี การจัดสอนบทเรียนภาษาโรฮิงจาให้แก่เจ้าหน้าที่ในสถานคุ้มครองฯ ทุกแห่งที่มีชาวโรฮิงจาพำนักอยู่ และจัดสอนวิชา ภาษาไทยเบื้องต้นให้แก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในสถานคุ้มครองฯ ทุกแห่ง ในปี 2559 กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ ศึกษาความเป็นไปได้ที่จะจัดจ้างล่ามที่มีคุณสมบัติ โดยเฉพาะล่ามภาษาโรฮิงจาทำ การเยี่ยมสถานคุ้มครองฯ แต่ละแห่งอย่างสม่ำเสมอ เพื่อติดตามสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ของผู้เสียหาย ในภาษาของตนเอง

5.5 สำหรับหลักสูตรการอบรมวิชาชีพที่มีอยู่ จะมีการปรับปรุงคุณภาพของทุกหลักสูตร และยังเปิด หลักสูตรใหม่ในปี 2558 เพื่อช่วยให้ผู้เสียหายมีทักษะด้านอาชีพและเพิ่มโอกาสการจ้างงานในอนาคต หลักสูตร วิชาชีพที่เปิดใหม่ ได้แก่ หลักสูตรการนวดหน้า การทำไอศกรีม การชงกาแฟ ชักรีด การซ่อมจักรยาน และการเชื่อมโลหะ โดยสรุปหลักสูตรการฝึกอาชีพที่มีอยู่ในสถานคุ้มครอง ได้แก่ จักสาน นวดแผนโบราณ ทอผ้า เสริมสวย ทำอาหาร ทำขนม ปลูกผัก งานประดิษฐ์ ตัดผม และหลักสูตรใหม่อีก 6 หลักสูตรตามที่กล่าวข้างต้น

5.6 เพิ่มโอกาสในการจ้างงานและหารายได้ให้แก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่พำนักอยู่ในสถานคุ้มครอง ตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ดังต่อไปนี้

- ในปี 2558 สถานคุ้มครองฯ ร่วมมือกับสำนักงานจัดหางานจังหวัดและเครือข่ายในพื้นที่ สามารถหางานให้แก่ผู้เสียหายที่ไม่มีสัญชาติไทยจำนวน 47 คน ซึ่งประสงค์จะทำงานภายนอกสถานคุ้มครองฯ ผู้เสียหาย เหล่านี้ได้ทำงานเป็นคณงานก่อสร้าง คนสวน ลูกจ้างในร้านดอกไม้ แรงงานรับใช้ในบ้าน ลูกจ้างในร้านกาแฟ และ ช่างซ่อมเครื่องยนต์

- ในการทำงานนอกสถานคุ้มครองฯ ผู้เสียหายแต่ละคนได้รับค่าจ้างเฉลี่ยวันละ 200 - 300 บาท ขึ้นอยู่กับประเภทงานและสัญญาการจ้าง เจ้าหน้าที่สถานคุ้มครองฯ ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์เป็นผู้ตรวจสอบสภาพการจ้างงานให้เป็นไปตามกฎหมายแรงงาน โดยในปีที่ผ่านมา ยังไม่มีรายงานว่ามี การละเมิดสิทธิแรงงาน อย่างไรก็ตาม มีผู้เสียหายบางรายที่ไม่สามารถหรือไม่มีความประสงค์จะทำงาน

นอกสถานคุ้มครองฯ เนื่องจากเหตุผลหลายประการตามตารางที่ 11 ในปี 2559 สถานคุ้มครองฯ ขยายการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงมหาดไทย) รวมทั้งภาคธุรกิจให้มากขึ้น เพื่อขยายโอกาสในการจ้างงานให้แก่ผู้เสียหาย

ตารางที่ 11 : จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่พำนักอยู่ในสถานคุ้มครองฯ ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และการทำงานภายนอกสถานคุ้มครองฯ เปรียบเทียบระหว่างปี 2557 และ 2558

คำอธิบาย	ปี 2557 (คน)	ปี 2558 (คน)
1. จำนวนผู้เสียหายที่ทำงานนอกสถานคุ้มครอง	57	47
2. จำนวนผู้เสียหายที่ไม่ได้ทำงานนอกสถานคุ้มครอง		
2.1 เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี	23	71
2.2 ไม่ประสงค์จะออกนอกสถานคุ้มครอง	140	90
2.3 ทูพพลภาพ/มีปัญหาสุขภาพ	7	11
2.4 ส่งตัวกลับคืนภูมิลำเนา	12	108
2.5 มีปัญหาด้านการสื่อสาร	8	84
2.6 อยู่ในช่วงแรกรับ	56	60
รวม	303	471

จากตารางที่ 11 ในปี 2558 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้รับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เข้ารับการคุ้มครองจำนวน 471 คน เพิ่มขึ้นจาก 303 คน ในปี 2557 คิดเป็นร้อยละ 54 อย่างไรก็ตาม จำนวนผู้เสียหายที่ทำงานนอกสถานคุ้มครองฯ ลดลงจาก 57 คน เป็น 47 คน หรือลดลงร้อยละ 17.5 ในปี 2558 เมื่อเทียบกับปี 2557 เนื่องด้วยปัจจัยหลายประการ โดยอาจแบ่งผู้เสียหายที่ไม่ได้ทำงานนอกสถานคุ้มครองเป็น 6 กลุ่มดังต่อไปนี้

- กลุ่มแรก ผู้เสียหายที่เป็นเด็กและไม่ได้รับอนุญาตให้ทำงานได้ตามกฎหมาย ผู้เสียหายกลุ่มนี้จะได้รับบริการอื่นๆ ที่เหมาะสมกับวัย
- กลุ่มที่ 2 ผู้เสียหายที่ต้องการหารายได้แต่ไม่ประสงค์จะออกนอกสถานคุ้มครองเนื่องจากเหตุผลหลายประการ เช่น ด้านความปลอดภัย ได้งานซึ่งไม่ตรงกับความสามารถ หรือไม่ต้องการทิ้งลูกเล็กไว้ในสถานคุ้มครองตามลำพังในขณะที่ออกไปทำงานข้างนอก
- กลุ่มที่ 3 ผู้เสียหายที่ทูพพลภาพหรือมีปัญหาสุขภาพ

- กลุ่มที่ 4 ผู้เสียหายที่ได้รับการส่งตัวกลับคืนสู่ภูมิลำเนาได้เร็วขึ้นในช่วงเวลาที่มีการรายงาน (ตามรายละเอียดในตารางที่ 7 ระยะเวลาของการพำนักอยู่ในสถานคุ้มครองในประเทศไทย) สืบเนื่องมาจากการปรับปรุงกระบวนการดำเนินคดี และการประสานงานกับประเทศต้นทางที่ดีขึ้น เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้เสียหายไม่สามารถออกไปทำงานนอกสถานคุ้มครองฯ ได้เนื่องจากระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมีระยะสั้นเกินกว่าจะทำงาน ในกรณีนี้ผู้เสียหายจะได้รับบริการด้านอื่นๆ
- กลุ่มที่ 5 ผู้เสียหายที่มีความประสงค์จะทำงานแต่ไม่สามารถทำงานได้ เนื่องจากมีข้อจำกัดในการสื่อสารภาษาไทย
- กลุ่มที่ 6 ผู้เสียหายที่เพิ่งมาถึงสถานคุ้มครอง หรือผู้ที่อยู่ในระยะแรกรับภายใต้กระบวนการปรับตัว และฟื้นฟูซึ่งยังไม่พร้อมที่จะทำงาน

อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้เสียหายทั้งชายและหญิงที่ไม่ได้ทำงานนอกสถานคุ้มครองฯ สถานคุ้มครองฯ ได้สร้างโอกาสในการหารายได้ให้กับผู้เสียหายเหล่านี้ในระหว่างที่พำนักอยู่ในสถานคุ้มครองฯ ดังต่อไปนี้

1. จัดหลักสูตรการอบรมระยะสั้นในสถานคุ้มครองฯ ซึ่งผู้เสียหายสามารถเลือกเข้ารับการอบรมตามความประสงค์ ผลิตภัณฑ์ที่ผู้เสียหายจัดทำขึ้นในระหว่างการอบรม จะนำมาขายผ่านช่องทางต่างๆ และแบ่งรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์ให้แก่ผู้เสียหาย รายละเอียดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของผู้เสียหาย เผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์บน Facebook (<https://www.facebook.com/MyServiceServiceMind-921426514611458/>) และเว็บไซต์ของสถานคุ้มครองฯ ช่องทางขายผลิตภัณฑ์อื่นๆ ได้แก่ ร้านขายของที่ระลึกของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (วังสะพานขาว) ร้านขายของที่ระลึกของสถานคุ้มครองฯ และงานแสดงสินค้าต่างๆ
2. รับงานจ้างเหมาช่วงจากภายนอกมาทำในสถานคุ้มครองฯ ภายใต้รูปแบบของกลุ่มอาชีพ เช่น งานฝีมือต่างๆ ทำดอกไม้ประดิษฐ์ งานก่อสร้างขนาดเล็กภายในสถานคุ้มครองฯ
3. รายได้ต่อคนอยู่ระหว่าง 200–300 บาท ต่อวัน หรือรับเป็นรายชิ้นงาน อย่างไรก็ตาม งานประเภทนี้ไม่มีทุกวัน

6. ให้การช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวไทยในต่างประเทศ อย่างต่อเนื่อง

ในปี 2558 รัฐบาลได้ให้การช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์สัญชาติไทยในต่างประเทศได้จำนวน 74 คน โดยให้บริการในด้านต่างๆ รวมถึงค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย บริการทางการแพทย์ ความช่วยเหลือด้านสังคม จิตใจ เงินช่วยเหลือสำหรับการส่งกลับ และบริการให้คำปรึกษาสำหรับผู้ที่ถูกส่งกลับ ซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปี มีการนำพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาใช้จัดบริการที่เหมาะสม เช่น การส่งกลับคืนสู่ระบบการศึกษา การแต่งตั้งผู้ปกครองตามกฎหมาย ฯลฯ โดยบริการที่ให้นี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก

จากจำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทั้งหมด 704 คน ที่เดินทางกลับคืนสู่ประเทศไทย มีผู้เสียหาย 38 คน เป็นลูกเรือประมงซึ่งถูกล่อลวงไปทำงานและถูกแสวงประโยชน์ในประเทศอินโดนีเซีย อีก 36 คน ถูกแสวงประโยชน์ทางเพศในประเทศบราซิล จีน และมาเลเซีย รายละเอียดของการให้ความช่วยเหลือกล่าวไว้ในหัวข้อ “ความช่วยเหลือและเงินช่วยเหลือในการส่งกลับภูมิลาเนา”

ในปี 2558 รัฐบาลไทยยังได้ช่วยดำเนินตามคำร้องขอเอกสารทางกฎหมายของผู้เสียหายชาวไทยที่ไม่มีเอกสาร ซึ่งเดินทางกลับมาจากประเทศอินโดนีเซีย ปัจจุบันกระบวนการนี้อยู่ที่กระทรวงมหาดไทย และคาดว่าผู้เสียหายรายนี้จะได้รับเอกสารภายในเดือนมกราคม 2559

7. การเยียวยาและการชดเชยความเสียหาย

จำนวนเงินชดเชยความเสียหายที่ให้แก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในปี 2558 จากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และค่าชดเชยด้านแรงงานเพิ่มขึ้นเป็น 6,013,691 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 133.44 จากปี 2557 โดยเงินชดเชยความเสียหายทั้งหมดสามารถแยกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. เงินช่วยเหลือภายใต้กองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพิ่มขึ้นจาก 3,748,031 บาท (384 คน) ในปี 2557 เป็น 7,171,513 บาท (472 คน) ในปี 2558 หรือเพิ่มขึ้นจากปี 2557 เป็นจำนวน 3,423,482 บาท หรือร้อยละ 91.4
2. ผู้เสียหายที่ได้รับการชดเชยด้านแรงงานก็เพิ่มขึ้นจาก 758,527 บาท (38 คน) ในปี 2557 เป็น 3,348,736 บาท (77 คน) ในปี 2558 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 341.47 หรือ 2,590,209 บาท

ตารางที่ 12 : จำนวนเงินช่วยเหลือและชดเชยความเสียหายสำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์
ระหว่างเดือนมกราคม - ธันวาคม 2558

ประเภทของการเยียวยา และการชดเชยค่าเสียหาย	ปี 2557	ปี 2558	สัดส่วนที่เพิ่มขึ้น
เงินช่วยเหลือ จากกองทุนฯ ค้ามนุษย์.	3,748,031 บาท (384 คน)	7,171,513 บาท (472 คน)	3,423,482 บาท
เงินชดเชยด้านแรงงาน	758,527 บาท (38 คน)	3,348,736 บาท (77 คน)	2,590,209 บาท
รวม	4,506,558 บาท	10,520,249 บาท	6,013,691 บาท

นอกจากนี้ เพื่อให้ค่าชดเชยแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์มีประสิทธิภาพมากขึ้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 เปิดช่องให้สามารถโอนเงินค่าปรับที่เก็บได้จากผู้กระทำผิดไปยังกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อใช้เป็นเงินทุนสำหรับให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ตามความจำเป็นต่อไป รวมถึง ความช่วยเหลือทางการแพทย์ การศึกษา การส่งกลับภูมิลำเนา และการคืนสู่สังคม กองทุนนี้ให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะมีสัญชาติไทยหรือไม่ก็ตาม นอกจากนี้ งบประมาณกองทุนฯ ยังสามารถใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่อต้านการค้ามนุษย์ของหน่วยงานราชการและองค์กรพัฒนาเอกชนได้อีกด้วย

8. การส่งผู้เสียหายชาวต่างชาติกลับคืนสู่ภูมิลำเนา

รัฐบาลได้เร่งรัดกระบวนการส่งตัวผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่มีความประสงค์จะกลับคืนสู่ภูมิลำเนาให้เร็วขึ้น รวมทั้งมีแผนจัดทำกลไกทางกฎหมาย เพื่อให้ผู้เสียหายที่มีความประสงค์จะพำนักและทำงานอยู่ในประเทศไทยสามารถอยู่และทำงานได้อย่างถูกกฎหมาย

ในปี 2558 รัฐบาลส่งผู้เสียหายจำนวน 401 คน กลับคืนสู่ภูมิลำเนาได้อย่างปลอดภัยโดยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดของประเทศต้นทางและครอบครัวในประเทศไทย โดยเป็นผู้เสียหายชาวไทย 221 คน กัมพูชา 47 คน เมียนมา 40 คน ลาว 78 คน จีน 1 คน และบังคลาเทศ 24 คน นอกจากนี้ รัฐบาลยังร่วมมือกับ UNHCR และ IOM ในการช่วยให้ผู้อพยพชาวโรฮิงจา 49 คนสามารถย้ายไปตั้งถิ่นฐานใหม่ในประเทศที่ 3 โดยมีอีก 147 คน อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาของ UNHCR

ตารางที่ 13 : จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ได้กลับคืนสู่ภูมิลำเนา

สัญชาติ	จำนวนผู้เสียหายที่ส่งกลับ (คน)
ไทย	211
กัมพูชา	47
ลาว	78
เมียนมา	40
จีน	1
บังคลาเทศ	24
รวม	401

รัฐบาลยังอยู่ระหว่างการพิจารณาทางเลือกอื่นที่ไม่ต้องส่งกลับผู้เสียหายที่ผ่านกระบวนการทางกฎหมายแล้ว และมีความประสงค์ที่จะพำนักและทำงานอยู่ในประเทศไทยต่อ ปัจจุบันกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำลังหารือกับกระทรวงแรงงานและกระทรวงมหาดไทยเพื่อแสวงหามาตรการที่เป็นรูปธรรมในการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์กลุ่มนี้ให้สามารถได้รับเอกสารในการอาศัยและทำงานในประเทศไทยอย่างถูกต้อง ภายใต้นโยบายจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว

ตารางที่ 14 : ระยะเวลาที่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์พำนักอยู่ในสถานคุ้มครองฯ ในประเทศไทย

ระยะเวลาที่พำนัก (เดือน)	จำนวนผู้เสียหาย (คน)	
	ปี 2557	ปี 2558
น้อยกว่า 3 เดือน	93	92
3 เดือนขึ้นไป ถึง 6 เดือน	78	40
6 เดือนขึ้นไป ถึง 12 เดือน	53	172
12 เดือนขึ้นไป	173	97
รวม	397	401

ตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่าผู้เสียหายพำนักอยู่ในสถานคุ้มครองฯ ในระยะเวลาสั้นลง โดยจำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการคุ้มครองจากสถานคุ้มครองฯ เป็นเวลานานกว่า 1 ปี ลดลงจาก 173 คน เหลือ 97 คน (ลดลงร้อยละ 43.9 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2557) การที่ผู้เสียหายพำนักอยู่ในสถานคุ้มครองฯ เป็นระยะเวลาที่สั้นลง เป็นผลจากการปรับปรุงมาตรฐานและพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเร่งรัดการดำเนินคดีค้ำมนุษย์ และเพื่อลดภาระของผู้เสียหาย และช่วยให้ผู้เสียหายสามารถเดินทางกลับภูมิลำเนาได้อย่างรวดเร็วที่สุด จะเห็นได้ว่าจากจำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการคุ้มครองจากสถานคุ้มครองฯ ทั้งหมด 401 คน มี 304 คนที่พำนักอยู่ในสถานคุ้มครองฯ ในระยะเวลาที่สั้นลงเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว

9. ให้ความช่วยเหลือและเงินช่วยเหลือในการส่งกลับภูมิลำเนา

ในการช่วยเหลือผู้เสียหายในกระบวนการฟื้นฟูเยียวยา เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตต่อไปได้อย่างปกติสุขและพึ่งตนเองได้ รัฐบาลให้บริการด้านการคืนสู่สังคมแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทั้งชาวไทยและต่างชาติ ความช่วยเหลือด้านนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการเฉพาะบุคคลเป็นสำคัญ รัฐบาลร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้องให้บริการโดยตอบสนองความต้องการของแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ดังต่อไปนี้

- ในปี 2558 มีบุคคลสัญชาติไทยทั้งหมด 74 คน ที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ได้รับเงินช่วยเหลือจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับภูมิลำเนาและเป็นเงินช่วยเหลือครอบครัวเมื่อเดินทางกลับถึงประเทศไทย
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดได้ให้การช่วยเหลือและติดตามความก้าวหน้าของผู้เสียหายเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง โดยมีการประเมินความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้นของผู้เสียหายเป็นระยะ และให้ความช่วยเหลืออย่างทันที่
- **สำหรับผู้เสียหายต่างชาติ** นักสังคมสงเคราะห์ในสถานคุ้มครองฯ แต่ละแห่งประเมินความต้องการผู้เสียหายแต่ละรายในระหว่างที่ได้รับการคุ้มครองจากสถานคุ้มครองฯ และส่งข้อมูลดังกล่าวให้กับนักสังคมสงเคราะห์ในประเทศต้นทาง เพื่อให้การดูแลผู้เสียหายอย่างต่อเนื่องหลังจากเดินทางกลับภูมิลำเนาแล้ว ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสียหายรวมถึงความต้องการของผู้เสียหายจะได้รับการบันทึกลงในระบบฐานข้อมูลระดับชาติเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป นอกจากนี้ ยังมีการจัดประชุมเพื่อบริหารจัดการผู้เสียหายเป็นรายกรณี ปีละ 2 ครั้ง เพื่อหารือเกี่ยวกับการส่งตัวผู้เสียหายกลับภูมิลำเนาและปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการคืนสู่สังคม โดยเป็นการประชุมระหว่างประเทศไทยและเมียนมา และระหว่างไทยกับลาว เรียกว่า การประชุมทวิภาคีเพื่อจัดการกรณีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นรายกรณี ที่ประชุมได้อภิปรายถึงประโยชน์ของหลักสูตรการอบรมวิชาชีพเบื้องต้นที่จัดให้ผู้เสียหายในสถานคุ้มครองในประเทศไทยมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว สำหรับความร่วมมืออื่นๆ มีความคืบหน้าในปี 2558 ตามรายละเอียดต่อไปนี้

10. ความร่วมมือ

10.1 เพื่อสร้างหลักประกันว่าการประสานงานระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านในการต่อต้านการค้ามนุษย์มีความเป็นปัจจุบันและมีประสิทธิภาพ จึงมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในการทบทวนบันทึกความเข้าใจ (MOU) ที่เคยมีการลงนามไปแล้วตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

- ประเทศไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทบทวนบันทึกความเข้าใจทวิภาคีเรื่องความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งลงนามในปี 2549 มีการจัดประชุมทวิภาคีเพื่อทบทวน MOU ดังกล่าว 1 ครั้ง ในประเทศลาว และทั้งสองฝ่ายได้ทบทวนเนื้อหาใน 3 ส่วนคือ การป้องกัน การคุ้มครอง และการดำเนินคดี ส่วนเนื้อหาในส่วนอื่นที่จะต้องทบทวน ได้แก่ การส่งผู้เสียหายกลับภูมิลำเนาและการคืนสู่สังคม ซึ่งกำหนดไว้ว่าจะมีการจัดประชุมเพื่อทบทวนให้แล้วเสร็จภายในกลางปี 2559 ในประเทศไทย การประชุมเพื่อทบทวน MOU ดังกล่าว ทำให้เกิดความเข้าใจในสถานการณ์การค้ามนุษย์ของทั้งสองประเทศมากขึ้น และนำไปสู่มาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่เข้มงวดขึ้น เช่น การเพิ่มความเข้มงวดในการควบคุมด่านตรวจคนเข้าเมืองตามชายแดนไทยและลาว เป็นต้น
- นอกจากนี้ยังมีกระบวนการในการทบทวน MOU ระหว่างไทยและเมียนมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งสองประเทศได้ลงนามร่วมมือกันเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2552 โดยประเทศไทยได้ทบทวน MOU เป็นการภายใน และส่งร่างฉบับแก้ไขให้ทางเมียนมา โดยกำหนดจะจัดการประชุมทวิภาคีเพื่อทบทวน MOU ร่วมกัน ภายในกลางปี 2559 ในประเทศไทย การทบทวน MOU มีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงกระบวนการและการปฏิบัติเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมถึงกรอบแนวทางการคุ้มครองที่ครอบคลุมการให้บริการแก่ผู้เสียหายที่เป็นเด็ก หญิง และชาย รวมถึงมาตรการป้องกันการเข้าเมืองผิดกฎหมาย โดยเพิ่มการกวดขันควบคุมการตรวจคนเข้าเมือง
- MOU ระหว่างไทยและกัมพูชาซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้ว ได้มีการลงนามเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2557 ปัจจุบันทั้งสองประเทศอยู่ระหว่างการจัดทำแผนปฏิบัติการร่วม ซึ่งประกอบด้วย แผนงาน 6 ด้าน ได้แก่ กลไกเพื่อปฏิบัติตามแผน การวิเคราะห์ข้อมูลและสถานการณ์ การป้องกัน การคุ้มครองผู้เสียหาย การส่งกลับและคืนสู่สังคม และการดำเนินคดี ทั้งสองประเทศยังได้จัดประชุมอีกหลายครั้งเพื่อเตรียมการภายในสำหรับการจัดทำแผนปฏิบัติการร่วม โดยจะมีการประชุมทวิภาคีในเดือนกันยายน 2559 แผนปฏิบัติการร่วมจะนำไปสู่การปฏิบัติตามแผนไปพร้อมๆ กันทั้งสองประเทศ โดยเน้นด้านการป้องกัน การดำเนินคดี การคุ้มครองผู้เสียหาย และการส่งกลับและคืนสู่สังคม

10.2 มีการประชุมทวิภาคีเพื่อจัดการผู้เสียหายเป็นรายกรณี ปีละ 2 ครั้ง ระหว่างไทย-เมียนมา และไทย-ลาว โดยมีผลที่เกิดขึ้นดังต่อไปนี้

- กระบวนการส่งผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์คืนสู่ภูมิลำเนาดำเนินไปได้รวดเร็วขึ้น เนื่องจากมีการเยี่ยมบ้านผู้เสียหายอย่างสม่ำเสมอ และมีการใช้ช่องทางการสื่อสารที่เป็นทางเลือก (แอปพลิเคชันมือถือ เช่น Line) ทำให้มีการติดตามหาครอบครัวและพินิจสัญชาติได้อย่างรวดเร็วขึ้น นำไปสู่การส่งผู้เสียหายกลับภูมิลำเนาได้เร็วขึ้น
- กระบวนการดำเนินคดีได้รับความร่วมมือจากผู้เสียหายมากขึ้น เนื่องจากผู้เสียหายรู้สึกสะดักใจและคลายความวิตกกังวลเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นผลจากการเยี่ยมบ้านของเจ้าหน้าที่ และการประชุมผู้เสียหายเป็นรายกรณีระหว่างนักสังคมสงเคราะห์และผู้บังคับใช้กฎหมายของทั้งสองประเทศ
- การคืนผู้เสียหายกลับสู่สังคม มีการประสานงานมากขึ้นระหว่างประเทศไทยและประเทศต้นทางการประชุมทวิภาคีเพื่อจัดการกรณีผู้เสียหายเป็นรายบุคคลทำให้มีการหารือที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในการส่งกลับผู้เสียหายข้ามแดน ด้านสุขภาพ การรักษาความปลอดภัย การวางแผนอนาคตโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งการให้บริการของสถานคุ้มครองในประเทศไทย
- มีการจัดทำกระบวนการทำงานที่ลงรายละเอียดระหว่างประเทศไทยกับเมียนมาโดยการจัดทำกระบวนการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน (Standard Operating Procedures - SOP) ด้านการส่งผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์กลับภูมิลำเนาและคืนสู่สังคม และมีการหารือในรายละเอียดของการปฏิบัติดังกล่าวตลอดทั้งปี 2558 และคาดว่าเอกสารเกี่ยวกับกระบวนการดังกล่าวจะแล้วเสร็จในไตรมาสที่ 2 ของปี 2559

10.3 ประเทศไทยอยู่ระหว่างขยายความร่วมมือทวิภาคีในการต่อต้านการค้ามนุษย์กับประเทศที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ได้แก่

- **ไทย-สาธารณรัฐอาหรับเอมิเรตส์** ทั้งสองประเทศได้ให้ความเห็นชอบ MOU ร่างสุดท้าย คาดว่าจะลงนามภายในปี 2559 บันทึกความเข้าใจฉบับนี้ จะให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองแก่ผู้เสียหายชาวไทยในประเทศสาธารณรัฐอาหรับเอมิเรตส์ รวมถึงกลไกการส่งผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์กลับสู่ภูมิลำเนาระหว่างรัฐต่อรัฐ
- **ไทย-แอฟริกาใต้** เป้าหมายหลักของ MOU ได้แก่ หญิงไทยที่ทำงานในประเทศแอฟริกาใต้ มีการร่าง MOU ขึ้นแล้ว และจะส่งให้แอฟริกาใต้เพื่อขอข้อคิดเห็นในช่วงต้นปี 2559
- **ไทย-จีน** ประเทศไทยมีความพยายามที่จะพัฒนากลไกทวิภาคีเพื่อคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์กับประเทศจีนเป็นเวลาหลายปีแล้ว จนกระทั่งในปี 2558 มีการจัดประชุมทวิภาคีและทั้งสองประเทศได้เห็นชอบว่าจะร่างบันทึกความเข้าใจทวิภาคีโดยครอบคลุมงานด้านการป้องกันการสืบสวนสอบสวน การคุ้มครองผู้เสียหาย และการเสริมสร้างศักยภาพเจ้าหน้าที่รัฐ คาดว่าการประชุมครั้งต่อไปจะจัดขึ้นในประเทศไทยในปี 2559 MOU ฉบับนี้จะนำไปสู่การคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทั้งสัญชาติไทยและจีนได้ดีขึ้น รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายระหว่างทั้งสองประเทศเพื่อให้มีการนำตัวผู้ค้ามนุษย์มาลงโทษได้ในทั้งสองประเทศ

10.4 มีการลงนามในข้อตกลงโครงการระยะ 4 ปี ด้านการพัฒนาศักยภาพในการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศแถบลุ่มแม่น้ำโขง ระหว่างองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับทีมสหวิชาชีพในการส่งต่อกรณีการค้ามนุษย์ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ (อุบลราชธานี-จำปาสัก เชียงราย-บ่อแก้ว/ท่าขี้เหล็ก) ในด้านการส่งกลับและคืนสู่สังคม ที่ผ่านมามีการจัดการประชุมปฏิบัติการร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับทีมสหวิชาชีพระหว่างชายแดนไทย-ลาว และไทย-เมียนมา และมีการกำหนดภาคีที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ชายแดนทั้งสองฝั่ง ในปี 2559 จะศึกษาปัญหาอุปสรรคและความท้าทายในการส่งผู้เสียหายกลับคืนสู่ภูมิภาคและคืนสู่สังคมระหว่างประเทศที่เข้าร่วมโครงการเพื่อนำไปจัดทำแผนปฏิบัติการต่อไป

10.5 มีความร่วมมือระยะสั้นระหว่างกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และ International Center for Migration Policy Development (ICMPD) สหภาพยุโรป เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของกระทรวงฯ ในการให้การคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และผู้อพยพไร้บ้าน

10.6 ประสานความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐานอย่างต่อเนื่อง ในด้านการให้ความช่วยเหลือโดยตรงแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวไทยในต่างประเทศจำนวน 10 คน ร่วมกันจัดอบรมล่าม ให้ความช่วยเหลือโดยตรงแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จากประเทศเพื่อนบ้านในสถานคุ้มครองฯ บางแห่งในประเทศไทย และออกแบบหลักสูตรการอบรมสำหรับผู้ให้บริการด้านสุขภาพและการดูแลสุขภาพจิตสำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2559

10.7 ประสานงานกับองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน องค์การเพื่อสตรีแห่งสหประชาชาติ และองค์การช่วยเหลือเด็ก อย่างต่อเนื่องในการให้บริการแก่ชาวโรฮิงจาในสถานคุ้มครองฯ บางแห่ง ให้ความช่วยเหลือรวมถึง การตรวจสุขภาพโดยทีมแพทย์ กิจกรรมบำบัดด้านจิตสังคม บริการล่าม และการเสริมสร้างศักยภาพของเจ้าหน้าที่

ด้านการป้องกัน (Prevention)

ดังที่ได้ให้รายละเอียดไว้ในหัวข้อ “นโยบาย” แล้วว่า ตลอดปี พ.ศ. 2558 รัฐบาลไทยได้ดำเนินมาตรการหลายมาตรการในการป้องกันการค้ามนุษย์เพื่อลดเสี่ยงของบุคคลที่จะตกเป็นผู้เสียหายค้ามนุษย์ งานด้านการป้องกัน มุ่งเน้นที่การขับเคลื่อนนโยบายใหม่ๆ ที่เน้นการควบคุมและตรวจตราชายแดนอย่างเข้มงวด รวมทั้งจัดการแรงงานต่างด้าวอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ รัฐบาลไทยยังร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างใกล้ชิดผ่านความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและภาคีภาคเอกชน ซึ่งได้แก่ สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย สมาคมการประมงแห่งประเทศไทย สมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจ สหภาพแรงงาน องค์การระหว่างประเทศ ซึ่งรวมถึงองค์การแรงงานระหว่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน และองค์กรเอกชนอื่นๆ เช่น มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน เป็นต้น

1. มาตรการเพื่อลดความเปราะบางของแรงงานข้ามชาติต่อการถูกค้ามนุษย์

1.1 การจัดการแรงงานต่างด้าว

รายงาน Thailand Migration Report 2014 ของคณะทำงานเฉพาะเรื่องแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการโยกย้ายถิ่นฐานในประเทศไทย (United Nations Thematic Working Group on Migration in Thailand) คาดประมาณจำนวนแรงงานต่างด้าวในไทยไว้ราว 3.5 ล้านคน ในขณะที่ข้อมูลจากกรมการจัดหางานชี้ว่า ในปี พ.ศ. 2547 มีแรงงานต่างด้าวที่มีใบอนุญาตทำงานอยู่จำนวน 2,873,509 คน ซึ่งเป็นร้อยละ 82.10 ของจำนวนคาดประมาณเบื้องต้น ในจำนวนนี้ มีแรงงานที่ถือเอกสารถูกต้อง 1,339,834 คน แรงงานไม่มีเอกสารที่มาจดทะเบียนที่ศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One-stop Service Center) 1, 533,675 คน และแรงงานที่ไม่มีเอกสารอีก 626,491 คน

ข้อมูลที่รวบรวมได้เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2558 ตามตารางที่ 15 แสดงจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ถูกกฎหมายทั้งหมด 2,549,530 คน แบ่งเป็นแรงงานทั้งที่มีทักษะและไม่มีทักษะที่ถือใบอนุญาตทำงานจำนวน 1,443,474 คน แรงงานที่จดทะเบียนเพื่อสิทธิการอยู่อาศัยชั่วคราว (บัตรสีชมพู) 1,010,391 คน แรงงานประมงที่จดทะเบียนที่ศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ ปีละ 2 ครั้ง 68,196 คน แรงงานในภาคอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ 26,063 คน และแรงงานเวียดนาม 1,406 คน

ตารางที่ 15 : แรงงานต่างด้าวถูกกฎหมายในประเทศไทย (ไม่รวมแรงงานที่นำเข้ามาผ่าน MOU)

ประเภทเอกสาร	จำนวนคน	ร้อยละ
1. แรงงานต่างด้าวที่มีใบอนุญาตทำงาน ทั้งที่เป็นแรงงานมีทักษะและไม่มีทักษะ	1,443,474	56.62%
2. แรงงานที่จดทะเบียนเพื่อให้ได้รับอนุญาตอยู่อาศัยได้ชั่วคราว (บัตรสีชมพู)	1,010,391	39.63%
3. แรงงานประมงที่จดทะเบียนกับศูนย์ One-stop Service Center ปีละ 2 ครั้ง	จดทะเบียนครั้งแรก (1 เมษายน-29 มิถุนายน 2558) 54,402 (ร้อยละ 2.13)	2.67%
	จดทะเบียนครั้งที่ 2 (2 พฤศจิกายน 2558 - 7 มกราคม 2559) 13,794 คน (ร้อยละ 0.54)	
4. แรงงานต่างด้าวจดทะเบียนในภาคอุตสาหกรรมประมงต่อเนื่อง	26,063	1.02%
5. แรงงานชาวเวียดนาม	1,406	0.06%

รัฐบาลไทยตระหนักถึงความต้องการแรงงานที่เพิ่มขึ้น และบทบาทสำคัญของแรงงานต่างด้าวต่อภาคธุรกิจ จึงดำเนินมาตรการหลายด้านเพื่อป้องกันการลักลอบขนส่งแรงงานเข้าเมืองและการแสวงประโยชน์ของนายหน้าค้าแรงงาน เช่น ส่งเสริมให้แรงงานต่างด้าวเข้าระบบอย่างถูกกฎหมาย เพื่อสร้างหลักประกันการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายไทยและมาตรฐานสากล เป็นต้น

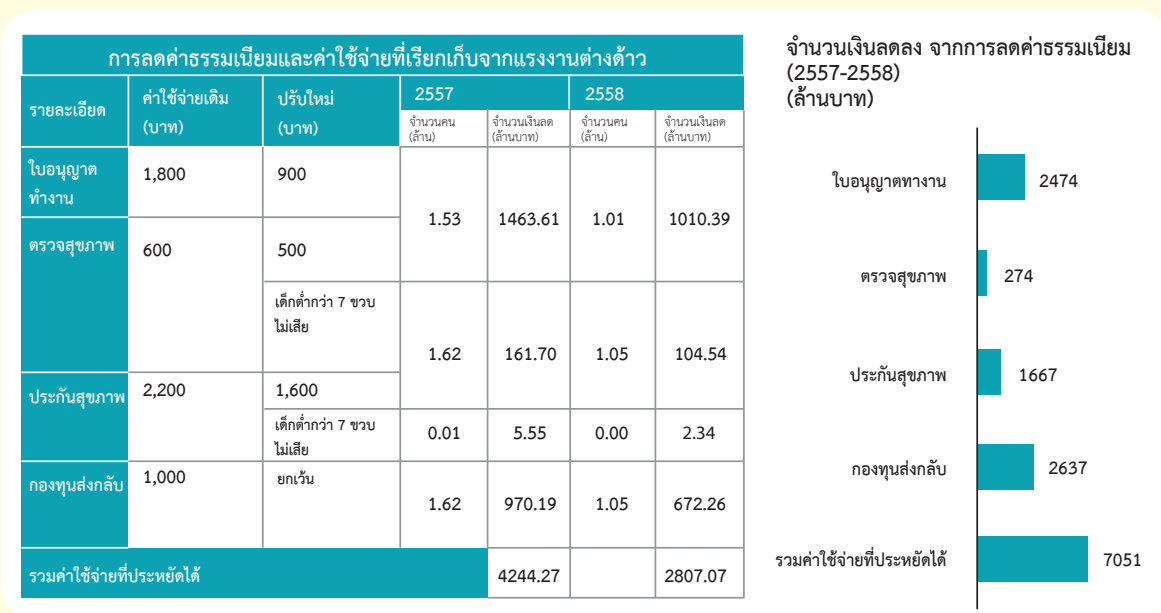
มาตรการที่ถือเป็นความก้าวหน้าที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

1.1.1 การลดค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายที่เรียกเก็บจากแรงงานต่างด้าวในกระบวนการจดทะเบียน

จากเสียงสะท้อนของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะจากภาคธุรกิจ ระบุว่าเงินสมทบที่กระทรวงแรงงาน เรียกเก็บจากแรงงานต่างด้าวเพื่อนำเข้ากองทุนเพื่อส่งคนต่างด้าวออกนอกราชอาณาจักรนั้น เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้แรงงานจำนวนมากเลือกที่จะไม่เข้าสู่ระบบ รัฐบาลจึงประกาศกฎกระทรวงเรื่อง “กำหนดระยะเวลาการหักเงินค่าจ้างเพื่อนำส่งเข้ากองทุนเพื่อการส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร พ.ศ. 2558” เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2558 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน 2559 กฎกระทรวงดังกล่าวระบุให้ยกเว้นการเรียกเก็บเงินสมทบจากแรงงานต่างด้าวเข้ากองทุนฯ ดังกล่าว

นอกจากนี้ เพื่อลดค่าใช้จ่ายของแรงงานต่างด้าวที่มาจากทะเบียน รัฐบาลไทยโดยกระทรวงแรงงาน และกระทรวงสาธารณสุข มีการลดค่าธรรมเนียมอื่นๆ ในขั้นตอนการจดทะเบียนด้วย ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2558 จำนวนเงินที่เรียกเก็บจากแรงงานต่างด้าวลดลงไป 7,751,336,450 บาท ดังที่ปรากฏในตารางที่ 16 ทั้งนี้ แม้จะมีการลดค่าใช้จ่ายสำหรับแรงงานต่างด้าวทุกคน ตารางที่ 16 จะแสดงเพียงค่าใช้จ่ายที่ลดลงของแรงงานต่างด้าวที่จดทะเบียนผ่านทางศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จเท่านั้น โดยยังไม่ได้รวมแรงงานที่เข้ามาทำงานผ่าน MOU กับประเทศเพื่อนบ้าน

ตารางที่ 16 : การลดค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายที่เรียกเก็บจากแรงงานต่างด้าว



1.1.2 บันทึกความเข้าใจ (MOU) ว่าด้วยการจ้างแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน

ดังที่ได้ให้รายละเอียดไว้ในหัวข้อ “นโยบาย” และในรายงานการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทยในปี 2557 ความพยายามที่จะออกใบอนุญาตทำงานและระบุสัญชาติแรงงานต่างด้าวให้เป็นการเปิดช่องทางให้แรงงานต่างด้าวเหล่านี้เข้าถึงสวัสดิการและความคุ้มครองของรัฐไทย และยังคงป้องกันไม่ให้แรงงานที่ไม่มีเอกสารตกเป็นผู้เสียหายการแสวงประโยชน์และการละเมิดอีกหลากหลายรูปแบบ ปี พ.ศ. 2557 จึงเป็นปีที่นับว่าประสบความสำเร็จในด้านกระบวนการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว หลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายตามที่กล่าวไว้ในรายงานฉบับปี 2557 อย่างไรก็ตาม ปี 2558 กลับถือได้ว่าเป็นปีที่ประสบความสำเร็จยิ่งกว่าสะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของรัฐบาลที่จะบูรณาการแรงงานต่างด้าวทุกคนเข้าสู่ระบบอย่างต่อเนื่อง และเป็นการลดความเปราะบางของบุคคลดังกล่าวต่อการค้ามนุษย์ลงได้อย่างมหาศาล

ตารางที่ 17 : แสดงตัวเลขเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. 2557 และ 2558
 ในจำนวนแรงงาน 3 ประเทศหลักที่รัฐไทยทำ MOU และเปิดระบบจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวไร้ทักษะ

ระยะเวลา	รวม	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา
2557	217,111	123,156	15,179	78,776
2558	279,311	136,314	28,561	114,436

ข้อมูลในตารางที่ 17 ซึ่งรวบรวมถึงวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2559 แสดงให้เห็นว่า จำนวนแรงงานต่างด้าวที่นำเข้าโดยผ่าน MOU นั้น เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2557 ถึงร้อยละ 28.65 หรือ 62,200 คน สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของรัฐบาลไทยที่จะตอบสนองความต้องการแรงงานที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังต้องสร้างหลักประกันว่าแรงงานต่างด้าวเหล่านี้จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีและจะได้รับความคุ้มครองจากความเสี่ยงที่จะถูกค้ำมนุษย์ รวมถึงการแสวงประโยชน์อื่นๆ อย่างเต็มที่

อย่างไรก็ตาม ความพยายามดังกล่าวยังประสบกับอุปสรรคหลายประการ ประเทศไทยจึงประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง เพื่อแก้ไขข้อจำกัดและปัญหาของกระบวนการ MOU เช่น ความยากลำบากในการพิสูจน์สัญชาติแรงงานต่างด้าว หนังสือเดินทางในประเทศต้นทางมีค่าธรรมเนียมสูง การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมที่สูงเกินจริงจากนายหน้าค้าแรงงานและบริษัทจัดหางานต่างๆ และกระบวนการในประเทศต้นทางที่ใช้เวลายาวนานมาก ในวันที่ 2 - 4 กันยายน พ.ศ. 2558 ในการประชุมระหว่างรัฐมนตรีกระทรวงแรงงานไทยและประเทศที่เกี่ยวข้องว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือทางแรงงานสำหรับการย้ายถิ่นเพื่อการทำงานจากกัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม (Cambodia, Laos, Myanmar, Vietnam หรือกลุ่ม CLMV) ได้สรุปว่า กลุ่มประเทศ CLMV จะมุ่งเสริมสร้างศักยภาพและทักษะฝีมือแรงงาน และรัฐไทยจะเพิ่มมาตรการเสริมในการนำเข้าแรงงานผ่านความร่วมมือระหว่างรัฐต่อรัฐ

นอกจากนี้ รัฐบาลไทยยังพยายามทบทวนและปรับปรุงแก้ไข หรือดำเนินการเพื่อจัดทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) กับประเทศที่เกี่ยวข้องให้เสร็จสิ้น โดยในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2558 ไทยและกัมพูชาได้ร่วมลงนามใน MOU และร่างข้อตกลงว่าด้วยการจ้างแรงงานต่างด้าวร่วมกัน ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2558 รัฐบาลไทยประชุมร่วมกับรัฐบาลเวียดนามเพื่อพัฒนาร่าง MOU ที่คาดว่าจะเสร็จสิ้นได้ภายในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 นอกจากนี้ เพื่อแก้ปัญหาการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจัดหางานจากแรงงานต่างด้าวสูงเกินควร ผู้แทนจากกระทรวงแรงงานจะลงนามใน MOU กับรัฐบาลเมียนมา เพื่อจัดระเบียบควบคุมบริษัทจัดหางานและค่าใช้จ่ายที่เรียกเก็บจากแรงงาน ซึ่งทั้งสองประเทศได้เห็นชอบร่วมกันว่าจะลดค่าใช้จ่ายต่างๆ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส และยังคงพัฒนาศูนย์บริการสายด่วนร่วมกันด้วย การประชุมทวิภาคีเพื่อหารือ MOU ไทย-เมียนมา ฉบับปรับปรุงใหม่นี้จะจัดขึ้นในระหว่างวันที่ 7- 9 มกราคม พ.ศ. 2559 ในส่วนของประเทศลาว การประชุมเพื่อหารือรายละเอียดเพิ่มเติมในการปรับปรุง MOU ที่ดำเนินการร่างอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2558 จะจัดขึ้นในประเทศไทยในปลายเดือนมกราคม พ.ศ. 2559

1.1.3 การจัดระบบแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีเอกสาร

ในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2558 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบนโยบายการจัดการแรงงานต่างด้าวที่อนุญาตให้แรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ ที่ได้จดทะเบียนกับศูนย์ One-stop Service ก่อนวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2557 สามารถขยายระยะเวลาการอยู่ในราชอาณาจักร ได้รับการประทับตราวีซ่า พิสูจน์สัญชาติ และสามารถขอรับบัตรประจำตัวใหม่ได้ในระหว่างวันที่ 1 เมษายน – 30 มิถุนายน พ.ศ. 2558 นโยบายใหม่นี้นำไปสู่การจดทะเบียนแรงงานและผู้ติดตามที่ศูนย์ One-stop Service เป็นจำนวนรวม 1,049,326 คน (แรงงานต่างด้าว 1,010,391 คน และผู้ติดตาม 38,935 คน ตามตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 : การจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีเอกสารและผู้ติดตาม

นายจ้าง (คน)	แรงงานต่างด้าว (คน)							
	แรงงาน				ผู้ติดตาม			
	รวม	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา	รวม	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา
177,569	1,010,391	436,154	135,150	439,087	38,935	18,114	3,961	16,860

ในปีที่ผ่านมา ศูนย์ One-stop Service จำนวนทั้งหมด 77 ศูนย์ ปฏิบัติการจดทะเบียนแรงงานเป็นระยะเวลา 90 วัน สำหรับแต่ละช่วงที่เปิดให้มีการต่ออายุใบอนุญาตทำงานและการอยู่อาศัยชั่วคราว (บัตรสีชมพู) ของแรงงานต่างด้าวและผู้ติดตาม (อายุต่ำกว่า 15 ปี) ที่จดทะเบียนไว้ก่อนหน้าและกำลังรอการพิสูจน์สัญชาติ

1.1.4 กระบวนการพิสูจน์สัญชาติ

ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2557 -10 มกราคม พ.ศ. 2559 สำนักงานจัดหางานจังหวัดทั่วประเทศได้รับแบบคำร้องขอการพิสูจน์สัญชาติแรงงานต่างด้าวจากนายจ้างเป็นจำนวนทั้งหมด 675,042 คำร้อง ตารางที่ 19 แสดงข้อมูลจำนวนเอกสารที่รัฐบาลไทยส่งต่อให้แก่ประเทศต้นทางก่อนวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2559

ตารางที่ 19 : คำร้องขอการพิสูจน์สัญชาติจากนายจ้าง

คำร้องขอการพิสูจน์สัญชาติจากนายจ้าง								รวม
แรงงานต่างด้าว				ผู้ติดตาม				
รวม	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา	รวม	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา	
656,655	236,405	106,393	313,857	18,387	5,610	4,418	8,359	675,042

ณ วันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ 2558 มีแรงงานต่างด้าวจำนวน 109,560 คน ได้รับหนังสือเดินทางหรือหนังสือสำคัญประจำตัว จากประเทศต้นทาง ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 : หนังสือเดินทางและหนังสือสำคัญประจำตัวที่ออกให้กับแรงงานต่างด้าว

หนังสือเดินทางและหนังสือสำคัญประจำตัวที่ออกให้กับแรงงานต่างด้าว			
รวม	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา
109,560	12,449	70,714	26,397

กรมการจัดหางานตระหนักดีว่าการพิสูจน์สัญชาติและจดทะเบียนแรงงาน จะช่วยให้แรงงานต่างด้าวสามารถเข้าถึงสวัสดิการพื้นฐานและได้รับความคุ้มครอง รวมถึงการป้องกันการแสวงประโยชน์ กรมฯ จึงจัดประชุมหารือกับรัฐบาลประเทศต้นทางคือ เมียนมา ลาว และกัมพูชา ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่อยู่ระหว่างรอคอยการพิสูจน์สัญชาติ โดยเน้นให้มีการเร่งรัดกระบวนการให้เสร็จสิ้นภายใน 31 มีนาคม พ.ศ. 2559

1.1.5 การจัดระเบียบและติดตามตรวจสอบบริษัทจัดหางาน

เพื่อควบคุมบริษัทจัดหางานที่มีใบอนุญาตในการจัดหางานและอำนวยความสะดวกในการทำงานของแรงงานต่างด้าว และให้บริษัทเหล่านี้ปฏิบัติตามสอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเยียวยาฟื้นฟูผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการแสวงประโยชน์ รัฐบาลไทยจึงจัดทำระบบติดตามตรวจสอบที่เข้มงวด ตามที่จะได้กล่าวถึงต่อไป และยังคงกำหนดให้บริษัทจัดหางานต้องวางเงินประกันความปลอดภัยของแรงงานเป็นจำนวน 100,000 บาท ไว้กับกรมการจัดหางาน จากข้อมูลเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2558 พบว่ามีบริษัทจัดหางานที่มีใบอนุญาตในการให้บริการแก่แรงงานต่างด้าวจำนวน 342 บริษัท โดยในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2558 กรมการจัดหางานได้ตรวจสอบบริษัทดังกล่าวที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพฯ จำนวน 119 ราย และไม่พบการกระทำผิดด้านการแสวงประโยชน์ต่อแรงงานต่างด้าว สะท้อนให้เห็นประสิทธิผลด้านการป้องปรามที่เพิ่มขึ้นจากแนวปฏิบัติใหม่นี้

นอกจากนี้ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการแสวงประโยชน์จากแรงงานต่างด้าว ในวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2559 กรมการจัดหางานยังได้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อทบทวนกฎหมายว่าด้วยการจ้างงานและคุ้มครองแรงงาน ซึ่งต่อมาได้ร่างขึ้นเป็นกฎหมายฉบับใหม่ที่เน้นการคุ้มครองแรงงานต่างด้าวโดยการควบคุมจัดการบริษัทจัดหางานที่เกี่ยวข้อง ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวซึ่งคาดว่าจะเข้าสู่การพิจารณาในเดือนเมษายน เนื้อหาให้เพิ่มจำนวนเงินประกันความปลอดภัยที่บริษัทจัดหางานจะต้องวางไว้กับกระทรวงแรงงาน เพื่อให้การเยียวยาแรงงานต่างด้าวที่ประสบปัญหา มีประสิทธิภาพขึ้น อีกทั้งยังเป็นการประกันว่าบริษัทจัดหางานที่ให้บริการแก่แรงงานต่างด้าวจะต้องขอใบอนุญาตและปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นการอุดช่องโหว่ของกฎหมายเดิม และจัดระบบการเก็บค่าธรรมเนียมจากนายจ้างไทยที่ต้องการว่าจ้างแรงงานต่างด้าวผ่านบริษัทจัดหางาน

1.2 การลดความเปราะบางของแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมประมง

1.2.1 การเสริมสร้างความแข็งแกร่งของกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงแรงงานได้ดำเนินมาตรการหลากหลายเพื่อป้องกันและขจัดแรงงานบังคับ แรงงานขัดหนี้ และการใช้แรงงานเด็กในสายการผลิตของภาคอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล (ดูรายละเอียดเกี่ยวกับกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องได้ในหัวข้อ “นโยบาย” และ MOU ใหม่กว่าด้วยห่วงโซ่อุปทานที่ “สะอาด” ของกลุ่มความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม (Public-Private-Civil Society Partnership หรือ PPCP) ในหัวข้อ “ความร่วมมือ” ของรายงานฉบับนี้)

1.2.2 การสร้างความตระหนักต่อมาตรฐานคุ้มครองแรงงานภายใต้พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558

นายจ้างและลูกจ้างในกิจการประมงใน 22 จังหวัดชายฝั่งทะเลได้ร่วมกิจกรรมสร้างความตระหนักเรื่องมาตรฐานการคุ้มครองแรงงานภายใต้พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 โดยมีแรงงานภาคประมงจำนวน 10,736 คน จากสถานประกอบการ 1,802 แห่ง ได้รับการฝึกอบรมดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีการฝึกอบรมเรื่องการคุ้มครองแรงงานในเรือประมงซึ่งให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายใหม่ มีผู้เข้าร่วมทั้งหมดจำนวน 86 คน และมีการชี้แจงให้ข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน 150 คน และผู้เข้าร่วมจากสมาคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมประมง 117 คน

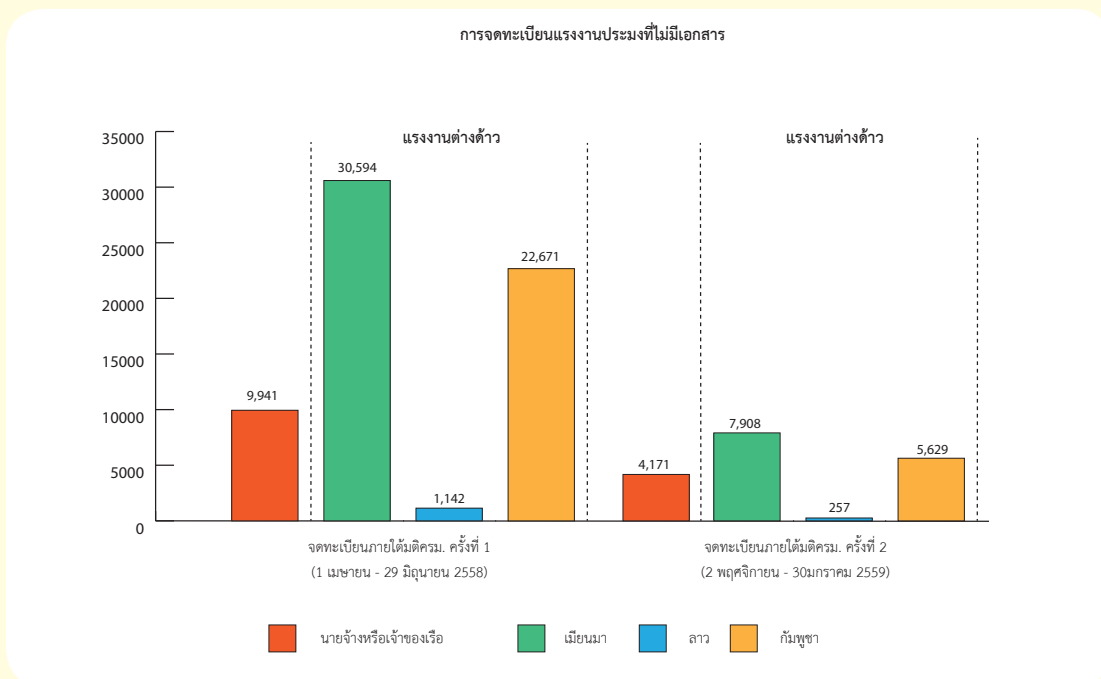
เพื่อแก้ไขปัญหาสภาพการทำงานที่ไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรมสำหรับแรงงานประมง จึงมีการปรับปรุงแบบฟอร์มสัญญาจ้างงานใหม่ให้มีข้อความ 3 ภาษา (ไทย-ลาว-อังกฤษ, ไทย-เมียนมา-อังกฤษ, ไทย-กัมพูชา-อังกฤษ) เพื่อให้แรงงานต่างด้าวได้ตระหนักถึงสิทธิของตน รวมถึงเวลาพักผ่อนตามข้อตกลงที่มีกับนายจ้างก่อนเริ่มทำงาน สัญญาดังกล่าวจะต้องติดไว้ให้เห็นได้ตลอดเวลาแม้ในเรือประมงระหว่างออกทะเล และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายจะต้องสามารถเรียกตรวจได้ตลอดเวลา เพื่อให้มั่นใจว่าข้อตกลงเรื่องเวลาพักผ่อนของแรงงานมีความชัดเจนและมีการปฏิบัติจริง

นอกจากนี้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2557 เกี่ยวกับเวลาพักผ่อนของคนงานให้เป็นไปได้จริง นายจ้างจะต้องเก็บสัญญาจ้างที่เป็นลายลักษณ์อักษรไว้ ณ สถานที่ที่มีการจ้างงานเสมอ รวมถึงในเรือประมงขณะออกทะเลและในกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายมีอำนาจฟ้องนายจ้างที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับเวลาพักผ่อนของแรงงานประมง และแรงงานก็มีสิทธิฟ้องร้องต่อนายจ้างของตนได้

1.2.3 การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีเอกสารในอุตสาหกรรมประมงทะเล

มีแรงงานต่างด้าวในภาคประมงที่ได้รับการว่าจ้างผ่าน MOU กับประเทศเพื่อนบ้าน รัฐบาลไทยจัดให้มีการจดทะเบียนแรงงานที่ไม่มีเอกสารที่ศูนย์ One-stop Service ทั่วประเทศ มติ ค.ร.ม.ลงวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2558 อนุมัติให้มีการจดทะเบียนแรงงานประมงชาวเมียนมา ลาว และกัมพูชาที่ไม่มีเอกสารปีละ 2 ครั้ง โดยครั้งแรกซึ่งอยู่ในช่วงเดือนเมษายน-มิถุนายน พ.ศ. 2558 นั้น มีแรงงานเมียนมา 30,594 คน ลาว 1,142 คน กัมพูชา 22,671 คน และนายจ้างหรือเจ้าของเรือประมง 9,941 คน มาเข้ารับการจดทะเบียน การจดทะเบียน ครั้งที่ 2 เปิดในช่วงวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558–30 มกราคม พ.ศ. 2559 ข้อมูลล่าสุดพบผู้มาจดทะเบียนเป็นแรงงานเมียนมาจำนวน 7,908 คน ลาว 257 คน กัมพูชา 5,629 คน และนายจ้างหรือเจ้าของเรือ 4,171 คน

ตารางที่ 21 : การจดทะเบียนแรงงานประมงที่ไม่มีเอกสาร



ตารางที่ 22 : การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวไม่มีเอกสารในอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ รวมถึงล็องก์

แรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำที่จดทะเบียนผ่านศูนย์ One-stop service								นายจ้าง
แรงงานต่างด้าว				ผู้ติดตาม				
รวม	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา	รวม	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา	
25,730	21,135	469	4,126	333	186	14	133	2,521

1.2.5 การแก้ปัญหาขาดแคลนแรงงานในอุตสาหกรรมประมงและแปรรูปสัตว์น้ำ โดยอนุญาตให้แรงงานในอุตสาหกรรมดังกล่าวเปลี่ยนนายจ้างได้โดยไม่มีข้อจำกัด

เพื่อกระตุ้นให้แรงงานต่างด้าวที่ไม่มีเอกสารเข้าสู่ระบบโดยมีทางเลือกที่ยืดหยุ่นมากขึ้น กรมการจัดหางานจึงออกหนังสือแนวทางการเปลี่ยนนายจ้างใหม่ เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 และส่งข้อกำหนดใหม่ดังกล่าวให้แก่สำนักงานจัดหางานทั่วประเทศเพื่อให้ดำเนินการตามแนวทางใหม่กับแรงงานทั้ง 3 สัญชาติ คือ เมียนมา ลาว และกัมพูชา โดยทันที ผลจากนโยบายนี้คือมีการอนุมัติคำร้องขอเปลี่ยนนายจ้างในอุตสาหกรรมประมง 1,341 คำร้อง และอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ 1,412 คำร้อง

1.2.6 การติดตามตรวจสอบ ควบคุม และจัดการเรือประมงและแรงงานประมง

เนื่องจากประเทศไทยยังคงประสบปัญหาการแสวงประโยชน์จากแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมประมง กระทั่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจึงมุ่งดำเนินการเพื่อควบคุมและติดตามตรวจสอบการเคลื่อนย้ายของแรงงานในทะเล ความพยายามที่สำคัญที่สุดในการแก้ปัญหาการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม คือการจัดตั้งศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย

1.2.6.1 ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย

ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมายซึ่งนำโดยกองทัพเรือ จัดตั้งและเริ่มปฏิบัติการตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 โดยมีภารกิจที่จะติดตามตรวจสอบ และจัดการทำประมงแบบ IUU แรงงานบังคับ การใช้แรงงานเด็ก รวมถึงการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง แผนยุทธศาสตร์ของศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ดำเนินตามแนวทางของแผนปฏิบัติการต่อต้านการค้ามนุษย์ในภาคประมง ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมายดำเนินการตรวจตราทั้งบนชายฝั่งในท่าเรือและบนเรือประมง มีการจัดตั้งศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า-ออก ใน 22 จังหวัดชายฝั่ง เพื่อบันทึกและติดตามการเคลื่อนย้ายของเรือประมงและลูกเรือ นอกจากนี้ เพื่อแก้ไขความกังวลที่วาระเบียบใหม่ต่างๆ จะเป็นภาระและยุ่งยากซับซ้อนสำหรับเจ้าของเรือและลูกเรือ ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย จึงจัดตั้งศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ เพื่อให้บริการข้อมูล และจดทะเบียน รวมถึงขอใบอนุญาตที่จำเป็นให้แก่เรือและเจ้าของธุรกิจประมง

การประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความสำคัญยิ่งในกระบวนการติดตามตรวจสอบ ผู้ปฏิบัติงานประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่จากหลายหน่วยงานซึ่งแบ่งหน้าที่รับผิดชอบระหว่างกัน กองทัพเรือเป็นฝ่ายจัดหาทรัพยากรและเครื่องมือในปฏิบัติการ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานรับผิดชอบการตรวจสัญญาจ้างงานและรายชื่อลูกเรือ กรมการจัดหางานตรวจเอกสารด้านการจดทะเบียนแรงงาน และกรมเจ้าท่าตรวจหนังสือประจำคนเรือและใบอนุญาตประกอบการประมง ที่สำคัญที่สุดก็คือ ความร่วมมือในการติดตามตรวจสอบนี้ก็เพื่อประกันสวัสดิภาพของแรงงานประมง และเพื่อสร้างหลักประกันว่าจะไม่มีการใช้แรงงานเด็ก หรือแรงงานบังคับ ทั้งบนชายฝั่ง ในล้งกุง ในโรงงานแปรรูปสัตว์น้ำ และบนเรือในเขตน่านน้ำไทย

1.2.6.2 บนชายฝั่ง : การตรวจเรือประมงโดยศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้าออก (ศูนย์ PIPO)

ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2558 ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย เป็นผู้นำในการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตรวจเรือประมงทั่วประเทศ โดยในการตรวจ ได้บันทึกข้อมูลเรือประมงไทยไว้ได้ร้อยละ 92 (39,129 ลำจากทั้งหมด 42,512 ลำ) และส่งผลให้มีการเพิกถอน ใบอนุญาตของเรือประมงที่กระทำผิดกฎหมายจำนวน 8,024 ลำ ในเดือนพฤศจิกายน 2558 ในขณะที่ คณะรัฐมนตรีอนุมัติงบประมาณ 228 ล้านบาท สำหรับแผนการซื้อคืนในเดือนต่อมา เพื่อเป็นการเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งหมด ปัจจุบัน มีเรือประมง 5,250 ลำที่ติดตั้งระบบติดตาม VMS โดยแบ่งเป็นเรือขนาดหนักกว่า 60 ตันกรอส จำนวน 2,076 ลำ (ร้อยละ 62 ของเรือ 3,329 ลำ) และเรือขนาด 30-60 ตันกรอส จำนวน 3,174 ลำ (ร้อยละ 82 ของเรือ 3,859 ลำ) ล่าสุด เรือประมงขนาดหนักกว่า 30 ตันกรอส จำนวน 5,609 ลำ (ร้อยละ 85 ของเรือทั้งหมด 7,188 ลำ) มีการรายงานการเข้าออกผ่านศูนย์ PIPO การติดตามการเคลื่อนย้ายของเรือประมง ดังกล่าว ถือเป็นทั้งการป้องปรามและเครื่องมืออันทรงพลังในการบังคับใช้กฎหมาย

ระบบการจัดระเบียบที่มีประสิทธิภาพโดยใช้ระบบตรวจสอบ VMS และการควบคุมการแจ้งเรือ เข้า-ออก ที่เข้มงวดขึ้น ทำให้ทางการสามารถตรวจสอบเรือประมงทั้งหมดได้ตลอดเวลา และสามารถ ดำเนินการได้ในทันทีหากจำเป็น ขั้นตอนการแจ้งเรือเข้า-ออก ที่เข้มงวดขึ้น หมายความว่า เรือที่มีลูกเรือที่ ขาดเอกสารที่ถูกต้อง จะถูกห้ามไม่ให้ออกทะเล และยังช่วยให้ทางการสามารถตรวจและจับกุมเรือประมงที่มี การค้ามนุษย์หรือใช้แรงงานเด็กได้ด้วย การตรวจเรือที่ศูนย์ PIPO ครอบคลุมแรงงานประมงจำนวน 474,334 คน ซึ่งเป็นแรงงานไทย 90,623 คน เมียนมา 152,516 คน กัมพูชา 228,701 คน ลาว 1,179 คน และสัญชาติอื่นๆ อีก 315 คน ทั้งนี้ จากการสุ่มตรวจสอบเรือประมงจำนวน 2,547 ลำ ยังไม่พบการใช้แรงงานเด็กหรือแรงงานบังคับ

1.2.6.3 ในทะเล : การตรวจแรงงานประมงในน่านน้ำไทย

นอกเหนือจากการตรวจการเข้าออกของเรือประมงโดยศูนย์ PIPO แล้ว เรือประมงในน่านน้ำไทย ยังได้รับการตรวจโดยทีมสหวิชาชีพของศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ระหว่าง เดือนตุลาคม ถึงพฤศจิกายน พ.ศ. 2558 ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายได้ร่วมกับ กรมประมง กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตรวจเรือประมงในน่านน้ำไทยเป็นจำนวน 22 ครั้ง ครอบคลุมจำนวนเรือ 460 ลำ และแรงงานจำนวน 6,578 คน ซึ่งเป็นชาวไทย 1,406 คน เมียนมา 2,678 คน กัมพูชา 2,435 คน ลาว 48 คน และคนไร้สัญชาติ ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยอีก 11 คน

ในการตรวจดังกล่าว เจ้าหน้าที่พบแรงงานไม่มีเอกสาร 9 ราย และเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี 4 ราย สำหรับด้านการจดทะเบียนเรือและใบอนุญาตทำการประมง ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมง ผิดกฎหมายได้ตรวจสอบข้อมูลและกำหนดให้เรือที่จะออกทะเลทุกลำติดใบอนุญาตประมงและทะเบียนเรือไว้ พร้อมให้ตรวจได้เสมอ จากการตรวจเรือประมงในน่านน้ำไทย พบเรือจำนวน 8,042 ลำ ที่มีเอกสารไม่ถูกต้อง และถูกถอดถอนจากทะเบียน

1.2.6.4 ในทะเล : การตรวจเรือประมงไทยนอกน่านน้ำไทย

นอกจากการตรวจเรือประมงในน่านน้ำไทยแล้ว ทีมสหวิชาชีพของศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ยังดำเนินการตรวจเรือที่เดินทางกลับจากน่านน้ำประมงไทย คือ จากเขตทะเลหลวงหรือจากน่านน้ำประเทศอื่น ตัวอย่างการกระทำผิดที่พบ ได้แก่ การไม่มีใบอนุญาตทำการประมงนอกน่านน้ำ หรือใบอนุญาตหมดอายุ การไม่ได้ทำบันทึกการทำประมง และการใช้แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ไม่มีใบอนุญาตทำงาน และ/หรือ ไม่มีสัญญาจ้างงาน ทั้งนี้ เจ้าของเรือที่กระทำผิดล้วนได้รับการดำเนินการตามกฎหมายอย่างเข้มงวด

ปัจจุบัน มีเรือประมง 76 ลำ ที่มีใบอนุญาตทำการประมงในน่านน้ำต่างประเทศและทะเลหลวงระหว่างวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 ถึง 10 มกราคม พ.ศ. 2559 หน่วยเฉพาะกิจได้ตรวจสอบเรือที่มีใบอนุญาตทำการประมงนอกน่านน้ำได้ 50 ลำ ในขณะที่อีก 26 ลำ ซึ่งยังอยู่ในมหาสมุทรอินเดีย จะได้รับการตรวจสอบเมื่อกลับเข้าสู่น่านน้ำไทย ในกรณี อธิปไตยการประมงได้สั่งให้เรือทุกลำที่อยู่นอกน่านน้ำไทยและยังไม่ได้รายงานต่อศูนย์ PIP0 แห่งหนึ่งแห่งใด กลับมายังน่านน้ำไทยภายในวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2559 และหากไม่ปฏิบัติตามจะถูกปรับเป็นเงินจำนวน 2 ล้านบาท

1.2.6.5 บนชายฝั่ง : การตรวจโรงงานแปรรูปสัตว์น้ำและล้างกุ้งโดยศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย

ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย จัดทีมสหวิชาชีพ 25 ทีม เข้าตรวจสอบสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำ แต่ละทีมประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ 10 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากกองทัพเรือ ตำรวจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พนักงานตรวจแรงงาน 4 คน เจ้าหน้าที่ตรวจโรงงาน เจ้าหน้าที่ตรวจสวัสดิการสังคม และเจ้าหน้าที่ตรวจการประมง การตรวจสถานประกอบการมีวัตถุประสงค์เพื่อกวาดล้างแต่ละแห่งกระทำตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประมง กฎหมายด้านการคุ้มครองแรงงาน ซึ่งครอบคลุมถึงสภาพการจ้างงาน การห้ามการบังคับใช้แรงงาน และอาชีวอนามัย รวมถึงกฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และการใช้แรงงานเด็ก นอกจากนี้ เพื่อสร้างหลักประกันว่าจะแรงงานต่างด้าวที่ได้รับการช่วยเหลือจากการแสวงประโยชน์จะได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมในกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย นโยบายจึงเน้นให้นายจ้างถูกปรับขั้นสูงสุด โดยแรงงานที่ไม่มีเอกสารจะได้รับการปฏิบัติในฐานะพยาน และจะได้รับการอำนวยความสะดวกให้เข้าสู่กระบวนการจดทะเบียนเป็นแรงงานในอุตสาหกรรมประมงและแปรรูปสัตว์น้ำตามมติคณะรัฐมนตรีลงวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 จากข้อมูลที่รวบรวมได้เมื่อวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2559 มีการตรวจสถานประกอบการ 150 แห่ง ซึ่งในจำนวนดังกล่าวมี 3 แห่ง ที่ถูกสั่งปิดตามพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 และอีก 12 แห่งถูกสั่งปิดตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

คดีสำคัญสืบเนื่องจากการตรวจแรงงานของศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย คือ การที่ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมายได้ร่วมกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ และมูลนิธิเครือข่ายคุ้มครองแรงงาน เข้าตรวจล้างกุ้งแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2558 และพบการกระทำผิดพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 จึงมีการตั้งข้อหาการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน การดำเนินธุรกิจโดยไม่มีใบอนุญาต การให้ที่พักพิงแก่คนต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมาย การเป็นนายจัดหางานให้แก่แรงงานต่างด้าวโดยไม่มีใบอนุญาต และการละเมิดพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน ต่อผู้ต้องสงสัย 4 รายล่าสุด คดีอยู่ในระหว่างการสืบสวนสอบสวนเพิ่มเติมโดยสถานีตำรวจภูธรเมืองสมุทรสาคร

อีกกรณีหนึ่งคือการจับกุมเจ้าของสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำในจังหวัดระยอง โดยตั้งข้อหา การให้ที่พักพิงต่อคนต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมายภายใต้พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2516 การจ้างแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีเอกสารภายใต้พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 การจ้างงานแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำโดยไม่มีใบอนุญาตภายใต้พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 การละเมิดพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ข้อมูลถึงวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2559 ซึ่งว่าคดียังอยู่ในการพิจารณาของสำนักงานอัยการสูงสุด

กรณีสุดท้ายซึ่งมีความสำคัญไม่แพ้กัน คือการสืบสวนสอบสวนโดยเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย กรมสอบสวนคดีพิเศษ และมูลนิธิความยุติธรรม สิ่งแวดล้อม ซึ่งนำไปสู่การจับกุมทั้งนายจ้างและนายหน้าเป็นจำนวนเพิ่มขึ้นหลังจากที่ได้มีการจับเรือประมง โภคาสภาพร 19, โภคาสภาพร 6, โภคาสภาพร 34 และวานิชการประมง ในช่วงระหว่างวันที่ 20 ตุลาคม- 2 พฤศจิกายน 2558 ในกรณีนี้ มีการออกหมายจับผู้ต้องสงสัยไว้ 10 ราย โดย 1 ราย ถูกจับกุมได้แล้ว

1.2.7 การเสริมสร้างศักยภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ไทย

1.2.7.1 เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการของศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ได้รับการเสริมความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ การใช้แรงงานเด็ก และการบังคับใช้แรงงานในอุตสาหกรรมประมง

ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ร่วมเป็นเจ้าภาพจัดการฝึกอบรม นำร่องเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการของศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ในระหว่างวันที่ 18-23 ตุลาคม พ.ศ. 2558 ผู้เข้าร่วมการอบรม 35 คน เป็นเจ้าหน้าที่หน่วยเฉพาะกิจที่ปฏิบัติงานในทะเลจากกองบัญชาการกองทัพเรือ กองตำรวจน้ำ กรมเจ้าท่า กรมประมง กรมศุลกากร และหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งได้แก่ กรมการจัดหางาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และกองปราบปรามการค้ามนุษย์

หลักสูตร “การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การใช้แรงงานเด็ก และการบังคับใช้แรงงานในอุตสาหกรรมประมง” ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยบูรณาการงานด้านการสืบหาข้อเท็จจริง การเก็บรวบรวมข้อมูล และการเก็บหลักฐานในกรณีที่มีการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการแสวงประโยชน์ รวมถึงตัวชี้วัดและรายการสำหรับตรวจสอบในกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายค้ามนุษย์และการแสวงประโยชน์อื่นๆ ผู้เข้าร่วมการอบรมได้รับความรู้ทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติ รวมถึงวิธีการวิเคราะห์การกระทำผิดฐานค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงาน และอื่นๆ ในกรอบของพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2558 รวมทั้งมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

1.2.7.2 หลักสูตรการฝึกอบรมว่าด้วยการคุ้มครอง การใช้แรงงานเด็ก และการบังคับใช้แรงงาน

ในทะเล

ในการฝึกอบรมนักร้องดังกล่าว หลักสูตรการฝึกอบรม “การคุ้มครอง การใช้แรงงานเด็ก และการบังคับใช้แรงงานในทะเล” ได้รับการออกแบบโดยความร่วมมือระหว่าง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงแรงงาน ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การพัฒนาหลักสูตรระดับชาตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักสูตรการอบรมที่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่รัฐไทย เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความเข้าใจและสามารถจัดการกับปัญหาการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น หลักสูตรดังกล่าวครอบคลุมเนื้อหาด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และการคุ้มครองแรงงาน ผู้เข้าร่วม ได้แก่ เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย เช่น เจ้าหน้าที่จากกองทัพเรือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตำรวจน้ำ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน สำนักงานอัยการสูงสุด และหน่วยงานอื่นๆ ที่รับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมายบริเวณชายฝั่งและในน่านน้ำไทย ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรดังกล่าวจะได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ชำนาญการ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และ 2558 การอบรมตามหลักสูตรจัดขึ้นเป็นครั้งแรกในระหว่างวันที่ 11-18 มกราคม พ.ศ. 2559 เป็นเวลา 8 วัน และอีกสองครั้งมีกำหนดจะจัดขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคม 2559 สำหรับผู้เข้าร่วมอีกราว 120 คน โดยจะมีการดำเนินการอบรมต่อเนื่องไปทุกปี

1.2.8 การจัดการใช้แรงงานเด็กในห่วงโซ่อุปทานการแปรรูปอาหารทะเล

เพื่อจัดการใช้แรงงานเด็กในจากห่วงโซ่อุปทานการแปรรูปอาหารทะเล รัฐบาลจึงประกาศกฎกระทรวงซึ่งจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2559 กำหนดให้สถานประกอบการต่อไปนี้ห้ามจ้างเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ได้แก่ สถานประกอบการในอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำตามพระราชบัญญัติประมง พ.ศ. 2558 และพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 กฎกระทรวงดังกล่าวเป็นข้อกำหนดที่เพิ่มขึ้นจากที่มีการห้ามการใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีในเรื่องประมงตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2557

1.3 การตรวจแรงงาน

เพื่อสร้างหลักประกันว่าแรงงานทั้งหมดจะได้รับความคุ้มครอง และเข้าถึงสวัสดิการตามกฎหมายและมาตรฐานระหว่างประเทศ กรมการจัดหางานจึงดำเนินมาตรการตรวจตราสถานประกอบการดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.3.1 การตรวจแรงงานภายใต้กรอบพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551

ในปี พ.ศ. 2558 กรมการจัดหางานได้เข้าตรวจสถานประกอบการ 4,939 แห่ง และพบนายจ้าง 984 ราย ที่กระทำผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ใ้ที่พักพิงหรือจ้างแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีเอกสาร เป็นต้น ในจำนวนนี้นายจ้าง 555 ราย ถูกปรับตามข้อกำหนดในพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 เป็นเงินรวมจำนวน 6,432,600 บาท ในขณะที่นายจ้างอีก 428 ราย ถูกฟ้องร้องดำเนินคดี

1.3.2 การตรวจแรงงานในสถานประกอบการ

ในปี พ.ศ. 2558 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานคาดว่าสถานประกอบการในประเทศไทยทั้งหมด 351,058 แห่ง และตั้งเป้าหมายจะเข้าตรวจจำนวน 40,000 แห่งหรือร้อยละ 11.4 ของสถานประกอบการทั้งหมดที่จดทะเบียนไว้ การตรวจนี้ ครอบคลุมธุรกิจทุกขนาดและทุกประเภททั่วประเทศ โดยมุ่งเน้นธุรกิจที่มีความเสี่ยงต่อการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ แรงงานขัดหนี้ และการค้ามนุษย์ เช่น อุตสาหกรรมประมงและการแปรรูปสัตว์น้ำ อุตสาหกรรมอ้อย/น้ำตาล สิ่งทอและเสื้อผ้า โรงงานสับปรด ไซต์ก่อสร้าง และอื่นๆ ที่มีการใช้แรงงานต่างด้าว

ตั้งแต่เดือนมกราคม-ธันวาคม 2558 เจ้าหน้าที่ได้เข้าตรวจสถานประกอบการ 44,858 แห่ง ซึ่งมากกว่าที่ตั้งเป้าไว้ (40,000) ถึงร้อยละ 12.5 พนักงานตรวจแรงงานได้ออกคำสั่งที่เป็นมาตรการแก้ไข 5,506 ฉบับ โดยมีสถานประกอบการที่ปฏิบัติตาม 4,843 แห่ง และอีก 663 แห่ง ที่ยังไม่ปฏิบัติตาม ได้ถูกตั้งข้อหาฟ้องร้องดำเนินคดี สำหรับคำร้องของแรงงานต่างด้าวที่ยื่นต่อกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในกรณีที่น่าয়จ้างปฏิบัติมิชอบด้วยกฎหมาย กรมฯ ได้ออกคำสั่ง 7,078 คำสั่ง ส่งผลให้นายจ้างจำนวน 15,237 ราย ถูกปรับให้ชดใช้ค่าแรงและค่าชดเชยเป็นจำนวนรวม 325,807,521 บาท

ในคำฟ้องต่อสถานประกอบการ 663 คดี ตามที่ได้กล่าวมานี้ เป็นการกระทำผิดเกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานเด็ก 33 แห่ง เป็นกรณีไม่จ่ายค่าแรง 126 แห่ง และเป็นความผิดเกี่ยวข้องกับการจ่ายค่าชดเชย 30 แห่ง และอีก 485 แห่ง เป็นข้อหาเล็กๆ น้อยๆ เช่น ขาดกฎการทำงานที่ชัดเจน ขาดการรายงานสภาพการจ้างงานและสิ่งแวดล้อม ค่าปรับทั้งหมดรวมเป็นเงินจำนวน 8,399,150 บาท สำหรับในกรณีการใช้แรงงานเด็ก 33 คดีนั้น มี 22 คดี ที่เกิดขึ้นในโรงงาน และตั้งค่าปรับตามพระราชบัญญัติการคุ้มครองแรงงานเป็นจำนวนรวม 240,700 บาท อีก 11 คดี เป็นการจ้างแรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 18 ในเรือประมง ตั้งค่าปรับไว้ 21,500 บาท ทั้งนี้ รัฐบาลไทยตระหนักว่า บทลงโทษต่อการจ้างแรงงานเด็กนั้นยังไม่เพียงพอ จึงออกระเบียบใหม่ให้มีบทลงโทษสูงสุดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 (ปรับ 100,000 บาทต่อการละเมิดหนึ่งราย) โดยเริ่มบังคับใช้ เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558

1.4 แรงงานไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.4.1 การจัดหาจัดจ้างแรงงานจากต่างประเทศผ่านข้อตกลงระหว่างรัฐ

เพื่อลดความเสี่ยงของแรงงานไทยไม่ให้เกิดเป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์จากการใช้บริการบริษัทจัดหางานเถื่อน กระทรวงแรงงานได้เพิ่มข้อตกลงระหว่างรัฐ ให้รัฐดำเนินการจัดหางานเป็นทางเลือกสำหรับผู้หางานแทนนายหน้า ค่าแรงงานผิดกฎหมาย ในการนี้ รัฐได้เปิดช่องทางสำหรับการไปทำงานในต่างประเทศอย่างถูกกฎหมาย มีประสิทธิภาพ เสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่า อีกทั้งยังลดความเสี่ยงที่จะถูกแสวงประโยชน์ในต่างประเทศ ประเทศที่ร่วมในข้อตกลง ได้แก่ประเทศที่ได้รับการคัดสรรว่ามีชื่อเสียงด้านการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างยุติธรรม และมีกลไกการคุ้มครองแรงงานที่ดี เช่น เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น อิสราเอล เป็นต้น

แรงงานไทยจำนวน 10,777 คน ได้รับการอำนวยความสะดวกให้ทำงานในประเทศที่กระทรวงแรงงานแนะนำ สามารถประหยัดรายจ่ายในกระบวนการจัดหาได้ถึง 2,057,916,696 บาท

ตารางที่ 23 : จำนวนแรงงานไทยในต่างประเทศที่ได้รับการจัดหาจัดจ้างผ่านข้อตกลง G-to-G
ข้อมูลเมื่อ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2558

	ประเทศปลายทาง	จำนวน (คน)	ค่าใช้จ่ายผ่านหน่วยงานรัฐ (บาท)	ค่าใช้จ่ายผ่านนายหน้า (บาท)	จำนวนเงินที่ประหยัดได้ (บาท)	จำนวนเงินที่ประหยัดได้ทั้งหมด (บาท)
1	อิสราเอล	4,971	75,000	300,000	225,000	1,118,475,000
2	เกาหลีใต้	5,116	20,244	180,000	159,756	817,311,696
3	ญี่ปุ่น	276	15,000	300,000	285,000	78,660,000
4	ไต้หวัน	414	15,000	120,000	105,000	43,470,000
จำนวนคนทั้งหมด		10,777	จำนวนเงินที่ประหยัดได้		2,057,916,696	

1.4.2 การจัดตั้งสำนักบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ (สรต.)

สำนักบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศทั้ง 10 แห่ง ตั้งอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ อุตรดิตถ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ เชียงราย ลำปาง สมุทรสาคร สุโขทัย และหนองคาย สำนักบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ เป็นศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ บูรณาการกลุ่มผู้ให้บริการทั้งหมดเข้าด้วยกัน และลดความเสี่ยงต่อการถูกล่อลวง โดยผู้ค้ามนุษย์ เนื่องจากแรงงานสามารถเข้าถึงบริการที่จำเป็นทั้งหมดได้เอง (เช่น การจัดการธุรกรรม การบริการ สุขภาพ การจัดหางาน และขั้นตอนที่จำเป็นอื่นๆ ในการไปทำงานต่างประเทศ) นอกจากนี้ สำนักบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศยังสร้างหลักประกันว่าแรงงานไทยจะสามารถเข้าถึงข้อกำหนดพื้นฐานสำหรับการทำงาน ในต่างประเทศได้โดยง่าย ระบบดังกล่าวเป็นการป้องกันการค้ามนุษย์ โดยขจัดความจำเป็นในการแสวงหาความช่วยเหลือจากนายหน้าค้าแรงงาน

กิจกรรมเพื่ออำนวยความสะดวกในการไปทำงานในต่างประเทศ ได้แก่

- การรับใบสมัครและอำนวยความสะดวกต่อการเข้าทำงานหรือฝึกงานในต่างประเทศ
- การบันทึกข้อมูลแรงงานลงในฐานข้อมูล และจดทะเบียนผู้ที่ต้องการไปทำงานต่างประเทศ
- การจัดหางานในต่างประเทศโดยหน่วยงานรัฐ
- การประสานงานกับหน่วยงานรัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการทำหนังสือเดินทาง ตรวจสอบสุขภาพ และตรวจประวัติบุคคล
- การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัยก่อนการเดินทาง

สิ่งพิมพ์และการรณรงค์ผลักดันนโยบาย ได้แก่

- การส่งเสริมการเข้าถึงสำนักบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ ระดับภูมิภาค
- การรณรงค์เพื่อการทำงานในต่างประเทศอย่างปลอดภัย
- การให้ข้อมูลแก่แรงงานที่กำลังหางานทำในต่างประเทศ นายหน้าจัดหางาน นายจ้าง และสาธารณชน ระหว่างเดือนมกราคม ถึง ตุลาคม พ.ศ. 2558 มีผู้เข้ามาใช้บริการจากสำนักบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ 52,264 คน และ 22,371 คน ได้รับการจ้างงานในต่างประเทศ

1.4.3 การตรวจบริษัทจัดหางาน

1.4.3.1 ผู้ได้รับใบอนุญาตจัดหางานให้แก่แรงงานไทยในต่างประเทศ

เพื่อคุ้มครองแรงงานไทยโดยการจ้ดระเบียบบริษัทจัดหางานอย่างเข้มงวด มีการออกใบอนุญาตจัดหางานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2528 ให้แก่บริษัทจัดหางานจำนวน 145 แห่ง ตามข้อกำหนดในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ผู้ถือใบอนุญาตจะต้องวางเงินประกันให้แก่รัฐจำนวน 5,000,000 บาท เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้หางานจะมีกองทุนสำหรับฟื้นฟูและเยียวยาในกรณีเกิดปัญหาฉุกเฉิน

กรมการจัดหางานได้เพิ่มประสิทธิภาพของกลไกการรายงาน เช่น ดำเนินขั้นตอนการรับคำร้องจากผู้หางาน แบบบูรณาการ ใช้กระบวนการสืบสวนและค้นหาข้อเท็จจริงจากแรงงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวบรวมหลักฐานและเขียนรายงานเพื่อฟ้องร้องดำเนินคดีต่อผู้ละเมิดกฎหมาย เป็นต้น ข้อมูลต่อไปนี้แสดงให้เห็นจำนวนบริษัทจัดหางานที่มีได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติและได้รับการลงโทษ

ตารางที่ 24 : เปรียบเทียบจำนวนบริษัทจัดหางานที่ถูกลงโทษในปี พ.ศ. 2557 และ 2558

บทลงโทษ	จำนวนบริษัทจัดหางานที่ถูกลงโทษในปี 2557	จำนวนบริษัทจัดหางานที่ถูกลงโทษในปี 2558
ระงับใบอนุญาตชั่วคราว	1	3
เพิกถอนใบอนุญาต	1	-
ดำเนินคดีอาญา	3	7

1.4.3.2 การฟ้องร้องดำเนินคดีต่อนายหน้าค้าแรงงานและบริษัทจัดหางานเถื่อน

คำร้องเรียนของแรงงานไทยที่ทำงานในต่างประเทศ และการตรวจนายหน้าค้าแรงงานกับบริษัทจัดหางานที่ไม่ได้จดทะเบียนระหว่างเดือนมกราคมถึงธันวาคม พ.ศ. 2558 ส่งผลให้เกิดการดำเนินคดีต่อนายหน้าเถื่อนทั้งหมดเป็นจำนวน 73 คดี

ตารางที่ 25 : นายหน้าค้าแรงงานที่ถูกดำเนินคดี ในปี พ.ศ. 2558

นายหน้าค้าแรงงานที่ถูกดำเนินคดี (คน)	จำนวนคดี	ผู้เสียหาย (แรงงานไทยที่ทำงานในต่างประเทศ)
68	73	287

กองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์ร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้รับผิดชอบการดำเนินคดี 46 คดี กองบังคับการกองปราบปรามรับผิดชอบอีก 25 คดี และสถานีตำรวจนครบาลรับผิดชอบ 2 คดี ในข้อหา หลอกลวงผู้อื่นว่าจะสามารถหางานหรือสามารถส่งไปฝึกงานที่ต่างประเทศได้ โดยการหลอกลวงตั้งว่านั้นได้ไป ซึ่งเงินหรือทรัพย์สิน บทลงโทษภายใต้พระราชบัญญัติจัดหางานและพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2528 คือ จำคุก 3-10 ปี ปรับ 60,000 - 200,000 บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

1.4.4 เพิ่มจำนวนพนักงานตรวจแรงงาน

1.4.4.1 การขอเพิ่มบุคลากรในการตรวจแรงงาน

เพื่อสร้างหลักประกันว่า จะไม่มีแรงงานตกเป็นผู้เสียหายแรงงานบังคับ แรงงานขัดหนี้ และสิทธิของแรงงานจะได้รับความคุ้มครองภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2531 และกฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2557 จึงมีความจำเป็นต้องมีเจ้าพนักงานตรวจแรงงานเพื่อตรวจตราดูแลการบังคับใช้กฎหมาย แต่อุปสรรคที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งก็คือ จำนวนพนักงานตรวจแรงงานมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะติดตามตรวจสอบการคุ้มครองสิทธิแรงงานได้อย่างใกล้ชิดและทั่วถึง

กระทรวงแรงงานจึงมุ่งที่จะเพิ่มจำนวนพนักงานตรวจแรงงานที่มีศักยภาพในการระบุและส่งต่อกรณีการบังคับใช้แรงงานและการค้ำมนุษย์ได้อย่างสอดคล้องกับมาตรฐานองค์การแรงงานระหว่างประเทศ โดยมุ่งเพิ่มจำนวนพนักงานตรวจแรงงานภายใต้กรมการจัดหางาน รวมถึงเสริมสร้างศักยภาพของพนักงานดังกล่าวให้สามารถระบุกรณีที่ต้องสงสัยว่าจะเป็นการค้ำมนุษย์และส่งต่อให้กับหน่วยงานที่เหมาะสมได้

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานมีพนักงานตรวจแรงงานทั้งหมดจำนวน 821 คน ตามมาตรฐานของ ILO กำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ตรวจแรงงาน 1 คน ต่อแรงงาน 15,000 คน ซึ่งหมายความว่าประเทศไทยควรต้องมีพนักงานตรวจแรงงานทั้งหมดเป็นจำนวน 1,482 คน ดังนั้น กระทรวงแรงงานจึงต้องการพนักงานตรวจแรงงาน 894 คน เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐาน ILO ในขณะที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ขอเพิ่มอัตราพนักงานตรวจแรงงานอีก 419 คน ทั้งนี้ กรมการจัดหางานมีพนักงานตรวจแรงงานที่มีอำนาจหน้าที่ภายใต้พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 อยู่จำนวน 471 คน

ล่าสุด กระทรวงแรงงานยื่นขอเพิ่มจำนวนพนักงานตรวจแรงงาน 419 คน จากคณะรัฐมนตรีและได้รับการอนุมัติโดยหลักการเป็น 286 คน ซึ่งประกอบไปด้วย 128 คน สังกัดกรมการจัดหางาน 128 คน สังกัดกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และอีก 30 คน สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

นอกจากนี้ เนื่องจากแต่ละหน่วยงานมีศักยภาพในบทบาทหน้าที่ที่ต่างกันไป รัฐบาลจึงให้มีการประสานความร่วมมือจากหลายฝ่าย รวมถึงจากกระทรวงและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกรมประมง เป็นต้น เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานเหล่านี้ได้เข้ารับการฝึกอบรมและรับคู่มือในการตรวจแรงงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ล่าสุด รัฐบาลจึงมีเจ้าหน้าที่ในหน่วยเฉพาะกิจที่มีภารกิจภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 จำนวน 316 คน และอีก 253 คน ทำงานภายใต้กรอบพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551

ตารางที่ 26 : จำนวนพนักงานตรวจแรงงานของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และกรมการจัดหางาน

จำนวนพนักงานตรวจแรงงานของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน		รวม
กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	จากหน่วยงานอื่น	
821	324	1,145

จำนวนพนักงานตรวจแรงงานของกรมการจัดหางาน		รวม
กรมการจัดหางาน	จากหน่วยงานอื่น	
471	253	724

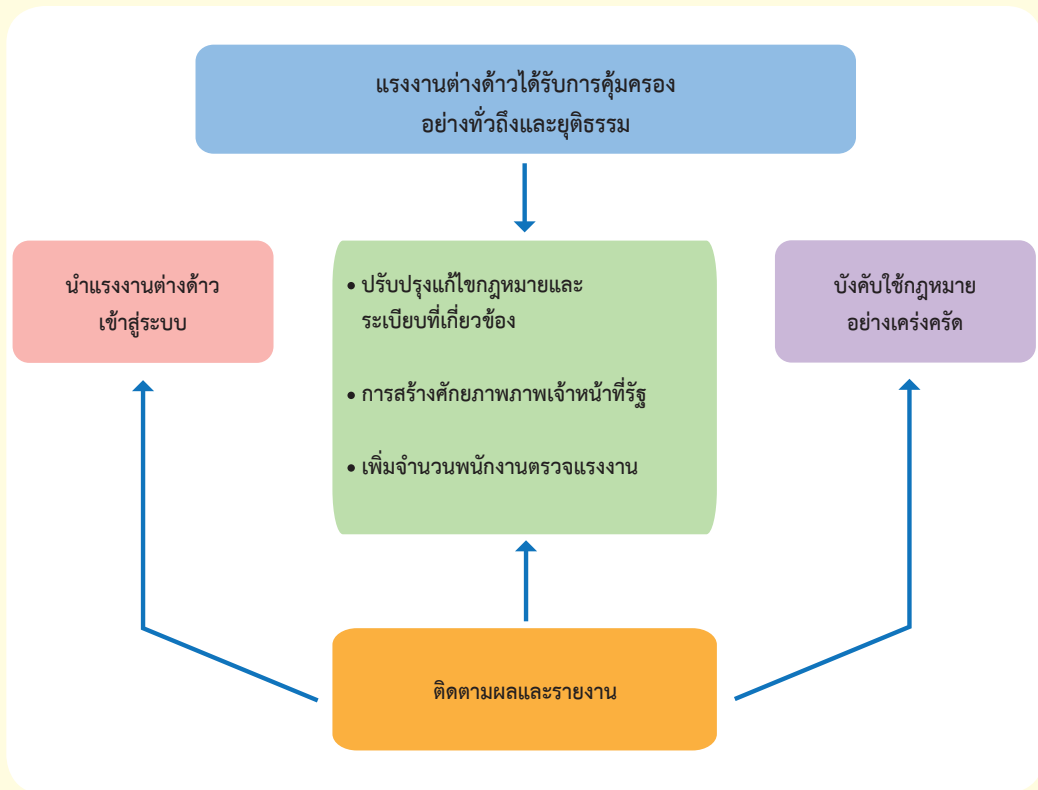
1.4.4.2 การสร้างศักยภาพพนักงานตรวจแรงงาน

พนักงานตรวจแรงงานได้รับการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในประเด็นแรงงานบังคับและแรงงานขจัดหนี้ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานร่วมกับศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมายและ ILO พัฒนา “หลักสูตรฝึกอบรมพนักงานตรวจแรงงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการตรวจแรงงานในสถานประกอบกิจการประเภทกลุ่มเสี่ยง” สำหรับการฝึกอบรมให้พนักงานตรวจแรงงานมีความรู้เฉพาะทาง ในการเข้าตรวจสถานประกอบการกลุ่มเสี่ยง มีการจัดการอบรมหลักสูตรนี้แก่เจ้าหน้าที่จากศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย กระทรวงแรงงาน กองบังคับการตำรวจน้ำ กรมประมง กรมเจ้าท่า และกรมศุลกากร 94 คน และจะมีการจัดการอบรมขึ้นอีก 4 ครั้ง ในปีต่อไปสำหรับผู้เข้าร่วมอีก 185 คน

นอกจากนี้ กระทรวงแรงงาน ยังร่วมกับ ILO ริเริ่มโครงการ “ต่อต้านรูปแบบการทำงานที่ไม่เป็นที่ยอมรับในอุตสาหกรรมประมงและอาหารทะเล” เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลไกบังคับใช้กฎหมาย และปรับปรุงมาตรฐานนโยบายเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมประมงและแปรรูปสัตว์น้ำ และเพื่อเพิ่มศักยภาพของเจ้าหน้าที่รัฐและพนักงานตรวจแรงงานในการระบุและดำเนินการกับปัญหาการค้ามนุษย์และการละเมิดสิทธิแรงงานในอุตสาหกรรมประมงและอาหารทะเล ปัจจุบันโครงการอยู่ในขั้นตอนการร่างแผนงาน ซึ่งรวมถึงงานส่งเสริมการเข้าถึงสวัสดิการสังคม และการช่วยเหลือผู้เสียหายที่ถูกละเมิดสิทธิแรงงานด้วย

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้ร่วมกับ ILO ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำงานประมง ผิดกฎหมาย กองบังคับการตำรวจน้ำ และกรมประมง จัดการฝึกอบรมสร้างศักยภาพให้แก่พนักงานตรวจแรงงาน จำนวน 57 คน โดยจะมีการอบรมเพิ่มให้แก่พนักงานตรวจแรงงานอีก 65 คน ในปลายเดือนมกราคม พ.ศ. 2559 แผนภูมิที่ 8 แสดงกรอบการแก้ไขปัญหาของกระทรวงแรงงาน ในประเด็นแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย

แผนภูมิที่ 8 : กรอบการแก้ไขปัญหาของกระทรวงแรงงาน



1.5 การควบคุมดูแลชายแดน

สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ในฐานะที่มีอำนาจหน้าที่หลักในการควบคุมช่องทางเข้าเมืองทั่วประเทศ จึงมีบทบาทที่สำคัญในการต่อต้านการค้ามนุษย์ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองรับผิดชอบด่านตรวจคนเข้าเมือง 120 ด่าน ซึ่งเป็นด่านทางภาคพื้นดิน 37 ด่าน ท่าเรือ 54 แห่ง และท่าอากาศยานอีก 29 แห่ง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มอบหมายให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ดำเนินการตามยุทธศาสตร์การป้องกันไม่ให้แรงงานทั้งที่ย้ายถิ่นแบบถูกต้องตามกฎหมายและไม่มีเอกสาร ตกเป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ร่วมกับสำนักงานศาลยุติธรรม กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ หน่วยงานสหประชาชาติ (โดยเฉพาะอย่างยิ่ง UNODC) และองค์กรภาคประชาสังคมอีกหลายองค์กร ในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่งานควบคุมการเข้าออกเมืองตามชายแดน เพื่อป้องกันการข้ามแดนของผู้ค้ามนุษย์และผู้ต้องสงสัย รวมถึงบุคคลที่มีความเสี่ยงต่อการถูกค้ามนุษย์

ยุทธศาสตร์การป้องกันดังกล่าว รวมถึง การสร้างความตระหนักรู้แก่แรงงานต่างด้าวผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และการฝึกอบรม การตรวจตรา คัดแยก และ/หรือ สัมภาษณ์ผู้ที่มีได้ถือสัญชาติไทยที่เดินทางข้ามแดนซึ่งมีเหตุให้สงสัยว่าอาจเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ หรือบุคคลประเภทบางที่อาจตกเป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์ ในปี พ.ศ. 2558 บุคคลที่ได้รับการสัมภาษณ์ ณ ช่องทางเข้าเมืองมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาเป็นอย่างมาก

ตารางที่ 27 : จำนวนบุคคลที่ได้รับการสัมภาษณ์ที่ช่องทางเข้าประเทศ จำแนกตามสัญชาติ

ปี	เมียนมา (คน)	ลาว (คน)	กัมพูชา (คน)	เวียดนาม (คน)	อื่นๆ (คน)	รวม (คน)
2557 (เมษายน-ธันวาคม)	865	4,559	17,657	1,145	1,110	25,336
2558 (มกราคม-ธันวาคม)	16,481	21,010	30,351	1,294	6,521	108,093

รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการป้องกันไม่ให้เด็กหรือผู้เยาว์จากประเทศเพื่อนบ้านตกอยู่ในความเสี่ยงต่อการเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ผู้เข้าเมืองที่ตกอยู่ในความเสี่ยงส่วนใหญ่เป็นเด็กหรือผู้เยาว์ และจะถูกปฏิเสธมิให้เดินทางเข้าราชอาณาจักร หลังจากที่เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองคัดแยกด้วยกระบวนการสัมภาษณ์ที่ชายแดน

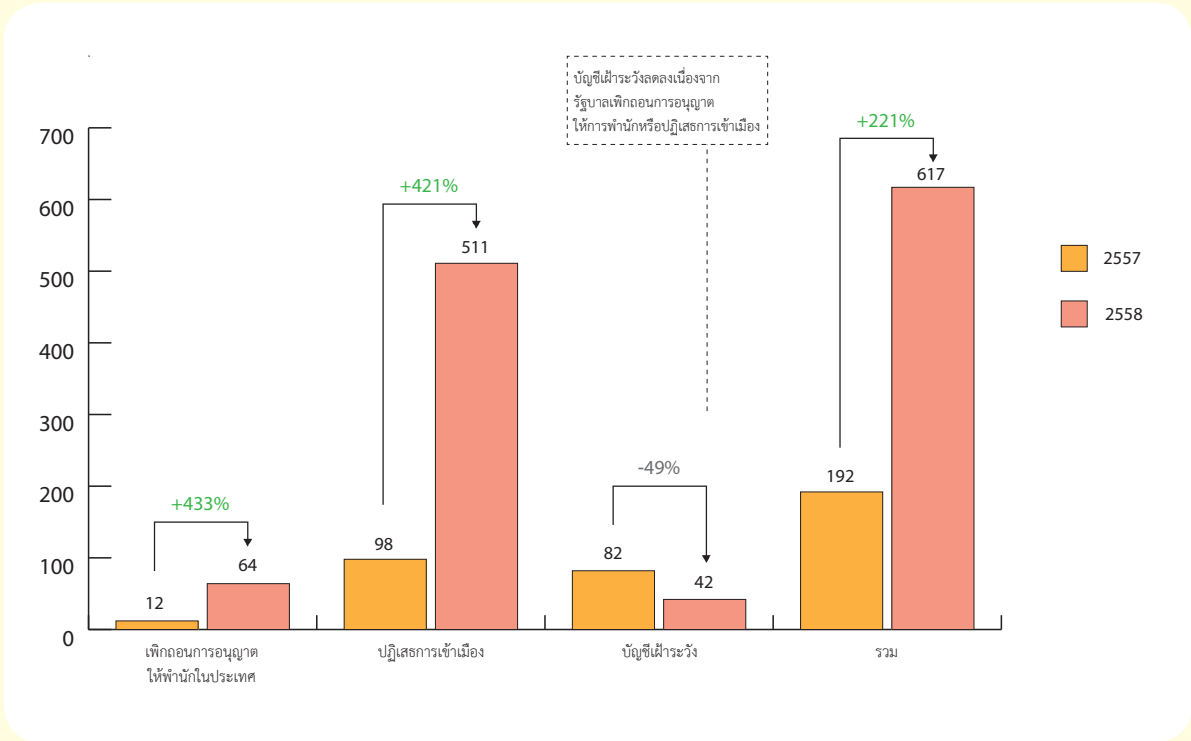
ด้วยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของประเทศเพื่อนบ้าน สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองได้จัดตั้งฝ่ายคัดกรองบุคคลที่เสี่ยงต่อการเป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์ (สตรีและเด็ก) ในด้านตรวจคนเข้าเมือง 16 จังหวัด โดยมีการคัดกรองทั้งผู้ถูกส่งกลับและผู้ที่จะประสงค์เดินทางเข้าเมือง อย่างเข้มงวด ด้วยเครื่องมือคัดแยกผู้เสียหายการค้ามนุษย์ จำนวนผู้ประสงค์จะเดินทางเข้าประเทศกลุ่มเสี่ยงที่ถูกปฏิเสธการเข้าเมือง แสดงไว้ในตารางที่ 28 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 28 : ผู้ประสงค์จะเข้าประเทศกลุ่มเสี่ยงที่ถูกปฏิเสธการเข้าเมืองในปี พ.ศ. 2558

เดือน	ประเทศต้นทาง					รวม (คน)
	เมียนมา (คน)	ลาว (คน)	กัมพูชา (คน)	เวียดนาม (คน)	อื่นๆ (คน)	
มกราคม	2	35	1	4	-	42
กุมภาพันธ์	-	114	-	6	1	121
มีนาคม	6	79	-	43	1	129
เมษายน	-	81	-	77	-	158
พฤษภาคม	5	115	-	3	-	123
มิถุนายน	18	91	-	-	-	109
กรกฎาคม	7	52	1	40	63	109
สิงหาคม	--	68	1	17	69	155
กันยายน	15	218	--	4	42	279
ตุลาคม	-	101	1	7	50	159
พฤศจิกายน	10	119	2	14	34	179
ธันวาคม	5	220	-	17	44	286
รวม	68	1,293	6	232	304	1,903

สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองยังมีรายละเอียดของบุคคลที่อยู่ในบัญชีดำ บัญชีเฝ้าระวัง และผู้ที่มีหมายจับในมือ ข้อมูลดังกล่าวเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับเจ้าหน้าที่ในการคัดกรองคนต่างชาติที่เดินทางเข้าและออกประเทศ จำนวนผู้ต้องสงสัยทั้งหมดที่ถูกปฏิเสธการเข้าประเทศ เพิกถอนการอนุญาตให้พำนักในประเทศ และอยู่ในบัญชีเฝ้าระวังของรัฐนั้น เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากภายในเวลา 1 ปี ตามที่แสดงไว้ในแผนภูมิที่ 9 โดยบุคคลในบัญชีเฝ้าระวังเป็นกลุ่มเดียวที่มีจำนวนลดลง สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของรัฐบาลและการตัดสินใจอันมีประสิทธิภาพมากขึ้นว่าผู้ต้องสงสัยรายใดควรถูกปฏิเสธการเข้าเมือง แทนที่จะเพียงบรรจุรายชื่อไว้ในบัญชีเฝ้าระวัง

แผนภูมิที่ 9 : ปฏิบัติการต่อคนต่างชาติที่ต้องสงสัย
หรือเป็นผู้กระทำผิดในคดีทางเพศ ตามฐานข้อมูล



2. มาตรการสำคัญในการลดความเปราะบางของกลุ่มเสี่ยง โดยเฉพาะสตรีและเด็ก

2.1 มาตรการป้องกันเพื่อจัดการใช้แรงงานเด็ก

รายงาน 2558 Finding on the Worst Forms of Child Labor ของกระทรวงแรงงานสหรัฐฯ ได้ระบุว่าประเทศไทยเป็น 1 ใน 13 ประเทศ จากทั้งหมด 140 ประเทศ ที่มีความก้าวหน้าในงานด้านการจัดรูปแบบที่เลวร้ายของการใช้แรงงานเด็กอย่างเด่นชัด นอกจากการปรับปรุงแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กฎกระทรวงว่าด้วยการห้ามจ้างงานผู้เยาว์ที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ในภาคประมงและอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำแล้ว รัฐบาลยังได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำการสำรวจการใช้แรงงานเด็กเพื่อเก็บข้อมูลสถานการณ์เด็กที่ทำงานอยู่ทั่วประเทศ

2.1.1 การสำรวจการใช้แรงงานเด็กระดับชาติ

ในปี พ.ศ. 2558 กระทรวงแรงงานและสำนักงานสถิติแห่งชาติได้จัดทำแนวทางการสำรวจเพื่อแสดงให้เห็นสถานการณ์ของเด็กที่ทำงานอยู่ในงานหลายประเภท โดยกระบวนการเก็บข้อมูลเริ่มต้นขึ้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2558 และคาดว่าจะเสร็จสิ้นในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2559

การสำรวจการใช้แรงงานเด็กนี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. จัดทำแบบสอบถามสำหรับเด็กที่อยู่ภาคอุตสาหกรรมอ้อย/น้ำตาล และทำการสำรวจนำร่องใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย ภายในเดือนมกราคม พ.ศ. 2559
2. สำรวจเด็กที่ทำงานในอุตสาหกรรมอ้อย/น้ำตาล ในระหว่างปลายเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม พ.ศ. 2559 และทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลในเดือนเมษายน-พฤษภาคม พ.ศ. 2559 โดยได้รับการสนับสนุนทางวิชาการจาก ILO
3. จัดตั้งระบบการสำรวจการใช้แรงงานเด็กทั่วประเทศร่วมกับ ILO โดยเริ่มต้นในเดือนเมษายน พ.ศ. 2559

2.1.2 การสร้างหลักประกันว่าจะไม่มีแรงงานเด็กในอุตสาหกรรมอ้อย/น้ำตาล

รัฐบาลไทยได้จัดทำการศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลในโรงงานและสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอ้อย/น้ำตาล เพื่อสร้างความมั่นใจว่าไม่มีเด็กถูกใช้แรงงานในอุตสาหกรรมดังกล่าว กระทรวงแรงงานร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ มีแผนปฏิบัติการที่จะสำรวจเด็กที่ทำงานในอุตสาหกรรมอ้อย/น้ำตาล ใน 47 จังหวัด ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม พ.ศ. 2559 ข้อมูลจากการสำรวจจะนำมาแสดงไว้ในรายงานที่จะส่งให้แก่กระทรวงแรงงานสหรัฐฯ เพื่อยื่นขอการเพิกถอนอุตสาหกรรมอ้อย/น้ำตาล ออกจากบัญชีรายชื่อสินค้าที่มีการใช้แรงงานเด็กหรือแรงงานบังคับ (TVPR List)

2.1.3 บริการสายด่วนพร้อมล่ามสำหรับแรงงานต่างด้าว

กระทรวงแรงงานจัดตั้งบริการสายด่วน (hotline) เพื่อสนับสนุนกลไกรับคำร้องของกระทรวงฯ สายด่วน 1546 จัดตั้งขึ้นสำหรับแรงงานต่างด้าวที่พูดภาษาอังกฤษและแรงงานต่างด้าวจากเมียนมาและ กัมพูชา โดยให้คำปรึกษาทางกฎหมายด้วยล่าม 3 ภาษา คือ อังกฤษ เมียนมา และกัมพูชา ในปี พ.ศ. 2558 มีการร้องเรียน 30 ครั้ง ผ่านบริการสายด่วน 1546 ดังต่อไปนี้

- ไม่ได้รับอนุญาตให้หยุดพักผ่อนประจำปี 1 กรณี
- ต้องทำงานยาวนานเกินระยะเวลาทำงานปกติ 1 กรณี
- นายจ้างปฏิเสธไม่จ่ายค่าแรงล่วงเวลา 2 กรณี
- ไม่ได้รับอนุญาตให้หยุดงานในวันหยุดประจำชาติ 3 กรณี
- ได้รับค่าแรงต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำ 4 กรณี
- ได้รับค่าแรงประจำเดือนล่าช้า 5 กรณี
- ไม่มีระเบียบของสถานที่ทำงาน 1 กรณี
- ร้องเรียนมากกว่า 1 ประเด็น (เช่น ไม่อนุญาตให้ลาป่วย, ถูกตัดค่าแรง, ไม่มีอุปกรณ์ป้องกันเพื่อความปลอดภัยในการทำงาน) 13 กรณี

ทั้งนี้ สายด่วน 1546 จัดล้ามไว้ 21 คน สำหรับการบริการใน 18 จังหวัด ที่มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าวจำนวนมาก ได้แก่ กรุงเทพฯ ตาก ปัตตานี ภูเก็ต ระนอง ระยอง สงขลา สมุทรสาคร สุราษฎร์ธานี ชุมพร กาญจนบุรี เชียงราย ตราด นครปฐม นราธิวาส มุกดาหาร สระแก้ว และหนองคาย

ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2558 สายด่วน 1694 ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยกรมการจัดหางาน เมื่อปี พ.ศ. 2557 สำหรับแรงงานไทยและนายจ้างที่ต้องการปรึกษาปัญหา ได้รับการปรับปรุงใหม่ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของแรงงานต่างด้าวจาก 4 ประเทศเพื่อนบ้าน คือเมียนมา ลาว กัมพูชา และเวียดนามได้ด้วย สายด่วนนี้ให้บริการตอบข้อสงสัยเกี่ยวกับการจ้างงานในประเทศและต่างประเทศ การคุ้มครองผู้หางาน และให้คำแนะนำเกี่ยวกับอาชีพ การรับงานมาทำที่บ้าน การจ้างแรงงานต่างชาติ รวมถึงรับเรื่องร้องเรียนต่างๆ สายด่วน 1694 จัดล้ามไว้จำนวน 6 คน คือล้ามภาษาอังกฤษ 2 คน กัมพูชา 2 คน และเมียนมา 2 คน ในปี พ.ศ. 2558 สายด่วน 1694 ได้รับกรณีร้องทุกข์ 42 กรณี และได้ส่งต่อเรื่องไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

ตารางที่ 29 : จำนวนผู้ใช้บริการสายด่วน (คน) จำแนกตามสัญชาติ

สัญชาติของผู้ใช้บริการ	สายด่วน 1546 เพื่อการคุ้มครองแรงงาน สายด่วน 1694 ของกรมการจัดหางาน (เริ่มให้บริการในเดือนกรกฎาคม 2558)
เมียนมา	9,967
ลาว	4,381
กัมพูชา	10,711
เวียดนาม	2
ชาวต่างชาติไม่ทราบสัญชาติที่พูดภาษาอังกฤษ	950
ไทย	79,494
รวม	105,505

2.2 การจัดตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ สตรี และเด็ก (ศสต.)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ สตรี และเด็ก ขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับงานต่อต้านการค้ามนุษย์ และลดความเปราะบางของเด็กและสตรีจากการตกเป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์ สำนักงานใหญ่ของ ศสต. ตั้งอยู่ในสำนักงานกระทรวงฯ และยังมีสำนักงานภูมิภาคอยู่ในสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดทุกจังหวัด ศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ สตรี และเด็ก เป็นศูนย์ประสานงานที่เก็บข้อมูลเด็กและสตรีที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ในอนาคต ศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ สตรี และเด็ก มีแผนการจะเพิ่มภารกิจในการบริหารจัดการข้อมูลเด็กและสตรีทุกรายที่ได้รับการคุ้มครองจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

การดำเนินการของศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ สตรี และเด็ก ทั้งในส่วนกลางและระดับจังหวัด ต้องอาศัยการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมได้แก่ การปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ การเพิ่มจำนวนล่าม การเพิ่มจำนวนพนักงานสอบสวนหญิง การปรับปรุง MOU และเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน การปรับปรุงมาตรฐานของบ้านพักฉุกเฉินสำหรับผู้เสียหายการค้ามนุษย์ และการป้องกันมิให้บุคคลที่อยู่ในความเสี่ยงต่อการตกเป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์เดินทางเข้าประเทศ (รายละเอียดอยู่ภายใต้หัวข้อ “การคุ้มครอง” ในรายงานฉบับนี้)

2.2.1 การสร้างความตระหนักต่อสื่อมวลชน

ศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ สตรี และเด็กจัดการสัมมนาเพื่อสร้างความตระหนักให้กับสื่อมวลชนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และการแสวงประโยชน์หลากหลายรูปแบบ เช่น การบังคับให้เด็กขอทาน การค้ามนุษย์เข้าสู่บริการทางเพศ และแรงงานต่างด้าวที่เป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์ เป็นต้น วัตถุประสงค์ของการสัมมนา คือเพื่อให้สาธารณชนมีความตระหนักและเข้าใจในปัญหาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์มากขึ้นผ่านการนำเสนอของสื่อ และเพื่อให้สื่อมวลชนได้มีส่วนร่วมในการป้องกันการค้ามนุษย์ด้วยการติดตามตรวจสอบเบาะแสของการเกิดเหตุค้ามนุษย์ การสัมมนาดังกล่าวจัดขึ้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2558 โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวน 110 คน

2.3 มาตรการป้องกันเพื่อขจัดสื่อลามกอนาจารเด็ก

2.3.1 การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาเพื่อเพิ่มความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็ก

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 24) พ.ศ. 2558 เพิ่มความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็ก กำหนดนิยามเฉพาะอันครอบคลุมของสื่อลามกอนาจารเด็ก และกำหนดโทษทางอาญาต่อการกระทำที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงการมีสื่อดังกล่าวไว้ในครอบครอง นับแต่ที่กฎหมายมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2558 ได้มีการตั้งข้อหาดำเนินคดี 2 คดี โดยหน่วยเฉพาะกิจด้านอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตต่อเด็ก ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย

2.3.2 ความร่วมมือระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนสื่อลามกอนาจารเด็ก

คดีแรกเป็นคดีที่หน่วยตำรวจกลางออสเตรเลีย ขอให้กรมสอบสวนคดีพิเศษ สืบสวนหาตัวชาวออสเตรเลีย ที่เคยล่วงละเมิดเด็กและเคยถูกจำคุกในอินโดนีเซียก่อนที่จะถูกเนรเทศกลับออสเตรเลีย และต่อมาได้เดินทางมาทำงานเป็นครูอยู่ในจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ทางกรมสอบสวนคดีพิเศษ หน่วยเฉพาะกิจด้านอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ต สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ และกองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ได้เฝ้าดูบุคคลดังกล่าวอยู่หลายวัน ก่อนจะกระทำการจับกุมและดำเนินการส่งผู้ร้ายข้ามแดนตามคำขอของรัฐบาลออสเตรเลีย

อีกคดีหนึ่ง เป็นคดีที่หน่วยสืบสวนความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ สหรัฐฯ ได้ประสานความร่วมมือกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ หน่วยเฉพาะกิจด้านอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ต สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 5 เพื่อจับกุมชายชาวอเมริกันวัย 67 ปี ในจังหวัดเชียงใหม่ หลังจากที่สืบทราบข้อมูลว่าชายดังกล่าวได้กระทำการอนาจารต่อเด็กชาย และเผยแพร่ภาพเปลือยของเด็กเหล่านั้นทางเฟซบุ๊ก ในการจับกุมทางการได้พบภาพของผู้เสียหายในคอมพิวเตอร์ของผู้ต้องสงสัย ล่าสุดเจ้าหน้าที่ตำรวจกำลังอยู่ในระหว่างสัมภาษณ์ผู้เสียหายเพื่อทำสำนวนคดี โดยผู้ต้องสงสัยอาจถูกตั้งข้อหาทั้งในการครอบครองและผลิตสื่อลามกอนาจารเด็กและการกระทำผิดพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2558 หน่วยสืบสวนความมั่นคงแห่งมาตุภูมิได้ประสานงานกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ ในอีกคดีหนึ่ง เนื่องจากศูนย์เพื่อเด็กหายและเด็กที่ถูกแสวงประโยชน์แห่งชาติ (National Center for Missing and Exploited Children หรือ NCMEC) ซึ่งเป็นองค์กรเอกชนสหรัฐฯ ที่รณรงค์ต่อต้านการละเมิดทางเพศและการค้าเด็ก ได้ติดตามการเผยแพร่สื่อลามกอนาจารของเด็กกรายหนึ่งและพบว่ามาจาก IP address ของนักวิชาการทางพุทธศาสนา ซึ่งเชื่อว่าพักอาศัยอยู่ในประเทศไทย ทางกรมสอบสวนคดีพิเศษ หน่วยเฉพาะกิจด้านอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ต สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 5 จึงได้สืบสวนจนพบตัวผู้ต้องสงสัยที่จังหวัดเชียงใหม่ หลังจากที่ได้ขอหมายจับจากศาลแล้ว กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ จึงได้เข้าบุกจับตัวและกู้ข้อมูลภาพอนาจารเด็กซึ่งถ่ายโดยผู้ต้องสงสัยและอัปโหลดจากแหล่งอื่นได้จากคอมพิวเตอร์ส่วนตัวของผู้ต้องสงสัยในที่พัก ทั้งนี้ ผู้เสียหายบางรายในภาพ เป็นเด็กที่อาศัยในแถบใกล้เคียงนั่นเอง ผู้ต้องสงสัยถูกตั้งข้อหาครอบครองและเผยแพร่สื่อลามกอนาจารเด็ก ตามประมวลกฎหมายอาญาที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 24) พ.ศ. 2558 และ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ คดีดังกล่าวมีเจ้าหน้าที่ตำรวจจากสหราชอาณาจักรเข้าร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์

2.4 มาตรการป้องกันการค้าเด็กเพื่อการแสวงประโยชน์ทางเพศ

กระทรวงมหาดไทย จัดตั้งชุดเฉพาะกิจป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในระดับจังหวัด 76 ชุด และในระดับอำเภอ 878 ชุด ชุดเฉพาะกิจดังกล่าวมีหน้าที่ปราบปรามการค้าเด็กเพื่อการแสวงประโยชน์ทางเพศ ซึ่งการกระทำผิดด้านนี้มักพบในร้านอาหารและร้านอาหารโอเค ในปี พ.ศ. 2558 ชุดเฉพาะกิจได้ดำเนินการจับกุมผู้ต้องสงสัยถึง 18 ครั้ง ใน 12 จังหวัด และมีการตั้งข้อหากับผู้ต้องสงสัย 30 คน ซึ่งได้แก่เจ้าของธุรกิจ ผู้จัดการ และนายหน้าที่จัดหาเด็กมาเพื่อการค้าทางเพศ ล่าสุดมีการดำเนินคดีต่อผู้ต้องสงสัยจำนวน 3 คดี ในขณะที่

อีก 15 คดี กำลังอยู่ในระหว่างการสืบสวนสอบสวนเพิ่มเติม ปฏิบัติการของชุดเฉพาะกิจนี้ส่งผลให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งปิดธุรกิจที่มีความเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์ไปจำนวนหนึ่ง และสามารถช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายที่เป็นเด็กจำนวน 32 คน จำแนกตามสัญชาติได้ดังนี้

ตารางที่ 30 : เด็กที่ถูกค้าเพื่อการแสวงประโยชน์ทางเพศที่ได้รับการช่วยเหลือ

สัญชาติ	จำนวน (คน)
ลาว	14
กลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่	5
เมียนมา	6
ไทย	7
รวม	32

2.4.1 กลไกร้องเรียนของศูนย์ดำรงธรรม

ศูนย์ดำรงธรรมได้รับการจัดตั้งขึ้นภายใต้กระทรวงมหาดไทย เมื่อปี พ.ศ. 2547 ต่อมา ในปี พ.ศ. 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้เพิ่มศักยภาพและทรัพยากรของศูนย์ให้เป็นหน่วยประสานงานแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น การฉ้อราษฎร์บังหลวง การคุ้มครองเด็ก การแสวงประโยชน์รูปแบบต่างๆ และการค้ามนุษย์ ผู้รับผิดชอบในศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ได้แก่ข้าราชการภายใต้กระทรวงมหาดไทย ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ส่วนในระดับอำเภอ ได้แก่ นายอำเภอ รองนายอำเภอ ผู้ช่วยนายอำเภอ เป็นต้น เมื่อมีการร้องเรียนมายังศูนย์ดำรงธรรม เจ้าหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนจะพิจารณาและส่งต่อให้แก่หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือกระทรวงแรงงาน เป็นต้น

2.4.2 การตรวจธุรกิจที่มีความเสี่ยงที่จะเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์เพื่อการแสวงประโยชน์ทางเพศ

ในปีงบประมาณ 2558 กระทรวงมหาดไทยได้จัดสรรงบประมาณจำนวน 6 ล้านบาท สำหรับงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยเน้นการสร้างศักยภาพให้แก่เจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัดและอำเภอ เช่น นายอำเภอ ฯลฯ และในปีงบประมาณ 2559 (เริ่มต้นตั้งแต่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2558) งบประมาณได้เพิ่มขึ้นเป็น 19,103,900 บาท หรือเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 218 มีการจัดสรรงบประมาณจำนวน 8,043,900 บาท ใช้ในการจัดตั้งและดำเนินงานของชุดเฉพาะกิจ และอีก 11,060,000 บาท ในการเสริมสร้างศักยภาพของเจ้าหน้าที่รัฐ และเนื่องจากการค้ามนุษย์เพื่อการแสวงประโยชน์ทางเพศแอบแฝงอยู่ในธุรกิจบันเทิง เช่น ร้านคาราโอเกะ บาร์ และสถานบันเทิงต่างๆ กระทรวงมหาดไทยจึงสั่งให้มีการเข้าตรวจการประกอบการธุรกิจที่อาจเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ดังกล่าวนี้ อย่างเข้มงวดทั่วประเทศ ซึ่งหากพบว่ามีกรณีละเมิดกฎหมาย ก็จะมีคำสั่งให้หยุดประกอบการและเพิกถอนใบอนุญาต

ตารางที่ 31 : ผลของการเข้าตรวจธุรกิจที่มีความเสี่ยงโดยกระทรวงมหาดไทย ปี พ.ศ. 2558

การดำเนินการ	สถานบันเทิง	ร้านค้า	ธุรกิจเสี่ยงอื่นๆ	รวม
จำนวนธุรกิจทั้งหมด ที่ได้รับการตรวจ	18,254	77,363	47,128	142,745
จำนวนธุรกิจที่ถูกกฎหมาย	18,240	76,829	46,918	141,987
การสั่งปิด ภายใต้อำนาจของ คณะกรรมการความสงบแห่งชาติ	-	140	-	140
การดำเนินคดี	-	391	210	601
การระงับใบอนุญาตชั่วคราว	12	1	-	13
การเพิกถอนใบอนุญาต	2	2	-	4

2.5 มาตรการป้องกันเพื่อจัดการท่องเที่ยวเพื่อมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (กก.) ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวงแรงงาน ในการดำเนินมาตรการจัดการท่องเที่ยวเพื่อมีเพศสัมพันธ์กับเด็กใน 30 จังหวัดท่องเที่ยว ของประเทศไทย โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจัดการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างมาตรการป้องกันการแสวงประโยชน์จากเด็กและการคุ้มครองเด็กในเครือข่ายการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่รัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และองค์กรเอกชน ในปี พ.ศ. 2558 มีการจัดการฝึกอบรม 4 ครั้ง ซึ่งมีผู้เข้าร่วมจำนวน 647 คน และยังมีการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการท่องเที่ยวทางเพศซึ่งมีเด็กๆ เข้าร่วมในแต่ละกิจกรรม เป็นจำนวน 1,000 คน นอกจากนี้ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ยังรับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบมัคคุเทศก์ที่ไม่ได้จดทะเบียนกับรัฐ เพื่อลดโอกาสการแสวงประโยชน์ทางเพศในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอีกด้วย

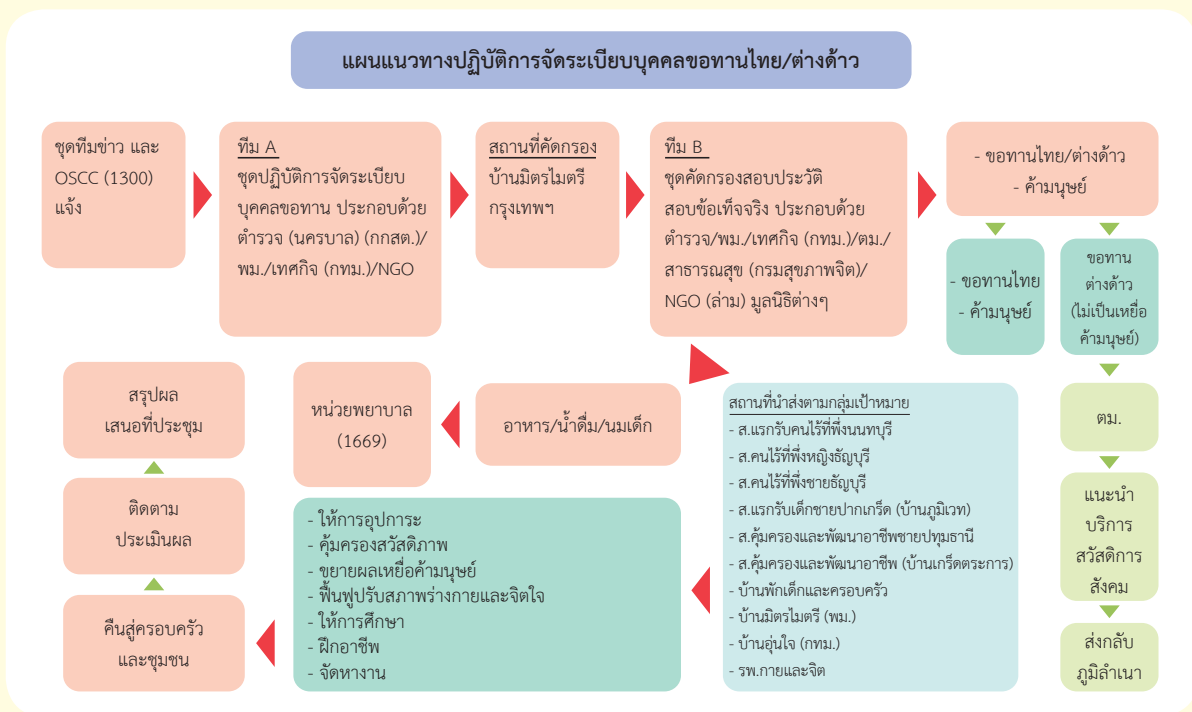
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้จัดการสัมมนาเรื่องปัญหาการค้ามนุษย์ เพื่อสร้างความตระหนักเรื่องการท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและการแสวงประโยชน์ทางเพศในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวน 200 คน จากจังหวัดสมุทรสาคร น่าน บุรีรัมย์ และชุมพร เป็นต้น ทั้งนี้ เครือข่ายดังกล่าวมีการแจกจ่ายสื่อเพื่อสร้างความตระหนักให้แก่นักท่องเที่ยวและภาคธุรกิจเอกชนในจังหวัดต่อไป

ในปี พ.ศ. 2558 กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยวได้รายงานต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ถึงการกระทำผิดที่อาจเกี่ยวข้องกับการแสวงประโยชน์ทางเพศ 18 กรณี

3. การบูรณาการความพยายามในการจัดปัญหาคนขอทาน

3.1 การควบคุมและจัดระเบียบคนขอทาน

เพื่อแก้ไขปัญหาคนขอทาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้จัดตั้งฝ่ายงานเฉพาะกิจ ซึ่งประกอบไปด้วยหน่วยปฏิบัติการ 3 หน่วย คือ หน่วยการข่าว ซึ่งมีภารกิจเก็บข้อมูลกรณีการบังคับขู่ขทาน หน่วยปฏิบัติการในพื้นที่เฉพาะ และหน่วยปฏิบัติการที่มีเจ้าหน้าที่คัดแยกผู้เสียหายการบังคับขู่ขทานจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ก่อนที่จะส่งต่อให้แก่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความช่วยเหลือทั้งต่อต่อผู้เสียหายและผู้ที่ไม่ใช่ผู้เสียหายแล้วแต่กรณี



นับแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2557 การจัดระเบียบคนขอทานได้ครอบคลุมขอทานจำนวน 3.648 คน ซึ่งแบ่งเป็นขอทานไทย 2,410 คน และต่างชาติ 1,238 คน ในการดำเนินการดังกล่าวยังไม่พบกรณีที่เป็นการค้ามนุษย์ หลังจากมีการคัดแยกและช่วยเหลือคนขอทานได้แล้ว ขอทานเหล่านี้ได้รับการส่งตัวไปยังศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งซึ่งตั้งอยู่ทั่วประเทศ ทีมสหวิชาชีพได้เข้าสัมภาษณ์และวิเคราะห์ความต้องการเป็นรายกรณี เพื่อจัดทำแผนฟื้นฟูสมรรถภาพรายบุคคล (Individualized Rehabilitation Program หรือ IRP) ให้เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะของแต่ละบุคคล ตัวอย่างที่โดดเด่นของ IRP คือ “ต้นแบบัญบุรี” ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นโดยเน้นทั้งการฟื้นฟูสุขภาพจิต กาย และสังคม รวมถึงส่งเสริมทักษะที่จำเป็นต่อการมีโอกาทางอาชีพต่อไป วัตถุประสงค์ของกระบวนการฟื้นฟูดังกล่าวคือ เพื่อสร้างหลักประกันว่าบุคคลจะสามารถพึ่งตนเองได้ มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงาน และเป็นการป้องกันมิให้กลับไปเป็นขอทานอีก

นอกจากนี้ เพื่อแก้ปัญหาการบังคับขอร้องและการขอร้องในระยะยาว รัฐบาลไทยยังอยู่ในระหว่างการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติขอร้อง พ.ศ. 2484 โดยกฎหมายดังกล่าวกำลังอยู่ในการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) และคาดว่าจะมีผลบังคับใช้ได้ราวเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อประกันว่า บุคคลที่บังคับ จำง หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นขอร้อง จะได้รับโทษหนักขึ้น หากเป็นการกระทำกับเด็ก คนชรา ผู้ป่วย ผู้พิการ หรือหญิงมีครรภ์ รวมถึงหากเป็นการจัดการให้บุคคลมากกว่า 2 คนขึ้นไป เป็นคนขอร้อง หรือหากมีการซื้อตัวผู้เป็นขอร้องจากนอกประเทศไทย นอกจากนี้ กฎหมายใหม่ยังกำหนดให้คนขอร้องได้รับการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพจากรัฐ

4. การรับรองสัญชาติไทยให้แก่สมาชิกของชนกลุ่มน้อย คนไร้สัญชาติ และบุคคลบนพื้นที่สูง

เนื่องจากบุคคลที่ไร้สัญชาติไทยเป็นกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงสูงที่จะถูกค้ามนุษย์ หนึ่งในมาตรการป้องกันคือการลดความเปราะบางของสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์ บุคคลไร้รัฐ และบุคคลบนพื้นที่สูง กระทรวงมหาดไทยจึงได้ให้อำนาจนายอำเภอ สามารถเร่งรัดกระบวนการรับรองสัญชาติได้โดยไม่ต้องรอการขออนุมัติจากกระทรวง (ดูตารางที่ 32)

ตารางที่ 32 : จำนวนบุคคลไร้สัญชาติที่ได้รับการรับรองสัญชาติโดยกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2556-2558

ปี	2556	2557	2558	รวม
จำนวนบุคคลไร้รัฐที่ได้รับการรับรองสัญชาติ (คน)	6,983	5,667	8,038	20,688

ในระหว่างเดือนมกราคม - พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 มีบุคคลไร้รัฐได้รับการรับรองสัญชาติไทยจำนวน 8,038 คน ในขณะที่ในปี 2557 มีเพียง 5,667 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 42 หรือ 2,371 คน กระบวนการดังกล่าวช่วยให้ประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ บุคคลไร้รัฐ และประชากรบนพื้นที่สูง สามารถเข้าถึงสิทธิและสถานะทางกฎหมายได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

ด้านความร่วมมือ (Partnership)

ดังที่กล่าวไว้ในมาตรฐานขั้นต่ำตามกฎหมายคุ้มครองเหยื่อค้ามนุษย์และตัวชีวิตอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง การประสานความร่วมมือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของประเทศไทยในความพยายามแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ ให้เกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น ในขณะที่ประเทศไทยยังประสานความร่วมมือที่มีอยู่ต่อไปอย่างต่อเนื่อง ในปี 2558 รัฐบาลให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์กับภาคีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ประเทศที่ได้รับผลกระทบและที่เกี่ยวข้อง และองค์การระหว่างประเทศ เพื่อผลิตผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืน ตัวอย่างของความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์และผลลัพธ์จากความร่วมมือที่เกิดขึ้นในการปรับปรุงการดำเนินงาน ตามนโยบาย การป้องกัน การคุ้มครอง และการดำเนินคดีตลอดทั้งปี 2558 ได้กล่าวถึงไว้แล้วในหัวข้อก่อนหน้านี้

วัตถุประสงค์ของหัวข้อนี้ คือ เพื่อก้าวถึงความริเริ่มในการประสานความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ของ ประเทศไทย ซึ่งเป็นกรอบในการดำเนินงานทั้ง 5 ด้าน (5 Ps) และส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ที่ช่วยลดปัญหาการค้ามนุษย์ โดยการแก้ไขที่ระบบ ความร่วมมือเหล่านี้เป็นทั้งเวทีสำหรับหารือและเป็นกรอบในการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหา การค้ามนุษย์และปัญหาที่เกี่ยวข้องที่ต้นตอของปัญหา ความร่วมมือหลักๆ ประกอบด้วย 1) ความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม 2) ความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างของการอพยพทางทะเล ที่ผิดกฎหมาย 3) ความร่วมมือภายใต้กระบวนการบาห์ลี และ 4) ความร่วมมือภายใต้กรอบอาเซียน

1. ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม (Public-Private-Civil Society Partnership – PPCP)

สถานการณ์ด้านการค้ามนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ประเทศไทยต้องค้นหาและใช้แนวทางแบบบูรณาการ เพื่อแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและองค์กรต่างๆ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างเสริมศักยภาพของประเทศไทยในการรับมือกับความซับซ้อนของปัญหาการค้ามนุษย์ ในปี 2558 การประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมมีดังต่อไปนี้

1.1 ให้ภาคธุรกิจมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ในภาคประมง (มาตรการ TFFA)

เนื่องจากหลายกรณี นายจ้างและเจ้าของสถานประกอบการถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ค้ามนุษย์และใช้แรงงาน บังคับในภาคประมง ภาคธุรกิจจึงมีความรับผิดชอบที่จะต้องช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว ในปี 2558 กระทรวงการ ต่างประเทศ ได้ประสานความร่วมมือกับสมาคมผู้ประกอบการและบริษัทในอุตสาหกรรมประมงและการแปรรูป สัตว์น้ำอย่างใกล้ชิด เพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมดังกล่าวให้มีความรับผิดชอบ ต่อปัญหามากขึ้น รวมทั้งจัดทำมาตรการที่เป็นรูปธรรมเพื่อแก้ปัญหาการค้ามนุษย์และการใช้แรงงานบังคับ

ผลที่เกิดขึ้นจากการประสานความร่วมมือครั้งนี้ตัวอย่างหนึ่งคือ สมาคมอาหารแช่เยือกแข็ง และบริษัท ไทยยูเนียนโพรซเซ่นฟู้ด ได้ประกาศความริเริ่มใหม่ที่จะมีผลบังคับใช้หลังจากวันที่ 31 ธันวาคม 2558 กล่าวคือนับตั้งแต่ปี 2559 เป็นต้นไป สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งและบริษัทไทยยูเนียนโพรซเซ่นฟู้ด จะนำสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของโรงงาน เพื่อสามารถดูแลให้มั่นใจว่าจะเกิดความโปร่งใสตลอดสายการผลิตของตน การดำเนินงานตามมาตรการนี้ สมาคมสมาคมอาหารแช่เยือกแข็ง สามารถมั่นใจได้ว่าสายการผลิตของผู้ประกอบการแปรรูปกุ้งเบื้องต้นจะปลอดจากการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม การค้ามนุษย์ การใช้แรงงานเด็ก และแรงงานบังคับ สมาชิกของสมาคม ที่ไม่ปฏิบัติตามและยังคงจ้างเหมาสถานประกอบการแปรรูปกุ้งเบื้องต้นจากภายนอก จะถูกตัดสิทธิ์การเป็นสมาชิกสมาคมฯ และหมดโอกาสในการส่งผลิตภัณฑ์กุ้งออกนอกประเทศ บริษัทไทยยูเนียนโพรซเซ่นฟู้ด ก็ดำเนินการด้วยแนวทางเดียวกัน

นอกจากนี้สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งและบริษัทไทยยูเนียนโพรซเซ่นฟู้ด ยังทำงานเป็นภาคีร่วมกับกระทรวงแรงงานและมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน องค์การพัฒนาเอกชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในระดับสากล เพื่อหาทางออกที่เหมาะสมในการขอขมေးให้แก่เจ้าของสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้นเหล่านี้ รวมทั้งลูกจ้างทั้งชาวไทยและต่างด้าวที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายดังกล่าว

1.2 คณะทำงานความร่วมมือภาครัฐ เอกชนและประชาสังคม (Public-Private-Civil Society Partnership Working Group: PPCP-WG)

ผู้ประกอบการภาคธุรกิจและองค์กรพัฒนาเอกชนที่ส่งเสริมสิทธิแรงงาน ยังคงมีมุมมองที่แตกต่างกันในเรื่องของความสมดุลระหว่างการจ้างงานและการให้สวัสดิการแรงงาน ซึ่งทางออกที่ยั่งยืนสำหรับการหาจุดสมดุลนี้จะต้องมาจากการหารือร่วมกัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นไปได้ยาก เนื่องจากแต่ละฝ่ายขาดความไว้วางใจและยังไม่มีตัวกลางที่ดี อย่างไรก็ตามการมีเวทีหารือร่วมกันในเรื่องดังกล่าวมีความสำคัญต่อการส่งเสริมสิทธิด้านแรงงานและการคุ้มครองแรงงาน ความยั่งยืนของภาคธุรกิจ และยังมีความสำคัญต่อการป้องกันและการควบคุมดูแลปัญหาการค้ามนุษย์และการใช้แรงงานบังคับในอุตสาหกรรมบางประเภทอีกด้วย

กระทรวงการต่างประเทศมีความพยายามอย่างต่อเนื่องที่จะส่งเสริมการหารือร่วมกันในรูปแบบไตรภาคีและสร้างความไว้วางใจระหว่างภาคธุรกิจและภาคประชาสังคมในงานการต่อต้านการค้ามนุษย์และการใช้แรงงานบังคับ

เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2558 กระทรวงการต่างประเทศในฐานะที่เป็นประธานคณะอนุกรรมการแห่งชาติด้านการประชาสัมพันธ์และกิจการทางกฎหมาย ภายใต้คณะกรรมการนโยบายด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์และการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม เป็นประธานในการประชุมร่วมระหว่างหน่วยงานภาคเอกชน 12 หน่วยงาน และองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศ 7 องค์กร วัตถุประสงค์ของการประชุมนี้คือ 1) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมจากภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม ได้ร่วมกันทบทวนความก้าวหน้า และความท้าทายในการต่อต้านการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และขาดการควบคุม และการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมงและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย 2) เพื่อแลกเปลี่ยนทัศนะและความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของแต่ละภาคส่วน และ 3) เพื่อหารือเกี่ยวกับกิจกรรมและความร่วมมือในการแก้ไขอุปสรรคและข้อขัดข้องที่มีอยู่และบูรณาการเพื่อแก้ปัญหาการค้ามนุษย์รวมทั้งปัญหาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะที่ได้รับการเห็นชอบจากผู้เข้าร่วมประชุมจากทุกภาคส่วน มีดังต่อไปนี้

- จัดตั้งคณะทำงานชื่อว่า คณะทำงานความร่วมมือภาครัฐ-เอกชน-ประชาสังคม พีพีซีพี เพื่อให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ทำงานในรูปแบบที่ประสานความร่วมมือกันในการแก้ปัญหาด้านแรงงาน ในอุตสาหกรรมประมง การค้าหญิงและเด็ก รวมถึงการคุ้มครองและสวัสดิการผู้เสียหาย มีการแต่งตั้งผู้ประสานงานกลางจากผู้เข้าร่วมในแต่ละภาคส่วน เพื่อรับผิดชอบในการประสานงานและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่สำคัญ รวมถึงความคืบหน้าของการดำเนินงานของแต่ละภาคส่วนต่อไป

- มูลนิธิศูนย์ผู้อพยพทางทะเล เสนอแนะให้มีการจัดตั้งศูนย์แรกรับ ที่ดำเนินงานโดยสะพานปลา ซึ่งจะให้บริการแก่คนงาน ในด้านข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการทำงานและสิทธิตามกฎหมายขั้นพื้นฐาน ให้คนงานเข้าถึงบริการด้านสุขภาพเบื้องต้น และเป็นพื้นที่ให้คนงานสามารถสะท้อนปัญหาของตน และเจรจากับนายจ้างเกี่ยวกับปัญหาด้านการจ้างงานและปัญหาแรงงานที่เกี่ยวข้อง ศูนย์แรกรับนี้มีต้นแบบอยู่แล้วในจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นผลลัพธ์จากความร่วมมือระหว่างศูนย์ผู้อพยพทางทะเล บริษัทเรือเจริญโภคภัณฑ์ และองค์การสะพานปลาสงขลา ภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วย อยู่ระหว่างพิจารณาข้อเสนอแนะของการประชุมครั้งนี้ ผู้แทนทุกหน่วยงานและองค์กรให้การสนับสนุนแนวคิดในการจัดตั้งคณะทำงาน PPCP และการพัฒนาศูนย์แรกรับเพื่อให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

เพื่อเป็นการแก้ปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม และการค้ามนุษย์ ในภาคประมงและอุตสาหกรรมผลิตอาหารทะเล เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2559 ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงกับหน่วยงานจำนวน 36 หน่วยงาน ประกอบด้วยหน่วยงานรัฐบาล 12 แห่ง (เช่น กรมเจ้าท่าและกรมประมง) ผู้ประกอบการด้านอาหารทะเล (เช่น สมาคมอุตสาหกรรมทูน่าไทย สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย และองค์กรพัฒนาเอกชน 3 หน่วยงาน ได้แก่ มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันในการดำเนินธุรกรรมให้ถูกต้องตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และร่วมมือกันต่อต้านการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม และการค้ามนุษย์ ในภาคประมงและอุตสาหกรรมผลิตอาหารทะเล

นอกจากนี้ เพื่อเป็นการให้หลักประกันว่ามีห่วงโซ่การผลิตที่สะอาด ไม่ซื้อวัตถุดิบสัตว์น้ำที่มาจากประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม และไม่ใช้แรงงานเด็ก แรงงานจากการค้ามนุษย์ หรือการแสวงประโยชน์แรงงาน ประธานคณะกรรมการร่วมสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมไทย สมาคมธนาคารไทยร่วมกับสมาพันธ์ผู้ผลิตสินค้าประมงไทย ซึ่งประกอบด้วยสมาคม 8 สมาคม ประกอบด้วย สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย สมาคมกุ้งไทย สมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป สมาคมอุตสาหกรรมทูน่าไทย สมาคมผู้ผลิตอาหารสัตว์ไทย สมาคมผู้ผลิตปลาป่นไทย สมาคมการประมงนอกน่านน้ำไทย และสมาคมการประมงแห่งประเทศไทย ได้ประกาศเจตนารมณ์ในวันเดียวกันว่า ภาคธุรกิจมีความตั้งใจที่จะร่วมมือกับภาครัฐและองค์กรภาคประชาสังคม ในการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม และการค้ามนุษย์ ในภาคประมงและอุตสาหกรรมผลิตอาหารทะเลโดยเร็วที่สุด

2. ความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาการอพยพทางทะเลที่ผิดกฎหมาย

ประเทศไทยมีสถานะเป็นประเทศทางผ่านของเส้นทางการอพยพในมหาสมุทรอินเดีย รัฐบาลไทยจึงเป็นผู้นำในการส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศที่ได้รับผลกระทบและประเทศที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ในการแก้ปัญหาการอพยพทางทะเลที่ผิดกฎหมายในภูมิภาคอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุม และยั่งยืนยิ่งขึ้น บทบาทของประเทศไทยเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว อาจสรุปได้ดังต่อไปนี้

ประการแรก ประเทศไทยได้ริเริ่มและเป็นเจ้าภาพการประชุมพิเศษเรื่องการอพยพอย่างผิดกฎหมายในมหาสมุทรอินเดีย ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 (29 พฤษภาคมและ 3 ถึง 4 ธันวาคม 2558) การประชุมดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีผู้แทนจากรัฐบาลของประเทศที่ได้รับผลกระทบและที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องได้แก่ UNHCR IOM UNODC และ ASEAN ร่วมหารือกันอย่างเปิดเผยถึงมาตรการที่ครอบคลุมในการแก้ปัญหาในระดับภูมิภาค ตั้งแต่จากต้นตอของปัญหาที่ประเทศต้นทาง จนถึงการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานเข้าเมือง และเครือข่ายค้ายาเสพติดที่ประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่าน และประเทศปลายทาง การประชุมทั้งสองครั้งยังส่งผลให้เกิดนโยบายที่เข้มแข็ง และมีการยอมรับที่จะแก้ไขปัญหา ผลที่เกิดขึ้นหลังจากการประชุมครั้งแรกในเดือนพฤษภาคม 2558 คือ มาตรการที่เป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด รวมถึงการทลายเครือข่ายลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานเข้าเมืองและค้ายาเสพติด ส่งผลให้จำนวนผู้อพยพเข้าเมืองผิดกฎหมายในภูมิภาคในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี 2558 ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งได้รับการชมเชยจาก UNHCR และสื่อมวลชน เช่น รอยเตอร์ตีพิมพ์ความก้าวหน้าเรื่องนี้

ในการประชุม ครั้งที่ 2 ประเด็นที่ได้รับความสำคัญอย่างมาก คือการป้องกันในประเทศต้นทาง สำหรับงานด้านการป้องกัน ประเทศไทยจัดทำสื่อรณรงค์มัลติมีเดียระดับภูมิภาค เพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความเสี่ยงและอันตรายของการอพยพเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย โดยที่ประเทศไทยได้ของบประมาณ ในการดำเนินการเป็นจำนวน 100,000 เหรียญสหรัฐฯ โครงการรณรงค์นี้ยังเป็นการส่งสัญญาณไปถึงเครือข่ายอาชญากรรมในภูมิภาค ถึงความจริงจังของประเทศไทยในการขจัดขบวนการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานและการค้ายาเสพติด ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่ง ในการประชุมครั้งที่ 2 นี้ รวมถึงการส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยความช่วยเหลือด้านการพัฒนาเพื่อลดปัจจัยที่ผลักดันให้ผู้อพยพเดินทางออกจากบ้านเกิด

ระหว่างการประชุมพหุภาคีทั้งสองครั้งตามที่กล่าวมาข้างต้น ประเทศไทยได้จัดการหารือในการประชุมกลุ่มย่อยระหว่างประเทศที่ได้รับผลกระทบทั้ง 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย บังคลาเทศ เมียนมา อินโดนีเซีย และมาเลเซีย โดยให้ความสำคัญกับการแสวงหามาตรการที่เป็นรูปธรรม ที่ทั้ง 5 ประเทศ ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดสามารถดำเนินการแก้ปัญหาาร่วมกันได้ ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2559 ประเทศไทยจะจัดการประชุมระหว่าง 5 ประเทศ เรื่องการอพยพที่ผิดกฎหมายในมหาสมุทรอินเดียอีกครั้ง เพื่อหารือเรื่องร่างวาระสำหรับปฏิบัติการที่จะครอบคลุมถึงแนวทางในการปฏิบัติการ ซึ่งทั้ง 5 ประเทศสามารถเริ่มต้นดำเนินการได้ทันที คาดว่าที่ประชุมจะสามารถจัดตั้งกลไกที่เหมาะสมสำหรับการติดตามการดำเนินงานดังกล่าวด้วย ที่ประชุมยังมีภาคีระดับสากลซึ่งมีบทบาทสนับสนุนรวมถึงประเทศสหรัฐอเมริกาเข้าร่วมด้วย

3. กระบวนการบาหลี่

ประเทศไทยเป็นสมาชิกผู้ก่อตั้งประเทศหนึ่งของกระบวนการบาหลี่ว่าด้วยการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน การค้ามนุษย์ และอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ พ.ศ. 2545 และมีบทบาทนำอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นเรื่องการค้ามนุษย์ นับตั้งแต่ปี 2552 เป็นต้นมา ประเทศไทยรับหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน กิจกรรมภายใต้กระบวนการบาหลี่ในการตอบสนองด้านนโยบายและการบังคับใช้กฎหมาย และมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจกรรมต่างๆ ของคณะทำงานกระบวนการบาหลี่เรื่องการค้ามนุษย์และการลักลอบขนคนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน รวมทั้งเป็นประธานร่วมคณะกรรมการร่าง “Bali Process Policy Guides on Criminalizing Trafficking in Persons and Smuggling of Migrants” ซึ่งได้รับการตีพิมพ์เมื่อปี 2557

ในปี 2558 ประเทศไทยได้จัดเวทีและการประชุมและสัมมนาหลายครั้งในเรื่องการต่อต้านการค้ามนุษย์ เช่น การสัมมนากระบวนการบาหลี่ระดับภูมิภาคเรื่องการค้ามนุษย์เพื่อแสวงประโยชน์ด้านแรงงาน แนวทางนโยบาย กระบวนการบาหลี่ในการคัดแยกและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และคณะทำงานกระบวนการบาหลี่เรื่องการค้ามนุษย์ ประเทศไทยยังเป็นเจ้าภาพร่วมกับรัฐบาลอินโดนีเซียและออสเตรเลียในการจัดการประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสกลุ่มเฉพาะกิจของกระบวนการบาหลี่ (Bali Process Ad Hoc Group Senior Officials Meeting: AHG SOM) ครั้งที่ 10 ระหว่างวันที่ 1 - 2 กุมภาพันธ์ 2559 ในกรุงเทพฯ

บทบาทนำและความจริงจังของประเทศไทยในการแก้ปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านกฎหมายและการจัดทำมาตรฐานของวิธีการต่างๆ เพื่อเอาผิดอาชญากรรมค้ามนุษย์ การคัดแยกและช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ แสดงให้เห็นความพยายามของประเทศไทยในการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งในระดับชาติ และระดับภูมิภาค ในทางกลับกัน กระบวนการบาหลี่และความร่วมมือในระดับสากลที่เกิดขึ้นภายใต้กระบวนการนี้ ก็ช่วยสนับสนุนการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

4. อนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะหญิงและเด็ก (ASEAN Convention against Trafficking in Persons, Especially Women and Children - ACTIP)

ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2558 ผู้นำประเทศอาเซียนสั่งทั้ง 10 ประเทศได้ลงนาม รับรองอนุสัญญาว่าด้วยการค้ามนุษย์แห่งอาเซียน (ASEAN Convention against Trafficking in Persons, Especially Women and Children - ACTIP) ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 17 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย อนุสัญญานี้แสดงให้เห็นความตั้งใจจริงของประเทศอาเซียน รวมทั้งประเทศไทย ในการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ และคุ้มครองเหยื่อการค้ามนุษย์ตามหลักสิทธิมนุษยชน อนุสัญญาฉบับนี้ กำหนดกรอบกฎหมายในระดับภูมิภาคที่สอดคล้องกับเครื่องมือทางด้านกฎหมายในระดับสากล รวมถึงอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรและพิธีสารต่อทำอนุสัญญาฯ เพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก และแผนปฏิบัติการสหประชาชาติเพื่อจัดการค้ามนุษย์ เนื้อหาหลักของอนุสัญญาฉบับนี้ มีเป้าหมายเพื่อสร้างความร่วมมือที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นระหว่างประเทศอาเซียนในการป้องกัน คุ้มครองผู้เสียหายและดำเนินคดีผู้กระทำความผิดค้ามนุษย์ นอกจากนี้ เนื้อหาในอนุสัญญาฯ ยังมีความก้าวหน้าไปกว่าพิธีสารต่อทำอนุสัญญาฯ เพื่อป้องกัน ปราบปราม และลงโทษ การค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก ไปอีก 1 ชั้น คือ อนุสัญญาอาเซียน มุ่งเน้นการแก้ปัญหาที่ต้นตอของการค้ามนุษย์ เช่น ความยากจน ปัจจัยเสี่ยง และปัจจัยผลักดันอื่นๆ รวมทั้งเน้นกำหนดมาตรการเพื่อลดโอกาสที่เหยื่อการค้ามนุษย์จะตกเป็นเหยื่อซ้ำ อนุสัญญาว่าด้วยการค้ามนุษย์แห่งอาเซียน ยังกำหนดเงื่อนไขที่จะลงโทษผู้ค้ามนุษย์อย่างหนัก รวมถึงลงโทษเจ้าหน้าที่ที่ประพฤตินิชอบ และมีส่วนร่วมในการค้ามนุษย์

นอกจากอนุสัญญาว่าด้วยการค้ามนุษย์แห่งอาเซียนแล้ว ยังมีการจัดทำแผนปฏิบัติการต่อต้าน การค้ามนุษย์แห่งอาเซียน (ASEAN Plan of Action Against Trafficking in Person – APA) เพื่อแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน การรับรองแผนปฏิบัติการดังกล่าวนี้ จะช่วยให้ประเทศอาเซียนสามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย ปรับปรุงการควบคุมด่านตรวจคนเข้าเมืองตามชายแดนระหว่างประเทศอาเซียนด้วยกัน รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

ในปัจจุบันหน่วยงานของรัฐบาลไทยที่เกี่ยวข้องกำลังดำเนินงานตามแผนและนโยบายของอนุสัญญาว่าด้วยการค้ามนุษย์แห่งอาเซียน ตัวอย่างเช่น มีการจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ ขอดำเนินการ ยุติธรรมในคดีค้ามนุษย์ฯ ได้แก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 โดยให้เพิ่มนิยามของการค้ามนุษย์ ให้รวมถึงการกระทำที่คล้ายคลึง หรือการเปลี่ยนถ่ายอวัยวะ ไม่ว่าจะโดยความยินยอมหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งการใช้อำนาจโดยมิชอบหรือแสวงประโยชน์จากสถานภาพที่เปราะบาง กฎหมายดังกล่าวจะผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในปี 2559

ตารางเปรียบเทียบความก้าวหน้าที่สำคัญในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ก่อนปี 2558 และระหว่างปี 2558

ความก้าวหน้า	ก่อนปี 2558	ระหว่างปี 2558
1. ความเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายและกฎหมาย		
1.1 งบประมาณสำหรับการต่อต้านการค้ามนุษย์	<ul style="list-style-type: none"> 1,529,680,000 บาท ในปีงบประมาณ 2558 (1 ตุลาคม 2557 – 30 กันยายน 2558) 	<ul style="list-style-type: none"> 2,081,890,000 บาท ในปีงบประมาณ 2559 (1 ตุลาคม 2558 – 30 กันยายน 2559) นอกจากนี้ ศปมผ. (พร้อมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวน 508,400,000 บาท เพื่อแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม และการค้ามนุษย์ในภาคประมงและอุตสาหกรรมผลิตอาหารทะเล
1.2 การประพัตติมิชอบและการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่กับขบวนการค้ามนุษย์	<ul style="list-style-type: none"> ในปี 2556 มีกรณีเจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมกับการค้ามนุษย์ 1 กรณี และในปี 2557 มี 5 กรณีซึ่งเกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่จำนวน 7 คน เจ้าหน้าที่สามารถใช้อิทธิพลและตำแหน่งหน้าที่ทางราชการช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ได้โดยง่าย 	<ul style="list-style-type: none"> เจ้าหน้าที่จำนวน 29 คนถูกลงโทษทั้งทางวินัยและอาญาในความผิดที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์นอกจากนี้อดีตสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ถูกลงโทษจำคุก 22 ปี 6 เดือน และถูกสั่งให้จ่ายค่าชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวโรฮีนจา สำนักนายกรัฐมนตรีได้ออกมาตรการทางการบริหารเพื่อเข้มงวดกับการที่เจ้าหน้าที่ราชการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการค้ามนุษย์ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 17 ตุลาคม 2558
1.3 ระบบฐานข้อมูลด้านการค้ามนุษย์แบบบูรณาการระหว่างหน่วยงาน	<ul style="list-style-type: none"> ไม่เคยมีมาก่อน 	<ul style="list-style-type: none"> ดำเนินการแล้วโดยเชื่อมข้อมูลเกี่ยวกับคดีค้ามนุษย์ตลอดทุกขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรม
1.4 พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558	<ul style="list-style-type: none"> พระราชบัญญัติการประมงฉบับที่แล้วไม่ได้กล่าวถึงการแก้ปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม และการค้ามนุษย์ในภาคประมง 	<ul style="list-style-type: none"> พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2558 ไม่เพียงแต่กล่าวถึงปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม เท่านั้น แต่ยังมีเป้าหมายเพื่อขจัดแรงงานบังคับทุกรูปแบบและปรับปรุงสวัสดิการและสภาพการทำงานของคนงานในเรือประมงทั้งบนฝั่งและในทะเล

ความก้าวหน้า	ก่อนปี 2558	ระหว่างปี 2558
<p>1.5 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2558 (ฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ขาดคำนิยามตามกฎหมายที่สำคัญ บทลงโทษเบา และไม่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ 	<ul style="list-style-type: none"> • พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2558 และกฎระเบียบอื่นๆ สำหรับบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการปิดสถานประกอบการในทันที หรือสั่งให้หยุดดำเนินการเป็นการชั่วคราว หรือยึดใบอนุญาตสถานประกอบการหากมีหลักฐานว่ามีการค้ามนุษย์ มีการเพิ่มบทลงโทษให้สูงขึ้นจากจำคุก 4 - 10 ปี เป็น 8 - 20 ปี และค่าปรับเพิ่มขึ้นจาก 80,000 - 200,000 บาทเป็นไม่เกิน 400,000 บาท ในกรณีที่มีการค้ามนุษย์ทำให้ผู้เสียหายตาย ผู้กระทำผิดจะต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต • คณะกรรมการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ด้านกระบวนการยุติธรรมในคดีค้ามนุษย์ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากนายกรัฐมนตรี อยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อกำหนดคำนิยามทางกฎหมายให้มีความชัดเจนมากขึ้น รวมถึงการแสวงประโยชน์ แรงงานขัดหนี้ แรงงานบังคับ การใช้แรงงานเด็ก และ/หรือสภาพแวดล้อมการทำงานที่เป็นอันตราย • คณะกรรมการเฉพาะกิจยังอยู่ระหว่างร่างบทบัญญัติใหม่ เพื่อกำหนดให้การใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในงานอันตรายหรือในสภาพการทำงานที่เลวร้ายและอาจเป็นอันตรายต่อร่างกายและจิตใจของเด็ก ซึ่งรวมถึงการทำงานทุกประเภทในเรือประมงและในภาคอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ เป็นการค้ามนุษย์รูปแบบหนึ่ง
<p>1.6 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่เคยมีมาก่อน 	<ul style="list-style-type: none"> • ร่างพระราชบัญญัติได้รับการเห็นชอบในหลักการโดยคณะรัฐมนตรีและจะเข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ 2559

ความก้าวหน้า	ก่อนปี 2558	ระหว่างปี 2558
		<ul style="list-style-type: none"> พระราชบัญญัติฉบับนี้มีเป้าหมายเพื่อเร่งรัดให้กระบวนการยุติธรรมในคดีค้ามนุษย์ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว และเพิ่มจำนวนคดีที่พิพากษาเสร็จสิ้นอย่างโปร่งใสภายในเวลาอันสั้น รวมทั้งเพิ่มมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายและพยานในระหว่างให้การในชั้นศาล กฎหมายฉบับนี้ยังป้องกันการหลบหนีประกันของผู้ต้องหาด้วย
<p>1.7 มีการให้คำตอบแทนเพื่อเป็นแรงจูงใจแก่ผู้แจ้งเหตุกรณีการค้ามนุษย์และ/หรือ ให้หลักฐานแก่เจ้าหน้าที่ซึ่งจะนำไปสู่การจับกุมผู้ต้องหาที่หนีประกัน</p>	<ul style="list-style-type: none"> ไม่เคยมีมาก่อน 	<ul style="list-style-type: none"> คำตอบแทนที่เป็นแรงจูงใจมาจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยจะสามารถใช้ได้ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2559 เป็นต้นไป
<p>1.8 แก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ว่าด้วยการครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก</p>	<ul style="list-style-type: none"> ขาดบทลงโทษที่ชัดเจน และขาดคำนิยามที่ชัดเจนว่าด้วยสื่อลามกเด็กในประมวลกฎหมายอาญา ทำให้ผู้กระทำผิดสามารถหาประโยชน์จากช่องว่างในกฎหมายในการล่วงละเมิดเหยื่อที่เป็นเด็กในประเทศไทย 	<ul style="list-style-type: none"> พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาฉบับที่ 24 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2558 ซึ่งช่วยเพิ่มการคุ้มครองเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ตั้งแต่วันที่ 7 ธันวาคม 2558 เป็นต้นมา มีการดำเนินคดีเกี่ยวกับสื่อลามกเด็กจำนวน 2 คดี ภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้
<p>1.9 ผ่านพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินคดีค้ามนุษย์</p>	<ul style="list-style-type: none"> กฎหมายฉบับเดิมขาดเครื่องมือทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพที่จะช่วยให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการเอาผิดกับผู้ค้ามนุษย์ 	<ul style="list-style-type: none"> พระราชบัญญัติฉบับแก้ไขใหม่ เพิ่มเครื่องมือทางกฎหมายเพื่อให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ใช้มาตรการทางอาญาและกระบวนการทางแพ่ง ในการยึดทรัพย์สินของบุคคลใดที่ได้รับครอบครองหรือใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้มาจากการทำความผิดมูลฐานของการฟอกเงินภายใต้กฎหมายฉบับนี้ เป็นแหล่งข้อมูลข่าวกรองเกี่ยวกับความเชื่อมโยงของเครือข่ายอาชญากรรม ซึ่งจะนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายในการรวบรวมข่าวกรอง และเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังสำหรับรัฐบาล ในการขัดขวางปฏิบัติการทางการเงินของเครือข่ายค้ามนุษย์

ความก้าวหน้า	ก่อนปี 2558	ระหว่างปี 2558
2. การดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย		
<p>2.1 ใช้แนวทางการข่าวกรอง นำการปราบปรามและประสานความร่วมมือให้มากขึ้นเพื่อปราบปรามการค้ามนุษย์</p>	<ul style="list-style-type: none"> • หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายพยายามประสานงานกับองค์กรชุมชน องค์กรประชาสังคม และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในประเทศอื่น เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ แต่งานส่วนใหญ่ยังอยู่กับตำรวจ 	<ul style="list-style-type: none"> • หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างกัน และกับองค์กรประชาสังคมมากยิ่งขึ้น(ทั้งในประเทศและนอกประเทศไทย) เพื่อรวบรวมข่าวกรองสำหรับนำมาใช้เป็นแนวทางในปฏิบัติการเพื่อปราบปรามขบวนการค้ามนุษย์และ “ตัวการใหญ่” • หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายยังทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดกับสำนักงานปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อสืบสวนคดีทั้งทางอาญาและการเงิน • หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานในประเทศอื่นๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและข่าวกรอง เพื่อให้ได้หลักฐานที่สามารถเอาผิดผู้กระทำผิดได้ • หน่วยงานด้านกระบวนการยุติธรรมหันมาใช้แนวทางการดำเนินคดีที่ให้ผู้เสียหายเป็นศูนย์กลางเพื่อเร่งรัดการค้ามนุษย์เป็นศูนย์กลาง • ผลที่เกิดขึ้นคือ ประเทศไทยได้ทำการสืบสวนคดีค้ามนุษย์จำนวน 317 คดี จับกุมผู้ต้องหา 547 คน และช่วยเหลือเหยื่อค้ามนุษย์ได้ 720 คน (เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวน 280 คน 412 คน และ 595 คน ในปี 2557 นับว่าเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด) • ตัวอย่างหนึ่ง คือ ในคดีค้ามนุษย์ที่หัวไทร มีการอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องไว้ตั้งแต่เริ่มต้นการดำเนินคดี รวมถึงบัญชีธนาคารจำนวน 163 บัญชี รวมเป็นเงิน 68 ล้านบาท บ้านสถานที่ประกอบธุรกิจ ที่ดิน และยานพาหนะจำนวนทั้งสิ้น 11 รายการ มูลค่า 150 ล้านบาท ส่วนการยึดทรัพย์สินในคดีป่าดงเบซาร์ มีทรัพย์สินถูกยึดทั้งหมด 303 รายการ ซึ่งได้แก่ บัญชีธนาคาร ที่ดิน บ้าน เรือ รถยนต์ และธุรกิจ รวมมูลค่าราว 210 ล้านบาท

ความก้าวหน้า	ก่อนปี 2558	ระหว่างปี 2558
<p>2.2 จัดตั้งแผนกคดีคุ้มครองในศาลอาญาในกรุงเทพมหานคร</p>	<ul style="list-style-type: none"> ไม่เคยมีมาก่อน ดังนั้นคดีทุกคดีไม่ว่าจะเป็นคดีคุ้มครองหรือไม่จะต้องดำเนินคดีไปในแนวทางเดียวกัน 	<ul style="list-style-type: none"> แผนกคดีคุ้มครองในศาลอาญาในกรุงเทพมหานคร เริ่มดำเนินการในวันที่ 10 สิงหาคม 2558 เนื่องจากศาลเห็นความสำคัญของการมีหน่วยงานที่มีผู้พิพากษาที่มีความเชี่ยวชาญในด้านคดีคุ้มครอง เพื่อเร่งรัดการดำเนินคดีให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ลดภาระและลดระยะเวลาของผู้เสียหาย(และพยาน) ตั้งแต่วันที่ 10 สิงหาคม - 31 ธันวาคม 2558 แผนกคดีคุ้มครองภายใต้ศาลอาญา ได้รับทำคดีคุ้มครองจำนวน 22 คดี รวมถึงคดีหัวโทร – ปาดังเบซาร์ ซึ่งมีการพิพากษาลงโทษแล้ว 1 คดี ประธานศาลฎีกาได้ออนคดีปาดังเบซาร์จากศาลนาทวีมายังแผนกคดีคุ้มครองของศาลอาญาในกรุงเทพมหานคร เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ต้องหาที่มีอิทธิพลสามารถแทรกแซงการดำเนินคดีในพื้นที่ภาคใต้ และเพื่อเร่งรัดให้การพิพากษาคดีในชั้นศาลเร็วขึ้น เนื่องจากมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในเรื่องคุ้มครอง ศาลจะดำเนินการพิจารณาคดีปาดังเบซาร์อย่างต่อเนื่องระหว่างเดือนมีนาคม – ธันวาคม 2559 (โดยมีการพิจารณาคดีครั้งแรกเมื่อเดือนธันวาคม 2558 และมกราคม 2559) มีการเตรียมห้องสืบพยานพิเศษ เพื่อช่วยให้ผู้เสียหายไม่จำเป็นต้องเผชิญหน้ากับผู้ต้องหา นอกจากนี้ยังมีบริการล่ามเตรียมไว้ให้ผู้เสียหายและพยานในกรณีที่ต้องใช้
<p>2.3 จัดตั้งสำนักงานคดีคุ้มครองในสังกัดสำนักงานอัยการสูงสุด</p>	<ul style="list-style-type: none"> ในปี 2547 สำนักงานอัยการสูงสุด ได้จัดตั้ง ศูนย์ต่อต้านการคุ้มครองระหว่างประเทศ ซึ่งอยู่ภายใต้สำนักงานต่างประเทศ เพื่อดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง แต่ศูนย์ดังกล่าวมีบุคลากรและงบประมาณจำกัด 	<ul style="list-style-type: none"> สำนักงานอัยการสูงสุดเห็นความสำคัญของการมีหน่วยงานเชี่ยวชาญเฉพาะ เพื่อทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น รวมถึงสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสืบสวนคดีพิเศษ และศาล จึงได้จัดตั้งสำนักงานคดีคุ้มครอง ซึ่งเริ่มดำเนินงานเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2558 หลังจากที่ได้เริ่มดำเนินการ กรมฯ ได้ทำคดีและส่งฟ้องคดีคุ้มครองจำนวน 15 คดี ที่รับมาจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ความก้าวหน้า	ก่อนปี 2558	ระหว่างปี 2558
3. การคุ้มครอง		
<p>3.1 การปฏิรูกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมถึงการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์เพื่อคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่มีรายละเอียดมากขึ้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> แบบสัมภาษณ์เบื้องต้นฉบับเดิมมีจำนวนคำถามไม่มากพอที่จะช่วยเจ้าหน้าที่ให้สามารถตัดสินใจว่าผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือไม่ ดังนั้นข้อมูลที่มีความสำคัญจึงไม่ปรากฏในแบบสัมภาษณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> มีการเพิ่มคำถามในแบบสัมภาษณ์เพื่อช่วยให้การสัมภาษณ์รวบรวมข้อมูลที่จำเป็น และช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องว่าผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นผู้เสียหายหรือไม่ มีการชี้แจงค่านิยามตามกฎหมายไว้อย่างชัดเจน กำหนดให้เจ้าหน้าที่ระบุเหตุผลในการตัดสินใจของตน และมีส่วนให้เจ้าหน้าที่เพิ่มเติมข้อเสนอแนะในด้านการคุ้มครองและช่วยเหลือผู้ถูกสัมภาษณ์ตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
<p>3.2 เพิ่มโอกาสในการจ้างงานและการหารายได้สำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ไม่มีสัญชาติไทยระหว่างอยู่ในสถานคุ้มครอง</p>	<ul style="list-style-type: none"> มุ่งเน้นไปที่การให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน มีบริการฝึกอาชีพให้โอกาสด้านการจ้างงานและหารายได้เป็นบางส่วน 	<ul style="list-style-type: none"> ปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอาชีพให้มีคุณภาพและมีความหลากหลายมากขึ้น เพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้ภายในสถานคุ้มครองให้แก่ผู้ที่ไม่สามารถออกไปทำงานข้างนอกได้ด้วยเหตุผลด้านความปลอดภัย และปรับปรุงช่องทางขายผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยผู้เสียหาย
<p>3.3 เปิดโอกาสให้ผู้เสียหายที่ไม่มีสัญชาติไทยที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินคดีที่มีความประสงค์จะพำนักและทำงานอยู่ในประเทศไทย สามารถทำได้อย่างถูกกฎหมาย</p>	<ul style="list-style-type: none"> ตามปกติ ผู้เสียหายเหล่านี้จะถูกส่งกลับภูมิลำเนาที่ประเทศต้นทาง 	<ul style="list-style-type: none"> กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์อยู่ระหว่างหารือกับกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงแรงงาน เพื่อศึกษาหาช่องทางที่จะอนุญาตให้ผู้เสียหายซึ่งให้ความร่วมมือในการเป็นพยานและให้หลักฐานในการดำเนินคดีในชั้นศาล สามารถอาศัยและทำงานอยู่ในประเทศไทยชั่วคราวโดยมีระยะเวลาที่ยาวขึ้น (เดิม 6 เดือน อาจเพิ่มขึ้นเป็น 1 - 2 ปี) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จะนำข้อเสนอนี้เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีในเดือนมีนาคม 2559
4. การป้องกัน		
<p>4.1 การปฏิรูประบบการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว (ในภาพรวม)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ที่ผ่านมาอุปสรรคอยู่ที่ค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนที่ค่อนข้างสูง เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้แรงงานต่างด้าวเลือกที่จะไม่จดทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> ปรับปรุงให้กระบวนการจดทะเบียนมีค่าใช้จ่ายที่ถูกลง ใช้เวลาน้อยลงและมีความสะดวกมากขึ้นสำหรับแรงงานต่างด้าวที่มาจดทะเบียน

ความก้าวหน้า	ก่อนปี 2558	ระหว่างปี 2558
	<ul style="list-style-type: none"> • ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อนบ้านในการป้องกันการอพยพแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมายยังมีไม่เพียงพอ 	<ul style="list-style-type: none"> • มีการจัดทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) ที่มีประสิทธิผลมากขึ้น เพื่อเพิ่มจำนวนแรงงานต่างด้าวที่มาทำงานในประเทศไทยผ่านช่องทาง MOU เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงที่คนเข้าเมืองผิดกฎหมายจะตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ แผนการในอนาคตคือ จะรับคนงานต่างด้าวทั้งหมดผ่าน MOU เพื่อขยายการคุ้มครองคนกลุ่มนี้ให้ได้มากที่สุด และทำให้นายหน้าค้าแรงงานที่ผิดกฎหมายไม่มีโอกาสหรือมีโอกาสน้อยมากที่จะมีบทบาทในการจัดหาแรงงานข้ามชาติตามชายแดน
<p>4.2 การปฏิรูประบบการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว (ในภาคประมง)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • เนื่องจากจำนวนแรงงานต่างด้าวในภาคประมงมีไม่เพียงพอต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้นของภาคธุรกิจ จึงส่งผลให้มีการใช้แรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายรวมทั้งแรงงานบังคับ การค้ามนุษย์ และการใช้แรงงานเด็กในภาคประมง และในสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเป็นจำนวนมาก • แรงงานในภาคประมงที่ไม่ได้จดทะเบียนและไม่มีเอกสารประจำตัวที่ทำงานในทะเลและบนฝั่ง มีความเปราะบางต่อการถูกแสวงประโยชน์จากนายจ้าง และไม่ได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายคุ้มครองแรงงานและกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> • ทำงานร่วมกับรัฐบาลในต่างประเทศอย่างใกล้ชิดเพื่อจัดหาแรงงานภาคประมงผ่านกระบวนการ MOU และแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในอุตสาหกรรมประมง โดยอนุญาตให้แรงงานในเรือประมงและในสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำสามารถเปลี่ยนนายจ้างได้อย่างอิสระ เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองของแรงงาน • ระหว่างวันที่ 2 พฤศจิกายน 2558 ถึง 10 มกราคม 2559 มีแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำจำนวน 1,412 คน และแรงงานต่างด้าวในเรือประมงจำนวน 1,341 คน ที่ใช้สิทธิ์นี้เปลี่ยนนายจ้าง • แรงงานต่างด้าวที่ทำงานในเรือประมงถูกจ้างโดยผ่าน MOU ระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลประเทศต้นทางมีจำนวนมากขึ้น มีการขยายระยะเวลาการจดทะเบียนสำหรับแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีเอกสารที่ศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ มติ ครม. ลงวันที่ 3 มีนาคม 2558 อนุมัติให้เปิดจดทะเบียนสำหรับแรงงานที่ไม่มีเอกสารในภาคอุตสาหกรรมประมงจากเมียนมา ลาว และกัมพูชา ปีละ 2 ครั้ง (ในปี 2558 และ 2559)

ความก้าวหน้า	ก่อนปี 2558	ระหว่างปี 2558
<p>4.3 เพิ่มจำนวนพนักงานตรวจแรงงานเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนสถานประกอบการในประเทศไทยที่ได้รับการตรวจเป็นประจำทุกปี</p>	<ul style="list-style-type: none"> • เดิมที่มีจำนวนพนักงานตรวจแรงงานไม่เพียงพอที่จะทำการตรวจแรงงานอย่างละเอียดและครอบคลุมทั่วประเทศ ทั้งในประเด็นที่เกี่ยวกับนายจ้างและสภาพการทำงานของลูกค้า โดยมีพนักงานตรวจแรงงานจำนวน 599 คน ภายใต้กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน 	<ul style="list-style-type: none"> • มีการเพิ่มจำนวนพนักงานตรวจแรงงานอย่างมีนัยสำคัญเพื่อตรวจแรงงานไทยและนายจ้างกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้เพิ่มจำนวนพนักงานตรวจแรงงานทั้งหมดเป็น 1,145 คน รวมทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับการมอบหมายมาจากหน่วยงานอื่น ส่วนกรมการจัดหางาน เพิ่มจำนวนพนักงานตรวจแรงงานเป็น 724 คน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่จากภายในกรมและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการมอบหมายจากกระทรวงอื่นๆ นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรียังได้อนุมัติการเพิ่มพนักงานตรวจแรงงาน 286 คนภายใต้กระทรวงแรงงาน
<p>4.4 จัดทำมาตรการด้านการป้องกันเพื่อแก้ปัญหาการใช้แรงงานเด็ก</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ขาดค่านิยมตามกฎหมายที่ชัดเจนในกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ 	<ul style="list-style-type: none"> • คณะกรรมการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องด้านกระบวนการยุติธรรมในคดีค้ามนุษย์ อยู่ระหว่างการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำค่านิยมให้ชัดเจนและตรงกัน คาดว่า จะผ่านการพิจารณาของ สนช. ภายในปี 2559 • กระทรวงแรงงานร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ กำลังจัดทำการศึกษาวิจัยระดับชาติเรื่องแรงงานเด็ก • กระทรวงแรงงานกำลังจัดทำการศึกษาวิจัยเรื่องการใช้แรงงานเด็กในโรงงานอ้อย/น้ำตาลทั่วประเทศ เพื่อให้มีความมั่นใจว่าไม่มีโรงงานอ้อย/น้ำตาล ใช้แรงงานเด็ก
<p>4.5 เพิ่มมาตรการทางกฎหมายเพื่อแก้ปัญหาการใช้แรงงานเด็กในอุตสาหกรรมประมงและการแปรรูปสัตว์น้ำ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ขาดการตรวจแรงงานที่ครอบคลุม และขาดกลไกทางกฎหมาย รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพเพื่อปราบปรามการใช้แรงงานเด็กในอุตสาหกรรมประมงและการแปรรูปสัตว์น้ำ 	<ul style="list-style-type: none"> • มีการตรวจแรงงานที่เข้มงวดขึ้นภายใต้การนำของ ศปมผ. มีศูนย์ตรวจเรือเข้า-ออก กระจายอยู่ทั่วประเทศ มีการตรวจเรือประมงทั้งในน่านน้ำไทย นอกน่านน้ำไทย และมีการตรวจสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำ รวมทั้งล้งกุ้ง • กฎกระทรวงแรงงานเกี่ยวกับการห้ามใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ในธุรกิจประมงและอาหารทะเลอย่างเด็ดขาด มีผลบังคับใช้ในวันที่ 18 มกราคม 2559

ความก้าวหน้า	ก่อนปี 2558	ระหว่างปี 2558
<p>4.6 มีหลักสูตรการอบรมระดับชาติ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของเจ้าหน้าที่ศปมผ. และเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายจากหน่วยงานที่ดูแลพื้นที่ในทะเล ด้านประมง และด้านแรงงาน ให้มีความรู้ความเข้าใจประเด็นเรื่องการค้ามนุษย์ และมีอำนาจหน้าที่ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง</p>	<ul style="list-style-type: none"> เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในทะเลยังขาดศักยภาพและอำนาจหน้าที่ในการตรวจแรงงาน และบังคับใช้กฎหมายเพื่อเอาผิดผู้กระทำผิด แต่ละหน่วยงานทำงานแยกกัน 	<ul style="list-style-type: none"> กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ร่วมกับ ILO ได้จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมระดับชาติเรื่อง “การป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ การใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับในอุตสาหกรรมประมง” ซึ่งได้รับการเห็นชอบจากคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มีการจัดการอบรมครั้งแรกเมื่อวันที่ 11 – 18 มกราคม 2559 โดยจะมีการอบรมอีก 2 ครั้งในเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคม สำหรับกลุ่มเป้าหมาย 120 คน ผู้เข้าร่วมที่ผ่านการอบรม จะมีอำนาจหน้าที่ภายใต้กฎหมายหลายฉบับ เช่นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2551 ฯลฯ
<p>4.7 จัดตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ สตรี และเด็ก (ศสต.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> การประสานงานระหว่างหน่วยงานรัฐในการทำงานช่วยเหลือเด็กและสตรีที่เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ยังไม่เข้มแข็ง 	<ul style="list-style-type: none"> กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ สตรี และเด็ก ขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 ในสำนักงานกระทรวงที่กรุงเทพฯ เพื่อเป็นหน่วยงานกลางประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในอนาคต ศสต. มีแผนการจะเพิ่มภารกิจในการบริหารจัดการข้อมูลเด็กและสตรีทุกรายที่ได้รับการคุ้มครองจาก กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทั่วประเทศ
<p>4.8 เพิ่มมาตรการควบคุมการเข้าเมืองโดยใช้เครื่องมือคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ละเอียดครอบคลุม</p>	<ul style="list-style-type: none"> บุคคลที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นเหยื่อค้ามนุษย์ รวมถึงเด็กที่เดินทางเพียงลำพัง สามารถเดินทางข้ามชายแดนและตกเป็นเหยื่อขบวนการค้ามนุษย์เพื่อแสวงประโยชน์ทางเพศ และการแสวงประโยชน์ในรูปแบบอื่นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองนำเครื่องมือคัดแยกผู้เสียหายค้ามนุษย์ที่ปรับปรุงโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ไปใช้ในการประเมินและสัมภาษณ์บุคคลที่มีความเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์ (เช่น ผู้เยาว์ที่เดินทางตามลำพัง ฯลฯ) ที่เดินทางเข้าประเทศไทยทางด่านคนเข้าเมืองที่เป็นทางการ

ความก้าวหน้า	ก่อนปี 2558	ระหว่างปี 2558
<p>4.9 การป้องกันอาชญากรคดีล่องละเมิดทางเพศไม่ให้ก่อเหตุในประเทศไทย</p>	<ul style="list-style-type: none"> ผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยจำนวนหนึ่งสามารถเดินทางเข้าประเทศไทยได้ และล่องละเมิด/แสวงประโยชน์ทางเพศเด็กและสตรีได้ โดยใช้ช่องว่างทางกฎหมายที่มีอยู่ 	<ul style="list-style-type: none"> สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง โดยความร่วมมือของรัฐบาลต่างประเทศ ตำรวจสากล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้เพิกถอนใบอนุญาตการพำนักในประเทศไทยของชาวต่างชาติที่ต้องสงสัยหรือเป็นผู้กระทำผิดในคดีทางเพศเป็นจำนวนมากเกินกว่า 3 เท่า ของปีที่ผ่านมา (192 รายในปี 2557 และ 617 ในปี 2558) โดยในจำนวนทั้งหมด 617 รายนี้ มี 64 ราย ที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตการพำนักในประเทศไทย และอีก 511 ราย ถูกปฏิเสธไม่ให้เข้าเมือง และมี 42 รายที่ถูกบรรจุรายชื่อไว้ในบัญชีเฝ้าระวัง
<p>4.10 มาตรการปราบปรามการค้ามนุษย์เพื่อแสวงประโยชน์ทางเพศ</p>	<ul style="list-style-type: none"> สถานประกอบการที่มีความเสี่ยงในการค้ามนุษย์ยังไม่ได้รับการตรวจ ส่วนหนึ่งเนื่องจากการทุจริตของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ 	<ul style="list-style-type: none"> กระทรวงมหาดไทย จัดตั้งชุดเฉพาะกิจป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในระดับจังหวัด 76 ชุด และในระดับอำเภอ 878 ชุด ชุดเฉพาะกิจฯ ได้ดำเนินการจับกุมผู้ต้องสงสัยถึง 18 ครั้ง ใน 12 จังหวัด โดยมีการจับกุมผู้ต้องสงสัย 30 คน และมีการตั้งข้อหากับเจ้าของธุรกิจ ผู้จัดการ และนายหน้า ที่จัดหาเด็กมาเพื่อการค้าบริการทางเพศ ซึ่งอยู่ระหว่างสืบสวนและดำเนินคดี และสามารถช่วยเหลือคุ้มครองเหยื่อที่เป็นเด็กจำนวน 32 คน
<p>4.11 มาตรการปราบปรามสถานประกอบการที่มีความเสี่ยงในการแสวงประโยชน์ทางเพศ</p>	<ul style="list-style-type: none"> สถานประกอบการที่มีความเสี่ยงไม่ได้รับการตรวจตรา 	<ul style="list-style-type: none"> ชุดเฉพาะกิจฯที่ได้รับการแต่งตั้งโดยกระทรวงมหาดไทย ทำการตรวจสถานประกอบการที่มีความเสี่ยงทั้งที่จดทะเบียนและไม่ได้จดทะเบียน เช่น บาร์คาราโอเกะ สถานบันเทิง ร้านขายสุรา ฯลฯ และได้ออกคำสั่งให้สถานประกอบการจำนวน 140 แห่ง ปิดดำเนินการภายใต้ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 50 พ.ศ. 2502 โดยมีสถานประกอบการจำนวน 601 ราย อยู่ระหว่างดำเนินคดี อีก 13 ราย ถูกยึดใบอนุญาตชั่วคราว และ 4 รายถูกเพิกถอนใบอนุญาต

ความก้าวหน้า	ก่อนปี 2558	ระหว่างปี 2558
4.12 ความพยายามเชิงบูรณาการเพื่อแก้ปัญหาคนขอทาน	<ul style="list-style-type: none"> มาตรการในการแก้ปัญหาขอทานยังไม่เท่าทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน และไม่สามารถแก้ปัญหาได้ในระยะยาว คนขอทานที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟู มักจะกลับไปขอทานอีก 	<ul style="list-style-type: none"> กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ใช้แผนฟื้นฟูสมรรถภาพรายบุคคลตาม “ต้นแบบธัญบุรี” เพื่อใช้แนวทางแบบบูรณาการในการแก้ปัญหาคนขอทาน แผนงาน IRP แบบบูรณาการนี้ จัดทำขึ้นโดยตอบสนองความต้องการเฉพาะบุคคล ครอบคลุมบริการทุกด้านตั้งแต่การฟื้นฟูสุขภาพจิต สุขภาพกาย และสังคม และทักษะอาชีพที่จำเป็นต่อการมีโอกาสดังอาชีพต่อไป
4.13 แก้ไขพระราชบัญญัติคนขอทาน พ.ศ. 2484	<ul style="list-style-type: none"> พระราชบัญญัติคนขอทาน พ.ศ. 2484 ไม่ตอบสนองต่อสถานการณ์ปัจจุบัน และไม่ตระหนักว่าการขอทานเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขด้วยแนวทางแบบบูรณาการเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายนี้จะสามารถช่วยคุ้มครองกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงสูงที่จะตกเป็นเหยื่อค้ามนุษย์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อประกันว่า บุคคลที่บังคับ จำง หรือสับสนุนให้ผู้อื่นขอทาน จะได้รับโทษหนักขึ้น หากเป็นการกระทำกับเด็ก คนชรา ผู้ป่วย ผู้พิการ หรือหญิงมีครรภ์ รวมถึงหากเป็นการจัดการให้บุคคลมากกว่า 2 คนขึ้นไป เป็นคนขอทาน หรือหากมีการนำตัวผู้เป็นขอทานเข้ามาจากนอกประเทศไทย นอกจากนี้กฎหมายใหม่ยังกำหนดให้คนขอทานได้รับการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพจากรัฐ
4.14 ปรับปรุงการเข้าถึงสิทธิและบริการ โดยการให้สัญชาติไทยแก่คนไร้รัฐ	<ul style="list-style-type: none"> กระบวนการที่ใช้เวลานาน เนื่องจากระบบราชการ 	<ul style="list-style-type: none"> รัฐบาลตระหนักว่าระบบราชการที่ล่าช้า อาจทำให้บุคคลไร้รัฐมีความเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อค้ามนุษย์ กระทรวงมหาดไทย จึงเร่งรัดขั้นตอนให้เร็วขึ้น ทำให้สามารถให้สัญชาติไทยแก่ประชากรจำนวน 6,690 คน ระหว่างเดือนมกราคม - พฤศจิกายน 2558

ประมวลภาพงานวันต่อต้านการค้ามนุษย์ ประจำปี ๒๕๕๙ “ประชารัฐ ร่วมใจ ต้านภัยการค้ามนุษย์”
วันจันทร์ที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๙ ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล



ประมวลาภาพการค้มครองช่วยเหลือผู้เสืยหายจากการค้มนุชย
ในสถานค้มครองของกระทรวงการพัฒนาลังคมและความม่ั่นคงของมนุษย์



